

Hallituksen esitys eduskunnalle yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laeiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä patenttilain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen. Sopimukseen sitoutumisella päätetään myös Suomen mukanaolosta uudessa eurooppalaisessa patenttijärjestelmässä sekä siitä, että yhtenäisestä patenttisuojasta annettu asetus ja yhtenäisen patenttisuojan käännösjärjestelyistä annettu asetus tulevat sovellettaviksi Suomessa.

Esitys sisältää ehdotuksen blankettilaiksi, jolla saatetaan lakina voimaan yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Esityksessä ehdotetaan myös, että eduskunta hyväksyisi annettavaksi selityksen sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta. Esitys sisältää myös ehdotukset patenttilain, oikeudenkäymiskaaren, todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevista riita-asioissa annetun lain, ulosottokaaren sekä rikoslain muuttamiseksi.

Koko Eurooppalaisen patenttijärjestelmäuudistuksen voimaantulo edellyttää, että kolmetoista valtiota tallettaa ratifiointi- tai liittymiskirjansa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehtyyn sopimukseen. Esitykseen sisältyvät lait on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella erikseen säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan. Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Kansallinen lainsäädäntö.....	5
2.2 Patenttiyhteistyösopimus.....	7
2.3 Euroopan unionin lainsäädäntö.....	7
2.4 Euroopan patenttisopimus ja Euroopan patenttivirasto.....	8
2.5 Eurooppalainen patenttijärjestelmä uudistus ja yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus.....	9
2.6 Uudistuksen täytäntöönpano muissa jäsenvaltioissa.....	15
2.7 Nykytilan arviointi.....	16
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	19
3.1 Tavoitteet.....	19
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	19
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	21
4.1 Yritysvaikutukset.....	21
4.2 Valtiontaloudelliset vaikutukset.....	27
4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	29
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	30
5 ASIAN VALMISTELU.....	31
5.1 Valmistelu Euroopan unionissa.....	31
5.2 Valmistelu Suomessa.....	35
6 MUITA ESITYKSEEN VAIKUTTAVIA SEIKKOJA.....	37
7 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	37
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	38
1 SOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN.....	38
I OSA YLEISET JA INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET.....	39
1 luku Yleiset määräykset.....	39
2 luku Institutionaaliset määräykset.....	41
3 luku Tuomioistuimen tuomarit.....	45
4 luku Unionin oikeuden ensisijaisuus ja sopimusjäsenvaltioiden korvausvastuu ja vastuu.....	46
5 luku Oikeuslähteet ja aineellinen oikeus.....	48
6 luku Kansainvälinen toimivalta ja toimivalta.....	52
7 luku Patentteja koskeva sovittelu- ja välimiesmenettely.....	54
II OSA VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET.....	55
III OSA ORGANISAATIOTA JA MENETTELYÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET.....	57
1 luku Yleiset määräykset.....	57
2 luku Oikeudenkäyntikielet.....	62
3 luku Tuomioistuinkäsittely.....	64
4 luku Tuomioistuimen toimivalta.....	65
5 luku Muutoksenhaku.....	72
6 luku Päätökset.....	74
IV OSA SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET.....	76

V OSA	LOPPUMÄÄRÄYKSET	78
	LIITE I YHDISTETYN PATENTTITUOMIOISTUIMEN PERUSSÄÄNTÖ	80
	LIITE II ASIOIDEN JAKAUTUMINEN KESKUSJAOSTOSSA	91
2	LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	91
2.1	Laki yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta	91
2.2	Laki patenttilain muuttamisesta	92
2.3	Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta	104
2.4	Laki todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annetun lain muuttamisesta	105
2.5	Laki ulosottokaaren muuttamisesta	107
2.6	Laki rikoslain muuttamisesta	108
3	VOIMAANTULO	109
4	EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS	110
4.1	Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	110
4.2	Käsittelyjärjestys	111
	LAKIEHDOTUKSET	119
	Laki yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta	119
	Laki patenttilain muuttamisesta	120
	Laki oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 4 §:n muuttamisesta	125
	Laki todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annetun lain 7 b §:n muuttamisesta	126
	Laki ulosottokaaren 1 luvun 2 §:n muuttamisesta	127
	Laki rikoslain 15 luvun 12 §:n ja 49 luvun 2 §:n muuttamisesta	128
	SOPIMUSTEKSTI	130
	LIITE	203
	RINNAKKAISTEKSTIT	203
	Laki patenttilain muuttamisesta	203
	Laki ulosottokaaren 1 luvun 2 §:n muuttamisesta	212
	Laki rikoslain 15 luvun 12 §:n ja 49 luvun 2 §:n muuttamisesta	213

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Patenttijärjestelmien tavoitteena on edistää keksinnöllistä toimintaa sekä teknologian ja elinkeinoelämän kehitystä yhteiskunnassa. Patentti on viranomaisen myöntämä määräaikainen yksinoikeus, josta seuraa, ettei muu kuin patentinhaltija voi ilman tämän lupaa hyödyntää patentilla suojattua keksintöä ammattimaisesti (kielto-oikeus). Patentin myöntämisen edellytyksenä on, että keksintö on teollisesti käyttökelpoinen ja että se on uusi ja eroaa olennaisesti aikaisemmin tunnetuista ratkaisuista. Patenttijärjestelmä perustuu ajatukselle vaihtokaupasta: keksijä julkistaa keksintönsä ja saa vastineeksi määräaikaisen yksinoikeuden sen taloudelliseen hyödyntämiseen. Kielto-oikeus on kuitenkin voimassa vain rajoitetun ajan, korkeintaan kaksikymmentä vuotta, ja patentista on maksettava vuosimaksuja yksinoikeuden ylläpitämiseksi jokaiselta vuodelta, jonka se on voimassa.

Patenttisuoja on aina maantieteellisesti rajattu, ja suojaa saa vain patentin kohteena olevissa maissa (territoriaaliperiaate). Kansalliset ja alueelliset patenttiviranomaiset myöntävät yksinoikeuksia kukin omalla alueellaan. Vaikka hakemusmenettelyitä on osin keskitetty, patentit ovat yhä luonteeltaan kansallisia oikeuksia, ja myös kansainväliset järjestelmät rakentuvat kansallisille patenttijärjestelmille.

Hakija, joka haluaa suojata keksintönsä Suomessa, voi tehdä näin usealla tavalla. Vaihtoehtona on kansallinen patentti Patentti- ja rekisterihallituksesta taikka Eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen (European Patent Convention, EPC) (SopS 8/1996; SopS 43/1997; SopS 92 ja 93/2007), jäljempänä Euroopan patenttisopimus, mukainen eurooppapatentti Euroopan patenttivirastosta (European Patent Office, EPO). Lisäksi molempien hakemiseen voidaan käyttää myös patenttiyhteistyösopimuksen (Patent Cooperation Treaty, PCT) (SopS 58/1980) mukaista kansainvälistä järjestelmää.

Euroopan alueellinen patenttijärjestelmä perustuu Euroopan patenttisopimukseen. Se rakentuu niin ikään sopimusvaltioiden kansallisille patenttijärjestelmille, ja eurooppapatentin keskitetyn myöntämisen jälkeen tuloksena on joukko kansallisia patenteja, joista maksetaan erikseen vuosimaksuja kansallisille patenttiviranomaisille, jäljempänä perinteiset eurooppapatentit. Myös patenteja koskevat oikeudenkäynnit käydään pääasiallisesti erikseen kunkin maan kansallisessa tuomioistuimessa, vaikka kyse olisi samaan eurooppapatenttiin perustuvista kansallisesti voimaansaatetuista patenteista.

Euroopassa on pitkään tavoiteltu patenttijärjestelmää, jossa patentilla saisi yhtenäisen suojan koko Euroopan unionin alueella. Tiiviimmässä yhteistyössä 25 jäsenvaltion kesken on sovittu eurooppalaisesta patenttijärjestelmä uudistuksesta, jonka myötä eurooppapatentille voidaan rekisteröidä yhtenäinen suoja. Järjestelmä perustuu Euroopan patenttisopimuksen 142 artiklaan, jonka mukaan ryhmä sopimusvaltioita voi sopia yhdessä järjestelystä, jossa eurooppapatentti saa yhtenäisen oikeusvaikutuksen sopimusvaltioiden alueella. Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti ja siihen liittyvät menettelyt perustuvat yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 1257/2012, jäljempänä yhtenäisestä patenttisuojasta annettu asetusta sekä yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavan tiiviimmän yhteistyön täytäntöönpanoon sovellettavista käännojärjestelyistä annettuun neuvoston asetukseen (EU) N:o 1260/2012, jäljempänä yhtenäisen patenttisuojan käännojärjestelyistä annettu asetusta.

Järjestelmään liittyy myös jäsenvaltioiden välinen kansainvälinen sopimus yhdistetystä patenttituomioistuimesta (Agreement on a Unified Patent Court, UPCA) (EUVL C 175, 20.6.2013, s. 1), jäljempänä yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus, jota tässä hallituksen esityksessä esitetään eduskunnan hyväksyttäväksi. Uudessa sopimusjäsenvaltioiden yhteisessä tuomioistuimessa ratkaistaisiin sekä perinteisiä eurooppapatentteja että vaikutukseltaan yhteisiä eurooppapatentteja koskevat riita-asiat keskitetysti.

Eurooppalaisen patenttijärjestelmäuudistuksen tavoitteena on luoda Eurooppaan kustannustehokkaampi, laadukkaampi ja oikeusvarmempi patenttijärjestelmä. Yhdellä hakemuksella olisi mahdollista saada osallistuvien jäsenvaltioiden alueen kattava yksi patentti, josta maksettaisiin yhtä vuosimaksua ja jota koskevat oikeudenkäynnit käytäisiin yhdessä tuomioistuimessa. Uusi yhtenäispatenttijärjestelmä ei kuitenkaan korvaisi perinteistä eurooppapatenttijärjestelmää ja kansallisia patenttijärjestelmiä, vaan järjestelmät jatkaisivat rinnakkaiseloa. Hajautettua tai kohdennetumpaa suojaa tarvitsevat hakijat voisivat edelleen käyttää perinteisiä eurooppapatentteja tai kansallisia patenteja. Patentinhakijalla olisi kuitenkin valittavanaan myös uusi yhtenäinen suoja, vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti, tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien maiden osalta.

Suomi on osallistunut tiiviisti eurooppalaisen patenttijärjestelmäuudistuksen valmisteluun. Järjestelmän voimaantulo Suomessa vaatisi sen, että Suomi ratifioi yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen. Järjestelmään liittymisen johtaisi myös tarpeeseen muuttaa muun muassa patenttilakia (550/1967) vastaamaan uuden järjestelmän rakenteita ja menettelyitä. Lisäksi Suomeen on tarkoitus perustaa yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisaosto, jossa olisi mahdollista käydä oikeutta Suomen kansalliskielten lisäksi englannin kielellä.

2 Nykytila

2.1 Kansallinen lainsäädäntö

Patentista säädetään patenttilaissa ja patenttiasetuksessa (669/1980). Patenttilaissa säädetään muun muassa patentin antaman yksinoikeuden sisällöstä ja rajoituksista, patentoitavuuden edellytyksistä sekä kansallisen patentin hakemusmenettelystä ja elinkaaresta. Patenttiasetus sisältää tarkempia säännöksiä lain soveltamisesta ja menettelystä Patentti- ja rekisterihallituksessa.

Patenttilaissa säädetään lisäksi kansainvälisen patenttihakemuksen käsittelystä Patentti- ja rekisterihallituksessa sekä Suomea koskevan kansainvälisen hakemuksen oikeusvaikutuksesta. Eurooppapatentteja koskevassa luvussa säädetään eurooppapatenttihakemuksen oikeusvaikutuksesta Suomessa, sekä niistä toimista, jotka patentinhaltijan on suoritettava, jotta perinteisellä eurooppapatentilla on oikeusvaikutus Suomessa. Näiden toimien suorittamista kutsutaan myös eurooppapatentin kansalliseksi voimaansaattamiseksi.

Suomalaisella patentinhakijalla on edellä kuvatulla tavalla useita vaihtoehtoja keksinnön suojaamiseksi kotimaassaan. Jos hakija valitsee kansallisen reitin, hakemus tehdään Patentti- ja rekisterihallitukselle joko suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Patenttiviranomainen suorittaa uutuus- ja patentoitavuustutkimuksen. Hakemus julkaistaan 18 kuukauden kuluessa sen teko-päivästä. Patentoitavuusedellytysten täytyessä patenttiviranomainen myöntää patentin ja tekee merkinnät patenttirekisteriin. Patentin myöntämisestä alkaa yhdeksän kuukauden väiteaika, jonka aikana kolmannet osapuolet voivat ottaa kantaa patenttiviranomaisen myöntöpäätökseen. Väitemenettelyssä patenttiviranomainen voi kumota patentin kokonaan tai osittain, tai pitää sen voimassa. Patentinhaltija maksaa Patentti- ja rekisterihallitukselle vuosimaksuja jokaiselta vuodelta, jonka patentti on voimassa. Jos vuosimaksua ei makseta, patentti lakkaa

olemasta voimassa. Patentinhaltija voi myös rajoittaa patenttia tai luopua patentistaan niin, että se lakkaa kokonaisuudessaan patenttihakemuksen tekemispäivästä lukien. Enimmillään patentti on voimassa 20 vuotta patenttihakemuksen tekemispäivästä. Lääkkeille ja kasvinsuojeluaineille on mahdollista hakea lisäsuojatodistusta, joka pidentää patenttisuojaa enintään viidellä vuodella.

Patenttilaissa säädetään myös vastuusta patentin loukkauksessa, korvausvelvollisuudesta ja toimivaltaisista tuomioistuimista patenttiasiassa. Territoriaaliperiaatteen mukaisesti patentti on voimassa vain Suomessa, ja sen nojalla patentinhaltija voi puuttua kilpailijoiden toimintaan tässä maassa. Patenttia koskevat riita- ja hakemusasiat käsitellään markkinaoikeudessa ja rikosasiat Helsingin käräjäoikeudessa. Suurin osa patentin loukkausta koskevista asioista käsitellään riita-asioina.

Tuomioistuin voi määrätä loukkaajan lopettamaan loukkaavan toiminnan sekä määrätä vahingonkorvauksesta ja kohtuullisesta käyttöhyvityksestä. Tuomioistuin voi myös määrätä turvaamistoimista, joilla turvataan todistelua tai estetään laajemman vahingon syntyminen ennen asian ratkaisua. Korvausta patentinloukkauksen perusteella voi vaatia viiden viimeisen vuoden ajalta ennen kanteen vireille panoa.

Jos patentinhakija haluaa suojata keksintönsä Suomen ulkopuolella, hän voi tehdä kansallisen hakemuksen toisen valtion patenttiviranomaiselle. Ensimmäisestä keksintöä koskevasta patenttihakemuksesta alkaa kuluu etuoikeusaika, jonka kuluessa hakija voi vielä hakea patenttia muissa maissa siten, että ensimmäisen hakemuksen tekopäivä jää ratkaisevaksi patenttilta vaadittavan uutuuden ja keksinnöllisyyden osalta. Patenttiyhteistyösopimukseen perustuvaa järjestelmää hyödyntämällä hakija voi yksinkertaistaa tätä menettelyä. Yhdellä kansainvälisellä hakemuksella voidaan varata mahdollisuus hakea suojaa useassa maassa niin, että hakemuksen käsittelyvaiheessa tehdään kansainvälinen keskitetty uutuus- tai patentoitavuustutkimus tai molemmat. Keskitetyn vaiheen jälkeen hakemus siirtyy kansalliseen vaiheeseen asianomaisiin patenttiviranomaisiin. Patenttiyhteistyösopimusta käsitellään tarkemmin jaksossa 2.2.

Jos patenttiyhteistyösopimukseen perustuvalla hakemuksella haetaan suojaa myös Suomessa, hakemuksesta on toimitettava Patentti- ja rekisterihallitukselle käännökset ja maksettava vahvistettu maksu. Jos patenttihakemus täyttää patenttiyhteistyösopimuksen sekä sen sovellutussääntöjen hakemuksen muotoa ja sisältöä koskevat määräykset, se on näiltä osin hyväksyttävä. Muutoin hakemuksen käsittelystä on pitkälti voimassa, mitä kansallisesta hakemuksesta on säädetty, ja patenttiviranomainen päättää itsenäisesti patentin myöntämisestä.

Suomalainen patentinhakija voi hyödyntää myös perinteistä eurooppapatenttijärjestelmää. Yhdellä hakemuksella voidaan saada suojaa Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltioissa Euroopan patenttivoraston myönnettyä patentin. Sopimusvaltioita on tällä hetkellä 38. Eurooppapatentin kansallisesta voimaansaattamisesta Suomessa säädetään patenttilain 9 b luvussa, jonka mukaan hakijan on toimitettava käännös eurooppapatentista ja suoritettava käännöksen julkaisumaksu Patentti- ja rekisterihallitukselle. Vasta tämän jälkeen eurooppapatentilla on oikeusvaikutus Suomessa. On huomattava, että kansallinen voimaansaattaminen on ainoastaan muodollinen rekisteröintitoimi.

Kaikkien edellä kuvattujen menettelyiden tuloksena Suomen ollessa kohdemaana on patentti, johon sovelletaan Suomen voimassa olevaa lainsäädäntöä. Eurooppapatentin osalta Euroopan patenttisopimuksessa on yhdenmukaistettu myös tiettyjä patenttioikeuden sisältöä koskevia säännöksiä, mutta kansallisesti voimaansaattettu eurooppapatentti voidaan käytännössä rinnastaa kansalliseen Patentti- ja rekisterihallituksen myöntämään patenttiin. Eurooppapatentteja koskevat riidat käsitellään kansallisissa tuomioistuimissa kansallisia säännöksiä soveltaen.

2.2 Patenttiyhteistyösopimus

Patenttiyhteistyösopimus (Patent Cooperation Treaty, PCT) on tehty vuonna 1970. Sopimus on tullut Suomen osalta voimaan vuonna 1980. Patenttiyhteistyösopimuksella on luotu kansallisia patentteja koskeva kansainvälinen hakujärjestelmä. Sopimuksella on pyritty yksinkertaistamaan patenttien hakemusmenettelyä ja tukemaan kansallista uutuus- ja patentoitavuustutkimusta suorittamalla nämä tutkimukset tietyissä valikoiduissa kansainvälisissä viranomaisissa, kuten esimerkiksi Patentti- ja rekisterihallituksessa.

Yhdellä hakemuksella on mahdollista saada patenttihakemus vireille kaikissa patenttiyhteistyösopimukseen liittyneissä valtioissa. Menettelyyn kuuluvat myös kansainvälinen uutuustutkimus ja hakijalle valinnainen patentoitavuustutkimus, jotka nopeuttavat ja yhdenmukaistavat hakemuksen käsittelyä kansallisissa viranomaisissa. Lopullinen päätös patentin myöntämisestä on kuitenkin aina kunkin sopimusvaltion kansallisella patenttiviranomaisella ja menettelyn tuloksena on joukko kansallisia patentteja, joihin sovelletaan kansallista lainsäädäntöä.

2.3 Euroopan unionin lainsäädäntö

Patenttilainsäädäntöä ei ole yhdenmukaistettu Euroopan unionissa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Ensimmäinen näistä on kansanterveysongelmista kärsiviin maihin vietävien lääkkeiden valmistusta koskevien patenttien pakkolisensoinnista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 816/2006. Asetus sisältää menettelyn, jota noudatetaan lääkkeiden valmistusta ja myyntiä koskeviin patentteihin ja lisäsuojatodistuksiin liittyviä pakkolisensoijia myönnettäessä. Asetuksen piirissä ovat tuotteet, jotka on tarkoitettu vietäviksi sellaisiin hyväksyttyihin maihin, joissa kyseisiä tuotteita tarvitaan kansanterveysongelmien ratkaisemiseen. Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on myönnettävä pakkolisensoi kenelle tahansa hakijalle, joka täyttää asetuksessa annetut edellytykset.

Toinen patenttioikeutta koskeva Euroopan unionin säädös on bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/44/EY, jäljempänä bioteknologiadirektiivi. Bioteknologiadirektiivillä yhdenmukaistetaan jäsenvaltioiden lainsäädäntöä bioteknologian keksintöjen suojasta. Bioteknologiadirektiivissä veloitetaan jäsenvaltiot suojaamaan bioteknologisia keksintöjä, kuten muitakin keksintöjä. Jäsenvaltiot veloitetaan myös varmistamaan, että patentoitavuuden edellytykset täyttävä keksintö on patentoitavissa silloinkin, kun kohteena on biologisesta materiaalista koostuva tai biologista materiaalia sisältävä tuote tai menetelmä, jonka avulla voidaan valmistaa, muokata tai käyttää biologista materiaalia. Lisäksi bioteknologiadirektiivissä säädetään muun muassa bioteknologian keksintöjen suojan sisällöstä, pakkoluvista ja biologisen materiaalin tallettamisesta.

Kolmanneksi patenttioikeudesta Euroopan unionissa säädetään lisäsuojatodistuksia koskevilla asetuksilla. Näitä ovat lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 469/2009 (kodifioitu toisinto) sekä kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen käyttöön ottamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1610/96. Lääkkeiden lisäsuojatodistuksen myöntämisen edellytys on voimassa oleva patentti ja lääkkeelle myönnetty myyntilupa. Lisäsuojatodistuksella voidaan jatkaa lääkkeen suoja-aikaa ja tasapainottaa sitä, että lääkeaineiden myyntiluvan saaminen estää patentinhaltijaa hyödyntämästä keksintöään patentin elinkaaren alussa. Lisäsuojatodistus voi jatkaa patentin suoja-aikaa enimmillään viidellä vuodella. Kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksia koskeva asetus noudattaa samoja periaatteita.

Lisäksi kansainvälisen yksityisoikeuden sääntely Euroopan unionissa koskee myös patentteja. Eurooppapatentteja koskevat oikeudenkäynnit käydään kansallisissa tuomioistuimissa ja tuo-

mioistuinten toimivalta määräytyy tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (uudelleenlaadittu), jäljempänä Bryssel I -asetus, mukaisesti. Kantajalla on Bryssel I -asetuksen nojalla jonkin verran liikkumavaraa siinä, missä loukkauskanne nostetaan. Bryssel I -asetuksen 24 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan mukaan jokaisen jäsenvaltion tuomioistuimet ovat kuitenkin yksinomaisesti toimivaltaisia tutkimaan kaikki kyseisen jäsenvaltion osalta myönnettyjen eurooppapatenttien rekisteröintiä tai pätevyyttä koskevat asiat. Euroopan patenttijärjestelmä uudistus ja erityisesti yhdistetty patenttituomioistuin on huomioitu asetuksen (EU) N:o 1215/2012 muuttamisesta yhdistettyyn patenttituomioistuimeen ja Benelux-maiden tuomioistuimeen sovellettavien säännösten osalta annettulla asetuksella (EU) N:o 542/2014. Bryssel I -asetuksessa yhdistetty patenttituomioistuin rinnastetaan sopimusjäsenvaltioiden yhteisenä tuomioistuimena kansallisiin tuomioistuihin ja se on osa Euroopan tuomioistuinjärjestelmää. Vaikka tuomioistuinta kutsutaan yhteiseksi, Suomen valtiosäännön näkökulmasta kyse on tästä huolimatta kansainvälisellä sopimuksella perustettavasta kansainvälisestä tuomioistuimesta.

Euroopan patenttijärjestelmä uudistukseen liittyviä uusia Euroopan unionin säädöksiä käsitellään jäljempänä jaksossa 2.5 Eurooppalainen patenttijärjestelmä uudistus ja yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus.

2.4 Euroopan patenttisopimus ja Euroopan patenttivirasto

Suomi on Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltio muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden tavoin. Suomi on liittynyt sopimukseen 1 päivänä maaliskuuta 1996. Sopimuksen tavoitteena on valtioiden yhteistyön lisääminen keksintöjen suojaamisessa. Sopimus mahdollistaa sen, että suoja voidaan saada yhdellä patentinmyöntämismenettelyllä kaikissa sopimusvaltioissa. Tällä tavoin, sekä myönnettyjä patenteja koskevien tiettyjen yhtenäissääntöjen luomisella, edistetään innovaatioita ja taloudellista kasvua Euroopassa. Euroopan patenttisopimus luo perustan Euroopan alueelliselle patenttijärjestelmälle ja Euroopan patenttiviraston toiminnalle.

Euroopan patenttisopimuksella luotu järjestelmä mahdollistaa patenttisuojan hakemisen ja saamisen Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltioissa keskitetysti yhdellä hakemuksella. Nykyisin sopimusvaltioita on yhteensä 38. Järjestelmä on avoin, joten sitä voivat hyödyntää myös sopimusvaltioiden ulkopuoliset hakijat.

Euroopan patenttivirasto myöntää eurooppapatentin, joka perustuu eurooppapatenttihakemukseen. Eurooppapatentti voi perustua myös kansalliseen hakemukseen tai patenttiyhteistyösopimukseen perustuvaan hakemukseen, josta on jatkettu eurooppapatenttihakemus. Menettely Euroopan patenttivirastossa alkaa, kun hakija toimittaa hakemuksen virastolle. Hakemuksen käsittelykieleksi on valittava jokin viraston virallisista kielistä, joita ovat englanti, saksa ja ranska. Euroopan patenttivirasto tutkii hakemuksen ja julkaisee sen 18 kuukauden kuluttua hakemuspäivästä tai aiemmasta etuoikeuspäivästä. Ennen kuin patenttivirasto myöntää patentin hakijan on käännettävä patenttivaatimukset kahdelle muulle patenttiviraston kielelle. Patentointiedellytysten täytyessä virasto myöntää eurooppapatentin.

Hakijan päätettävissä on se, missä Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltioissa keksintö suojataan. Kun Euroopan patenttivirasto on myöntänyt eurooppapatentin, se on vielä saatettava voimaan kansallisesti hakijan valitsemissa sopimusvaltioissa. Tässä vaiheessa patentinhaltija siis voi vielä päättää ne sopimusvaltiot, joissa kansallinen voimaansaattaminen lopullisesti tehdään. Eurooppapatentin voimaansaattaminen saattaa kansallisista säännöksistä riippuen vaatia erillisen maksun tai käännöksen kyseisen sopimusvaltion viralliselle kielelle tai mo-

lemmat. Myös vuosimaksut maksetaan kansallisille virastoille. Kansalliset virastot tilittävät kuitenkin vuositason 50 prosenttia eurooppapatenteista perimistään vuosimaksuista Euroopan patenttivarastolle. Patentinhaltija voi halutessaan antaa patenttisuojan raueta yksittäisessä sopimusvaltiossa jättämällä kansallisen vuosimaksun maksamatta.

Eurooppapatentin myöntämisen tuloksena on joukko kansallisia patenteja, joita hallinnoidaan kussakin sopimusvaltiossa erikseen. Tästä poikkeuksena ovat Euroopan patenttivaraston keskitetty väite-, rajoittamis- ja lakkauttamismenettely. Patentin myöntämisestä alkaa yhdeksän kuukauden väiteaika, jonka aikana tehdyt väitteet käsitellään Euroopan patenttivarastossa. Väitemenettelyssä virasto voi kolmannen osapuolen väitteen johdosta kumota patentin kokonaan tai osittain, tai pitää sen voimassa. Päätöksen vaikutukset ulottuvat eurooppapatenttiin yhteinäisesti sen kaikissa suojavaltioissa. Väiteajan umpeuduttua patentti voidaan kumota vain kansallisessa tuomioistuimessa nostetulla kanteella, aina kussakin maassa erikseen. Patentinhaltijalla itsellään on kuitenkin mahdollisuus rajoittaa patenttia tai lakkauttaa patentti keskitetysti Euroopan patenttivarastossa milloin tahansa patentin myöntämisen jälkeen. Rajoittamis- tai lakkauttamispyyntöä ei kuitenkaan voi tehdä, jos väitemenettely on vireillä.

2.5 Eurooppalainen patenttijärjestelmäuudistus ja yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus

Eurooppalaisesta patenttijärjestelmäuudistuksesta yleisesti

Keskeinen osa patenttijärjestelmäuudistusta on jäsenvaltioiden yhteisen eurooppapatentteja koskevia riita-asioita käsittelevän tuomioistuimen perustaminen. Alun perin tavoiteltiin tuomioistuinjärjestelmää, johon myös unionin ulkopuoliset Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltiot olisivat voineet osallistua. Tavoite ei toteutunut, koska Euroopan unionin tuomioistuin katsoi lausunnossaan (1/09), että lausuntopyynnön pohjana ollut sopimusluonnos yhdistetystä patenttituomioistuimesta ei ollut unionin oikeuden mukainen.

Nyt ratifioitavaksi ehdotettava yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus luo tiiviin yhteyden Euroopan patenttisopimukseen perustuvan järjestelmän ja unionin oikeusjärjestelmän välille. Yhdistetty patenttituomioistuin on toimivaltainen käsittelemään sekä kansainväliseen sopimukseen perustuvia perinteisiä eurooppapatentteja että Euroopan unionin asetuksiin perustuvia vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevia riita-asioita. Samalla kahden erillisen patenttituomioistuimen perustamiselle Eurooppaan ei ole tarvetta. Lisäksi uudistus hyödyntää olemassa olevaa patentinhaku- ja myöntämisjärjestelmää Euroopan patenttivarastossa. Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti on Euroopan patenttivaraston myöntämä eurooppapatentti, jolle on rekisteröity unionin asetuksiin perustuva yhtenäinen vaikutus.

Yhtenäistä patenttisuojaa koskevat asetukset on säädetty noudattaen tiiviimpää yhteistyötä koskevia Euroopan unionin perussopimusten määräyksiä, tarkemmin Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä EU-sopimus, 20 artiklaa ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä EUT-sopimus, 326–334 artiklaa. Nämä määräykset mahdollistavat yhteistyön, jossa kaikki jäsenvaltiot eivät ole mukana. Yhteistyöhön voi kuitenkin liittyä myöhemmin. Yhteistyön edellytyksenä on luvan myöntäminen yhteistyön käynnistämiseksi. Euroopan unionin neuvoston päätös luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi (2011/167/EU) mahdollisti asetusehdotusten antamisen. Tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvat 25 jäsenvaltiota eli kaikki jäsenvaltiot lukuun ottamatta Espanjaa, Italiaa ja Kroatiaa. Italia on toukokuussa 2015 ilmoittanut liittyvänsä tiiviimpään yhteistyöhön. Koska Italia on jo aiemmin allekirjoittanut yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen, Italia osallistuu patenttijärjestelmäuudistukseen kaikilta osin. Puola, joka on mukana tiiviimmässä yhteistyössä, ei ole allekirjoittanut yhdistetystä patenttituomioistuimesta

tehtyä sopimusta. Espanja ja Kroatia eivät ole allekirjoittaneet sopimusta eivätkä osallistu osallistu tiiviimpään yhteistyöhön. Näin ollen Puola, Espanja ja Kroatia eivät tässä vaiheessa osallistu uudistukseen.

Yhtenäisestä patenttisuojasta annettu asetus ja yhtenäisen patenttisuojan käännösjärjestelyistä annettu asetus tulivat voimaan 20 päivänä tammikuuta 2013. Niitä ryhdytään kuitenkin soveltamaan vasta yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen voimaantulosta. Uudistuksen osat muodostavat oikeudellisen kokonaisuuden. Eurooppalaisen patenttijärjestelmän uudistuksen voimaantulo vaatii sen molempien osien voimaantulon.

Yhtenäisestä patenttisuojasta annettu asetus

Yhtenäisestä patenttisuojasta annetussa asetuksessa säädetään vaikutukseltaan yhtenäisestä eurooppapatentista sekä siihen liittyvistä menettelyistä. Eurooppapatentille, joka on myönnetty kaikkien osallistuvien jäsenvaltioiden osalta samat patenttivaatimukset sisältävänä, voidaan hakea rekisteröitäväksi yhtenäinen vaikutus. Yhtenäinen vaikutus ei ole itsenäinen oikeus, vaan perustuu Euroopan patenttiviraston myöntämään eurooppapatenttiin. Näin ollen sen ei myöskään katsota syntyneen siltä osin, kuin eurooppapatentti on kumottu tai sitä on rajoitettu.

Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti tulee voimaan kaikissa niissä osallistuvissa jäsenvaltioissa, jotka yhtenäisen vaikutuksen rekisteröintipäivänä ovat ratifioineet yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen. Patentin yhtenäisen vaikutuksen maantieteellinen ulottuvuus ei laajene vaikka uusia jäsenvaltioita liittyisi järjestelmään patentin voimaolon aikana. Eurooppapatentti voidaan kuitenkin saattaa voimaan myös yhtenäisen vaikutuksen ulkopuolelle jäävissä Euroopan patenttisopimuksen sopimusjäsenvaltioissa. Eurooppapatentti, jolle on rekisteröity yhtenäinen vaikutus yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen ratifioineissa valtioissa, voidaan saattaa perinteisenä eurooppapatenttina erikseen voimaan sellaisissa Euroopan patenttisopimuksen sopimusjäsenvaltiossa, jotka eivät ole ratifioineet sopimusta tai eivät osallistu tiiviimpään yhteistyöhön. Tällöin eurooppapatentti on samanaikaisesti voimassa vaikutukseltaan yhtenäisenä eurooppapatenttina tietyissä maissa ja perinteisenä eurooppapatenttina toisissa.

Osallistuvien jäsenvaltioiden on varmistettava, että eurooppapatentin ei katsota tulleen voimaan kansallisena patenttina, mikäli vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti on tullut voimaan näiden valtioiden osalta. Vaikka patentti on voimassa kaikissa osallistuvissa jäsenvaltioissa, omistusoikeudellisesti sen katsotaan olevan yhden jäsenvaltion lainsäädännön alainen. Tämä jäsenvaltio määräytyy pääsääntöisesti hakijan kotipaikan tai päätoimipaikan perusteella.

Yhtenäinen vaikutus tarkoittaa, että patentilla on yhtenäinen luonne ja vaikutus kaikissa osallistuvissa jäsenvaltioissa. Patenttia voidaan esimerkiksi rajoittaa tai se voidaan siirtää ja kumota vain kaikkia jäsenvaltioita koskevin vaikutuksin. Käyttölupia voidaan kuitenkin myöntää joko jäsenvaltioiden kaikkia alueita tai niiden osia varten. Maakohtaiset käyttöluvut ovat näin ollen edelleen mahdollisia.

Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti antaa haltijalleen oikeuden kieltää kolmannelta sellaiset toimet, joilta patentti suojaa kaikkien sellaisten jäsenvaltioiden alueella, joissa sillä on yhtenäinen vaikutus. Patentin tuomat oikeudet ja sitä koskevat rajoitukset ovat yhdenmukaisia koko voimassaoloalueella. Kun vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia koskevaa riita-asiaa käsitellään yhdistetyssä patenttituomioistuimessa, sovellettavaksi tulevat ensisijaisesti yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen määräykset patentin tuottamasta oikeudesta ja oikeuden rajoituksista. Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti rinnastetaan

kansalliseen patenttiin ainoastaan omistusoikeudellisissa kysymyksissä, jolloin kansallinen lainsäädäntö voi tulla sovellettavaksi yhdistetyssä patenttituomioistuimessa.

Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin vuosimaksut ja mahdolliset lisämaksut maksetaan Euroopan patenttivirastolle. Jos vuosimaksua ei makseta, patentti raukeaa. Virasto pidättää itsellään 50 prosenttia vuosimaksuista ja jakaa loput osallistuville jäsenvaltioille. Asetus sisältää vuosimaksujen tasoa ja jako-osuuksia koskevia periaatteita. Vuosimaksujen on oltava progressiivisia sekä riitettävä kattamaan vaikutuksiltaan yhtenäisistä eurooppapatenteista aiheutuvat kustannukset ja varmistamaan yhdessä hakemusvaiheen maksujen kanssa Euroopan patenttiviraston budjetin tasapaino. Vuosimaksujen tasosta päätettäessä on otettava huomioon myös pienten ja keski suurten yritysten tilanne ja että tavoitteena on innovaatiotoiminnan helpottaminen ja eurooppalaisten yritysten kilpailukykyyn parantaminen. Sopimusvaltiot päättävät vuosimaksuista ja jako-osuuksista Euroopan patenttijärjestön hallintoneuvoston alaisessa erityisvaliokunnassa. Erityisvaliokunta linjasi 24.6.2015 alustavasti, että vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin vuosimaksut ovat yhtä suuret kuin yhteenlasketut vuosimaksut neljässä maassa, joissa nykyisin saatetaan eniten eurooppapatentteja kansallisesti voimaan (Saksa, Ranska, Yhdistynyt kuningaskunta ja Alankomaat).

Yhtenäisestä patenttisuojasta annettu asetus sisältää institutionaalisia säännöksiä Euroopan patenttiviraston tehtävistä. Koska Euroopan unioni ei ole Euroopan patenttisopimuksen osapuoli, tehtävistä ei voida suoraan säätää asetuksessa, vaan siinä veloitetaan osallistuvat jäsenvaltiot antamaan virastolle asetuksessa mainitut tehtävät. Euroopan patenttiviraston patenttirekisteriin sisällytetään yhtenäistä patenttisuojaa koskeva rekisteri, jota virasto hallinnoi. Euroopan patenttivirasto hallinnoi lisäksi eurooppapatenttien haltijoiden pyyntöjä yhtenäisen vaikutuksen rekisteröimisestä, vaikutukseltaan yhtenäisten eurooppapatenttien vuosimaksuja, käännöskustannusten korvausjärjestelmää ja käännösten julkaisemista. Lisäksi osallistuvien jäsenvaltioiden tulee perustaa Euroopan patenttijärjestön hallintoneuvoston alaisuuteen erityisvaliokunta, jossa osallistuvat jäsenvaltiot päättävät viraston tehtäviin liittyvien toimintojen hoitamisesta.

Yhtenäisestä patenttisuojasta annetussa asetuksessa säädetään tietyiltä osin käyttöluvista. Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin haltija voi ilmoittaa Euroopan patenttivirastolle hakukuutensa myöntää käyttöluja kenelle tahansa asianmukaista vastiketta vastaan. Tällainen käyttöluja rinnastetaan sopimusperusteiseen käyttölujaan. Vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia koskevat pakkoluvat määräytyvät edelleen jäsenvaltion lainsäädännön perusteella kunkin jäsenvaltion alueella.

Yhtenäisen patenttisuojan käännösjärjestelyistä annettu asetus

Yhtenäisen patenttisuojan käännösjärjestelyistä annetussa asetuksessa säädetään vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia koskevista käännösjärjestelyistä. Kun eurooppapatentti on julkaistu Euroopan patenttisopimuksen määräysten mukaisesti, yhtenäisen suojan rekisteröinti ei vaadi lisäkäännöksiä. Järjestelmä toimii lähtökohtaisesti Euroopan patenttiviraston käsitteilykielten ja konekäännösten pohjalta.

Euroopan patenttiviraston virallisia kieliä ovat englanti, saksa ja ranska. Eurooppapatentti julkaistaan käsitteilykielellä ja lisäksi patenttivaatimukset kahdella muulla Euroopan patenttiviraston virallisella kielellä. Yhtenäisen patenttisuojan rekisteröinnin jälkeen patenttisuoja käsittelee vain sen, mikä ilmenee käsitteilykielellä olevista asiakirjoista.

Asetuksen 4 artiklan mukaisesti riita-asian oikeudenkäynnissä patentinhaltija on kuitenkin velvollinen toimittamaan patentista täydellisen käännöksen väitetyn patentinloukkaajan pyynnöstä joko sen osallistuvan jäsenvaltion kielelle, jossa väitetty loukkaus on tapahtunut tai väi-

tetyn loukkaajan kotipaikan viralliselle kielelle. Jos tuomioistuin pyytää, patentinhaltijan on toimitettava täydellinen käännös oikeudenkäynnin kielelle. Asetuksen mukaan tuomioistuin on velvollinen vahingonkorvausta määrätessään arvioimaan ja ottamaan huomioon väitetyn patentinloukkaajan aseman sekä sen, onko hän toiminut tietämättään tai ilman, että hän on perustellusti voinut tietää loukkaavansa vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia, ennen kuin on saanut käännöksen.

Patenttijärjestelmän keskeinen tavoite on patenteja koskevan tiedon ja teknologisen tietämyksen levittäminen. Eurooppapatenttihakemuksia ja –julkaisuja varten kehitetään konekäännösjärjestelmää, joka mahdollistaa patenteja koskevan tiedon saatavuuden kaikilla unionin virallisilla kielillä. Konekäännöksillä ei asetuksen mukaan ole koskaan oikeudellista vaikutusta, vaan niillä on ainoastaan tiedotustarkoitus. Tarkoitus on, että konekäännökset ovat saatavilla siitä alkaen, kun eurooppapatenttia koskeva hakemus julkaistaan.

Koska konekäännösjärjestelmien laatu ei vielä vastaa niille asetettuja tavoitteita, asetukseen sisältyy siirtymäaikajärjestely. Jos hakemuksen käsittelykieli on ollut ranska tai saksa, hakijan on toimitettava käännös patenttijulkaisusta englanniksi. Jos käsittelykieli on ollut englanti, käännös on toimitettava hakijan valitsemalla unionin virallisella kielellä. Siirtymäkausi päättyy, kun korkealaatuisia konekäännöksiä on saatavilla kaikille unionin virallisille kielille, mutta viimeistään 12 vuoden kuluttua siitä, kun yhtenäisen patenttisuojan käännösjärjestelyistä annettu asetus on tullut sovellettavaksi.

Yhtenäisen patenttisuojan käännösjärjestelyistä annetussa asetuksessa säädetään myös käännöskustannusten korvausjärjestelmästä, jota sovelletaan pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, luonnollisiin henkilöihin, voittoa tavoittelemattomiin järjestöihin, yliopistoihin ja julkisiin tutkimuslaitoksiin. Jos hakija tekee hakemuksen jollain unionin virallisella kielellä, joka ei ole Euroopan patenttiviraston virallinen kieli, kustannukset korvataan tiettyyn enimmäismäärään saakka. Korvausjärjestelmää hallinnoi Euroopan patenttivirasto. Korvausjärjestelmän yksityiskohdista ja korvauksen määrästä päätetään Euroopan patenttijärjestön erityisvaliokunnassa ennen järjestelmän voimaantuloa.

Yhtenäisen patenttisuojan käännösjärjestelystä annetussa asetuksessa säädetään käännösjärjestelyistä eurooppapatentin myöntämisen jälkeen. Asetuksella ei ole vaikutusta Euroopan patenttisopimuksessa määrättyihin hakemusaikaisiin käännösvaatimuksiin tai väliaikaista suojaa koskeviin kansallisiin käännösvaatimuksiin vaikka hakemuksen perusteella myönnetylle eurooppapatentille rekisteröitäisiin yhtenäinen vaikutus.

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus on tehty 25 sopimusjäsenvaltion kesken. Sopimuksen osapuolina voivat olla vain Euroopan unionin jäsenvaltiot. Sopimuksen ovat allekirjoittaneet yhtenäistä patenttisuojaa koskevaan tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot, lukuun ottamatta Puolaa. Lisäksi sopimuksen on allekirjoittanut Italia, joka ei tällä hetkellä kuitenkaan osallistu tiiviimpään yhteistyöhön, mutta joka on ilmoittanut liittyvänsä siihen. Espanja ja Kroatia, eivät ole mukana tiiviimmässä yhteistyössä, eivätkä ne ole allekirjoittaneet sopimusta.

Kyse on kansainvälisestä sopimuksesta jäsenvaltioiden kesken, eikä sopimus siis ole puhtaasti unionin oikeudellinen instrumentti. Sopimuksella perustetaan yhdistetty patenttituomioistuin, jolle annetaan toimivalta ratkaista sekä perinteisiä eurooppapatentteja että vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevia riita-asioita. Yhdistetty patenttituomioistuin on sopimusjäsenvaltioiden yhteinen tuomioistuin, ja siihen sovelletaan samoja unionin oikeuden mukaisia

velvoitteita kuin sopimusjäsenvaltioiden kansallisiin tuomioistuimiin. Sopimusjäsenvaltioiden yhteisenä tuomioistuinena sen päätökset ovat täytäntöönpanokelpoisia kaikissa sopimusjäsenvaltioissa samoin kuin sopimusjäsenvaltioiden kansallisten tuomioistuinten tuomiot.

Tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta ratkaista vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja ja perinteisiä eurooppapatentteja koskevat riita-asiat. Siirtymä kautena, joka kestää seitsemän vuotta, ja jota voidaan jatkaa enintään seitsemällä vuodella, patentinhakija, patentinhaltija tai lisäsuojatodistuksen haltija voi kuitenkin sulkea perinteisen eurooppapatentin tai siihen perustuvan lisäsuojatodistuksen tuomioistuimen toimivallan ulkopuolelle (opt out) patentin koko voimassaolon ajaksi. Halutessaan patentinhaltija voi palauttaa patentin yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivaltaan (opt back in). Tämän lisäksi siirtymä kautena perinteistä eurooppapatenttia koskeva kanne voidaan nostaa kansallisessa tuomioistuimessa, vaikka patentinhaltija ei olisi sulkenut eurooppapatenttia yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivallan ulkopuolelle. Vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja ei ole mahdollista sulkea yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivallan ulkopuolelle eikä niitä koskevaa kannetta voida nostaa kansallisessa tuomioistuimessa.

Sopimus sisältää myös aineellista patenttioikeutta, joka tulee sovellettavaksi tuomioistuimen ratkaistessa sen toimivaltaan kuuluvaa riita-asiaa. Määräykset edustavat sellaisia patenttioikeuden osa-alueita, jotka ovat jo nyt Euroopassa hyvin samankaltaisia. Sopimuksen sisältöä käsitellään tarkemmin yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Sopimusjäsenvaltioiden on ratifioitava yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus noudattaen valtiosääntönsä mukaisia kansallisia ratifiointimenettelyjä, jotta uusi järjestelmä, johon sisältyy myös edellä mainitut asetukset patenttisuojasta ja käännösjärjestelyistä, tulee voimaan niiden alueella. Jotta sopimus, ja sitä kautta koko eurooppalainen patenttijärjestelmä uudistus, tulee voimaan, kolmentoista sopimusjäsenvaltion tulee tallettaa ratifiointi- tai liittymiskirja. Voimaantulo kuitenkin edellyttää, että ne kolme jäsenvaltiota, joissa oli voimassa suurin määrä eurooppapatentteja sopimuksen allekirjoittamisvuotta edeltäneenä vuonna, ovat näiden sopimuksen ratifioineiden jäsenvaltioiden joukossa. Nämä valtiot ovat Saksa, Ranska ja Yhdistynyt kuningaskunta.

Suomen valtiosääntöoikeudellisesta näkökulmasta yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus on valtiosopimus, jolla perustetaan uusi kansainvälinen tuomioistuin. Sopimuksen hyväksymiseen ja voimaansaattamiseen sovelletaan perustuslain 8 luvun mukaisia valtiosopimusmenettelyitä. Sopimus sisältää useita määräyksiä, jotka vaativat perustuslain 94 §:n mukaisesti eduskunnan hyväksymisen (ks. tarkemmin yksityiskohtaisten perustelujen 1 ja 4.1 jakso). Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus on valtioneuvoston ohjesäännön 3 §:n 9 kohdassa tarkoitettu sopimus, koska se voidaan yksilöidä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisesti (PeVL 24/2011 vp; PeVL 56/2006 vp) sopimukseksi, jonka määräyksillä on ”kiinteä yhteys unionin puitteissa tehtävään yhteistyöhön”, vaikka sitä ei olekaan tehty unionin rakenteissa. Sopimuksessa on näin ollen kysymys sellaisesta unionin asioihin sisällöltään ja vaikutuksiltaan rinnastettavasta asiasta, joka kuuluu perustuslain 93 §:n 2 momentin mukaisesti valtioneuvoston toimivaltaan. Tästä seuraa, että sopimuksen allekirjoittamisesta ja eduskunnan hyväksymisen jälkeen sopimuksen ratifiointista päättää valtioneuvoston yleisistunto. Valtioneuvoston yleisistunto on myöntänyt valtuudet sopimuksen allekirjoittamiseksi 14 päivänä helmikuuta 2013 ja sopimus allekirjoitettiin Brysselissä 19 päivänä helmikuuta 2013.

Yhdistetyn patenttituomioistuimen toiminta

Tuomioistuin muodostuu ensimmäisen asteen tuomioistuimesta, muutoksenhakutuomioistuimesta ja kirjaamosta. Ensimmäisen asteen tuomioistuin jakaantuu keskusjaostoon sekä paikallis- ja aluejaostoihin. Keskusjaostolla on toimipaikka Pariisissa ja toimipisteet Lontoossa ja Münchenissä. Sopimusjäsenvaltioihin voidaan perustaa niiden alueella toimivia paikallisia osastoja tai usean sopimusjäsenvaltion alueen kattavia aluejaostoja. Menettelystä jaostojen perustamiseksi on määrätty yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 7(3) artiklassa sekä yhdistetyn patenttituomioistuimen perussäännön 18 artiklassa. Yhdistetyn patenttituomioistuimen muutoksenhakutuomioistuin ja kirjaamo sijaitsevat Luxemburgissa. Lisäksi sopimuksella perustetaan sovittelu- ja välityskeskus, jolla on toimipisteet Ljubljanaissa ja Lissabonissa.

Yhdistetty patenttituomioistuin on sopimusvaltioiden yhteinen tuomioistuin. Vaikka se toimii sopimusvaltioissa, se on kansainvälisen sopimuksen alainen erillinen kansainvälinen tuomioistuin eikä se ole alisteinen sopimusvaltioiden kansallisille tuomioistuimille. Tuomioistuin kuuluu kuitenkin unionin tuomioistuinjärjestelmään ja sen on noudatettava ja sovellettava unionin oikeutta sekä yhteistyössä Euroopan unionin tuomioistuimen kanssa varmistettava sen asianmukainen soveltaminen ja yhdenmukainen tulkinta. Tarvittaessa yhdistetyn patenttituomioistuimen on pyydettävä Euroopan unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua unionin oikeuden tulkinnasta.

Tuomioistuinten toiminta rahoitetaan sen perimillä maksuilla. Ainakin seitsemän vuotta kestävä siirtymäkauden aikana, kun tuomioistuimen toimintaa käynnistetään ja tulojen oletetaan olevan pienempiä, jäsenvaltiot osallistuvat lisäksi tuomioistuimen kustannuksiin erisuuruuksilla rahoitusosuuksilla. Lisäksi sopimusjäsenvaltiot, jotka isännöivät jaostoja, vastaavat kukin alueellaan toimivan jaoston puitteiden järjestämisestä. Tavoite on, että seitsemän vuoden siirtymäkauden päätyttyä tuomioistuin on omarahoitteinen. Sopimuksessa on kuitenkin varauduttu myös siihen, että lisätuen tullessa tarpeelliseksi, sopimusjäsenvaltioille voidaan määritellä maksettavaksi rahoitusosuudet vielä myöhempänä ajankohtana.

Tuomioistuimen tuomarit ja mahdollinen muu henkilöstö ovat virkasuhteessa itse tuomioistuimeen. Henkilöstön palkat kuuluvat menoina tuomioistuimen talousarvioon. Poikkeuksena tähän, tuomioistuinten jaostoissa työskentelevää hallinnollista henkilökuntaa koskee siirtymäaikana erityisjärjestely ja heidän palkkakustannuksensa kuuluvat jaostoa isännöivän sopimusvaltion vastuulle. Pitkällä tähtäimellä tuomioistuimen on kuitenkin tarkoitus vastata kaikista henkilöstökustannuksista.

Yhdistetyssä patenttituomioistuimessa on sekä lainoppineita tuomareita että teknisen pätevyyden omaavia tuomareita. Tuomarit ovat yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomareita ja työskentelevät erilaisissa monikansallisissa kokoonpanoissa. Kaikki tuomioistuimen tuomarit muodostavat tuomaripoolin, josta heidät osoitetaan eri kokoonpanoihin. Paikallis- ja aluejaostojen kokoonpanoissa on kuitenkin oltava yksi tai kaksi lainoppinutta tuomaria, jotka ovat kyseessä olevien jaostoa isännöivien sopimusjäsenvaltioiden kansalaisia.

Alkuvaiheessa on todennäköistä, että suurin osa tuomareista työskentelee yhdistetyssä patenttituomioistuimessa osa-aikaisina. Tämä johtuu siitä, että asioiden määrän ei vielä tuomioistuimen toiminnan alkuvaiheessa oleteta olevan suuri. Yhdistetyn patenttituomioistuimen perussäännön 3 artiklan mukaan hallintokomitea nimittää aluksi tarvittavan määrän tuomareita vähintään yhden kokoonpanon muodostamiseksi kussakin ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostossa ja vähintään kahden kokoonpanon muodostamiseksi muutoksenhakutuomioistuimessa. Jotta monikansalliset kokoonpanot voidaan toteuttaa sopimuksen määräämällä tavalla,

la, kustakin jaostoa isännöivästä sopimusjäsenvaltiosta on nimitettävä vähintään yksi lainopinut tuomari. Tuomareiden määrä kasvaa tuomioistuimessa käsiteltävien asioiden määrän kasvaessa.

Suomeen on tarkoitus perustaa yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaosto. Paikallisjaosto toimisi markkinaoikeuden yhteydessä siten, että se hyödyntäisi markkinaoikeuden tiloja. Yhdistetyn patenttituomioistuimen hallintokomitea päättää jaoston perustamisesta Suomen pyynnöstä. Menettelystä jaostojen perustamiseksi on määrätty yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa sekä yhdistetyn patenttituomioistuimen perussäännössä.

Yhdistetyn patenttituomioistuimen toiminnan käynnistämistä koskevat valmistelut jatkuvat sopimusjäsenvaltioiden perustamassa valmistelukomiteassa. Komitea valmistelee tuomioistuimen käytännön toiminnan kannalta keskeisiä kokonaisuuksia kuten tuomioistuimen työjärjestystä, jossa määrätään tuomioistuimessa noudatettavasta oikeudenkäyntimenettelystä, tuomioistuimen kirjaamon toimintaa, tuomareiden nimittämistä, tuomioistuimen taloudellisia sääntöjä, ensimmäistä budjettia ja tuomioistuinmaksujärjestelmää. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus asettaa puitteet sille, miten tuomioistuimen toiminta järjestetään. Lopulliset päätökset tekee kuitenkin tuomioistuimen hallintokomitea, kun yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus on tullut voimaan tai sopimuksen tiettyjen artikloiden väliaikaisen soveltamisen alettua. Väliaikaista soveltamista varten ollaan laatimassa erillinen pöytäkirja.

2.6 Uudistuksen täytäntöönpano muissa jäsenvaltioissa

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen on allekirjoittanut 25 jäsenvaltiota. Espanja, Puola ja Kroatia eivät ole tähän mennessä allekirjoittaneet sopimusta. Sopimuksen allekirjoittaneista valtioista ratifioimiskirjan ovat toistaiseksi tallentaneet Itävalta, Ranska, Ruotsi, Belgia, Tanska, Malta, Luxemburg ja Portugal.

Ratifioinnin toteutustavoissa on kansallisia eroja, mikä johtuu valtioiden erilaisista valtiosäännöistä. Joissakin maissa ratifiointiesitykseen on jo sisällynyt ehdotukset kansallisten lakien muutoksiksi. Toisissa maissa ratifiointi on toteutettu ensin ja muut tarvittavat lakimuutokset toteutetaan erikseen ennen uudistuksen voimaantuloa. Näin on toimittu esimerkiksi Ranskassa ja Belgiassa. Belgiassa tarkemmat muutokset tehtiin kesällä 2014. Ranskan hallitus tulee esittämään ehdotuksen lakimuutoksiksi vuoden 2015 aikana. Ruotsissa ratifiointiesitys (Prop. 2013/14:89) sisälsi joitakin lakimuutoksia, mutta patenttilain muutoksia valmisteleva komitea on sittemmin tehnyt ehdotuksen kattavammista muutoksista (SOU 2015:41). Suomessa ratifiointiprosessi ja lainsäädännön muutostyö etenisivät samanaikaisesti.

Se, minkälaisia lainmuutoksia ratifiointi edellyttää, vaihtelee jäsenvaltioittain. Eroja on myös siinä, missä määrin uudesta järjestelmästä on säädettävä lain tasolla, ja missä määrin taas on katsottu asetusten ja yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen riittävän. Ruotsissa patenttilain muutoksia valmisteleva komitea on ehdottanut yksinoikeuden sisältöä ja rajoituksia koskevien pykäliden pitkälle menevää yhdenmukaistamista yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen kanssa. Tanskassa taas patenttilakiin tehtiin hyvin vähän muutoksia.

Yhdistyneessä kuningaskunnassa on myös ehdotettu joidenkin patenttioikeuden sisältöön liittyvien säännösten yhdenmukaistamista sopimuksen kanssa. Tätä on perusteltu muun muassa sillä, että patentinhaltijoita ei tulisi kohdella eri tavoin siitä riippuen, onko keksintö suojattu kansallisella patentilla, perinteisellä eurooppapatentilla vai vaikutukseltaan yhtenäisellä eu-

rooppapatentilla. Yhdistyneen kuningaskunnan lakimuutoksista järjestettiin julkinen konsultaatio kesällä 2014. Sopimuksen ratifiointiaikataulusta ei ole käytettävissä tarkkaa tietoa.

Ratifiointiesitysten perusteluissa on korostettu valtiosta riippuen eri seikkoja. Keskeisiä teemoja ovat olleet esimerkiksi monikansalliset tuomarikokoonpanot ja eurooppalaisen oikeuskäytännön kehittyminen, patentointikustannusten sekä oikeudenkäyntikustannusten lasku, pienten ja keskisuurten yritysten asema, elinkeinotoiminnan hallinnollisen taakan helpottaminen sekä eurooppalaisten yritysten aseman vahvistaminen globaalissa kilpailussa.

2.7 Nykytilan arviointi

Eurooppalainen patenttijärjestelmä

Eurooppalaisen patenttijärjestelmän voidaan arvioida toimivan pääasiallisesti hyvin. Patentinhakijalla on käytettävissään sekä laadukas kansallinen patentti että kansainvälisiä vaihtoehtoja, tarkemmin patenttityhteistyösopimukseen perustuva järjestelmä ja eurooppapatenttijärjestelmä. Yhdistelemällä eri vaihtoehtoja hakijan on mahdollista räätälöidä itselleen sopiva patentointistrategia. Tärkeää on myös, että Suomessa on saatavilla alan palveluita ja tukea kansalliselta viranomaiselta.

Eurooppapatenttijärjestelmä on suosittu, korkeatasoinen ja kohtuullisen hyvin toimiva. Keskitetty haku- ja myöntämismenettely tuo useita etuja suhteessa erillisiin kansallisiin menettelyihin. Yritykset pitävät järjestelmän vahvuutena myös keskitettyä väitemenettelyä.

Patentin myöntämisen jälkeen eurooppapatenttijärjestelmä on hajautettu, mistä aiheutuu sekä etuja että haittoja. Yhtäältä voimassa oleva järjestelmä antaa hakijalle aikaa arvioida, millä markkinoilla keksinnöllä on taloudellista potentiaalia. Patentinhaltijan on mahdollista reagoida muuttuviin olosuhteisiin, luopua suojasta maakohtaisesti tai myös rajoittaa sitä maittain. Näin on mahdollista esimerkiksi välttää ainoastaan kansallisesti vaikuttavia uutuuden esteitä, ja kustannukset voidaan optimoida suhteessa tarvittavan suojan maantieteelliseen laajuuteen. Yhteiskunnallisesta näkökulmasta voidaan ajatella hajauttamisen varmistavan, että patentinhaltijat eivät turhaan pidä oikeuksia voimassa sellaisilla alueilla, joilla vahvaa intressiä suojaamiseen ei ole. Tämä jättää muille alan toimijoille enemmän toiminnanvapautta.

Toisaalta perinteinen eurooppapatentti, joka saatetaan erikseen kansallisesti voimaan useassa maassa, on haltijalleen suuri taloudellinen investointi. Tilanteessa, jossa keksinnölle kaivataan laajaa suojaa, paikalliset asiamiehet, kansalliset käännöskustannukset ja erilliset vuosimaksut sekä niiden hallinnointi johtavat tuntuviin kustannuksiin. Maantieteellisesti rajoittuneempikin suoja saattaa olla liian kallis pienille ja keskisuurille yrityksille. Suomalaiset yritykset näkevätkin maakohtaisen voimaan saattamisen nykyisen eurooppapatenttijärjestelmän suurimpana heikkoutena.

Yksi järjestelmän heikkouksista on myös maakohtaiset patenttirekisterit. Patenttien siirrot, panttaukset tai muut rekisterimerkintää edellyttävät olosuhteiden muutokset on ilmoitettava kussakin patentin voimassaolomaassa erikseen. Moninkertaiset rekisterimerkinnät aiheuttavat lisäkustannuksia.

Järjestelmän hajanaisuus ja siitä aiheutuva kustannusten kumuloituminen ovat ongelmia myös patenttia koskevien yksinoikeuksien täytäntöönpanossa. Tästä näkökulmasta perinteinen eurooppapatentti on joukko erillisiä kansallisia patenteja, joita koskevat osin eri lainsäädäntö ja erilaiset prosessisäännökset. Vaikka loukkaajan toiminta olisi rajat ylittävää, kukin maakohmainen loukkaus käsitellään erillisenä tapahtumana. Selkeimmin järjestelmän ongelmat tulevat

esille tilanteessa, jossa toimija loukkaa samaan eurooppapatenttiin perustuvia kansallisesti voimaansaatettuja patenteja, ja patentinhaltijan on ryhdyttävä oikeustoimiin kussakin maassa erikseen.

Tuomioistuinten kansainvälisestä toimivallasta säädetään Bryssel I –asetuksessa. Asetus antaa kantajalle osin vaihtoehtoja siinä, missä loukkauskanne nostetaan. Muutamissa eurooppalaisissa tuomioistuimissa on annettu myös rajat ylittäviä kieltoja, sekä erityisesti väliaikaisia rajat ylittäviä kieltoja, mutta viimeaikaiset unionin tuomioistuimen ratkaisut asioissa C-539/03 Roche (Roche Nederland BV ym. v. Frederick Primus ja Milton Goldenberg, 13.7.2006, Kok. 2006, s. I-06535) ja C-4/03 GAT v. LuK (Gesellschaft für Antriebstechnik mbH & Co. KG v. Lamellen und Kupplungsbau Beteiligungs KG, 13.7.2006, Kok. 2006, I-06509) ovat rajoittaneet keskittämismahdollisuuksia. Vaikka loukkauskanne on tietyn edellytyksin mahdollista käsitellä vastaajan kotipaikan tuomioistuimessa, patentin voimassaolomaan tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta patentin pätevyyttä koskevissa asioissa ja loukkausmenettelyn kulku voi olla vaikeasti ennustettavissa.

Erilliset oikeudenkäynnit ovat osapuolille sekä hallinnollinen että taloudellinen taakka sillä kussakin maassa tarvitaan edustaja, asiamies tai muu hyväksytty avustaja. Eri oikeudenkäynneistä voi seurata myös keskenään ristiriitaisia ratkaisuja. Usein toimijat pyrkivätkin käymään oikeutta vain tietyillä markkinoilla. Eniten patenttiasioita käsitellään Saksassa, jossa arvioitiin vuonna 2007 käsiteltävän 800–900 patenttiasiaa vuosittain. Juttuja saatetaan vireille myös Yhdistyneessä kuningaskunnassa (153 vireille saatettua patenttiasiaa vuonna 2004) ja Ranskassa (487 vireille saatettua patenttiasiaa vuonna 2006). Komission selvityksen mukaan yli 90 prosenttia patenttioikeudenkäynneistä Euroopan unionissa käydään Saksassa, Ranskassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Alankomaissa.

Vaikka eurooppapatentteja säännellään Euroopan patenttisopimuksessa ja tietyt patenttioikeudelliset säännökset ovat jäsenvaltioissa hyvin samankaltaisia, oikeuden sisältöä ja loukkausta koskevat säännökset ovat lähtökohtaisesti kansallisen oikeuden varassa. Yhtenäistä oikeuskäytäntöä ei muodostu, sillä asioita käsittelevät erilliset kansalliset tuomioistuimet. Oikeudellinen hajanaisuus vähentää toiminnan ennustettavuutta.

Eurooppapatentin hajanainen luonne ja oikeudenkäyntien erillisyys saattavat lisätä paineita myös Euroopan patenttivirastossa. Hakemusvaiheen jälkeen tuleva väitemenettely on ruuhkautunut. Menettelyn kesto väitteen tekemisestä lainvoimaiseen päätökseen voi hyvinkin olla viisi vuotta, jos lisänä on valitusprosessi. Keskitetyn menettelyn merkitys on suuri, sillä väiteajan jälkeen patentin voi kumota vain jokaisessa patentin voimassaolomaassa erikseen.

Vaikka nykyisessä eurooppalaisessa järjestelmässä on mahdollista toimia menestyksekkäästi, se on hajanainen oikeuksien voimaansaattamisen ja täytäntöönpanon ollessa kansallista. Järjestelmässä strategisesti toimiminen vaatii asiantuntemusta ja resursseja. Kokonaisuudessaan voidaan sanoa, että suomalaisen patentinhakijan käytössä on tällä hetkellä järjestelmä joka toimii, mutta jossa kustannuskysymykset saattavat liiaksi rajoittaa sitä, missä suojaa voidaan hakea ja missä kilpailijan loukkaavaan toimintaan voidaan puuttua.

Patenttijärjestelmän käyttö Suomessa

Vuonna 2014 Patentti- ja rekisterihallitukseen tehtiin 1 545 kansallista patenttihakemusta. Hakemuksista 1 422 oli suomalaisten hakijoiden tekemiä. Näistä suomalaisten tekemistä hakemuksista 344 oli yksityisten tekemiä ja 1 078 yritysten tekemiä. Kansallisten patenttihakemusten määrä on laskenut viimeisen kymmenen vuoden aikana, mutta kansallinen patentti on

edelleen tärkeä suojamuoto erityisesti paikallisesti toimiville yrityksille. Lisäksi kansallista patenttihakemusta hyödynnetään usein patentointiprosessin kantahakemuksena.

Vuonna 2014 suomalaiset yritykset tekivät 2 193 eurooppapatenttihakemusta Euroopan patenttivirastoon, mikä on väkilukuun suhteutettuna toiseksi eniten Sveitsin jälkeen. Suomalaisien hakijoiden hakemusten määrässä on viime vuosina ollut jonkin verran vaihtelua ja ne vaihtelevat 2 000 hakemuksen molemmin puolin. Vuonna 2014 Euroopan patenttivirastoon tehtiin kaikkiaan 274 000 patenttihakemusta.

Tilastojen valossa suomalaisia yrityksiä voidaan pitää hyvin aktiivisina patentinhakijoina, ainakin verrattuna eurooppalaiseen keskiarvoon. On kuitenkin huomattava, että kaikki suomalaiset yritykset eivät hyödynnä patenttijärjestelmää yhtä aktiivisesti. Tarkkaa tietoa siitä, kuinka suuri osuus suomalaisista yrityksistä patentoi, ei ole saatavilla. Patentti- ja rekisterihallituksen tilastot kansallisista hakijoista antavat kuitenkin jonkinlaisen kuvan siitä, kuinka suuri osa yrityksistä ylipäättään hyödyntää patenttijärjestelmää. Viime vuosina vähintään yhden kansallisen patenttihakemuksen on vuosittain jättänyt 500–550 suomalaista yritystä. Tästä vuosittaisesta luvusta puuttuvat yritykset, jotka ovat patenttiaktiivisia, mutta käyttävät vain Euroopan patenttivirastoa tai suojaavat keksintönsä vain ulkomailla.

Patentti- ja rekisterihallitus myöntää vuosittain noin 800 kansallista patenttia ja vuoden 2014 lopussa Suomessa oli voimassa 8 606 Patentti- ja rekisterihallituksen myöntämää patenttia. Vastaavasti Euroopan patenttivirasto myöntää noin 64 500 eurooppapatenttia vuodessa. Euroopan patenttiviraston myöntämistä patenteista noin 8 prosenttia saatetaan nykyisin voimaan Suomessa ja vuoden 2014 lopussa Suomessa oli voimassa 39 584 eurooppapatenttia.

Patenttijärjestelmään liittyy olennaisesti myös yksinoikeuksien täytäntöönpano. Vuonna 2014 markkinaoikeudessa saatettiin vireille kolme kansallista patenttia koskevaa riita-asiaa, josta kaksi oli loukkauskanteita ja yksi mitättömyyskanne. Vuonna 2013, jolloin patenttiasiat keskitettiin markkinaoikeuteen, Helsingin käräjäoikeudessa tuli vielä vireille kaksi kansallista patenttia koskevaa loukkauskannetta sekä kaksi mitättömyyskannetta. Markkinaoikeudessa ei vielä vuonna 2013 tullut vireille yhtään kansallisen patentin loukkausta tai mitättömyyttä koskevaa asiaa.

Suomessa saatetaan vuosittain vireille myös useampia eurooppapatenttia koskevia riita-asioita. Esimerkiksi vuonna 2013 Suomessa saatettiin vireille neljä eurooppapatenttia koskevaa mitättömyyskannetta, yksi eurooppapatenttia koskeva loukkauskanne sekä kaksi erillistä eurooppapatenttia koskevaa turvaamistoimiasiaa. Yhteensä nämä kanteet koskivat yhdeksää Suomessa voimaan saatettua eurooppapatenttia. Vuonna 2014 Suomessa saatettiin vireille kolme eurooppapatenttia koskevaa mitättömyyskannetta ja yksi eurooppapatenttia koskeva loukkauskanne. Loukkauskanteen osalta tehtiin myös turvaamistoimea koskeva vaatimus pääasian yhteydessä. Lisäksi vuonna 2014 tehtiin yksi erillinen turvaamistointa koskeva hakemus, joka koski eurooppapatenttia. Yhteensä nämä vuonna 2014 vireille tulleet asiat koskivat viittä Suomessa voimaan saatettua eurooppapatenttia.

Kuten edellä on esitetty, eurooppapatentteja koskevat oikeudenkäynnit käydään pääsääntöisesti siinä valtiossa, jossa väitetty loukkaus on tapahtunut. Jos patentti on saatettu voimaan laajalti, on kuitenkin mahdollista, että sitä koskeva riita-asia saatetaan vireille vain tärkeimmillä markkinoilla, eikä jokaisessa maassa erikseen. Tällaisessa tilanteessa Suomi ei usein ole keskeinen oikeuspaikka, vaan asiat keskittyvät Saksaan, Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, Ranskaan ja Alankomaihin. Suomessa on kuitenkin vuosittain tasainen määrä oikeudenkäyntejä, joiden kohteena on sekä kansallisia patentteja että eurooppapatentteja. Suomalaiselle liike-

elämälle on tärkeää, että Suomessa säilyy korkeatasoinen asiantuntemus tällaisten patenttia koskevien riitojen hoitamisessa ja ratkaisemisessa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on hankkia eduskunnan hyväksyminen yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdylle sopimukselle. Sopimukseen sitoutumisella päätetään samalla Suomen mukanaolosta uudessa eurooppalaisessa patenttijärjestelmässä sekä siitä, että yhtenäisestä patenttisuojasta annettu asetus ja yhtenäisen patenttisuojan käännösjärjestelyistä annettu asetus tulevat sovellettaviksi Suomessa. Sopimuksen ja eurooppalaisen patenttijärjestelmä uudistuksen tavoitteena on edistää patenttisuojaa, helpottaa patenttijärjestelmän käyttöä ja tehdä siitä kustannuksiltaan edullisempi sekä parantaa oikeusvarmuutta eurooppapatentteja koskevissa asioissa.

Kansallisen ratifiointiaikataulun tavoitteena on se, että Suomi olisi mukana järjestelmässä sen tullessa voimaan Euroopassa. Suomi kuuluisi siten niihin valtioihin, jotka ovat ratifioineet sopimuksen ennen sen kansainvälistä voimaantuloa ja joissa ensimmäiset vaikutukseltaan yhtenäiset eurooppapatentit voidaan rekisteröidä.

Tavoitteena on turvata Suomen vaikutusmahdollisuudet järjestelmän toimeenpanossa jo alkuvaiheessa, eli valmisteltaessa yhdistetyn patenttituomioistuimen toiminnan käynnistämistä yhdistetyn patenttituomioistuimen hallintokomiteassa ja vaikutukseltaan yhtenäisten eurooppapatenttien hallinnoinnin järjestämistä Euroopan patenttivirastossa. Tästä syystä Suomen on myös tarkoitus olla mukana sopimuksen väliaikaisessa soveltamisessa.

Toiminnan käynnistämisvaiheessa tehtävät käytännön ratkaisut, kuten tuomareiden nimittäminen ja ensimmäisen asteen rakenteen luominen, vaikuttavat suuresti yhdistetyn patenttituomioistuimen toimintaan. Lisäksi on tärkeää, että Suomi saa alusta lukien sille päätettävän jakosuuden vaikutukseltaan yhtenäisten eurooppapatenttien vuosimaksuista.

Tavoitteena on myös, että Suomeen perustettaisiin yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaosto.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen ja Suomi liittyy uuteen eurooppalaiseen patenttijärjestelmään. Tällöin vaikutukseltaan yhtenäiset eurooppapatentit tulisivat voimaan myös Suomessa, ja Suomessa voimassa olevia eurooppapatentteja koskevat riita-asiat käsiteltäisiin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaisesti yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Esityksessä ehdotetaan myös, että eduskunta hyväksyisi annettavaksi selityksen sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta.

Esitys sisältää ehdotuksen blankettilaiksi, jolla saatettaisiin lakina voimaan yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset. Ratifioinnin myötä toimivalta käsitellä yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivaltaan kuuluvia asioita, jotka nykyisin käsitellään kansallisessa tuomioistuimessa, siirtyisi markkinaoikeudelta yhdistetylle patenttituomioistuimelle. Vaikka tuomioistuin on kansainvälinen, Suomella olisi välitön vastuu sen toiminnasta sekä erikseen että yhdessä muiden sopimusjäsenvaltioiden kanssa. Yhdistetyllä patenttituomioistuimella olisi yksinomainen toimivalta käsitellä riita-

asioita, jotka koskevat Suomessa voimassa olevia vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja sekä siirtymäkauden jälkeen perinteisiä eurooppapatentteja. Tämä tarkoittaisi siten osittaista toimivallan siirtoa markkinaoikeudelta, joka voimassa olevan patenttilain mukaan käsittelee eurooppapatentteja ja kansallisia patentteja koskevat riita-asiat.

Esitys sisältää myös ehdotukset patenttilain, rikoslain, ulosottokaaren, todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annetun lain sekä oikeudenkäymiskäärin muuttamiseksi. Muutoksilla varmistettaisiin, että kansalliset säännökset ovat sopusoinnussa uuden eurooppalaisen järjestelmän kanssa.

Vaikka vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia koskevat Euroopan unionin asetukset ovat sellaisenaan suoraan sovellettavia, niihin sisältyy jäsenvaltioille asetettuja velvoitteita antaa täydentäviä kansallisia säännöksiä. Muutosehdotuksilla varmistettaisiin, että eurooppapatentti ei voi tulla voimaan kansallisesti voimaansaattettuna patenttina, jos sille on rekisteröity yhtenäinen vaikutus. Patenttilakiin lisättäisiin säännös, jossa säädetään eurooppapatentin haltijan voimaansaattamistoimien olevan ilman oikeusvaikutusta, jos eurooppapatentille on rekisteröity yhtenäinen vaikutus. Osaa vaikutukseltaan yhtenäisistä eurooppapatenteista kohdeltaisiin asetuksen yhtenäisestä patenttisuojasta 7 artiklan nojalla omistusoikeuden kohteena Suomen kansallisena patenttina ja tiettyjä kansallisia säännöksiä sovellettaisiin vaikutukseltaan yhtenäisiin eurooppapatentteihin Suomessa. Tästä johtuen olisi tarpeen erikseen säätää tiettyjen säännösten soveltamisesta vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin.

Edellä esitetystä yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus sisältää tuomioistuimen toimintaa säätelevien määräysten lisäksi määräyksiä patenttioikeuden sisällöstä ja rajoituksista. Sopimus ei velvoita sopimusjäsenvaltioita yhdenmukaistamaan lainsäädäntöään sopimuksen määräyksiä vastaaviksi, mutta se ei myöskään estä tätä. Yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivallan kautta määräykset tulevat tulevaisuudessa koskemaan sekä vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja että perinteisiä eurooppapatentteja. Toimintaympäristön ennustettavuuden kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että kaikkien Suomessa voimassa olevien patenttien antama suoja olisi yhdenmukainen. Tämän johdosta esitys sisältää ehdotukset asianomaisten pykälien muuttamisesta siten, että ne vastaisivat yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen aineellisia määräyksiä. Merkittäviä muutoksia olisivat 3 §:ään lisättävät rajoitukset, jotka koskevat biologisen materiaalin käyttöä jalostustarkoituksessa ja tietokoneohjelmistojen suoja, sekä 5 §:ään lisättävä varaosia koskeva poikkeus. Muilta osin muutokset olisivat pääosin teknisiä. Tässä yhteydessä on huomattava, että patenttilain välitöntä patenttisuojaa koskeva 3 §:n 1 momentti vastaa sopimusta, mutta eroaa sopimuksen 25 ja 26 artiklan sanamuodosta. Sanamuotojen eron vaikutusta ei pidetä sillä tavoin merkittävänä, että se aiheuttaisi tarpeen muuttaa patenttilakia tältä osin. Suomalaisessa oikeuskirjallisuudessa kuvataan patenttioikeuden sisältöä yleisesti kiello-oikeutena.

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen voimaansaattaminen edellyttäisi myös joitakin muutoksia markkinaoikeuden ja yleisten tuomioistuinten toimivaltaa koskeviin säännöksiin. Muutoksilla selvennettäisiin sitä, että markkinaoikeudella on siirtymäaikana rinnakkainen toimivalta käsitellä perinteisiä eurooppapatentteja koskevia riita-asioita sekä varmistettaisiin, että asiaa, joka on jo vireillä yhdistetyssä patenttituomioistuimessa, ei oteta käsiteltäväksi markkinaoikeudessa. Rikosasiaa käsittelevän yleisen tuomioistuimen toimivaltaa olisi rajattava niin, että sellaista rikokseen perustuvaa yksityisoikeudellista vaatimusta, joka kuuluu yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan, ei voida käsitellä rikosasian yhteydessä.

Suomeen olisi tarkoitus perustaa yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaosto. Tuomioistuimen hallintokomitea päättää paikallisjaoston perustamisesta Suomen pyynnöstä. Jaosto toimisi markkinaoikeuden tiloissa ja sen kielinä olisivat suomi, ruotsi ja englanti.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Yritysvaikutukset

Yleisesti yritysvaikutuksista

Tässä jaksossa käsitellään sitä, mitä vaikutuksia uudella järjestelmällä, ja erityisesti Suomen liittymisellä siihen, on patenttijärjestelmää hyödyntäville yrityksille ja yleisesti muille suomalaisille yrityksille. Patenteja hakevat yritysten lisäksi muunlaiset toimijat, erityisesti yksityiset keksijät, yliopistot ja valtion tutkimuslaitokset. Vaikutukset näiden toimijoiden näkökulmasta, patenttijärjestelmän käyttäjinä, ovat kuitenkin verrattavissa seuraavassa esitettäviin yritysvaikutuksiin. Yritysvaikutusten arvioinnin taustana toimii nykytilan arviota koskevassa 2.7 jaksossa esitetty kuvaus patenttijärjestelmän käytöstä Suomessa.

Kuten edellä on esitetty, eurooppalainen patenttijärjestelmä uudistus käsittää kaksi toisiinsa kytkeytyvää osaa: vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti ja yhdistetty patenttituomioistuin. Uudistus tulee voimaan yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen tullessa voimaan ja patenttituomioistuimen käynnistettyä toimintansa. Vasta tämän jälkeen yhtenäistä patenttisuojaa koskevia asetuksia ryhdytään soveltamaan. Koska vain pieni osa patenteista tulee oikeudenkäynnin kohteeksi, voidaan kuitenkin katsoa, että merkittävimmät yritysvaikutukset liittyvät vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin. Näitä vaikutuksia käsitellään ensin.

Selvitys yritysvaikutuksista

Uudistuksen vaikutuksia suomalaisille yrityksille on arvioitu elinkeinoelämän ja työ- ja elinkeinoministeriön yhteishankkeena teettämässä selvityksessä (http://ek.fi/wp-content/uploads/Patenttiselvitys_2014.pdf), jäljempänä patenttiselvitys, joka julkaistiin 15.4.2014. Patenttiselvitystä varten tehtiin yrityskysely, jota täydennettiin yritysten edustajien ja asiantuntijoiden haastatteluilla. Patenttiselvityksessä arvioitiin Suomen ratifiointipäätökseen liittyviä mahdollisuuksia ja uhkia eri toimialoilla toimiville ja erikokoisille suomalaisille yrityksille.

Yrityskyselyyn vastanneet yritykset katsoivat uudistuksen pääosin tuovan hyötyjä nykytilaan verrattuna. Valtaosa yrityskyselyyn vastanneista suhtautui myönteisesti myös siihen, että Suomi olisi mukana uudessa patentti- ja tuomioistuinjärjestelmässä. On kuitenkin huomattava, että kyselyyn vastasivat lähinnä patenttiaktiiviset yritykset ja useat vastaajat totesivat, etteivät ole perehtyneet uudistukseen riittävästi.

Patenttiselvityksen mukaan Suomen ratifiointiratkaisu ei juuri vaikuttaisi vastaajayritysten patentointimääriin kokonaisuudessaan. Puolet yrityskyselyyn vastaajista piti vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin maantieteellisesti laajempaa suojaa hyödyllisenä ja sitä käytettäisiin jonkin verran enemmän siinä tapauksessa, että Suomi ratifioi yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen.

Patenttiselvityksen mukaan voimassa olevien patenttien määrän kasvu Suomessa nähtiin uhkatekijänä. Lisäksi vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin odotettiin lisäävän EU:n ulkopuolisten maiden yritysten patentointiaktiivisuutta Euroopassa. Nämä tekijät voisivat vastan-

neiden yritysten mukaan rajoittaa toimintavapautta, lisätä toimintavapauden seuraamisesta aiheutuvaa työtä, estää yrityksiä laajentamasta toimintaansa uusille markkinoille sekä lisätä lisensointi- ja muita kustannuksia. Patenttien määrän kasvu voi myös lisätä loukkaus- ja oikeudenkäyntiriskiä. Toisaalta patenttiselvityksessä tuotiin esiin näkemys, että ulkomaisilla vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin haltijoilla ei välttämättä olisi suurta intressiä ryhtyä toimenpiteisiin pieniä suomalaisia kotimarkkinayrityksiä vastaan. Kokonaisarviota tehtäessä suomalaisten patentinhakijoiden yhtenäisestä suojasta saama hyöty olisi patenttiselvityksen mukaan suhteutettava niihin haittoihin, jotka aiheutuvat siitä, että enemmän patenteja on voimassa järjestelmään osallistuvissa unionin jäsenvaltioissa ja että yhä suurempi osa niistä on EU:n ulkopuolelta tulevien yritysten omistamia patenteja.

Patenttiselvityksen mukaan yhdistetyn patenttituomioistuimen perustamisella voi olla sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia, riippuen yrityksen kulloisestakin roolista. Yhdistetyn patenttituomioistuimen laajasta toimivallasta johtuen järjestelmästä voi nähdä olevan loukkaustapauksissa hyötyä ainakin kantajalle, jolla on vahva patentti tai joka hakee kilpailijan heikon patentin mitätöimistä. Sen sijaan maantieteellisesti laajan mitätöitymisen riski on uhka varsinkin vastaajalle, jolla on heikko patentti. Kulujen osalta odotetaan, että yksittäisen oikeudenkäynnin kustannukset kasvavat, koska tuomioistuimen on tarkoitus toimia omarahoitteisesti. Samalla kuitenkin rinnakkaisten oikeudenkäyntien tarve useampien maiden tuomioistuinissa vähenee.

Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti

Eurooppalainen patenttijärjestelmäuudistus lisää yritysten valinnanvapautta keksintöjen suojaamisessa. Uudistuksen tultua voimaan yritykset voivat halutessaan hyödyntää vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia vaihtoehtona kansallisille patenteille ja kansallisesti voimaan saatettaville eurooppapatenteille. Patentinhakija- ja haltija voi tehdä valintansa omien liiketoimintatarpeiden perusteella ja tarvittaessa hyödyntää järjestelmiä joustavasti.

Yhtenäispatenttijärjestelmä mahdollistaa yhtenäisen patenttisuojan saamisen yhdellä hakemuksella ja rekisteröinnillä kaikkiin maihin, jotka yhtenäisen vaikutuksen rekisteröintipäivänä ovat ratifioineet yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen. Vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia voidaan rajoittaa, se voidaan siirtää, kumota ja mitätöidä ja se voi raueta vain kaikissa maissa yhtenäisesti. Myönnetylle eurooppapatentille voidaan samanaikaisesti rekisteröidä yhtenäinen vaikutus ja saattaa se voimaan kansallisesti maissa, jotka eivät ole yhdistetyn patenttituomioistuin sopimuksen sopimusjäsenvaltiota tai eivät ole vielä ratifioineet sopimusta tai ovat Euroopan unionin ulkopuolisia Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltioita.

Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin käyttöasteeseen vaikuttavat vuosimaksut, jotka muodostavat merkittävän osan yhtenäisen patenttisuojan kokonaiskustannuksista. Nykyisin perinteinen eurooppapatentti saatetaan kansallisesti voimaan keskimäärin neljässä sopimusvaltiossa. Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin vuosimaksutaso vaikuttaakin ratkaisevasti siihen, kokevatko suomalaiset yritykset kussakin yksittäistilanteessa vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin perinteistä eurooppapatenttia tai kansallisesti haettua patenttia houkuttelevammaksi vaihtoehdoksi.

Vuosimaksuista päättää Euroopan patenttijärjestön hallintoneuvoston alainen erityisvaliokunta, joka koostuu tiiviimmässä yhteistyössä mukana olevista jäsenmaista. Erityisvaliokunta linjasi alustavasti 24.6.2015, että vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin vuosimaksut ovat yhtä suuret kuin yhteenlasketut vuosimaksut neljässä maassa, joissa nykyisin saatetaan eniten eurooppapatentteja kansallisesti voimaan (Saksa, Ranska, Yhdistynyt kuningaskunta ja Alan-

komaat). Tämän voidaan arvioida tekevän vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin houkuttelevaksi vaihtoehdoksi patentoijille. Vuosimaksujen suuruutta tarkastellaan erityisvaliokunnassa määräajoin.

Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin käytön houkuttelevuuteen vaikuttavat vuosimaksujen lisäksi myös muut tekijät. Suojan maantieteellisellä laajuudella voi olla myönteinen vaikutus esimerkiksi yrityksen lisensointimarkkinoihin, rahoitusmahdollisuuksiin tai toiminnan kansainvälistymiseen. Lisäksi vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti vähentää patentoinnin kustannuksia yksinkertaistamalla suojan hallinnointia ja vähentämällä käännöskustannuksia.

Tämä kustannusten väheneminen johtuu useista tekijöistä, joita voidaan parhaiten kuvata vertailemalla uutta järjestelmää voimassa olevaan järjestelmään. Ensinnäkin, kansalliset virastot voivat periä hallinnollisia maksuja patenttien kansallisesta voimaansaattamisesta. Nykyisessä järjestelmässä hakija saattaa maksaa tällaisen hallinnollisen maksun erikseen jokaiselle kansalliselle virastolle, jossa se saattaa eurooppapatenttinsa voimaan. Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin osalta hakija maksaa ainoastaan Euroopan patenttivarastolle yhtenäisen vaikutuksen rekisteröimisestä.

Toiseksi, nykyisessä järjestelmässä hakija käyttää pääsääntöisesti paikallisia asiamiehiä maissa, joissa patentti saatetaan voimaan. Perinteisen eurooppapatentin hallinnointi useassa maassa edellyttää asiantuntemusta ja resursseja, joten useat yritykset ostavat paikallisia asiamiespalveluita. Asiamiehet hoitavat eurooppapatentin kansallisen voimaansaattamisen ja mahdollisesti myös hallinnoivat patenttia sen elinkaaren aikana. Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin osalta hallinnointi tapahtuu keskitetysti Euroopan patenttivarastossa. Hallinnollinen menettely on kevyempi ja myös vuosimaksut maksetaan keskitetysti Euroopan patenttivarastoon. Tämän johdosta tarvetta useammille asiamiehille ei ole ja patentinhaltija säästää kustannuksissa. Lisäksi keskitetty rekisteri helpottaa patenttiseurantaa ja vähentää siitä johtuvia kustannuksia.

Kolmanneksi, yhtenäispatenttijärjestelmä vähentää käännöskustannuksia. Siirtymäajan jälkeen vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin rekisteröiminen ei edellytä käännösten toimittamista. Siirtymäaikana on toimitettava käännös yhdelle muulle unionin viralliselle kielelle. Tämä olisi huomattava muutos nykytilaan. Perinteisen eurooppapatentin voimaansaattaminen voi edellyttää käännöksen toimittamista usean maan patenttiviranomaiselle maan virallisella kielellä. Näiden käännöskustannusten poistuminen vähentää patentinhaltijan kustannuksia, vaikka sopimus eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta (Agreement on the application of Article 65 of the Convention on the Grant of European Patents) (SopS 101/2011), jäljempänä Lontoon sopimus, on jo osaltaan vähentänyt voimaansaattamiseen liittyviä käännösvaatimuksia.

Käännösvaatimusten poistaminen kompensoidaan konekäännösten käyttöönottolla. Konekäännökset mahdollistavat patenttiseurannan kaikilla unionin virallisilla kielillä ja ovat käytettävissä jo siinä vaiheessa, kun eurooppapatenttihakemus tulee julkiseksi. Konekäännöksellä ei ole oikeusvaikutusta, vaan sen tarkoituksena on ainoastaan turvata patenttitiedon saatavuus. Yritysten on siis patenttiseurannassaan huomattava, että ainoastaan eurooppapatentin käsittelykielinen patenttijulkaisu on todistusvoimainen. Koska konekäännösten laatu ei ole vielä riittävällä tasolla, käytössä ovat siirtymäaikajärjestelyt. Niiden aikana yhtenäistä vaikutusta koskevaan pyyntöön on liitettävä käännös yhdelle muulle unionin viralliselle kielelle.

Vaikka vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti edellä esitetysti vähentää kustannuksia, on toisaalta huomattava, että vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin haltijan on seurattava

tava markkinoita patentin laajemmalla voimassaoloalueella loukkausten havaitsemiseksi. Tämä seikka voi vaikuttaa yrityksen valitsemaan suojamuotoon. Toisaalta maantieteellisen alueen markkinapotentiaali vaikuttaa suojamuodon valintaan.

Patenttiselvityksessä Suomen ratifiointipäätökseen liittyvänä merkittävänä uhkana pidettiin voimassa olevien patenttien määrän kasvamista Suomessa. Patenttien määrän lisäys johtuisi siitä, että osa patentinhakijoista, jotka eivät nykyisessä järjestelmässä saattaisi eurooppapatenttia voimaan Suomessa, saattavat siirtyä käyttämään vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia, joka kattaa myös Suomen. Mikäli Suomi ei ratifioisi sopimusta, tällaista patenttien määrän lisäystä ei tapahtuisi. Tällä hetkellä eurooppapatenteista saatetaan Suomessa voimaan noin 8 prosenttia ja vuoden 2014 lopussa Suomessa oli voimassa 39 584 eurooppapatenttia. Euroopassa on tällä hetkellä noin 450 000 eurooppapatenttia, jotka ovat voimassa vähintään yhdessä Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltiossa.

Voimassa olevien patenttien määrän lisäyksen suuruudesta on vaikea tehdä tarkkoja arvioita. Kasvu riippuu vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin käyttöasteesta, johon vaikuttavat edellä mainittujen tekijöiden lisäksi yrityksen omat strategisen valinnat ja suhtautuminen uuteen tuomioistuimeen. Arviot siitä, kuinka suurelle osuudelle eurooppapatenteista rekisteröitäisiin tulevaisuudessa yhtenäinen vaikutus, vaihtelevat Euroopan patenttivaraston arvioissa 20 prosentista 50 prosenttiin.

Voimassa olevien patenttien määrän kasvu koetaan uhaksi kahdella tavalla. Ensinnäkin kehitys nähdään mahdollisesti haitallisena, koska yksinoikeuksien lisääntyminen rajoittaa yritysten toimintavapautta ja lisää tarvetta seurata kilpailijoiden patenteja. Seurannan lisääminen aiheuttaa kustannuksia. Toisaalta seurannan tarve näyttäytyy erilaisena riippuen yrityksen markkina-alueesta ja kasvutavoitteista. Kansainvälisesti toimivan ja kansainvälistyvän yrityksen on omaksuttava uusi patenttijärjestelmä Suomen ratifiointipäätöksestä riippumatta. Yritysten kasvu ja markkinoiden laajentaminen muihin Euroopan maihin on helpompaa, kun voimassa olevat vaikutukseltaan yhtenäiset eurooppapatentit on huomioitu yrityksen toiminnassa ja tuotekehityksessä alusta alkaen. Aktiivinen seuranta voi myös kannustaa yrityksiä etsimään uusia ja innovatiivisia ratkaisuja.

Toiseksi voimassa olevien patenttien määrän kasvu lisää riskiä siitä, että yritys tietämättään loukkaa patenttia, mikä voi johtaa käyttö lupaa koskeviin neuvotteluihin tai oikeudenkäynteihin. Tämä näyttäytyy uhkana erityisesti kotimarkkinayrityksille ja pk-yrityksille, joilla on yleisesti vähäisemmät valmiudet perehtyä uudistukseen ja torjua siihen mahdollisesti sisältyviä riskejä. Erityisesti sellaiset yritykset, jotka eivät itse tee tuotekehitystä ja patentoi, voivat tietämättään loukata muiden patenteja ja tulla haastetuksi yhdistettyyn patenttituomioistuimeen. Yritykselle saattaa loukkauksesta aiheutua odottamattomia ja hyvinkin korkeita kustannuksia. Toisaalta ei ole varmuutta siitä, missä määrin oikeudenhaltijalla olisi kiinnostusta puuttua pienen kotimarkkinayrityksen toimintaan. Kasvava riski ei näin ollen välttämättä realisoidu. Patentinhaltijoiden tulevaa toimintaa on kuitenkin vaikea arvioida ennalta.

Yhdistetty patenttituomioistuin

Yhdistetyn patenttituomioistuimen perustamisella muutetaan niin perinteisiä eurooppapatentteja kuin vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevien riita-asioiden käsittelyä. Nykyisin kansallisissa tuomioistuimissa käsiteltävät perinteisiä eurooppapatentteja koskeva riita-asiat siirtyvät yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivaltaan. Vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevat riita-asiat kuuluvat alusta alkaen yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan. Patenttia koskevat rikosasiat käsitellään vastaisuudessakin

kansallisissa tuomioistuimissa silloinkin, kun on kyse vaikutukseltaan yhtenäisestä eurooppapatentista.

Yhdistetty patenttituomioistuin ratkaisee perinteisiä eurooppapatentteja ja vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevat riita-asiat patentin koko voimassaoloaluetta koskevin vaikutuksin. Tällöin yritysten ei tarvitse käynnistää samaa patenttia koskevia päällekkäisiä tuomioistuinprosesseja eri maissa. Näin vähennetään erillisistä prosesseista aiheutuvia kuluja. Tuomioistuimen ensimmäinen aste toimii hajautettuna, mikä edistää oikeuden saatavuutta sopimusvaltioissa. Muutoksenhaku on keskitetty ja ratkaisukokoonpanot ovat monikansallisia. Tämä edistää oikeuskäytännön yhdenmukaisuutta.

Toiminnan alkuvaiheessa oikeuskäytäntöä ei kuitenkaan ole vielä muodostunut. Tämä aiheuttaa yritysten keskuudessa epätietoisuutta tuomioistuimen toiminta- ja tulkintalinjasta. Sen sijaan kansallinen oikeuskäytäntö voi olla hyvinkin vakiintunut. Jotta voimassa olevien patenttien haltijoita ei pakoteta järjestelmään, jonka toiminnasta heillä ei ole varmaa tietoa ja joka ei ollut olemassa patenttisuojaa haettaessa, perinteisiä eurooppapatentteja koskevat siirtymäaika-järjestelyt ovat kattavat. Siirtymäaika-järjestelyt mahdollistavat patentinhaltijalle sekä patentinhakijalle mahdollisuuden sulkea pois yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivalta (opt out) patenttikohtaisesti. Patentinhaltijalla on myös mahdollisuus saattaa perinteinen eurooppapatentti kertaalleen takaisin yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivaltaan (opt back in). Lisäksi siirtymäaikana kansallisilla tuomioistuimilla on rinnakkainen toimivalta eli kantaja voi halutessaan nostaa kanteen joko kansallisessa tuomioistuimessa tai yhdistetyssä patenttituomioistuimessa.

Yhdistetyn patenttituomioistuimen rahoituksesta määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen II osassa. Tuomioistuimen rahoitusta ja toimintaa on käsitelty tarkemmin eurooppalaista patenttijärjestelmäuudistusta käsittelevässä jaksossa 2.5. Esityksen vaikutusten kannalta olennaista on, että yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaan tuomioistuimen on määrä toimia omarahoitteisesti. Tämä tarkoittaa, että tuomioistuimen kulut tullaan lopulta kokonaisuudessaan kattamaan osapuolilta perittävillä maksuilla. Keskimäärin oikeudenkäyntimaksun suuruus on tuomioistuimen kustannukset jaettuna käsiteltävien asioiden määrällä.

Tuomioistuinmaksuista päättää tuomioistuimen hallintokomitea, joka perustetaan vasta yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen tultua voimaan tai väliaikaisen soveltamisen alettua. Päätöstä maksuista ei siis voida tehdä ennen sanottua ajankohtaa. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus sisältää kuitenkin tuomioistuimen rahoituksen ja maksujen pohjana toimivat määräykset. Tuomioistuinmaksut on esimerkiksi vahvistettava tasolle, joka varmistaa, että oikeuden tasapuolisen saatavuuden periaate on oikeassa suhteessa asianosaisten maksettavaksi tulevaan määrään tuomioistuimen kustannuksista. Tuomioistuimen perustamista valmisteleva valmistelukomitea avasi toukokuussa 2015 julkisen kuulemisen tuomioistuinmaksuista. Vaikka kuulemisasiakirja ei välttämättä vastaa lopullisia päätöksiä maksuista, sen avulla voidaan hahmottaa maksujen suuruusluokkaa ja rakennetta. Näiden tietojen pohjalta voidaan tässä esittää jonkinlaisia alustavia arvioita.

Yhdistetyn patenttituomioistuimen maksut tulevat olemaan merkittävästi korkeammat kuin tuomioistuinmaksut Suomessa. Tämä johtuu edellä kuvatusti sopimukseen kirjatusta tuomioistuimen omarahoitteisuudesta. Esimerkiksi julkisen kuulemisen pohjana olevassa asiakirjassa on arvioitu, että tuomioistuimen kulut sen kahdeksantena toimintavuonna olisivat 37 000 000 euroa. Nämä kulut tullaan kattamaan tuomioistuinmaksuilla.

Riita-asian käsittelymaksut tulevat kiinteän maksun lisäksi määräytymään riidan intressin perusteella. Malli perustuu Saksan järjestelmään. Saksassa maksut voivat riidan arvosta riippuen olla kymmeniä tai jopa satoja tuhansia euroja. Esimerkiksi 500 000 euron arvoisessa asiassa lähtökohtainen käsittelymaksu on 11 000 euroa, kun taas 40 000 000 euron arvoisessa asiassa vastaava maksu on 440 000 euroa. Suomessa tämänhetkinen oikeudenkäynnistä perittävä maksu markkinaoikeudessa on 244 euroa. Tuomioistuinmaksuja selvittänyt oikeusministeriön työryhmä on mietinnössään 4/2015 ehdottanut muun ohella huomattavaa korotusta markkinaoikeuden oikeudenkäyntimaksuihin. Tuomioistuinmaksujen korottamista koskeva linjaus sisältyy pääministeri Sipilän hallitusohjelmaan. Markkinaoikeudessa perittävä oikeudenkäyntimaksu olisi kuitenkin jatkossakin huomattavasti pienempi kuin yhdistetyssä patenttituomioistuimessa perittävä tuomioistuinmaksu. Toisaalta yhdistetty patenttituomioistuin on toimivaltainen käsittelemään patentin oikeusvaikutuksia samassa oikeudenkäynnissä useamman sopimusjäsenvaltion osalta.

Julkisen kuulemisen pohjana olevan ehdotuksen mukaan loukkauskanteista ja loukkausta koskevista vastakanteista maksettaisiin yhdistetyssä patenttituomioistuimessa 11 000 euron kiinteä maksu. Jos asian arvo ylittää 500 000 euroa, maksettaisiin lisäksi asian arvon mukaan määräytyvä maksu. 500 000—750 000 euron arvoisissa asioissa maksetaan kiinteän maksun lisäksi 2 500 euroa. Tämä on arvoon perustuvien maksujen alin taso. Korkeinta tasoa sovellettaisiin yli 30 000 000 euron arvoisiin asioihin, joista maksettaisiin kiinteän maksun lisäksi 220 000 euroa. Patentin kumoamiskanteesta perittäisiin 20 000 euron kiinteä maksu. Jos kumoamiskanne nostetaan loukkauskanteen vastakanteena, käsittelymaksu on sama kuin alkuperäisellä loukkauskanteella, kuitenkin enintään 20 000 euroa. Opt out ja opt back in -maksuksi on ehdotettu 80 euroa patenttia kohden. Kuten edellä todettu, nämä luvut eivät ole lopullisia. Lukujen avulla voidaan kuitenkin hahmottaa sitä, missä suuruusluokassa maksut tulevat mahdollisesti olemaan. Riita-asian arvon määrittämisestä on edellä mainitun ehdotuksen mukaan tarkoitus antaa suuntaviivat.

Oikeudenkäyntikulut eivät muodostu yksin tuomioistuinmaksuista vaan suurin osa osapuolten kuluista muodostuu asianajajien ja eurooppapatenttiasiamiesten palkkioista sekä teknisistä tutkimuksista aiheutuvista kuluista. Sitä, minkälaisiksi asiamiespalkkiot ja muut kulut muodostuvat yhdistetyssä patenttituomioistuimessa, on vaikea arvioida etukäteen. Vertailukohtana voidaan kuitenkin tarkastella kuluja eri sopimusvaltioissa. Esimerkiksi Saksassa, Ranskassa ja Alankomaissa oikeudenkäyntikulut olivat vuonna 2006 tehdyn tutkimuksen mukaan ensimmäisessä asteessa keskimäärin 50 000—200 000 euroa riita-asian kohteen arvon ollessa 250 000 euroa. Suomessa ensimmäisessä oikeusasteessa käsitellyissä patenttiasioissa kulut ovat noin 50 000—500 000 euroa.

Suomessa kuten muissakin unionin jäsenvaltioissa pääsääntönä on, että häviö maksaa myös vastapuolen oikeudenkäyntikulut. Tuomioistuin voi kuitenkin arvioida kulujen kohtuullisuutta, joten kuluja ei välttämättä tuomita täysimääräisesti korvattaviksi. Toisin kun kansallisessa lainsäädännössämme yhdistetyssä patenttituomioistuimessa korvattaville oikeudenkäyntikuluille määriteltäisiin enimmäismäärä. Tuomioistuimen hallintokomitea tulee päättämään myös tästä kysymyksestä, eikä työryhmällä ole vielä ollut käytettävissään lopullista tietoa kulukorvauskaton tasosta. Julkisen kuulemisen pohjana olevan ehdotuksen mukaan katto määräytyy asian arvon mukaan. Alimmassa luokassa, jossa asian arvo on korkeintaan 250 000 euroa, katto olisi 50 000 euroa. Korkeimmassa luokassa, jossa asian arvo ylittäisi 50 000 000 euroa, katto olisi 3 000 000 euroa. Kyse olisi olennaisesta muutoksesta erityisesti arvoltaan pienten asioiden kohdalla. Patenttiriidat ovat luonteeltaan monimutkaisia ja kustannukset voivat nousta suhteellisesti suuriksi myös arvoltaan pienemmissä asioissa. Kulukorvauskaton tarkoituksena on auttaa osapuolia ennakoimaan riita-asian kokonaiskustannuksia.

Yhdistetty patenttituomioistuin toimii hajautetusti ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostoissa. Paikallis- ja aluejaostot sekä keskusjaosto sijaitsevat eri sopimusvaltioissa ja niiden käytössä olevat oikeudenkäyntikieliset määräytyvät sopimuksen mukaisesti. Sopimusjäsenvaltio voi halutessaan pyytää tuomioistuimen hallintokomitealta paikallisjaoston perustamista tai yhdessä muiden sopimusjäsenvaltioiden kanssa aluejaoston perustamista. Suomen on tarkoitus esittää hallintokomitealle, että Helsinkiin perustetaan yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaosto, jonka oikeudenkäyntikielisinä olisivat suomi, ruotsi ja englanti.

Suomalaisyrityksen näkökulmasta yhdistetty patenttituomioistuin tuo mukanaan riskin siitä, että patenttiriita, jossa yritys on asianosaisena, käsitellään toisessa sopimusjäsenvaltiossa sille vieraalla kielellä. Tämä ei kuitenkaan olisi merkittävä muutos nykytilaan verrattuna. Jos patenttia loukataan toisessa valtiossa, ulkomailla patentoivan yrityksen on jo nyt nostettava kanne ulkomaisessa tuomioistuimessa.

Vastaajan näkökulmasta tilanne on osin erilainen, mutta muutokset olisivat vähäiset siinä tilanteessa, että paikallisjaosto perustetaan Helsinkiin. Suomen ulkopuolella toimiva yritys voi nykyisinkin joutua vastaamaan loukkauskanteeseen esimerkiksi Saksassa. Tilanteessa, jossa väitetty patentinloukkaus on tapahtunut vain Suomessa ja vastaajan kotipaikka on Suomi, kanne olisi nostettava Suomessa sijaitsevassa yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaostossa. Näin yksinomaan kotimarkkinoilla toimiva yritys ei voisi todennäköisesti joutua yllättäen vastaajaksi ulkomailla käytävään oikeudenkäyntiin. Nämä oikeuspaikkasäännöt lieventävät osaltaan edellä käsiteltyjä patenttien määrän kasvuun liittyviä riskejä. Tilanne voisi kuitenkin olla erilainen, jos yrityksellä on kaupallinen suhde ulkomailla toimivan yrityksen kanssa ja kanne nostetaan useita vastaajia vastaan yhteistyöyrityksen kotipaikassa.

4.2 Valtiontaloudelliset vaikutukset

Patentti- ja rekisterihallitus

Patentti- ja rekisterihallitus on nettobudjetoitu virasto, jonka toiminnan menot katetaan asiakasmaksuilla. Patentti- ja rekisterihallituksen toiminnasta ei näin ollen tällä hetkellä aiheudu kustannuksia valtiolle. Suomessa voimaansaatettujen eurooppapatenttien julkaisu- ja vuosimaksut muodostavat yhteensä noin 55 prosenttia Patentti- ja rekisterihallituksen patentti- ja innovaatiolinjan nykyisistä tuloista. Tällä hetkellä Euroopan patenttiviraston myöntämistä eurooppapatenteista 8 prosenttia saatetaan voimaan Suomessa.

Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin käyttöönotosta seuraa tulonmenetyksiä Patentti- ja rekisterihallitukselle, koska eurooppapatentteja ei enää tarvitsisi saattaa kansallisesti voimaan. Tulonmenetyksen suuruuteen vaikuttavat useat tekijät, kuten vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin suosio, vuosimaksujen taso ja Suomelle tuleva jako-osuus vuosimaksuista. Uudistuksen vaikutuksia Patentti- ja rekisterihallituksen tulorahoitukselle on arvioitu uudistusta koskevien neuvottelujen kuluessa ja arviot täsmentyvät Euroopan patenttivirastossa käytyjen neuvottelujen edetessä.

Patentti- ja rekisterihallituksen tulonmenetyksiltä ei voida välttyä, vaikka Suomi jättäytyisi uuden järjestelmän ulkopuolelle. Eräiden arvioiden mukaan Suomi ei tällaisessa tilanteessa olisi järjestelmän voimaantulon jälkeen merkittävä erillisen eurooppapatentin voimaansaattamisen kohde, jollei Suomen markkina ole patentinhaltijalle erityisen tärkeä. On mahdollista, että yritykset, jotka nyt saattavat patenttinsa laajalti voimaan Euroopassa, siirtyvät käyttämään joka tapauksessa vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia, eivätkä enää saata voimaan eurooppapatentteja kansallisesti valtioissa, jotka eivät kuulu uudistuksen piiriin.

Siltä osin, kun vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti korvaa perinteisen eurooppapatentin, järjestelmän voimaantulo leikkaa välittömästi julkaisumaksutuloja ja vuosimaksutulojen lasku alkaa todennäköisesti vähitellen kasvaa seuraavina vuosina. Tästä seuraa, että Patentti- ja rekisterihallituksen toimintaa on jatkossa osin rahoitettava valtion talousarvioista. Rahoitus on välttämätön Patentti- ja rekisterihallituksen nykytasoisten palveluiden turvaamiseksi järjestelmän käynnistysvaiheessa. Erityisesti rahoitus on tarpeen, jotta Patentti- ja rekisterihallitus voi säilyttää asemansa PCT-järjestelmän kansainvälisenä tutkivana viranomaisena ja tuottaa suomalaisille hakijoille kansainväliset palvelut Suomessa.

Yhtenäispatenttijärjestelmän Patentti- ja rekisterihallitukselle aiheuttaman tulonmenetyksen arvioidaan olevan 1,3 miljoonaa euroa vuonna 2016, 2,7 miljoonaa euroa vuonna 2017, 3,5 miljoonaa euroa vuonna 2018 ja 4,1 miljoonaa euroa vuonna 2019. Valtiontalouden kehyspäättöksessä keväällä 2015 on varauduttu vastaavaan lisämäärärahaan Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamomentille 32.40.03. Edellä mainittu 1,3 miljoonan euron lisämäärärahaehdotus sisältyy talousarvioletukseen vuodelle 2016. Määrärahatarpeen suuruutta voidaan tarkentaa järjestelmän käyttöönoton jälkeen. Patentti- ja rekisterihallituksen toimintaa voidaan jossain määrin tehostaa, mutta sitä ei voida kokonaan sopeuttaa pieneneviin tuloihin. PCT-virastolle on muun muassa asetettu vaatimus vähintään 100 patenttitutkijasta.

Yhdistetty patenttituomioistuin

Yhdistetyn patenttituomioistuimen perustamisesta aiheutuu suoria valtiontaloudellisia menoeria. Nämä yhdistetystä patenttituomioistuimesta Suomelle aiheutuvat kustannukset muodostuvat kahdesta erillisestä osasta. Kustannukset muodostuisivat Suomen maksettavaksi tulevasta yhdistetyn patenttituomioistuimen rahoitusosuuksista siirtymäaikana ja mahdollisesti tämän jälkeen (tuomioistuimen talousarvion rahoitus) sekä Suomeen perustettavasta paikallisjaostosta aiheutuvista kustannuksista (jaoston isännöinti).

Yhdistetyn patenttituomioistuimen toimintakustannukset rahoitetaan tuomioistuimen talousarviosta tuomioistuinmaksuilla ja ainakin seitsemän vuoden siirtymäaikana sopimusjäsenvaltioiden rahoitusosuuksilla. Ensimmäiset rahoitusosuudet maksetaan yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen voimaantulopäivänä. Sopimusjäsenvaltioiden rahoitusosuudet määräytyvät yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaisesti voimassa olevien eurooppapatenttien lukumäärän ja eurooppapatentteja koskevien riita-asioiden määrän perusteella.

Suomen rahoitusosuus olisi edellä todettujen kriteerien perusteella laskettuna noin 1—2 prosenttia tuomioistuimen kokonaisbudjetista. Ensimmäisen toimintavuoden kokonaisbudjetin on arvioitu olevan noin 13,5 miljoonaa euroa. Suomen rahoitusosuus on siksi arvioitu aluksi olevan noin 135 000—270 000 euroa kasvaen tuomioistuimen toiminnan kehittyessä mahdollisesti noin 400 000 euroon ennen kuin tuomioistuimen toiminnan siirtymäkauden päätyttyä on kaavailtu muuttuvan omarahoitteiseksi. Koska Suomen rahoitusosuuden määrä on sidoksissa tuomioistuimen talousarvioon ja sitä kautta myös tuomioistuinta perustettaessa tehtäviin käytännön ratkaisuihin, on arvio vielä karkea. Tuomioistuimen käytännön toimintaa ja rahoituksen perusteita on käsitelty enemmän edellä eurooppalaista patenttijärjestelmämuudistusta koskevassa 2.5 jaksossa.

Seitsemän vuoden siirtymäkauden päätyttyä tavoitteena on, että tuomioistuin olisi omarahoitteinen, eikä rahoitusosuuksia enää tarvittaisi. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdystä sopimuksessa on kuitenkin varauduttu myös siihen, että rahoitusosuuksille ilmenisi tarvetta vielä siirtymäkauden jälkeen. Tällöin rahoitusosuudet laskettaisiin tuona ajankohtana sovellettavien vaikutukseltaan yhtenäisistä eurooppapatenteista kertyvien vuosimaksujen jakoperus-

teiden mukaisesti. Lisärahoituksen tarpeellisuutta tai sen määrää ei ole mahdollista ennakoida. Lähtökohtana kuitenkin on, että tuomioistuimien on omarahoitteinen kahdeksannesta toimintavuodesta eteenpäin.

Rahoitusosuuksien lisäksi tuomioistuimien jaostoja isännöivät sopimusjäsenvaltiot vastaavat jaostojen toiminnan edellyttämien puitteiden kustannuksista, joita ovat toimitiloihin, työvälineisiin ja siirtymäaikana hallinto henkilöstön palkkaukseen liittyvät kustannukset. Suomeen on tarkoitus perustaa yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaosto. Suomi vastaisi jaoston puitteiden kustannuksista.

Paikallisjaostosta Suomelle aiheutuvista kustannuksista ei ole vielä tarkkaa tietoa. Tarkoitus on, että jaosto perustetaan markkinaoikeuden yhteyteen siten, että se hyödyntäisi markkinaoikeuden toimitiloja. Paikallisjaoston perustamisesta aiheutuvien kertaluontoisten menojen on arvioitu olevan noin 100 000 euroa. Nämä kustannukset liittyvät toiminnan käynnistämisen vaiheeseen ja erityisesti osan markkinaoikeuden tiloista muuntamiseen yhdistetylle patenttituomioistuimelle sopiviksi. Markkinaoikeuden tiloihin on esimerkiksi asennettava tulkkausjärjestelmä. Muita kuin kertaluontoisia kustannuksia arvioidaan tulevan ensimmäisenä toimintavuonna noin 100 000 euroa ja viidentenä toimintavuonna 200 000 euroa. Nämä kustannukset muodostuisivat siirtymäajan järjestelyn mukaan muun muassa hallinto henkilöstön palkkauksesta. Yksi henkilötyövuosi on arvioitu riittävän paikallisjaoston hallinnollisten tehtävien hoitamiseen. Siitä aiheutuisi noin 66 000 euron kustannukset. Varmuutta tarvittavien henkilötyövuosien määrästä ei kuitenkaan vielä ole. Toimitiloihin ja työvälineisiin liittyvien kustannusten voidaan olettaa kehittyvän tasaisesti ja markkinaoikeuden tilojen hyödyntäminen mahdollistaa jaostotoiminnan ilman suuria lisäinvestointeja. Jaostojen varustelusta ja hallinto henkilöstön tarpeesta neuvotellaan vielä valmistelukomiteassa, eikä vielä ole käytettävissä tarkkaa tietoa siitä, minkälaiset muutostyöt tai henkilöstömäärät ovat tarpeen.

Suomi ei vastaa jaoston kokoonpanoissa työskentelevien tuomareiden palkkamenoista, vaan tuomareita koskevat henkilöstökustannukset kuuluvat yhdistetyn patenttituomioistuimen talousarvioon. Tuomareiden määrä ja henkilöstön palkkamenot vaikuttavat siis välillisesti sopimusjäsenvaltioiden rahoitusosuuksiin ja tuomioistuimmaksuihin, mutta eivät vaikuta paikallisjaoston toiminnasta sijaintipaikan valtiolle aiheutuviin kustannuksiin.

Yhteenlaskettuna ehdotettu uudistus lisäisi valtion menoja oikeusministeriön hallinnonalalla noin 500 000 eurolla. Menot olisi tarvittaessa otettava huomioon lisäyksenä momentin 25.10.03 (Muiden tuomioistuinten toimintamenot) määrärahassa sekä tulevien vuosien määräraha-kehityksissä.

4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Patentti- ja rekisterihallitus

Patentti- ja rekisterihallitus myöntää teollisoikeudellisen suojan keksinnöille ja toimii kansallisena patenttivilanomaisena Suomessa. Patentti- ja rekisterihallitus toimii tämän lisäksi PCT-järjestelmän kansainvälisenä tutkivana patenttivilanomaisena ja tuottaa yrityksille patenttipalveluita, jotka mahdollistavat kansainvälisen patentointiprosessin käynnistämisen Suomessa. Patentti- ja rekisterihallitus ja sen tuottamat palvelut ovat keskeinen osa suomalaista innovaatiojärjestelmää. Toiminnallisesti uudistuksen voimaantulo ei vaikuta viraston tehtäviin tai sen tuottamiin palveluihin lukuun ottamatta perinteisten eurooppapatenttien kansalliseen voimaantuloon ja hallinnointiin liittyvien tehtävien vähenemistä. Näiden hallinnollisten tehtävien osuus patentti- ja innovaatiolinjan toiminnasta on vähäinen.

Eurooppapatentin kansallisessa voimaansaattamisessa Patentti- ja rekisterihallitus ottaa vastaan tarvittavat käännökset, julkaisee ne ja merkitsee patentin patenttirekisteriin. Voimaansaattamisen yhteydessä maksetaan julkaisumaksu. Patentin voimassaoloaikana Patentti- ja rekisterihallitus ottaa vastaan vuosimaksut ja tilittää niistä osan Euroopan patenttivirastolle. Lisäksi patenttia koskevat rekisterimerkinnot tehdään patenttirekisteriin. Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin osalta nämä tehtävät keskitetään Euroopan patenttivirastoon.

On katsottu, että vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin suosio voisi johtaa kansallisten patenttihakemusten vähenemiseen. Tämä vähentäisi vastaavasti sekä Patentti- ja rekisterihallituksen tuloja että hakemusten käsittelystä johtuvaa työmäärää. Toisaalta on esitetty arvioita, joiden mukaan yhdistetyn patenttituomioistuimen perustaminen lisäisi kansallisten patenttien suosiota, sillä näin hakijat voisivat jättäytyä uuden tuomioistuimen toimivallan ulkopuolelle. Tällöin Patentti- ja rekisterihallituksen työmäärä vastaavasti lisääntyisi.

Markkinaoikeus

Markkinaoikeus on toimivaltainen tuomioistuin käsittelemään teollis- ja tekijänoikeuksia koskevia riita-, valitus- ja hakemusasioita. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus siirtää pitkällä aikavälillä osan tästä toimivallasta yhdistetylle patenttituomioistuimelle, joka tulee olemaan yksinomaisesti toimivaltainen käsittelemään perinteisiä eurooppapatentteja ja vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevia riita-asioita. Siirtymäkauden aikana markkinaoikeudella säilyy kuitenkin rinnakkainen toimivalta perinteisten eurooppapatenttien osalta.

Yhdistetyn patenttituomioistuimen perustaminen ei ainakaan siirtymävaiheessa vähennä merkittävästi markkinaoikeuden työmäärää. Vuonna 2014 Suomessa saatettiin vireille kolme eurooppapatenttia koskevaa mitättömyyskannetta, yksi eurooppapatenttia koskeva loukkauskanne ja yksi erillinen turvaamistointa koskeva hakemus. Perinteisiä eurooppapatentteja koskevat siirtymäaikaajärjestelyt vaikuttavat hyvin pitkään, koska seitsemän vuoden siirtymäaikana tehtyjen patenttihakemusten johdosta myönnetty patentit on mahdollista sulkea yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivallan ulkopuolelle patentin koko voimassaolon ajaksi. Tämän opt out -menettelyn suosio vaikuttaa siis markkinaoikeuden työmäärään. Markkinaoikeuden työmäärän kehittymiseen vaikuttaa myös vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin käytön yleistyminen, koska yhdistetty patenttituomioistuin on järjestelmän voimaantulosta lukien ainoa toimivaltainen tuomioistuin ratkaisemaan vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevia riita-asioita.

Yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaoston perustaminen markkinaoikeuden yhteyteen mahdollistaisi markkinaoikeuden ja patenttituomioistuimen tuomareiden välisen yhteydenpidon käytännön tasolla. Tällä olisi ammatillisesti myönteisiä vaikutuksia. Lisäksi paikallisjaoston perustamisella varmistetaan, että yhdistetyssä patenttituomioistuimessa on alusta lukien vähintään yksi suomalainen tuomari. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus mahdollistaa osa-aikaisten tuomareiden käytön ja yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomari voi toimia osa-aikaisesti myös kansallisena tuomarina.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Suomen elinkeinopolitiikan keskeisenä tavoitteena on tukea yritysten kasvua ja kansainvälistymistä sekä edistää korkean arvonlisän uutta, kasvavaa ja vientiin suuntautuvaa yritystoimintaa. Innovaatiotoimintaa tukevalla aineettomia oikeuksia koskevalla toimintaympäristöllä on tärkeä rooli näihin tavoitteisiin pyrittäessä. Aineettomia oikeuksia tehokkaasti hyödyntävät toimialat ovat muita toimialoja merkittävämpiä vientialoja ja palkkataso on niillä korkeampi.

Aineettomista investoinneista on huolehdittava, jotta voidaan luoda osaamisperusteista kasvua ja edistää innovaatiotoimintaa. Tästä syystä on tärkeää osallistua toimintaympäristöä koskevan lainsäädännön kehittämiseen niin unionin kuin muullakin kansainvälisellä tasolla.

Suomi on pitkäjänteisesti ollut mukana kehittämässä eurooppalaista patenttijärjestelmää yritysten tarpeita vastaavaksi. Tavoitteena on ollut korkeatasoinen, kustannustehokas ja oikeusvarma järjestelmä, joka tukee suomalaisten yritysten toimintaa parhaalla mahdollisella tavalla. Eurooppalaisen patenttijärjestelmän uudistaminen on tällä hetkellä keskeisin aineettomia oikeuksia koskevan lainsäädännön muutos Euroopassa. Uudistuksen toimeenpano ja järjestelmän kehittäminen jatkuu myös sen jälkeen, kun yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus on tullut voimaan. Jättäytyminen järjestelmän ulkopuolelle olisi ristiriidassa Suomen elinkeinopoliittisten tavoitteiden kanssa ja heikentäisi Suomen mahdollisuuksia vaikuttaa patenttilainsäädännön sisältöön.

Suomen patentti-infrastruktuurin elinvoimaisuuden säilyttämiseen vaikuttaa osaltaan se, onko Suomi mukana patenttijärjestelmäuudistuksen tullessa voimaan Euroopassa. Edellä esitetysti, on mahdollista, että Suomi ei olisi enää kiinnostava maa eurooppapatentin erilliselle voimaansaattamiselle tilanteessa, jossa vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti antaisi patenttisuojan merkittävässä osassa muita Euroopan markkinoita. Yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaoston perustaminen tukee osaltaan kansallista patentti-infrastruktuuria ja patenttioikeudellisten palveluiden saatavuutta Suomessa.

Järjestelmäuudistus asettaa myös vaatimuksia yritysten patenttiosaamiselle ja yritysten käyttämille patenttipalveluille. Edellä esitetysti yritysten on panostettava kilpailijoiden patentoinnin seurantaan, mutta uudistus edellyttää myös, että yritykset tarkastelevat omaa patentointistrategiaansa uudessa valossa. Uudistuksen voimaantulon yhteydessä on pyrittävä varmistamaan, että Suomessa on tarjolla koulutusta, joka tukee patenttiosaamisen kehittämistä uuden järjestelmän vaatimuksia vastaavaksi.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmistelu Euroopan unionissa

Neuvottelut yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi Eurooppaan käynnistyivät 1960— ja 1970—luvulla. Vuonna 1977 voimaantulleella Euroopan patenttisopimuksella luotiin järjestelmä, joka mahdollistaa patentinhaun kaikkiin sopimusvaltioihin yhdellä hakemuksella. Eurooppapatentin myöntää keskitetysti Euroopan patenttivirasto, jonka jälkeen patentti saatetaan kansallisesti voimaan halutuissa sopimusvaltioissa. Jo tuolloin käytiin kuitenkin keskustelua yhtenäisen patenttisuojan tarpeesta ja vuonna 1975 allekirjoitettiin yhtenäispatenttisopimus (Community Patent Convention), jonka oli tarkoitus säännellä patentin myöntämisen jälkeistä aikaa. Yhtenäispatenttisopimus ei kuitenkaan koskaan tullut voimaan. 1990-luvun lopulla komissio ryhtyi valmistelemaan patenttijärjestelmäuudistusta ja Euroopan yhteisön alueen kattavaa uutta yhteisöpatenttia.

Euroopan komissio antoi vuonna 2000 ehdotuksen yhteisöpatenttiasetukseksi (KOM(2000) 412 lopullinen). Ehdotuksen tavoitteena oli luoda Eurooppaan uusi suojamuoto eli yhteisöpatentti, joka kattaisi Euroopan yhteisöjen alueen samaan tapaan kuin yhteisötavaramerkki ja yhteisömalli. Uudistukseen liittyivät myös neuvottelut Euroopan patenttisopimuksen muuttamisesta ja Euroopan yhteisöjen liittymisestä Euroopan patenttisopimukseen. Nämä uudistukset olisivat vaatineet Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltioiden hallituksen välisen konferenssin koollekutsumista. Vuonna 2003 saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys yhteisöpatentin pääperiaatteista. Tuolloin sovittu kielijärjestely perustui Euroopan patenttiviraston viralli-

siin kieliin täydennettynä niin, että hakijan oli käännettävä patenttivaatimukset kaikille yhteisön virallisille kielille. Lisäksi sovittiin kansallisten patenttivirastojen asemasta ja yhteisöpatentin vuosimaksujen jakamisesta. Yhteisöpatenttia koskevasta tuomioistuinjärjestelmästä sovittiin, että yhteisöpatenttituomioistuin perustettaisiin Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhteyteen (nykyisin Euroopan unionin yleinen tuomioistuin), ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toimisi muutoksenhakuasteena. Komissio antoi ehdotuksen neuvoston päätökseksi yhteisöpatenttituomioistuimen perustamisesta (KOM(2003) 828 lopullinen). Yhteisöpatenttiasetusta koskevat neuvottelut kariutuivat kuitenkin toukokuussa 2004. Yksimielisyyttä jäsenvaltioiden kesken ei löydetty patenttivaatimusten käännösten oikeudellisesta vaikutuksesta eikä käännösten toimittamisen ajankohdasta.

Samaan aikaan Euroopan patenttijärjestön piirissä neuvoteltiin eurooppapatenttien oikeudenkäyntijärjestelmän uudistamisesta sekä eurooppapatenttien käännöskustannusten vähentämisestä. Vuonna 1999 Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltioiden perustamista työryhmistä toinen valmisteli ehdotuksen eurooppapatenttien käännöskustannusten alentamiseksi ja työn pohjalta tehtiin vuonna 2000 Lontoon sopimus, joka astui kansainvälisesti voimaan toukokuussa 2008. Toisen työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus oikeudenkäyntijärjestelmäksi, joka tehostaisi eurooppapatenttien toimeenpanoa, parantaisi oikeusvarmuutta ja edistäisi Euroopan patenttisopimuksen yhdenmukaista soveltamista ja tulkintaa. Sopimusluonnos eurooppapatenttien oikeudenkäyntijärjestelmästä (European Patent Litigation Agreement EPLA) sisälsi seuraavia pääpiirteitä. Sopimuksella olisi perustettu juridisesti, hallinnollisesti ja taloudellisesti itsenäinen Euroopan patenttituomioistuin, joka olisi koostunut ensimmäisen asteen tuomioistuimesta, muutoksenhakuasteesta ja rekisteristä. Tuomioistuimen ensimmäinen aste olisi koostunut keskusjaostosta ja sopimusvaltioihin hakemuksesta perustettavista aluejaostoista. Lisäksi olisi perustettu hallintoneuvosto, joka olisi koostunut sopimusvaltioiden edustajista. Euroopan patenttituomioistuimella olisi ollut yksinomainen toimivalta ratkaista eurooppapatentteja koskevia mitättömyyskanteita ja loukkaukskanteita niitä vastaajia vastaan, joiden kotipaikka sijaitsee sopimusvaltiossa. Kansallisilla tuomioistuimilla olisi säilynyt toimivalta käsitellä loukkaus- ja mitättömyyskanteita seitsemän vuoden siirtymäkauden ajan. Kielijärjestely olisi perustunut Euroopan patenttiviraston virallisiin kieliin. Keskusjaostossa oikeudenkäyntikielenä olisi ollut patentin myöntämisen kieli. Jos aluejaoston sijaintivaltion virallinen kieli olisi ollut joku muu kuin joku Euroopan patenttiviraston virallisista kielistä, valtion olisi tullut valita jokin Euroopan patenttiviraston virallisista kielistä käsittelykieleksi. Tuomioistuimen tuomarit olisi hallintoneuvosto nimittänyt kuuden vuoden määräajaksi ja tuomioistuimessa olisi ollut sekä lainoppineita että teknisiä tuomareita.

Työryhmä valmisteli sopimusluonnosta ja siihen liittyvää asetusta Euroopan patenttituomioistuimesta vuoden 2005 loppuun saakka, jolloin ne olisivat olleet valmiita hyväksyttäväksi hallitusten välisessä konferenssissa. Vireillä olevat yhteisöpatenttineuvottelut heijastuivat kuitenkin Euroopan patenttisopimuksen alaisuudessa tehtävään työhön. Useat maat katsoivat, että eurooppalaista patenttijärjestelmä uudistusta tulee tarkastella kokonaisuutena ja ensin tulisi tehdä lopullinen ratkaisu yhteisöpatentista ja siihen liittyvästä tuomioistuinjärjestelmästä. Hallitusten välistä konferenssia ei lopulta kutsuttu koolle.

Yhteisöpatenttineuvottelujen kariutumisen jälkeisen hengähdystauon jälkeen komissio käynnisti tammikuussa 2006 laajan kuulemisen Euroopan patenttipolitiikan tulevaisuudesta. Tavoitteena oli saada patenttijärjestelmän käyttäjien ja muiden sidosryhmien näkemyksiä siitä, miten olemassa olevaa eurooppalaista patenttijärjestelmää tulisi uudistaa. Kuulemisen tulosten pohjalta antamassaan tiedonannossa (KOM(2007) 165 lopullinen) komissio katsoi, ettei tavoitetta yhteisöpatentin luomiseksi tule vaarantaa eikä Eurooppaan tulisi luoda kahta kilpailevaa patenttituomioistuinta. Komissio ehdotti tiedonannossaan harkittavaksi yhdistetyn patentti-

tuomioistuinjärjestelmän perustamista, joka olisi toimivaltainen käsittelemään sekä perinteisiä eurooppapatentteja että tulevia yhteisöpatentteja koskevia riita-asioita.

Yhdistetty patenttituomioistuin

Jäsenvaltioiden väliset neuvottelut patenttijärjestelmän uudistamisesta käynnistyivät uudelleen vuonna 2007 painottuen uuden tuomioistuinjärjestelmän pääperiaatteisiin. Tavoitteena oli uuden erikoistuneen patenttituomioistuimen perustaminen käsittelemään perinteisiä eurooppapatentteja sekä jatkossa myös yhteisöpatentteja koskevia riita-asioita. Tuomioistuin olisi perustettu kansainvälisellä sopimuksella, jonka sopimuspuolia olisivat olleet Euroopan unioni, jäsenvaltiot ja unionin ulkopuoliset Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltiot. Neuvotteluissa hyödynnettiin osittain edellä mainitun eurooppapatenttien oikeudenkäyntijärjestelmästä laaditun sopimusluonnoksen pääpiirteitä. Kyseessä oli ensimmäinen kerta, jossa kansainväliseen sopimukseen perustuva järjestelmä ja unionin oikeusjärjestelmä liitettäisiin toisiinsa tällä tavoin.

Neuvottelujen kuluessa pidettiin tärkeänä varmistaa tuomioistuinsovimuksen unionin oikeuden mukaisuus ja tästä syystä neuvosto päätti pyytää unionin tuomioistuimelta lausuntoa sopimusluonnoksesta EUT-sopimuksen 218 artiklan 11 kohdan mukaisesti. Unionin tuomioistuin antoi lausunnon 1/09 maaliskuussa 2011 todeten, että sopimusluonnos yhdistetyn patenttioikeudenkäyntijärjestelmän perustamiseksi ei ole sopusoinnussa unionin oikeuden kanssa. Keskeisin syy oli se, että unionin oikeuden tulkinta ja soveltaminen olisi sopimuksella annettu kansainväliselle, unionin tuomioistuinjärjestelmän ulkopuoliselle tuomioistuimelle. Unionin tuomioistuinjärjestelmän muodostavat unionin tuomioistuin ja jäsenvaltioiden tuomioistuimet.

Lausunnon antamisen jälkeen sopimusluonnokseen tehtiin merkittäviä muutoksia, joissa huomioitiin unionin tuomioistuimen lausunnon linjaukset. Sopimuksessa osapuolena voivat olla ainoastaan unionin jäsenvaltiot ja tuomioistuimen tulkitaan unionin oikeuden näkökulmasta olevan jäsenvaltioiden yhteinen tuomioistuin ja sitä kautta osa unionin tuomioistuinjärjestelmästä. Jäsenvaltiot vastaavat yhdistetyn patenttituomioistuimen toiminnan unionin oikeuden mukaisuudesta samaan tapaan, kuin ne vastaavat kansallisten tuomioistuintensa toiminnasta. Tämä sisältää muun muassa sen, että yhdistetyn patenttituomioistuimen tulee tarvittaessa pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua unionin oikeuden tulkinnasta. Jäsenvaltioita vastaan voidaan käynnistää rikkomusmenettely, jos tuomioistuimen toiminta ei ole unionin oikeuden mukaista. Jäsenvaltioiden vastuu sisältää myös vahingonkorvausvastuun.

Yhteisöpatentti - vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti

Vuonna 2007 uudelleen käynnistyneissä neuvotteluissa yhteisöpatenttia koskevaa ehdotusta muutettiin huomioiden patenttituomioistuinta koskeva uusi lähestymistapa ja kielisääntelyä koskevat herkkyydet. Joulukuussa 2009 hyväksyttiin neuvostossa patenttijärjestelmäudistuksen pääperiaatteet sekä asetusta koskeva yhteinen lähestymistapa muutetusta yhteisöpatenttiasetuksesta, johon ei sisältynyt oikeudenkäyntijärjestelmää tai kielijärjestelyjä koskevia säännöksiä. Kokonaisuus ei sisältänyt Euroopan patenttiviraston ja kansallisten virastojen välistä yhteistyötä ja tutkimustyön jakamista koskevia linjauksia.

Komissio teki lopulta kesällä 2010 asetusehdotuksen EU-patenttia (aikaisemmin yhteisöpatentti) koskevista käännösjärjestelyistä (KOM(2010) 350 lopullinen). Neuvotteluissa kävi varsin nopeasti ilmi se, että käännösjärjestelyistä ei ole mahdollista saavuttaa ehdotuksen oikeusperustan (EUT-sopimuksen 118(2) artikla) vaatimaa yksimielisyyttä. Kiista koski yhteisöpatenttihakemusten käsittelykieliä Euroopan patenttivirastossa. Komission ehdotus perustui Euroopan patenttisopimuksen olemassa oleviin kielijärjestelyihin ja niin sanottuun kolmen kielen

malliin, mitä Espanja ja Italia eivät voineet hyväksyä. Maiden lähtökohtana oli niin sanottu yhden kielen malli, jossa EU-patenttihakemuksen ainoa käsittelykieli ja myöntämiskieli olisi ollut englanti. Asetusta käsiteltiin useaan otteeseen ministeritasolla neuvostossa, mutta ratkaisua ei löytynyt. Poliittinen paine patenttijärjestelmäuudistukselle oli vuosien mittaan kasvanut niin, että merkittävä osa jäsenvaltioista oli valmis harkitsemaan siirtymistä perussopimuksen mahdollistamaan eriytyvään integraatioon, jossa kaikki jäsenvaltiot eivät olisi mukana. Tiiviimmän yhteistyön käyttö on edelleen poikkeuksellista ja patenttiuudistuksessa sitä hyödynnettiin ensimmäistä kertaa sisämarkkinalainsäädännössä. Komissiolle esitettävän pyynnön tiiviimmän yhteistyön käynnistämiseksi tekivät 25 maata ja komission tekemän ehdotuksen pohjalta neuvosto päätti luvan antamisesta tiiviimmän yhteistyön käynnistämiseksi 10.3.2011 (neuvoston päätös 2011/167/EU). Komissio antoi asetusehdotukset yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä (KOM(2011) 215) ja siinä sovellettavista käännösjärjestelyistä (KOM(2011) 216). Jäsenvaltioiden välinen tiiviimpi yhteistyö ja sitä koskevat asetusehdotukset muodostavat Euroopan patenttisopimuksen 142 artiklan mukaisen alueellista yhtenäistä patenttisuojaa koskevan järjestelyn ja perustuvat Euroopan patenttisopimuksen menettelyihin niin, että sopimuksen muuttamiselle ei ole tarvetta.

Italia ja Espanja nostivat unionin tuomioistuimessa kanteet (C-274/11 ja C-295/11) neuvostoa vastaan tiiviimmän yhteistyön käynnistämisestä annetun lupapäätöksen kumoamiseksi. Maat katsoivat kanteessaan, että tiiviimmän yhteistyön käynnistämisen edellytykset eivät täyty ja päätös on perussopimusten vastainen. Unionin tuomioistuin antoi ratkaisun 16.4.2013, jossa se katsoi neuvoston käyttäneen asiassa harkintavaltaansa asianmukaisesti ja perussopimusten edellytysten täyttyneen. Tämän jälkeen Espanja nosti kanteet (C-146/2013 ja C-147/2013) neuvostoa ja Euroopan parlamenttia vastaan. Kanteissaan Espanja vaati yhtenäistä patenttisuojaa koskevien asetusten kumoamista ja piti unionin oikeuden vastaisena muun muassa Euroopan patenttioviraston asemaa osana unionin lainsäädäntöä. Unionin tuomioistuin antoi ratkaisun 5.5.2015, jossa se hylkäsi Espanjan kanteet.

Patenttiuudistuksen hyväksyminen ja toimeenpano

Neuvotteluja patenttiuudistuksen muodostavasta kokonaisuudesta käytiin nopealla aikataululla. Keskeisimpiä neuvottelukysymyksiä oli vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin vuosimaksuista ja jako-osuuksista päättäminen. Komission ehdotuksen vastaisesti vuosimaksut ja jako-osuudet päätettiin antaa Euroopan patenttijärjestön hallintoneuvoston alaisuuteen perustettavan erityisvaliokunnan tehtäväksi. Lisäksi neuvotteluissa Euroopan parlamentin kanssa keskusteltiin siitä, sisällytetäänkö materiaalista patenttioikeutta koskevat säännökset asetuksiin vai yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehtävään sopimukseen.

Yhdistettyä patenttituomioistuinta koskevissa neuvotteluissa keskeisiksi kysymyksiksi nousivat tuomioistuimen ensimmäisen asteen keskusjaoston sijaintipaikka, tuomioistuimen rahoitukseen liittyvät kysymykset ja perinteisiä eurooppapatentteja koskevat siirtymäaikajärjestelyt.

Uudistusta koskevasta kokonaisuudesta saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys joulukuussa 2012. Asetukset hyväksyttiin Euroopan parlamentin kanssa 17.12.2012 ja yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus allekirjoitettiin Brysselissä 19.2.2013.

Hyväksymisen jälkeen patenttijärjestelmäuudistuksen toimeenpano siirtyi unionin toimielinjärjestelmän ulkopuolelle. Yhdistetyn patenttituomioistuimen toiminnan valmistelua ja käynnistämistä varten perustettiin sopimusjäsenvaltioiden edustajista koostuva valmistelukomitea ja Euroopan patenttiovirastossa tehtävää valmistelua varten perustettiin erityisvaliokunta Euroopan patenttijärjestön hallintoneuvoston alaisuuteen. Toimeenpanon valmistelut jatkuvat edelleen ja tämän hetken arvion mukaan uusi järjestelmä tulisi voimaan vuoden 2016 aikana.

5.2 Valmistelu Suomessa

Valmistelu osana EU-asioiden valmistelua

Eurooppalaisen patenttiuudistuksen kansallisessa valmistelussa on noudatettu EU-asioiden valmistelua koskevia menettelyjä ja Suomen kannat on valmisteltu yhteistyössä eduskunnan kanssa perustuslain 96 §:n ja 97 §:n säännösten mukaisesti. Valtioneuvoston kirjelmää ehdotuksesta yhteisöpatenttiasetukseksi (U 54/2000 vp) on täydennetty yhteensä kymmenellä jatkokirjelmällä neuvottelutilanteen edetessä ja muuttuessa. Vuonna 2009 annettiin lisäksi E-kirje (E 47/2009 vp) patenttituomioistuinjärjestelmästä, jota on täydennetty kolmella jatkokirjeellä.

Neuvottelujen kuluessa asiaa on käsitelty lukuisia kertoja EU-ministerivaliokunnassa ja EU-asioiden komitean alaisessa valmistelujaostossa osana neuvostovalmistelua sekä erillisenä teemana. Valmisteltua on pyritty tekemään mahdollisimman avoimesti yhteistyössä sidosryhmien kanssa hyödyntäen heidän asiantuntemustaan muun muassa ministeriön nimittämässä teollisoikeudellisessa työryhmässä. Yhteisöpatenttiedotuksesta teetettiin kansallinen vaikutusarviointi vuonna 2008 (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisu 40/2008). Vaikutusarvioinnin johtopäätöksenä todettiin, että yhteisöpatentilla olisi toteutuessaan sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia. Uuden suojamuodon tarvetta ei pidetty merkittävänä.

Oikeudenkäyntijärjestelmän osalta valmistelua on tehty tiiviissä yhteistyössä muiden ministeriöiden kuten ulkoasiainministeriön ja oikeusministeriön kanssa. Yhdistettyä patenttituomioistuinta koskevien neuvottelujen loppuvaiheessa oikeusministeriön rooli on ollut keskeinen. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus allekirjoitettiin 19.2.2013. Sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen käynnistyivät tuomioistuimen toiminnan käynnistämiseen liittyvät valmistelut tätä tehtävää varten perustetun valmistelukomitean toimesta.

Sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen käytiin Ruotsin aloitteesta neuvotteluja mahdollisuudesta perustaa yhdistetyn patenttituomioistuimen aluejaosto, joka olisi ollut yhteinen pohjoismaille ja Baltian maille. Aluejaoston toiminta olisi perustunut usean istuntopaikan ja yhden oikeudenkäyntikielen malliin. Suulliset käsittelyt olisi järjestetty jossain kuudesta maasta hyödyntäen olemassa olevaa tuomioistuinlakapaseetteja. Aluejaostossa oikeudenkäyntikieli olisi ollut englanti. Neuvotteluja käytiin valtiosihteeritasolla ja asiaa käsiteltiin EU-ministerivaliokunnassa 19.4.2013 ja 6.9.2013. Marraskuussa 2013 Suomi ilmoitti, että se jättäytyy aluejaostojärjestelyn ulkopuolelle ja valmistautuu oman paikallisjaoston perustamiseen markkinaoikeuden yhteyteen. Syynä tähän oli, ettei englanninkielistä kiertävää järjestelmää pidetty tuomioistuimen toiminnan tai käyttäjien kannalta ongelmattomana. Suomen jälkeen Tanska ilmoitti jättäytyvänsä aluejaoston ulkopuolelle ja perustavansa paikallisjaoston. Ruotsi ja Baltian maat tekivät sopimuksen aluejaoston perustamiseksi 4.3.2014.

Osana kansallista esivalmistelua elinkeinoelämä ja työ- ja elinkeinoministeriö teettivät yhteishankkeena patenttiselvityksen uudistuksen vaikutuksista suomalaisille yrityksille (http://ek.fi/wp-content/uploads/Patenttiselvitys_2014.pdf), joka julkaistiin 15.4.2014. Selvitystä on käsitelty tarkemmin 4.1 jaksossa.

Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti lausuntokierroksen joulukuussa 2014 eurooppalaisen patenttijärjestelmän toimeenpanosta Suomessa pyytäen sidosryhmien näkemyksiä erityisesti siitä, tulisiko Suomen käynnistää yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen kansalliseen ratifioimiseen tähtäävä prosessi. Saaduissa lausunnoissa kannatettiin yleisesti ratifiointiprosessin käynnistämistä.

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen ratifioimista valmisteleva työryhmä

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti helmikuussa 2015 työryhmän valmistelemaan yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen ratifioimista. Työryhmässä olivat edustettuina työ- ja elinkeinoministeriö, oikeusministeriö, ulkoasiainministeriö, Patentti- ja rekisterihallitus, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Keskuskauppakamari, Suomen Yrittäjät, Suomen Patenttiasiamiesyhdistys sekä Suomen Asianajajaliitto. Työryhmän tehtävänä oli valmistella hallituksen esityksen muotoon ehdotus sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta sekä muita tarvittavia lakeja koskevat muutosehdotukset. Lisäksi työryhmän tehtävänä oli valmistella yhtenäistä patenttisuojaa koskevien asetusten täytäntöönpanoon liittyvät lainsäädäntömuutokset. Työryhmän tehtävänä ei ollut ottaa kantaa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen ratifiointiin tai sitä koskevaan aikatauluun. Työryhmä luovutti mietintönsä työ- ja elinkeinoministeriölle 15.6.2015.

Mietinnöstä ja siihen sisältyvästä luonnoksesta hallituksen esitykseksi järjestettiin lausuntokierros, joka päättyi 12.8.2015. Lausunnonantajia pyydettiin erikseen ottamaan kantaa siihen, tuleeko Suomen saattaa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus ja samalla eurooppalainen patenttijärjestelmä uudistus voimaan Suomessa. Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, ulkoasiainministeriö, valtiovarainministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, Patentti- ja rekisterihallitus, Helsingin käräjäoikeus, Markkinaoikeus, Valtakunnanvoudinvirasto, Tulli, Teknologian ja innovaatioiden tutkimuskeskus TEKES, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Keskuskauppakamari, Suomen Yrittäjät, Suomen Patenttiasiamiehet ry, Patentti-insinöörit ry, Suomen keksijäin keskusliitto KEKE ry, IPR University Center, Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry ja Suomen Asianajajaliitto. Lisäksi lausuntopyyntö julkaistiin työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivulla.

Lausunnon antoivat: oikeusministeriö, ulkoasiainministeriö, valtiovarainministeriö, Patentti- ja rekisterihallitus, Markkinaoikeus, Valtakunnanvoudinvirasto, Teknologian ja innovaatioiden tutkimuskeskus TEKES, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Keskuskauppakamari, Suomen Yrittäjät, Suomen Patenttiasiamiehet ry, IPR University Center, Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry, Suomen Asianajajaliitto ja Glykos Finland Oy. Lisäksi Helsingin käräjäoikeus ja Tulli ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa.

Lausunnonantajat suhtautuivat myönteisesti siihen, että Suomi saattaisi yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen voimaan. Ulkoasiainministeriö, Teknologian ja innovaatioiden tutkimuskeskus TEKES, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Suomen Asianajajaliitto, Keskuskauppakamari, Suomen Yrittäjät, Suomen Patenttiasiamiehet ry, IPR University Center, Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ry ja Glykos Finland Oy kannattivat voimaansaattamista. Yksikään lausunnonantaja ei vastustanut voimaansaattamista. Markkinaoikeus, valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, valtakunnanvoudinvirasto ja Patentti- ja rekisterihallitus eivät lausuneet kysymyksestä.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Keskuskauppakamari, Suomen Yrittäjät ja IPR University Center toivat esille, että uudistuksen vaikutuksista ei vielä ole varmaa tietoa ja siihen saattaa liittyä myös haittoja. Kokonaisuutena ratifioinnin hyödyt arvioitiin kuitenkin mahdollisia haittoja merkittävämmäksi. Lisäksi tuotiin esille, että jos Suomi on mukana uudistuksessa alusta asti, vielä avoinna oleviin kysymyksiin on mahdollista vaikuttaa. Lausunnoissa tuotiin esiin muun muassa, että suomalaisia yrityksiä tulisi kannustaa toimimaan kansainvälisesti ja kehittämään uudenlaisia tuotteita ja palveluita. Uudistuksen mahdollistama kansainvälinen laaja suoja suhteellisesti pienemmillä kustannuksilla tukee tätä tavoitetta. Lisäksi uudistuk-

sessä mukana olemista pidettiin tärkeänä niin suomalaisen yritysten kuin myös koko kotimaisen patenttialan kilpailukyvyn kannalta.

Suomen Patenttiasiamiehet ry, IPR University Center, Suomen teollisoikeudellinen yhdistys ja Suomen Yrittäjät lausuiivat myös kansallisen lainsäädännön yhtenäistämisestä yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen kanssa ja pitivät ratkaisua yleisesti hyvänä. Suomen teollisoikeudellisen yhdistyksen, Suomen Patenttiasiamiehet ry:n, IPR University Centerin, oikeusministeriön ja ulkoasiainministeriön lausunnoissa esitettiin tarkennuksia tai huomioita mietinnössä esitettyihin lakimuutoksiin ja niiden perusteluihin. Nämä on pääasiallisesti huomioitu virkamiestyönä tehdyssä jatkovalmistelussa.

6 Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Valmistelut yhdistetyn patenttituomioistuimen toiminnan käynnistämisestä jatkuvat tuomioistuimen valmistelukomiteassa, joka koostuu sopimusjäsenvaltioiden edustajista. Komiteassa on käyty keskusteluja erillisen erioikeuksia ja vapauksia koskevan pöytäkirjan tai toimipaikka- tai isäntämaasopimuksen mahdollisesta tarpeellisuudesta tuomioistuimen jaostoja isännöivien maiden ja yhdistetyn patenttituomioistuimen kesken. Pöytäkirjan tai sopimuksen rakenteesta ja siihen sisällytettävistä kokonaisuuksista ei ole vielä sovittu. Heinäkuussa 2015 valmistelukomitealle on esitetty luonnos tuomioistuimen erioikeuksia ja vapauksia koskevaksi pöytäkirjaksi. Pöytäkirjan hyväksyminen ja voimaansaattaminen tapahtuu valtiosopimuksen voimaansaattamismenettelyn mukaisesti erillisellä hallituksen esityksellä. Tämän hetken arvion mukaan sopimusta ei ehditä neuvotella niin, että sen voimaansaattaminen voitaisiin tehdä osana yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen ratifioimista. Monenvälisen pöytäkirjan lisäksi Suomen ja yhdistetyn patenttituomioistuimen välille saattaa olla tarve laatia myös kahdenvälinen isäntämaasopimus jaoston isännöimisestä. Kahdenvälisen isäntämaasopimuksen tarve, samoin kuin sen kansallinen hyväksymismenettely ja mahdollinen eduskuntakäsittelyn tarpeellisuus, voidaan arvioida vasta myöhemmin.

Suomeen on tarkoitus perustaa yhdistetyn patenttituomioistuimen ensimmäisen asteen tuomioistuimen paikallisjaosto markkinaoikeuden yhteyteen. Pyyntö jaoston perustamisesta voidaan tehdä tuomioistuimen hallintokomitealle tuomioistuinsopimuksen voimaantulon jälkeen tai sopimuksen väliaikaisen soveltamisen alettua. Paikallisjaoston perustamisesta ja siellä käytettävistä oikeudenkäyntikielistä on tarkoitus säätää lailla. Jaostossa käytettäväksi oikeudenkäyntikieliksi on tarkoitus säätää suomi, ruotsi ja englanti. Asiaa koskeva lakiehdotus annetaan eduskunnalle erillisellä esityksellä.

7 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Valtiontalouden kehyspäätöksessä keväällä 2015 on momentin 32.40.03 (Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamenot) määrärahassa otettu lisäyksenä huomioon 1,3 miljoonan euron lisämääräraha vuodelle 2016. Lisäksi tuomioistuimen toiminnasta aiheutuvat menot tulisi tarvittaessa ottaa huomioon lisäyksenä momentin 25.10.03 (Muiden tuomioistuinten toimintamenot) määrärahassa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde suomen lainsäädäntöön

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus sisältää viisi osaa. Yleiset ja institutionaaliset määräykset esitetään I osassa, varainhoitoa koskevat määräykset II osassa, organisatiota ja menettelyä koskevat määräykset III osassa, siirtymämääräykset IV osassa ja loppumääräykset V osassa. Osat I ja III jakautuvat lisäksi erillisiin lukuihin.

Sopimuksen liitteinä on yhdistetyn patenttituomioistuimen perussääntö, johon sisältyvät tuomioistuinta koskevat institutionaaliset ja varainhoitoa koskevat järjestelyt (liite I) sekä taulukko asioiden jakautumisesta keskusjaoston toimipisteiden välillä (liite II). Mainitut liitteet ovat erottamaton osa sopimusta.

Sopimuksen johdanto

Sopimuksen johdannossa kuvataan yleisesti eurooppalaisen patenttijärjestelmäuudistuksen tavoitteita sisämarkkinoiden toiminnan tehostamiseksi ja pirstoutuneiden patenttimarkkinoiden yhtenäistämiseksi. Johdannossa viitataan Euroopan patenttisopimukseen, jonka kaikki unionin jäsenvaltiot ovat ratifioineet, ja jossa määrätään eurooppapatentteja koskevasta yhteisestä menettelystä sekä yhtenäisestä patenttisuojasta annettuun asetukseen, jonka nojalla patentinhaltijat voivat pyytää eurooppapatentille yhtenäistä vaikutusta.

Sopimuksen johdannon mukaan yhdistetyn patenttituomioistuimen tavoitteena on edistää patenttisuojaa sekä puolustautumista perusteettomia vaatimuksia ja sellaisia patenteja vastaan, jotka olisi julistettava mitättömäksi. Lisäksi tavoitteena on parantaa oikeusvarmuutta ja varmistaa samalla ratkaisujen joutuisuus ja korkea laatu. Johdannon mukaan yhdistetty patenttituomioistuin on jäsenvaltioiden yhteinen tuomioistuin ja samalla osa niiden oikeudellista järjestelmää. Sille annetaan yksinomainen toimivalta vaikutukseltaan yhtenäisten eurooppapatenttien ja Euroopan patenttisopimuksen nojalla myönnettyjen eurooppapatenttien osalta.

Johdannossa kuvataan yhdistetyn patenttituomioistuimen asemaa osana unionin oikeusjärjestystä. Euroopan unionin tuomioistuimen on varmistettava unionin oikeusjärjestyksen yhtenäisyys ja unionin oikeuden ensisijaisuus. Sopimusjäsenvaltioita sitoo perussopimusten määräysten mukaisesti vilpittömän yhteistyön velvoite sekä velvoite taata yhdistetyn patenttituomioistuimen avulla unionin oikeuden täysmääräinen soveltaminen ja noudattaminen alueillaan sekä yksityisille oikeussubjekteille tuon oikeuden mukaan kuuluvien oikeuksien suoja. Yhdistetyn patenttituomioistuimen on kansallisten tuomioistuinten tavoin noudatettava ja sovellettava unionin oikeutta ja yhteistyössä unionin tuomioistuimen kanssa varmistettava sen asianmukainen soveltaminen ja tulkinta sekä pyydyttävä ennakkoratkaisuja EUT-sopimuksen 267 artiklan mukaisesti.

Johdannossa todetaan sopimusjäsenvaltioiden vastuu yhdistetyn patenttituomioistuimen toiminnasta aiheutuvista vahingoista sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan oikeuskäytännön mukaisesti. Lisäksi sopimusvaltiot vastaavat yhdistetyn patenttituomioistuimen tekemistä unionin oikeuden loukkauksista yhteisvastuullisesti EUT-sopimuksen 258, 259 ja 260 artiklan nojalla, jotta varmistetaan unionin oikeuden ensisijaisuuden kunnioittaminen ja asianmukainen soveltaminen. Unionin oikeuteen kuuluvat EU-sopimus, EUT-sopimus, Euroopan unionin perusoikeuskirja, unionin oikeuden yleiset periaatteet sellaisina kuin Euroopan unionin tuomioistuin on niitä kehittänyt ja erityisesti oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin sekä oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa riippumat-

tomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja unionin johdettu oikeus.

Johdannossa todetaan, että kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot voivat liittyä tähän sopimukseen ja jäsenvaltiot, jotka eivät osallistu yhtenäistä patenttisuojaa koskevaan tiiviimpään yhteistyöhön, voivat osallistua sopimukseen alueilleen myönnettyjen eurooppapatenttien osalta.

I OSA YLEISET JA INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

1 luku Yleiset määräykset

Luvun artikloihin sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

1 artikla. *Yhdistetty patenttituomioistuin.* Artiklan 1 kohdan mukaan yhdistetty patenttituomioistuin perustetaan eurooppapatentteja ja vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevien riitojen ratkaisemista varten. Artiklan 2 kohdan mukaan patenttituomioistuin on sopimusjäsenvaltioiden yhteinen tuomioistuin, jota koskevat samat unionin oikeuden velvoitteet kuin sopimusjäsenvaltioiden kansallisia tuomioistuinta.

Yhdistetty patenttituomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan sekä nykyisin kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltäviä perinteisiä eurooppapatentteja koskevia riita-asioita että uusia vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevia riita-asioita. Sopimuksen 83 artiklassa määrätyn siirtymäaikajärjestelyn jälkeen kaikkia eurooppapatentteja koskevat tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat riita-asiat ratkaistaan yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Patenttilain 65 §:n mukaan patenttilakiin perustuvat riita- ja hakemusasiat käsitellään markkinaoikeudessa. Siirtymäaikajärjestelyjen päättyessä markkinaoikeudella ei ole toimivaltaa käsitellä yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia asioita.

Yhdistetyllä patenttituomioistuimella ei ole sopimuksen mukaan toimivaltaa käsitellä rikosasioita. Patenttilain 66 §:n mukainen Helsingin käräjäoikeuden toimivalta käsitellä teollisuusrikoksia tai patenttirikkomuksia ei näin ollen muutu.

Unionin tuomioistuimen lausunnon 1/09 mukaan unionin oikeuden soveltaminen ja tulkinta on mahdollista antaa ainoastaan unionin tuomioistuinjärjestelmään kuuluvalla tuomioistuimelle. Unionin tuomioistuinjärjestelmä koostuu lausunnon mukaan unionin tuomioistuinta ja jäsenvaltioiden tuomioistuinta. Sopimuksella nyt perustettava tuomioistuin on osa unionin tuomioistuinjärjestelmää, koska se on sopimusjäsenvaltioiden yhteinen tuomioistuin. Suomen valtiosääntöoikeudellisesta näkökulmasta sopimuksella perustettava tuomioistuin on kuitenkin kansainvälinen tuomioistuin.

Perustuslain 3 §:n 3 momentissa säädetään, että tuomiovaltaa Suomessa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimpinä tuomioistuin korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus. Perustuslain 98 §:n mukaan yleisiä tuomioistuinta ovat korkein oikeus, hovioikeudet ja käräjäoikeudet; yleisiä hallintotuomioistuinta ovat korkein hallinto-oikeus ja alueelliset hallinto-oikeudet ja tuomiovaltaa erikseen määrättyillä toimialoilla käyttävistä erityistuomioistuinta säädetään lailla.

2 artikla. *Määritelmät.* Artiklassa määrätään, että sopimusta sovellettaessa a) ”tuomioistuimella” tarkoitetaan yhdistettyä patenttituomioistuinta; b) ”jäsenvaltiolla” tarkoitetaan Euroopan unionin jäsenvaltiota; c) ”sopimusjäsenvaltiolla” jäsenvaltiota, joka on sopimuksen osapuoli; d) ”Euroopan patenttisopimuksella” tarkoitetaan eurooppapatenttien myöntämisestä 5 päivänä lokakuuta 1973 tehtyä yleissopimusta ja sen myöhempiä muutoksia; e) ”eurooppa-

patentilla” tarkoitetaan Euroopan patenttisopimuksen määräysten nojalla myönnettyä patenttia, jolla ei ole yhtenäistä vaikutusta asetuksen (EU) N:o 1257/2012 nojalla; f) *”vaikutukseltaan yhtenäisellä eurooppapatentilla*” tarkoitetaan Euroopan patenttisopimuksen määräysten nojalla myönnettyä patenttia, jolla on yhtenäinen vaikutus asetuksen (EU) N:o 1257/2012 nojalla; g) *”patentilla*” tarkoitetaan eurooppapatenttia ja/tai vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia; h) *”lisäsuojatodistuksella*” tarkoitetaan asetuksen (EY) N:o 469/2009 tai asetuksen (EY) N:o 1610/96 nojalla myönnettyä lisäsuojatodistusta; i) *”perussäännöllä*” tarkoitetaan tuomioistuimen perussääntöä sellaisena kuin se on esitetty liitteessä I, joka on erottamaton osa sopimusta; j) *”työjärjestyksellä*” tarkoitetaan tuomioistuimen työjärjestystä sellaisena kuin se laaditaan sopimuksen 41 artiklan mukaisesti.

Lisäsuojatodistusten osalta on huomattava, että lisäsuojatodistus on asetusten nojalla mahdollista myöntää myös vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin perusteella. Lisäsuojatodistusta on kuitenkin haettava erikseen kunkin maan patenttiviranomaiselta ja sen vaikutus rajoittuu kyseiseen maahan. Lisäsuojatodistusta, jolla olisi patentin tapaan yhtenäinen vaikutus, ei ole tällä hetkellä olemassa.

Artiklan sisältämät määritelmät rajaavat sopimuksen sellaisten määräysten soveltamisalaa, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten sopimusmääräysten sisältöön ja soveltamiseen välillisesti vaikuttavat määritelmät kuuluvat lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp ja PeVL 24/2001 vp).

3 artikla. Soveltamisala. Artiklassa määrätään sopimuksen soveltamisalasta. Sopimusta sovelletaan a) vaikutukseltaan yhtenäisiin eurooppapatentteihin; b) patentin suojaamille tuotteille myönnettyihin lisäsuojatodistuksiin; c) eurooppapatentteihin, jotka eivät ole vielä rauenneet sopimuksen voimaantulopäivänä tai jotka on myönnetty voimaantulopäivän jälkeen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 83 artiklan soveltamista; d) eurooppapatenttihakemuksiin, jotka ovat vireillä sopimuksen voimaantulopäivänä tai jotka on tehty voimaantulopäivän jälkeen, sanotun rajoittamatta 83 artiklan soveltamista.

Sopimuksen soveltamisala kattaa kaikki sopimuksen voimaantulopäivänä Euroopan patenttisopimuksen nojalla myönnettyt ja voimassa olevat patentit sekä lisäsuojatodistusasetusten nojalla myönnettyt ja voimassa olevat lisäsuojatodistukset. Lisäksi soveltamisala kattaa sopimuksen voimaantulopäivänä vireillä olevat eurooppapatenttihakemukset ja sen jälkeen tehtävät eurooppapatenttihakemukset.

Sopimuksen 83 artiklassa määrätään eurooppapatenttihakemuksia, perinteisiä eurooppapatentteja ja lisäsuojatodistuksia koskevista siirtymäaikajärjestelyistä. Siirtymäaikajärjestelyt eivät koske vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja.

4 artikla. Oikeudellinen asema. Artiklassa määrätään yhdistetyn patenttituomioistuimen oikeudellisesta asemasta oikeushenkilönä. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuimella on sopimusjäsenvaltioissa oikeushenkilön asema ja sillä on laajin asianomaisen valtion kansallisen oikeuden mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus. Suomessa tämä tarkoittaisi, että yhdistetty patenttituomioistuin on itsenäinen oikeushenkilö, jolla voi olla oikeuksia ja velvollisuuksia. Tuomioistuin voi myös kantaa ja vastata tuomioistuimessa.

Artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuinta edustaa muutoksenhakutuomioistuimen presidentti. Presidentti kirjoittaa näin ollen esimerkiksi tuomioistuimen nimen sopimuksia tehtäessä. Vaikka kohdassa ei määrätä presidentin oikeudesta valtuuttaa muuta henkilöä edustamaan it-

seään ja siten tuomioistuinta, lienee tämä yleisten oikeusperiaatteiden mukaan sallittua. Presidentin valitsemisesta määrätään tuomioistuimen perussäännön 13 artiklassa.

Suomessa kansainvälisen järjestön oikeushenkilöllisyydestä ja siihen liittyvästä oikeustoimikelpoisuudesta säädetään lailla (ks. myös PeVL 38/2000 vp).

5 artikla. *Vastuu.* Artiklassa määrätään lainvalinnasta ja toimivaltaisesta tuomioistuimesta. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuimen tekemään sopimukseen ja sopimuksesta johtuviin velvoitteisiin sovellettava laki määräytyy sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 593/2008 (Rooma I) mukaan, edellyttäen, että sopimus kuuluu sanotun asetuksen soveltamisalaan. Jos asetus ei tule sovellettavaksi, tuomioistuimen tekemään sopimukseen sovelletaan tuomioistuinvaltion lakia (*lex fori*).

Artiklan 2 kohdassa määrätään minkä valtion lakia sovelletaan sellaiseen sopimukseen perustumattomaan korvausvelvollisuuteen, joka perustuu tuomioistuimen tai tuomioistuimen henkilöstön tehtäviensä suorittamisen yhteydessä aiheuttamaan vahinkoon. Sovellettava laki määräytyy ensisijaisesti sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 864/2007 (Rooma II) mukaan. Jos asia ei kuulu Rooma II –asetuksen soveltamisalaan, vahingonkorvausvelvollisuus määräytyy sen sopimusjäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa vahinko tapahtui. Kohdan määräys sovellettavasta laista ei rajoita jäsenvaltioiden korvausvastuuta unionin oikeuden rikkomisesta aiheutuneesta vahingosta. Tästä jäsenvaltioiden korvausvastuusta määrätään sopimuksen 22 artiklassa.

Artiklan 3 kohta sisältää tuomioistuimen toimivaltaa koskevan määräyksen. Sen jäsenvaltion tuomioistuimella, jossa vahinko tapahtui, on toimivalta käsitellä artiklan 2 kohdassa tarkoitetut vahingonkorvausriidat.

Sovellettavasta laista, vahingonkorvausvastuista ja toimivaltaisesta tuomioistuimesta säädetään Suomessa lailla.

2 luku Institutionaaliset määräykset

Luvun artikloihin sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

6 artikla. *Tuomioistuin.* Artiklan 1 kohta sisältää yleisen määräyksen, jossa todetaan yhdistetyn patenttituomioistuimen muodostuvan ensimmäisen asteen tuomioistuimesta, muutoksenhakutuomioistuimesta ja kirjaamosta.

Artiklan 2 kohdassa määrätään yleisesti, että yhdistetty patenttituomioistuin suorittaa sille sopimuksessa asetetut tehtävät.

Kotimaisessa lainsäädännössä tuomioistuimen tehtävistä ja toimivallasta samoin kuin päätösvaltaisista kokoonpanoista säädetään lailla.

7 artikla. *Ensimmäisen asteen tuomioistuin.* Artiklassa määrätään ensimmäisen asteen tuomioistuimen rakenteesta. Artiklan 1 kohdan mukaan ensimmäisen asteen tuomioistuin muodostuu keskusjaostosta sekä paikallis- ja aluejaostoista. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostojen keskinäisestä toimivallasta määrätään sopimuksen 33 artiklassa.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että keskusjaoston toimipaikka sijaitsee Pariisissa. Tämän lisäksi keskusjaostolla on toimipisteet Lontoossa ja Münchenissä. Keskusjaostossa käsiteltävien

asioiden jakautumisesta mainittujen toimipisteiden kesken määrätään sopimuksen liitteessä II, joka muodostaa erottamattoman osan sopimusta. Mainittu asioiden jakautuminen toimipisteiden kesken noudattaa jaottelua eri tekniikan aloihin.

Artiklan 3 ja 4 kohdassa määrätään paikallisjaoston perustamisesta. Artiklan 3 kohdan mukaan paikallisjaosto perustetaan asianomaiseen sopimusjäsenvaltioon sen sopimuksen liitteessä olevan perussäännön 18 artiklan mukaisesti esittämästä pyynnöstä. Sanottu sopimusjäsenvaltio nimeää sen, missä kyseisen paikallisjaoston toimipaikka sijaitsee.

Artiklan 3 kohdassa käytetään passiivimuotoilua ”sopimusjäsenvaltioon perustetaan paikallisjaosto”. Sopimusneuvotteluissa lähtökohtana tältä osin on ollut, että kullakin sopimusjäsenvaltiolla on niin halutessaan oikeus saada itselleen paikallisjaosto isännöitäväksi. Suomeen on tarkoitus perustaa yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaosto. Tarkoituksena on, että Suomen paikallisjaosto toimisi Helsingissä markkinaoikeuden yhteydessä siten, että se hyödyntäisi markkinaoikeuden tiloja. Paikallisjaoston perustamista koskevasta menettelystä määrätään perussäännön 18 artiklassa. Paikallisjaoston perustamista pyydetään tuomioistuimen hallintokomitealta. Hallintokomitea päättää paikallisjaoston perustamisesta sopimuksen 12 artiklan 3 kohdan mukaisesti kolmen neljäsosan määräenemmistöllä.

Kun tuomioistuimen hallintokomitea on tehnyt päätöksen paikallisjaoston perustamisesta Helsinkiin, hallitus antaisi esityksen laiksi paikallisjaoston perustamisesta sekä siellä käytettävistä oikeudenkäyntikielistä (suomi, ruotsi ja englanti). Paikallisjaostosta ja siitä aiheutuvista kustannuksista on selostettu myös yleisperusteluiden 6 ja 4.2 jaksoissa sekä yksityiskohtaisissa perusteluiden 4.1 jaksossa.

Artiklan 4 kohdan mukaan sopimusjäsenvaltion pyynnöstä asianomaiseen sopimusjäsenvaltioon voidaan perustaa uusi paikallisjaosto kutakin sataa sellaista patenttiasiaa kohden, jotka on pantu vireille kyseisessä sopimusjäsenvaltiossa edeltävien kolmen peräkkäisen vuoden aikana. Paikallisjaostojen enimmäismäärä sopimusjäsenvaltiota kohden on neljä.

Artiklan 5 kohdassa määrätään aluejaoston perustamisesta. Sen mukaan kahta tai useampaa sopimusjäsenvaltiota varten perustetaan aluejaosto niiden sopimuksen liitteenä olevan perussäännön mukaisesti esittämästä pyynnöstä. Sanottu sopimusjäsenvaltiot nimeävät, missä kyseisen aluejaoston toimipaikka sijaitsee. Aluejaosto voi kuitenkin pitää istuntoja myös muualla kuin toimipaikassaan.

8 artikla. *Ensimmäisen asteen tuomioistuimen kokoonpanot.* Artiklassa määrätään ensimmäisen asteen tuomioistuimen kokoonpanoista. Artiklan 1 kohdan mukaan kokoonpanojen on oltava monikansallisia ja kokoonpanoissa on lähtökohtaisesti kolme tuomaria.

Artiklan 2 kohdan mukaan paikallisjaostojen kokoonpanoissa on yksi lainoppinut tuomari, joka on sen sopimusjäsenvaltion kansalainen, jossa asianomainen paikallisjaosto sijaitsee, ja kaksi lainoppinutta tuomaria, jotka eivät ole kyseessä olevan sopimusjäsenvaltion kansalaisia. Artiklan 3 kohdan mukaan kokoonpanoissa on vaihtoehtoisesti kaksi lainoppinutta tuomaria, jotka ovat sen sopimusjäsenvaltion kansalaisia, jossa asianomainen paikallisjaosto sijaitsee, ja yksi lainoppinut tuomari, joka ei ole kyseessä olevan sopimusjäsenvaltion kansalainen. Valinta näiden kokoonpanovaihtoehtojen välillä määräytyy sen mukaan, kuinka monta patenttikanetta on pantu vireille asianomaisessa sopimusjäsenvaltiossa viimeisen peräkkäisen kolmen vuoden aikana.

Artiklan 4 kohdassa määrätään, että aluejaostojen kokoonpanoissa on kaksi lainoppinutta tuomaria, jotka ovat kyseessä olevien sopimusjäsenvaltioiden kansalaisia, ja yksi lainoppinut tuomari, joka ei ole kyseessä olevien sopimusjäsenvaltioiden kansalainen.

Paikallis- tai aluejaoston kokoonpano voi artiklan 5 kohdan mukaan pyytää ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidenttiä osoittamaan kokoonpanoon ylimääräisen teknisen pätevyyden omaavan tuomarin, jolla on pätevyys ja kokemusta kyseessä olevalla teknologian alalla. Paikallis- tai aluejaoston kokoonpano voi esittää sanotun pyynnön asianosaisen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan.

Artiklan 6 kohdassa määrätään, että keskusjaoston kokoonpanoissa on kaksi lainoppinutta tuomaria, jotka ovat eri sopimusjäsenvaltioiden kansalaisia, sekä yksi teknisen pätevyyden omaava tuomari, jolla on pätevyys ja kokemusta kyseessä olevalla teknologian alalla. Asioissa, jotka tarkoittavat 32 artiklan 1 kohdan i alakohdassa tarkoitettuja kanteita, eli kanteita, jotka koskevat Euroopan patenttiviraston päätöksiä, kokoonpanona on kuitenkin kolme lainoppinutta tuomaria, jotka ovat eri sopimusjäsenvaltioiden kansalaisia.

Vaikka edellä todetun mukaisesti lähtökohtana on, että asiat ratkaistaan kolmen tai neljän tuomarin kokoonpanossa (kollegio), niin asianosaiset voivat artiklan 7 kohdan mukaisesti sopia siitä, että asia käsitellään yhden lainoppineen tuomarin toimesta. Täsmällisemmät määräykset sisällytetään työjärjestykseen.

Artiklan 8 kohdassa määrätään, että kaikkien ensimmäisen asteen tuomioistuimen kokoonpanojen puheenjohtajan tulee olla lainoppinut tuomari.

9 artikla. Muutoksenhakutuomioistuin. Artiklassa määrätään muutoksenhakutuomioistuimen sijaintipaikasta sekä sen kokoonpanoista.

Artiklan 1 kohdan mukaan muutoksenhakutuomioistuimen kokoonpanojen on oltava monikansallisia ja niissä on lähtökohtaisesti viisi tuomaria. Kokoonpanon jäsenistä kolme tuomaria on lainoppineita tuomareita, jotka ovat eri sopimusjäsenvaltioiden kansalaisia. Kaksi jäsenistä on puolestaan teknisen pätevyyden omaavia tuomareita, joilla on pätevyys ja kokemus kyseessä olevalla teknologian alalla. Nämä teknisen pätevyyden omaavat tuomarit nimeää muutoksenhakutuomioistuimen presidentti. Artiklan 2 kohdan mukaan asioissa, jotka tarkoittavat 32 artiklan 1 kohdan i alakohdassa tarkoitettuja kanteita kokoonpanona on kuitenkin kolme lainoppinutta tuomaria, jotka ovat eri sopimusjäsenvaltioiden kansalaisia.

Artiklan 3 kohdan mukaan muutoksenhakutuomioistuimen kokoonpanojen muodostamisesta määrätään tarkemmin sopimuksen liitteenä olevassa perussäännössä. Artiklan 4 kohdassa määrätään, että kaikkien muutoksenhakutuomioistuimen kokoonpanojen puheenjohtajan tulee kuitenkin olla lainoppinut tuomari.

Artiklan 5 kohdan mukaan muutoksenhakutuomioistuimen toimipaikka sijaitsee Luxemburgissa.

10 artikla. Kirjaamo. Artiklan 1 kohdan mukaan muutoksenhakutuomioistuimen toimipaikan yhteyteen, eli Luxemburgiin, perustetaan kirjaamo. Kirjaamo hallinnoi kirjaaja. Kirjaamon tehtävänä on suorittaa sille sopimuksen liitteenä olevan perussäännön mukaisesti asetetut tehtävät. Artiklan 2 kohdassa lisäksi määrätään, että ensimmäisen asteen tuomioistuimen kaikkiin jaostoihin perustetaan alakirjaamot.

Artiklan 3 kohdan mukaan kirjaamo pitää rekisteriä kaikista yhdistetyssä patenttituomioistuimessa käsiteltävänä olevista asioista. Asianomaisen alakirjaamon tulee sen jälkeen, kun asia on toimitettu käsiteltäväksi, ilmoittaa jokainen asia kirjaamolle. Kirjaamon pitämä rekisteri on julkinen, jollei puheena olevasta sopimuksesta tai yhdistetyn patenttituomioistuimen työjärjestyksestä muuta johdu.

Artiklan 4 kohdan mukaan yhdistetty patenttituomioistuin nimittää kirjaajan sopimuksen liitteenä olevan perussäännön 22 artiklan mukaisesti ja antaa kirjaajan tehtäviä koskevat säännöt.

Myös Suomessa tuomioistuimen tulee pitää diaaria tai vastaavaa asiakirjarekisteriä tuomioistuimessa vireille saatetuista asioista. Diaaritiedot ovat lähtökohtaisesti julkisia.

11 artikla. Komiteat. Artiklassa määrätään, että sopimuksen tehokkaan täytäntöönpanon ja toiminnan varmistamiseksi perustetaan hallintokomitea, budjettikomitea ja neuvoa-antava komitea, joiden on suoritettava erityisesti sopimuksessa ja sen liitteenä olevassa perussäännössä mainitut tehtävät. Hallintokomitealla on yhdistetyn patenttituomioistuimen organisaatiota ja toimintaa koskevaa merkittävää päätöksentekovaltaa. Hallintokomitealle on lisäksi sopimuksella delegoitu sopimuksentekovaltaa yksityiskohtaisten perustelujen 4.2 jaksossa kuvatulla tavalla. Hallinto- ja budjettikomitealle kuuluu merkittäviä yhdistetyn patenttituomioistuimen toimintaan liittyviä tehtäviä, kuten tuomareiden nimittämisestä ja yhdistetyn patenttituomioistuimen talousarviosta päättäminen.

12 artikla. Hallintokomitea. Artikla sisältää yleiset määräykset hallintokomitean muodostamisesta sekä päätöksenteosta. Artiklan 1 kohdan mukaan hallintokomitea muodostuu yhdestä kunkin sopimusjäsenvaltion edustajasta. Tämän lisäksi Euroopan unionin komissio on edustettuna tarkkailijana. Artiklan 2 kohdan mukaan kullakin sopimusjäsenvaltiolla on hallintokomiteassa yksi ääni. Artiklan 3 kohdassa määrätään, että hallintokomitea tekee päätöksensä edustettuina olevien ja äänestykseen osallistuvien sopimusjäsenvaltioiden kolmen neljäsosan enemmistöllä, jollei sopimuksessa tai sen liitteenä olevassa perussäännössä toisin määrätä.

Edellä mainitun lisäksi artiklassa määrätään, että hallintokomitea hyväksyy oman työjärjestyksensä. Hallintokomitea valitsee lisäksi jäsentensä keskuudesta puheenjohtajan kolmen vuoden toimikaudeksi, joka voidaan uusia.

13 artikla. Budjettikomitea. Artikla sisältää yleiset määräykset budjettikomitean muodostamisesta sekä päätöksenteosta. Artiklan 1 kohdan mukaan budjettikomitea muodostuu yhdestä kunkin sopimusjäsenvaltion edustajasta. Artiklan 2 kohdan mukaan kullakin sopimusjäsenvaltiolla on budjettikomiteassa yksi ääni. Artiklan 3 kohdassa määrätään, että budjettikomitea tekee päätöksensä sopimusjäsenvaltioiden edustajien yksinkertaisella enemmistöllä. Talousarvion hyväksyminen edellyttää kuitenkin sopimusjäsenvaltioiden edustajien kolmen neljäsosan enemmistöä.

Edellä mainitun lisäksi artiklassa määrätään, että budjettikomitea hyväksyy oman työjärjestyksensä. Budjettikomitea valitsee lisäksi jäsentensä keskuudesta puheenjohtajan kolmen vuoden toimikaudeksi, joka voidaan uusia.

14 artikla. Neuvoa-antava komitea. Artikla sisältää yleiset määräykset neuvoa-antavan komitean muodostamisesta ja sen tehtävistä asiantuntijaelimenä. Artiklan 1 kohdan mukaan neuvoa-antavan komitean tehtävänä on avustaa hallintokomiteaa yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomareiden nimittämisen valmistelussa. Sopimuksen 16 artiklan mukaan neuvoa-antava komitea laatii luettelon sopivimmista ehdokkaista, jotka voidaan nimittää tuomioistuimen tuomareiksi. Lisäksi neuvoa-antavan komitean tehtävänä on tehdä ehdotuksia sopimuksen

liitteenä olevan perussäännön 15 artiklassa tarkoitetulle puheenjohtajistolle sopimuksen 19 artiklassa tarkoitettua tuomareiden koulutusohjelmaa koskeviksi suuntaviivoiksi sekä antaa hallintokomitealle lausuntoja sopimuksen 48 artiklassa tarkoitetuista pätevyysvaatimuksista.

Artiklan 2 kohdan mukaan neuvoa-antava komitea muodostuu patenttituomareista sekä patenttioikeuden alalla ja patenttioikeudenkäynneissä toimivista ammatinharjoittajista. Heidät nimetään kuuden vuoden toimikaudeksi, joka voidaan uusia. Sopimuksen liitteenä olevassa perussäännössä määrätään tarkemmin neuvoa-antavan komitean jäsenten nimittämismenettelystä. Artiklan 3 kohdan mukaan neuvoa-antavan komitean kokoonpanon tulee varmistaa alan laaja asiantuntemus sekä kunkin sopimusjäsenvaltion edustus. Neuvoa-antavan komitean jäsenet ovat kuitenkin täysin riippumattomia hoitaessaan tehtäviään.

Edellä mainitun lisäksi artiklassa määrätään, että neuvoa-antava komitea hyväksyy oman työjärjestyksensä. Neuvoa-antava komitea valitsee lisäksi jäsentensä keskuudesta puheenjohtajan kolmen vuoden toimikaudeksi, joka voidaan uusia.

3 luku Tuomioistuimen tuomarit

Luvun 15—18 artikloihin sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

15 artikla. *Tuomareiden nimittämistä koskevat kelpoisuusvaatimukset.* Artiklassa määrätään yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomareiden kelpoisuusvaatimuksista. Artiklan 1 kohdassa määrätään ensinnäkin, että yhdistetyssä patenttituomioistuimessa on sekä lainoppineita tuomareita että teknisen pätevyyden omaavia tuomareita. Tämän lisäksi 1 kohdassa määrätään yleisesti, että tuomarien on täytettävä korkeimmat pätevyysvaatimukset, ja heillä on oltava osoitettua kokemusta patenttioikeudenkäyntien alalta.

Artiklan 2 kohdassa määrätään lainoppineita tuomareita koskien edelleen, että heillä on oltava pätevyys, joka vaaditaan tuomarinvirkoihin nimittämiseen sopimusjäsenvaltiossa. Artiklan 3 kohdassa määrätään puolestaan teknisen pätevyyden omaavien tuomareiden osalta, että heillä on oltava yliopistotutkinto ja jonkin teknologian alan osoitettua pätevyyttä. Lisäksi teknisen pätevyyden omaavalla tuomarilla tulee olla sellaista osoitettua tietämystä yksityisoikeudesta ja riita-asioiden oikeudenkäynnistä, jolla on merkitystä patenttioikeudenkäyntien kannalta.

Suomessa tuomareiden nimittämisestä ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään lailla. Myös markkinaoikeudessa käsiteltäessä patenteja koskevia riita-asioita kokoonpanoon kuuluu lähtökohtaisesti sekä lainoppineita jäseniä että teknisen pätevyyden omaavia jäseniä.

16 artikla. *Nimitysmenettely.* Artikla sisältää yleiset määräykset yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomareiden nimitysmenettelystä. Artiklan 1 kohdan mukaan neuvoa-antava komitea laatii luettelon sopivimmista ehdokkaista, jotka voidaan nimittää yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomareiksi. Mainitun luettelon perusteella hallintokomitea artiklan 2 kohdan mukaan nimittää yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomarit yhteisestä sopimuksesta.

Artiklan 3 kohdassa määrätään vielä, että tuomareiden nimittämistä koskevat täytäntöönpanomääräykset sisältyvät sopimuksen liitteenä olevan perussäännön 3 artiklaan.

17 artikla. *Oikeudellinen riippumattomuus ja puolueettomuus.* Artiklan 1 kohdan mukaan yhdistetyn patenttituomioistuimen, sen tuomareiden ja kirjaajan on oltava oikeudellisesti riippumattomia. Tuomareita eivät sido mitkään ohjeet heidän hoitaessaan tehtäviään. Artiklan 2 kohdassa määrätään, että lainoppineet tuomarit sekä ne teknisen pätevyyden omaavat tuomarit, jotka ovat yhdistetyn patenttituomioistuimen päätoimisia tuomareita, eivät saa harjoittaa

muuta ammattitoimintaa, olipa se ansiotoimintaa tai ei, jollei tuomioistuimen hallintokomitea myönnä poikkeuslupaa. Artiklan 3 kohdan mukaan yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomarin tehtävän hoitaminen ei kuitenkaan estä muiden oikeudellisten tehtävien hoitamista kansallisella tasolla. Näin ollen esimerkiksi kansallisen tuomarin virkaa hoitava henkilö tullessaan nimitetyksi yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomarin tehtävään voi jatkaa kansallisen tuomarin virkansa hoitamista sillä edellytyksellä, että hän saa siihen sivutoimiluvan.

Artiklan 4 kohdan mukaan teknisen pätevyyden omaavien tuomareiden, jotka ovat yhdistetyn patenttituomioistuimen osa-aikaisia tuomareita, tehtävien hoitaminen ei sulje pois muiden tehtävien hoitamista edellyttäen, että tämä ei aiheuta esteellisyyttä.

Artiklan 5 kohdassa määrätään vielä, että esteellinen tuomari ei saa osallistua asian käsittelyyn. Tarkemmin esteellisyydestä määrätään sopimuksen liitteenä olevan perussäännön 7 artiklassa.

Tuomioistuinten ja sen tuomareiden riippumattomuus ja puolueettomuus ovat lainkäytön kulkiviivoja. Tuomioistuinten riippumattomuus on Suomessa todettu perustuslain 3 §:ssä.

18 artikla. Tuomaripooli. Artikla sisältää yleiset määräykset yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomaripoolista. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomaripoolin muodostamisesta määrätään tarkemmin sopimuksen liitteenä olevassa perussäännössä. Artiklan 2 kohdassa määrätään, että tuomaripooli muodostuu ensimmäisen asteen tuomioistuimen kaikista lainoppineista jäsenistä sekä teknisen pätevyyden omaavista tuomareista, jotka ovat yhdistetyn patenttituomioistuimen päätoimisia tai osa-aikaisia tuomareita. Tuomaripoolissa tulee olla kutakin teknologian alaa kohden vähintään yksi sellainen teknisen pätevyyden omaava tuomari, jolla on asiaankuuluva pätevyys ja kokemus. Tuomaripooliin kuuluvien teknisen pätevyyden omaavien tuomareiden on oltava myös muutoksenhakutuomioistuimen käytettävissä.

Artiklan 3 kohdan mukaan sopimuksen tai sen liitteenä olevan perussäännön määräämissä tilanteissa ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti osoittaa tuomarit tuomaripoolista asianomaiseen jaostoon. Tuomareiden osoittamisen on perustuttava heidän oikeudelliseen tai tekniseen asiantuntemukseensa, kielitaitoonsa ja asiakuuluvaan kokemukseensa. Puheena olevassa kohdassa edelleen määrätään, että tuomareiden osoittamisella on taattava sama työn korkea laatu sekä sama oikeudellisen ja teknisen asiantuntemuksen korkea taso ensimmäisen asteen tuomioistuimen kaikissa kokoonpanoissa.

19 artikla. Koulutusohjelma. Artiklassa määrätään yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomareiden koulutusohjelmasta. Artiklan mukaan koulutusohjelman tarkoituksena on parantaa patenttioikeudenkäyntien alan asiantuntemusta sekä lisätä ja varmistaa tämän asiantuntemuksen maantieteellinen jakauma. Koulutus on tarkoitettu tuomariehdokkaille ja tuomioistuimeen nimitetyille tuomareille. Koulutusohjelman tarvitsemat tilat ja palvelut sijaitsevat Budapestissä. Koulutusohjelman yksityiskohdista määrätään sopimuksen liitteenä olevan perussäännön 11 artiklassa.

4 luku Unionin oikeuden ensisijaisuus ja sopimusjäsenvaltioiden korvausvastuu ja vastuu

Luvun artikloihin sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

20 artikla. Unionin oikeuden ensisijaisuus ja unionin oikeuden noudattaminen. Artiklan mukaan tuomioistuin soveltaa unionin oikeutta kaikilta osiltaan ja kunnioittaa sen ensisijaisuutta. Sopimuksen johdannossa unionin oikeuteen kuuluvina mainitaan EU-sopimus, EUT-sopimus,

Euroopan unionin perusoikeuskirja, unionin oikeuden yleiset periaatteet sellaisina kuin Euroopan unionin tuomioistuin on niitä kehittänyt, Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja unionin johdettu oikeus.

Unionin tuomioistuimen lausunnon 1/09 mukaan unionin oikeuden soveltaminen ja tulkinta on mahdollista antaa ainoastaan unionin tuomioistuinjärjestelmään kuuluvalla tuomioistuimelle. Unionin tuomioistuinjärjestelmä koostuu lausunnon mukaan unionin tuomioistumista ja jäsenvaltioiden tuomioistumista. Sopimuksella nyt perustettava tuomioistuin on osa unionin tuomioistuinjärjestelmää, koska se on sopimusjäsenvaltioiden yhteinen tuomioistuin. Tuomioistuimen velvollisuus noudattaa unionin oikeutta rinnastuu kansallisten tuomioistuinten velvollisuuteen noudattaa unionin oikeutta ja antaa unionin oikeudelle etusija. Suomen valtiosääntöoikeudellisesta näkökulmasta sopimuksella perustettava tuomioistuin on kuitenkin kansainvälinen tuomioistuin.

21 artikla. *Ennakkoratkaisupyynnöt.* Artiklassa määrätään tuomioistuimen velvollisuudesta tehdä erityisesti EUT-sopimuksen 267 artiklan mukaisesti yhteistyötä Euroopan unionin tuomioistuimen kanssa unionin oikeuden asianmukaisen soveltamisen ja yhdenmukaisen tulkinnan varmistamiseksi. Unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisut sitovat tuomioistuinta.

Nämä velvollisuudet vastaavat perussopimuksessa määrättyjä kansallisten tuomioistuinten velvollisuuksia suhteessa Euroopan unionin tuomioistuimeen. Unionin tuomioistuimen lausunnon 1/09 mukaan kansallisille tuomioistuimille annettu mahdollisuus tai asetettu velvollisuus pyytää ennakkoratkaisua unionin oikeuden tulkinnasta, on olennainen osa sen varmistamista, että unionin oikeudella on sama vaikutus kaikissa jäsenvaltioissa.

Suomalaisten tuomioistuinten velvollisuudesta pyytää ennakkoratkaisua unionin tuomioistuimesta ei ole säädetty kansallisella lailla vaan velvoite johtuu suoraan unionin oikeudesta.

22 artikla. *Unionin oikeuden rikkomisen aiheuttamaa vahinkoa koskeva korvausvelvollisuus.* Artiklan 1 kohdan mukaan sopimusjäsenvaltiot ovat yhteisvastuussa muutoksenhakutuomioistuimen tekemien unionin oikeuden loukkausten aiheuttamasta vahingosta sen unionin oikeuden mukaisesti, joka koskee sopimussuhteen ulkopuolista jäsenvaltioiden vastuuta vahingoista, joita niiden kansalliset tuomioistuimet aiheuttavat unionin oikeutta rikkoessaan. Tällä viitataan unionin tuomioistuimen vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan jäsenvaltio vastaa unionin oikeutta rikkomalla yksityisille aiheuttamastaan vahingosta. Ylinten kansallisten tuomioistuinten lainkäyttötoimintaan perustuva vahingonkorvausvastuu on todettu Köbler-ratkaisussa (C- 224/01). Vastuun rajoittaminen muutoksenhakutuomioistuimen toimintaan on linjassa edellä mainitun ratkaisun kanssa. Sopimusjäsenvaltioiden yhteisvastuu perustuu tuomioistuimen luonteeseen sopimusjäsenvaltioiden yhteisenä tuomioistumena.

Artiklan 2 kohdassa määrätään vahingonkorvauskanteen nostamisesta ja sovellettavasta lainsäädännöstä. Kohdassa 1 tarkoitettua vahinkoa koskeva kanne on nostettava sitä sopimusjäsenvaltiota vastaan, jossa kantajalla on kotipaikka, päätoimipaikka tai toimipaikka, kyseisen sopimusjäsenvaltion toimivaltaisessa viranomaisessa. Jos kantajalla ei ole kotipaikkaa, päätoimipaikkaa tai toimipaikkaa sopimusjäsenvaltiossa, kanteen voim nostaa sitä sopimusjäsenvaltiota vastaan, jossa muutoksenhakutuomioistuin sijaitsee, kyseisen sopimusjäsenvaltion toimivaltaisessa viranomaisessa. Muutoksenhakutuomioistuimen toimipaikka on Luxemburgissa sopimuksen 9 artiklan 5 kohdan mukaan.

Toimivaltaisen viranomaisen on sovellettava oikeuspaikan lakia (*lex fori*), lukuun ottamatta sen kansainvälistä yksityisoikeutta, kaikkiin niihin kysymyksiin, joita ei säännellä unionin oikeudessa tai yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa. Kantajalla on oikeus

us saada vahingonkorvauksen koko määrä sopimusjäsenvaltiolta, jota vastaan kanne on nostettu.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että vahingonkorvauksen maksaneella sopimusjäsenvaltiolla on oikeus saada muilta sopimusjäsenvaltioilta niille kuuluva osuus vahingonkorvauksen kokonaismäärästä. Sopimusjäsenvaltioiden maksuosuudet määräytyvät samojen periaatteiden mukaisesti kuin tuomioistuimen toimintaa koskevat sopimusjäsenvaltioiden rahoitusosuudet. Tuomioistuimen hallintokomitea päättää tämän kohdan mukaisia maksuosuuksia koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

Sopimussuhteen ulkopuolisesta valtion korvausvastuusta säädetään Suomessa vahingonkorvauslaissa ja valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetussa laissa (978/2014). Artiklassa käsiteltyyn Suomea vastaan nostettuun kanteeseen sovelletaan vahingonkorvauslakia, ja toimivaltaisia viranomaisia ovat yleiset tuomioistuimet. Valtion vahingonkorvaustoiminnasta annettu laki ei tule sovellettavaksi.

23 artikla. *Sopimusjäsenvaltion vastuu.* Artiklassa määrätään, että tuomioistuimen toimista ovat vastuussa kukin sopimusjäsenvaltio erikseen ja kaikki sopimusjäsenvaltiot yhdessä. Artiklassa mainitaan erityisesti EUT-sopimuksen 258 artikla, jonka mukaan komissio voi käynnistää jäsenvaltiota vastaan rikkomusmenettelyn, jos jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille perussopimusten mukaan kuuluvan velvoitteen ja EUT-sopimuksen 260 artikla, jonka mukaan komissio voi käynnistää jäsenvaltiota vastaan rikkomusmenettelyn ja vaatia jäsenvaltion määräämistä suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon, jos se ei ole toteuttanut unionin tuomioistuimen tuomion toimeenpanemiseksi tarvittavia toimenpiteitä. Lisäksi artiklassa mainitaan EUT-sopimuksen 259 artikla, joka koskee jäsenvaltion mahdollisuutta nostaa kanne toista jäsenvaltiota vastaan perussopimuksissa määrätyn velvoitteen rikkomisesta.

Sopimusjäsenvaltiot vastaavat artiklan mukaisesti tuomioistuimen toiminnasta samalla tavalla kuin ne vastaavat kansallisten tuomioistuinten toiminnan unionin oikeuden mukaisuudesta. Vastuu on sekä erillistä että yhteisvastuuta, mikä tarkoittaa sitä, että komissio voi valintansa mukaan käynnistää rikkomusmenettelyn joko yksittäistä sopimusjäsenvaltiota, osaa sopimusjäsenvaltioista tai kaikkia sopimusjäsenvaltioita koskevana. Komissio tai jäsenvaltio, jonka ei tarvitse olla sopimusjäsenvaltio, voi nostaa asiaa koskevan kanteen unionin tuomioistuimessa.

Suomen vastuusta unionin perussopimusten velvoitteiden laiminlyönnistä ei ole säädetty kansallisella lailla vaan vastuu määräytyy suoraan unionin oikeuden perusteella. Artiklan oikeudellinen merkitys on merkittävä ja sen katsotaan kuuluvan lainsäädännön alaan.

5 luku Oikeuslähteet ja aineellinen oikeus

Luvun artikloihin sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

24 artikla. *Oikeuslähteet.* Artiklan 1 kohta sisältää määräykset oikeuslähteistä, joihin patenttituomioistuimen päätösten on perustuttava. Näitä ovat unionin oikeus, mukaan lukien yhtenäistä patenttisuojaa koskevat asetukset (EU) N:o 1257/2012 ja (EU) N:o 1260/2012, yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus, Euroopan patenttisopimus, muut kansainväliset sopimukset, joita sovelletaan patentteihin ja jotka sitovat kaikkia sopimusjäsenvaltioita, sekä kansallinen lainsäädäntö. Artiklassa viitataan erityisesti unionin oikeuden ensisijaisuutta ja unionin oikeuden noudattamista koskevaan 20 artiklaan, jonka merkitystä korostetaan.

Artiklan 2 kohta sisältää lainvalintaa koskevia määräyksiä, jotka tulevat sovellettaviksi, kun tuomioistuin perustaa päätöksensä sopimusjäsenvaltioiden tai muiden kuin sopimusjäsenvalti-

oiden kansalliseen lainsäädäntöön. Sovellettava lainsäädäntö määritellään a) välittömästi sovellettavien, kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjä sisältävän unionin oikeuden säännösten perusteella; tai b) jos välittömästi sovellettavia unionin oikeuden säännöksiä ei ole tai ne eivät ole soveltuvia, kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjä sisältävien kansainvälisten sopimusten perusteella; tai jos edellä *a ja b alakohdassa* tarkoitettuja säännöksiä tai määräyksiä ei ole, tuomioistuimen määrittämien kansainvälistä yksityisoikeutta koskevien kansallisten säännösten perusteella.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että tilanteessa, jossa 2 kohdan mukaisesti sovelletaan muiden kuin sopimusjäsenvaltioiden lainsäädäntöä, sovelletaan erityisesti kansallisen lainsäädännön säännöksiä, jotka koskevat patenttioikeudellisia säännöksiä suojan sisällöstä (25–28 artikla) sekä säännöksiä todistustaakasta ja käännetyistä todistustaakasta (54–55 artikla), korjaavista toimenpiteistä patentin loukkausta koskevissa menettelyissä (64 artikla), vahingonkorvauksen määrittämisestä (68 artikla) ja vanhentumisajasta (72 artikla).

25 artikla. *Oikeus kieltää keksinnön suora hyödyntäminen.* Artiklassa määrätään patentinhaltijan oikeudesta kieltää keksinnön suora hyödyntäminen. Sopimuksen englanninkielisessä laitoksessa käytetään ilmaisua oikeus estää (*right to prevent*). Artiklan mukaan patentti antaa haltijalleen oikeuden kieltää/estää kolmansia osapuolia toteuttamasta ilman haltijan suostumusta seuraavia toimenpiteitä: a) valmistamasta, tarjoamasta, saattamasta markkinoille tai käyttämästä patentin kohteena olevaa tuotetta tai tuomasta maahan tai säilyttämästä tuotetta näitä tarkoituksia varten; b) käyttämästä patentin kohteena olevaa menetelmää tai, jos kolmas osapuoli on tietoinen tai sen olisi pitänyt olla tietoinen siitä, että menetelmän käyttö on kielletty ilman patentinhaltijan suostumusta, tarjoamasta menetelmää käyttöön niiden sopimusjäsenvaltioiden alueella, jossa patentilla on vaikutus; c) tarjoamasta, saattamasta markkinoille, käyttämästä taikka tuomasta maahan tai säilyttämästä näitä tarkoituksia varten tuotetta, joka on saatu suoraan patentin kohteena olevalla menetelmällä. Sopimuksen englanninkielisessä laitoksessa käytetään c alakohdassa ilmaisua tuote, joka on saatu välittömästi patentin kohteena olevalla menetelmällä (*product obtained directly by a process*).

Suomessa patenttioikeuden sisällöstä säädetään patenttilain 3 §:ssä. Välitöntä patenttisuojaa koskeva patenttilain 3 §:n 1 momentti vastaa sopimusta, mutta eroaa 25 artiklan sanamuodosta. Lain 3 §:n 1 momentin mukaan patentilla saavutettu yksinoikeus sisältää jäljempänä säädettyin poikkeuksin sen, ettei muu kuin patentinhaltija ilman tämän lupaa saa käyttää hyväkseen keksintöä.

26 artikla. *Oikeus kieltää keksinnön välillinen hyödyntäminen.* Artikla koskee välillistä patenttisuojaa ja patentinhaltijan oikeutta kieltää keksinnön välillinen hyödyntäminen. Sopimuksen englanninkielisessä laitoksessa käytetään ilmaisua oikeus estää (*right to prevent*). Artiklan 1 kohdassa määrätään, että patentinhaltijalla on oikeus kieltää/estää ilman haltijan suostumusta toimivia kolmansia osapuolia toimittamasta tai tarjoutumasta toimittamaan niiden sopimusjäsenvaltioiden alueella, joissa patentilla on vaikutus, kyseisen keksinnön olennaiseen osaan liittyviä hyödyntämisvälineitä muulle kuin sellaiselle henkilölle, joka on patentoidun keksinnön hyödyntämiseen oikeutettu osapuoli, jos tämä kolmas osapuoli on tietoinen tai sen olisi pitänyt olla tietoinen siitä, että nämä välineet soveltuvat ja ne on tarkoitettu asianomaisen keksinnön hyödyntämiseen.

Artiklan 2 kohdan mukaan edellä olevaa ei sovelleta, kun hyödyntämisvälineet ovat yleisesti kaupan olevia tuotteita, lukuun ottamatta tilannetta, jossa kolmas yllyttää henkilöä, jolle toimitus on osoitettu, toteuttamaan jonkin 25 artiklassa kielletyn toimenpiteen. Toisin sanoen, yleisesti kaupan olevien tuotteiden toimittaminen ei loukkaa patenttisuojaa paitsi jos kolmas osa-

puoli yllyttää tuotteiden vastaanottajaa käyttämään yleisesti kaupan olevia tuotteita patentin loukkaamiseen.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että 1 kohdassa mainittuna patentoidun keksinnön hyödyntämiseen oikeutettuina osapuolina ei pidetä 27 artiklan a-d kohdassa tarkoitettuja toimia suorittavia henkilöitä, joilla on oikeus hyödyntää keksintöä artiklassa määrättyjen patenttioikeuden rajoitusten perusteella. Sopimuksen 27 artiklassa määrätään, että patentin antamat oikeudet eivät käsitä seuraavia: a) toimet, jotka suoritetaan yksityisluonteisesti muissa kuin kaupallisissa tarkoituksissa; b) kokeelliset toimet, jotka liittyvät patentoidun keksinnön kohteeseen; c) biologisen materiaalin käyttö muiden kasvilajikkeiden jalostamiseen tai löytämiseen tai kehittämiseen; d) eläinlääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetun direktiivin (2001/82/EY) ja ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetun direktiivin (2001/83/EY) nojalla sallitut toimet (ns. Bolar-poikkeus).

Välillisestä patenttisuojasta ja välillisestä tuotesuojasta säädetään patenttilain 3 §:n 2 momentissa ja säännös vastaa pääosin sisällöltään sopimuksen määräystä. Poikkeuksen muodostaa 27 artiklan c kohdan mukainen patenttisuojan rajoitus, joka mahdollistaa biologisen materiaalin käytön muiden kasvilajikkeiden kehittämiseen ja 27 artiklan k kohdan mukainen rajoitus, jonka mukaan yksioikeus ei kata neuvoston direktiivin 2009/24/EY (ohjelmistodirektiivi) 5 ja 6 artiklan nojalla sallittuja toimia. Tältä osin patenttilakia ehdotetaan muutettavaksi ja lakiin esitetään lisättäväksi näitä koskevat uudet yksinoikeuden rajoitukset. Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi muita rajoitettumpia muutoksia, joiden sisältöä ja tarkoitusta on selostettu patenttilain 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

27 artikla. Patentin vaikutusten rajoitukset. Artiklassa määrätään patentin vaikutusten rajoituksista ja siinä määrätään toimista, joita patentin antamat oikeudet eivät -estä. Näitä ovat: a) toimet, jotka suoritetaan yksityisluonteisesti muissa kuin kaupallisissa tarkoituksissa; b) kokeelliset toimet, jotka liittyvät patentoidun keksinnön kohteeseen; c) biologisen materiaalin käyttö muiden kasvilajikkeiden jalostamiseen tai löytämiseen tai kehittämiseen; d) eläinlääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetun direktiivin (2001/82/EY) ja ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä annetun direktiivin (2001/83/EY) nojalla sallitut toimet (ns. Bolar-poikkeus); e) lääkkeiden satunnainen valmistaminen apteekissa yksittäistapauksissa lääkemääräyksen perusteella ja näin valmistettuja lääkkeitä koskevat toimet; f) patentoidun keksinnön käyttö Pariisin liiton maiden tai Maailman kauppajärjestön jäsenten, jotka eivät ole niitä sopimusjäsenvaltioita, joissa kyseisellä patentilla on vaikutus, tällaisten alusten rungoissa, koneistoissa, varusteissa, laitteissa ja muissa tarvikkeissa, silloin kuin tällainen alus saapuu väliaikaisesti tai tahattomasti sellaisen sopimusjäsenvaltion aluevesille, jossa kyseisellä patentilla on vaikutus, sillä edellytyksellä, että keksintöä käytetään siellä yksinomaan aluksen tarpeisiin; g) patentoidun keksinnön käyttö Pariisin liiton maiden tai Maailman kauppajärjestön jäsenten, jotka eivät ole niitä sopimusjäsenvaltioita, joissa kyseisellä patentilla on vaikutus, ilma-alusten tai maalla kulkevien ajoneuvojen tai muiden liikennevälineiden taikka tällaisten ilma-alusten tai maalla kulkevien ajoneuvojen osien rakentamisessa tai toiminnassa, kun tällainen liikenneväline saapuu väliaikaisesti tai tahattomasti sellaisen sopimusjäsenvaltion alueelle, jossa kyseisellä patentilla on vaikutus; h) kansainvälisestä siviili-ilmailusta tehdyn yleissopimuksen (ICAO Chicagon yleissopimus, asiakirja 7300/9) 27 artiklan mukaiset toimet, silloin kun nämä toimet koskevat tuon yleissopimuksen osapuolena olevan sellaisen maan ilma-aluksia, joka ei ole sopimusjäsenvaltio, jossa kyseisellä patentilla on vaikutus; i) se, että viljelijä käyttää viljelmiensä tuotteita lisäykseen, tai moninkertaistamiseen omalla tilallaan, edellyttäen, että kasvinlisäysaineisto on myyty tai muutoin toimitettu viljelijälle maatalouskäyttöön patentinhaltijan toimesta tai hänen suostumuksellaan. Tämän käytön laajuus ja sitä koskevat edellytykset vastaavat yhteisön kasvinjalostajan oikeuksista annetun asetuksen (EY N:o 2100/94) 14 artiklassa säädettyä; j) se, että viljelijä käyttää suojattua karjaa maatalo-

ustarkoituksiin, edellyttäen, että siitoseläimet tai muu eläinlisäysaineisto on myyty tai muuten toimitettu viljelijälle patentinhaltijan toimesta tai hänen suostumuksellaan. Tällaiseen käyttöön sisältyy eläinten ja muun eläinlisäysaineiston toimittaminen viljelijälle tämän maatalouskäyttöön, mutta ei myynti osana kaupallista lisäystoimintaa tai tällaista toimintaa varten; k) tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annetun direktiivin (2009/24/EY) 5 ja 6 artiklan, erityisesti sen analysointia ja yhteen toimivuutta koskevien säännösten, nojalla sallitut toimet ja saatujen tietojen käyttö; sekä l) bioteknologian keksintöjen oikeudellista suojaa koskevan direktiivin (98/44/EY) 10 artiklan nojalla sallitut toimet.

Kansallisen patentin ja Suomessa kansallisesti voimaansaatetun eurooppapatentin antamasta oikeudesta ja sen rajoituksista säädetään patenttilain 3 §:n 3 momentissa, 3 a §:n 4 momentissa, 3 b §:ssä ja 5 §:ssä. Rajoitukset vastaavat yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa määrättyjä rajoituksia patenttisuojaan muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Erot liittyvät 27 artiklan c alakohdassa määrättyyn biologisen materiaalin käyttöön jalostustarkoituksessa, artiklan k alakohdassa määrättyyn tietokoneohjelmia koskevaan rajoitukseen sekä artiklan f, g ja h alakohdassa määrättyyn ulkomaisia aluksia koskevaan rajoitukseen.

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus ei velvoita sopimusjäsenvaltioita yhdenmukaistamaan kansallista lainsäädäntöään sopimuksen määräysten kanssa. Kuitenkin pidetään tarkoituksenmukaisena, että kaikkien Suomessa voimassa olevien patenttien antamat oikeudet ja niiden rajoitukset olisivat yhdenmukaisia. Tästä johtuen esityksessä ehdotetaan muutoksia patenttilakiin, joita kuvataan tarkemmin patenttilain muutosehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

28 artikla. *Keksinnön aiempaan käyttöön perustuva oikeus.* Artiklassa määrätään keksinnön aiempaan käyttöön perustuvasta oikeudesta. Jos keksinnölle olisi myönnetty kansallinen patentti, henkilöllä, jolla olisi ollut sopimusvaltiossa kyseisen keksinnön aiempaan käyttöön perustuva oikeus tai kyseisen keksinnön henkilökohtaista omistamista koskeva oikeus, on tuossa sopimusjäsenvaltiossa samat oikeudet samaa keksintöä koskevan patentin osalta.

Artiklassa viitataan tältä osin sopimusjäsenvaltioiden kansalliseen lainsäädäntöön ja sen soveltamiseen eurooppapatenttihakemuksiin ja niiden perusteella myönnettyihin eurooppapatentteihin ja vaikutukseltaan yhtenäisiin eurooppapatentteihin. Aiempaan käyttöön perustuvasta oikeudesta säädetään patenttilain 4 §:ssä, jossa säädetään ennakkokäyttöoikeuden syntymisen edellytyksistä ja sen siirrosta. Patenttilaki siis määrittelee Suomea koskevan ennakkokäyttöoikeuden sisällön ja edellytykset suhteessa eurooppapatentin ja vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin haltijaan.

29 artikla. *Eurooppapatentin antamien oikeuksien sammuminen.* Artiklassa määrätään, että eurooppapatentin antamat oikeudet eivät kata toimia, jotka koskevat kyseisellä patentilla suojattua tuotetta sen jälkeen kun patentinhaltija on laskenut tuotteen Euroopan unionin markkinoille tai näin on tehty hänen suostumuksellaan, ellei patentinhaltijalla ole oikeutettuja perusteita vastustaa tuotteen laajempaa saattamista markkinoille.

Patenttioikeuden sammumista koskeva säännös sisältyy Suomessa patenttilain 3 §:n 3 momentin 2 kohtaan. Pykälässä ei säädetä artiklan tavoin erikseen siitä, että patentinhaltijalla saattaa olla oikeutettuja perusteita vastustaa tuotteen laajempaa saattamista markkinoille, vaikka tuote olisi jo saatettu markkinoille. Patenttioikeuksien yhdenmukaisuuden vuoksi 3 §:n 3 momentin 2 kohdan säännöstä ehdotetaan tarkennettavan vastaavasti. Tarkennusta käsitellään tarkemmin patenttilain muutosehdotusten yksityiskohtaisissa perusteluissa.

30 artikla. *Lisäsuojatodistusten vaikutukset.* Artiklassa määrätään, että lisäsuojatodistus antaa samat oikeudet kuin patentti ja sitä koskevat samat rajoitukset ja velvoitteet. Lääkkeiden ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen myöntämisestä ja vaikutuksista säädetään asetuksessa (EY) N:o 469/2009 ja asetuksessa (EY) N:o 1610/96. Asetusten 5 artikloissa säädetään, että lisäsuojatodistus antaa samat oikeudet kuin patentti ja sitä koskevat samat rajoitukset ja velvoitteet. Asetukset ovat suoraan sovellettavia, minkä lisäksi lisäsuojatodistuksista säädetään Suomessa patenttilain 9 a luvussa.

6 luku Kansainvälinen toimivalta ja toimivalta

Luvun artikloihin sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

31 artikla. *Kansainvälinen toimivalta.* Artiklassa säädetään yhdistetyn patenttituomioistuimen kansainvälisestä toimivallasta. Kysymys tuomioistuimen kansainvälisestä toimivallasta tulee ratkaistavaksi tilanteessa, jossa tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetulla riita-asialla on liittymiä useampaan kuin yhteen valtioon. Artiklan mukaan tuomioistuimen kansainvälinen toimivalta määräytyy tuomioistuimen toimivaltaa sekä tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetun asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (*Bryssel I -asetus*) mukaan. Jos asialla on sellainen liittymä Islantiin, Norjaan tai Sveitsiin, että tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla tehty yleissopimus (*Luganon vuoden 2007 yleissopimus*) tulee sovellettavaksi, määräytyy tuomioistuimen toimivalta sanotun sopimuksen mukaan.

Bryssel I -asetus sisältää nimenomaisia säännöksiä yhdistetyn patenttituomioistuimen kansainvälisestä toimivallasta. Asetukseen on sisällytetty säännös, jonka mukaan yhdistetty patenttituomioistuin on Bryssel I -asetuksessa tarkoitettu tuomioistuin, sekä säännös yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivallasta asioissa, joissa vastaajalla ei ole kotipaikkaa Euroopan unionin jäsenvaltiossa. Asetuksen riita-asian vireilläoloa ja toisiinsa liittyviä kanteita koskevat säännökset tulevat sovellettaviksi myös tilanteessa, jossa kanne on nostettu sekä yhteisessä tuomioistuimessa että sellaisen valtion kansallisessa tuomioistuimessa, joka ei ole yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen osapuoli.

Artiklassa ei määrätä toimivaltajaosta yhdistetyn patenttituomioistuimen keskusjaoston ja alue- tai paikallisjaostojen välillä. Tuomioistuimen sisäisestä toimivallanjaosta määrätään sopimuksen 33 artiklassa.

Unionin asetukset ovat suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Tuomioistuimen kansainvälisestä ja kansallisesta toimivallasta säädetään muun muassa oikeudenkäymiskaaressa.

32 artikla. *Tuomioistuimen toimivalta.* Artiklassa määrätään yhdistetyn patenttituomioistuimen asiallisesta toimivallasta. Artiklan 1 kohdan mukaan yhdistetty patenttituomioistuin on yksinomaisesti toimivaltainen käsittelemään eurooppapatenttien ja vaikutukseltaan yhtenäisten eurooppapatenttien osalta loukkauskanteet (a alakohta), niin sanotut negatiiviset vahvistuskanteet eli kanteet, joissa pyydetään vahvistamaan, että patenttia ei ole loukattu (b alakohta), väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia koskevat asiat (c alakohta), mitättömäksi julistamista koskevat asiat (d ja e alakohta), vahingonkorvausta koskevat asiat (f alakohta), kanteet, jotka koskevat keksinnön hyväksikäyttöä ennen patentin myöntämistä tai ennakkokäyttöön perustuvaa oikeutta (g alakohta), kanteet, jotka koskevat käyttölupia koskevia vastikkeita asetuksen (EU) N:o 1257/2002 8 artiklan perusteella (h alakohta) sekä kanteet, jotka koskevat Euroopan patenttioviraston päätöksiä sen suorittaessa asetuksen (EU) N:o 1257/2002 9 artiklassa tarkoitettuja tehtäviä (i alakohta). Yhdistetty patenttituomioistuin on yksinomaisesti toimivaltainen käsittelemään myös eurooppapatentteihin ja vaikutukseltaan yhtenäisiin eurooppapatentteihin

perustuvia lisäsuojatodistuksia koskevat loukkauskanteet, negatiiviset vahvistuskanteet sekä mitättömäksi julistamista koskevat asiat.

Artiklan 2 kohdan mukaan sopimusvaltioiden kansallisilla tuomioistuimilla tulee edelleen olemaan toimivalta sellaisten eurooppapatentteja ja vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja sekä näihin perustuvia lisäsuojatodistuksia koskevien kanteiden osalta, jotka eivät kuulu yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan. Tällaisena asiaryhmänä voidaan mainita esimerkiksi parempaa oikeutta keksintöön koskevat asiat.

33 artikla. *Ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostojen toimivalta.* Artiklassa määrätään toimivallan jaosta ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostojen kesken. Artiklan 1 kohdassa määrätään ensinnäkin sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan a, c, f ja g alakohdassa tarkoitettujen asioiden osalta, että sanottua asiaa tarkoittava kanne tulee nostaa paikallis- tai aluejaostossa, jonka alueella loukkaus on tapahtunut tai jonka alueella vastaajan, tai jos vastaajia on useita, niin yhden vastaajan, kotipaikka tai päätoimipaikka on. Jos vastaajan kotipaikka tai päätoimipaikka sijaitsee sopimusvaltioiden alueen ulkopuolella, edellä tarkoitettu kanne tulee nostaa paikallis- tai aluejaostossa, jonka alueella loukkaus on tapahtunut. Edellä sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettu kanne tulee nostaa paikallis- tai aluejaostossa, jonka alueella vastaajan, tai jos vastaajia on useita, niin yhden vastaajan, kotipaikka tai päätoimipaikka on. Jos asianomaisessa sopimusjäsenvaltiossa ei ole paikallisjaostoa eikä valtio osallistu aluejaostoon, kanne nostetaan keskusjaostossa.

Artiklan 2 kohta sisältää määräykset kanteen nostamisen vireillölovaikutuksesta sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan a, c, f, g ja h alakohdassa tarkoitettujen asioiden osalta. Artiklan 2 kohdassa määrätään ensinnäkin siitä, että jos sanottua asiaa tarkoittava kanne on vireillä ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostossa, ei 32 artiklan 1 kohdan a, c, f, g ja h alakohdassa tarkoitettua kanteita saa nostaa samojen asianosaisten kesken saman patentin osalta muussa jaostossa. Jos samojen asianosaisten välillä on nostettu samaa patenttia koskeva kanne useassa eri jaostossa, on se jaosto, jossa kanne on ensin nostettu, toimivaltainen koko asian osalta ja jaostojen, joissa kanne on nostettu myöhemmin, on jätettävä kanne tutkimatta sen mukaan kuin yhdistetyn patenttituomioistuimen työjärjestyksessä tarkemmin määrätään.

Artiklan 3 kohdassa määrätään patentin mitättömäksi julistamista koskevan vastakanteen nostamisesta. Sen mukaan mitättömäksi julistamista koskeva vastakanne voidaan nostaa, jos on nostettu sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu loukkauskanne. Artiklan 3 kohdan mukaan asianomainen paikallis- tai aluejaosto voi asianosaisia kuultuaan jatkaa sekä loukkauskanteen että mitättömäksi julistamista koskevan vastakanteen käsittelyä taikka siirtää mitättömäksi julistamista koskevan vastakanteen keskusjaoston päätettäväksi ja keskeyttää loukkauskanteen käsittelyn tai jatkaa sitä taikka asianosaisten suostumuksella siirtää sekä loukkauskanteen että mitättömäksi julistamista koskevan vastakanteen keskusjaoston käsiteltäväksi. Jos paikallis- tai aluejaosto päättää jatkaa sekä loukkauskanteen että mitättömäksi julistamista koskevan vastakanteen käsittelyä, jaoston tulee pyytää ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidenttiä osoittamaan teknisen pätevyyden omaava tuomari, jolla on pätevyys ja kokemusta kyseessä olevan teknologian alalla, kokoonpanoon jäseneksi.

Artiklan 4 kohdan mukaan sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettu negatiivinen vahvistuskanne ja d alakohdassa tarkoitettu patentin mitättömäksi julistamista koskeva kanne tulee nostaa keskusjaostossa. Jos samojen asianosaisten välillä samaa patenttia koskien on kuitenkin nostettu sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu loukkauskanne paikallis- tai aluejaostossa, mainitut kanteet voidaan nostaa vain kyseisessä samassa paikallis- tai aluejaostossa. Jos sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettu patentin mitättömäksi julistamista koskeva kanne on vireillä keskusjaostossa, voidaan mainitun artik-

lan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu samojen asianosaisten välinen samaa patenttia koskeva loukkauskanne 33 artiklan 5 kohdan mukaan nostaa missä tahansa jaostossa artiklan 1 kohdan mukaisesti tai keskusjaostossa. Asianomaisen paikallis- tai aluejaoston on tällöin harkintansa mukaan toimittava artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Jos sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu loukkauskanne nostetaan paikallis- tai aluejaostossa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun samojen asianosaisten välinen samaa patenttia koskeva negatiivinen vahvistuskanne oli nostettu keskusjaostossa, on artiklan 6 kohdan mukaisesti viimeksi mainitun asian käsittely keskeytettävä. Samoin on meneteltävä, milloin kyse on negatiivisen vahvistuskanteen nostajan ja käyttöluvan haltijan välisestä vastaavasta tilanteesta.

Artiklan 7 kohdan mukaan artiklaan sisältyvistä toimivaltasäännöksistä huolimatta asianosaiset voivat sopia, että sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan a–h alakohdassa tarkoitettu kanne nostetaan heidän valitsemassaan jaostossa, myös keskusjaostossa.

Artiklan 8 kohdassa määrätään, että sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan d ja e alakohdassa tarkoitettu mitättömyyskanne voidaan nostaa, vaikka kantaja ei olisi tehnyt väitettä Euroopan patenttivirastossa.

Artiklan 9 kohdan mukaan sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan i alakohdassa tarkoitettut Euroopan patenttiviraston päätöksiä koskevat kanteet tulee nostaa keskusjaostossa.

Artiklan 10 kohdassa määrätään vielä, että asianosaisen on ilmoitettava yhdistetylle patenttituomioistuimelle mahdollisista Euroopan patenttivirastossa vireillä olevista kumoamis-, rajoittamis- tai väitemenettelyistä sekä pyynnöistä, jotka koskevat nopeutettua menettelyä Euroopan patenttivirastossa. Yhdistetty patenttituomioistuin voi keskeyttää asian käsittelyn, jos Euroopan patenttivirastolta voidaan odottaa päätöstä pikaisesti.

34 artikla. Päätösten alueellinen ulottuvuus. Artikla sisältää yleisen määräyksen, jonka mukaan yhdistetyn patenttituomioistuimen päätöksen soveltamisalaan kuuluu perinteisen eurooppapatentin osalta niiden sopimusjäsenvaltioiden alue, joiden osalta patentilla on vaikutus.

Kuten edellä yleisperusteluissa on todettu, nykyään perinteisiä eurooppapatentteja koskevien riita-asioiden osalta kansallisen tuomioistuimen päätöksen alueellinen ulottuvuus rajoittuu lähtökohtaisesti asianomaisen valtion alueeseen. Tässä suhteessa yhdistetyn patenttituomioistuimen ratkaisujen alueellinen ulottuvuus tulisi siten poikkeamaan kansallisten tuomioistuinten ratkaisujen alueellisesta ulottuvuudesta.

Ulkomailla annettujen tuomioiden tunnustamisesta Suomessa säädetään lailla. Tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta säädetään myös Bryssel I-asetuksessa ja Luganon yleis-sopimuksessa.

7 luku Patentteja koskeva sovittelu- ja välimiesmenettely

Luvun 35 artiklaan sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

35 artikla. Patentteja koskeva sovittelu- ja välityskeskus. Artiklassa määrätään sovittelu- ja välityskeskuksen perustamisesta sekä keskuksen toiminnasta. Artiklan 1 kohdassa todetaan, että perustetaan patentteja koskeva sovittelu- ja välityskeskus, ja että keskuksen toimipisteet sijaitsevat Ljubljanaissa ja Lissabonissa.

Artiklan 2 kohdassa todetaan, että keskus tarjoaa puitteet ja välineet yhdistettyä patenttituomioistuinta koskevan sopimuksen piiriin kuuluvien patenttiriitojen sovittelu- ja välitysmenettelylle. Artiklan mukaan sopimuksen 82 artiklaa sovelletaan soveltuvin osin kaikkiin sovintoihin, jotka on saavutettu keskuksen palveluja hyödyntäen, myös sovittelumenettelyssä saavutettuihin sovintoihin. Tästä seuraa muun muassa, että keskuksen toimintaan liittyvässä välimiesmenettelyssä annetut välitystuomiot sekä keskuksen sovittelijoiden avustuksella aikaansaadut sovinnot ovat täytäntöönpanokelpoisia kaikissa sopimusvaltioissa. Yhdistetty patenttituomioistuin antaa välitystuomiota tai sovintosopimusta koskevan täytäntöönpanomääräyksen. Täytäntöönpanomenettelyssä sovelletaan täytäntöönpanovaltion lakia, jollei sopimuksesta ja perussäännöstä muuta johdu.

Välitystuomiot ja sovintosopimukset pannaan täytäntöön samoin edellytyksin kuin siinä sopimusjäsenvaltiossa annetut päätökset, jossa täytäntöönpano tapahtuu. Suomessa tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa aikaansaatuja sopimusten ja välitystuomioiden täytäntöönpano edellyttää, että ne on vahvistettu täytäntöönpanokelpoisiksi. Tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa aikaansaatuja sopimusten vahvistamisesta täytäntöönpanokelpoiseksi säädetään riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain (394/2011) 3 luvussa. Välitystuomioiden täytäntöönpantavuudesta säädetään vastavasti välimiesmenettelystä annetun lain (967/1992) 43–49 §:ssä. Lait sisältävät myös menettelyä koskevia säännöksiä. Ottaen huomioon, että täytäntöönpano edellyttää yhdistetyn patenttituomioistuimen antamaa täytäntöönpanomääräystä, sovinto tai välitystuomio, johon määräys on liitetty, rinnastettane sellaiseen sovintoon tai välitystuomioon, jonka kansallinen tuomioistuin on vahvistanut täytäntöönpanokelpoiseksi.

Kohdassa todetaan lisäksi, ettei patenttia voida sovittelu- ja välitysmenettelyssä kumota tai julistaa mitättömäksi taikka rajoittaa. Kielto perustuu siihen, etteivät patenttiriidan osapuolet muutenkaan voi sopia patenttien kumoamisesta, mitättömäksi julistamisesta tai rajoittamista. Tällainen toimi edellyttää aina viranomaisen tai tuomioistuimen ratkaisua. Suomessa patentin kumoamisesta ja rajoittamisesta säädetään patenttilain 7 luvussa.

Artiklan 3 kohdan mukaan keskus vahvistaa itse sovittelu- ja välitysmenettelyä koskevat säännöt. Artiklan 4 kohdan mukaan keskus laatii myös luettelon sovittelijoista ja välimiehistä, jotka avustavat osapuolia näiden riidan ratkaisemisessa.

II OSA VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

Tuomioistuimen rahoitusta koskevat määräykset eivät kuulu lainsäädännön alaan lukuun ottamatta 36 artiklan määräyksiä tuomioistuinmaksuista.

36 artikla. *Tuomioistuimen talousarvio.* Artiklassa määrätään patenttituomioistuimen talousarviosta. Artiklan 1 kohdan mukaan talousarvio rahoitetaan tuomioistuimen omista tuloista, jotka muodostuvat artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuinmaksuista ja muista tuloista, sekä tarvittaessa ainakin sopimuksen 83 artiklassa mainitun seitsemän vuoden siirtymäkauden aikana sopimusjäsenvaltioiden rahoitusosuuksista. Talousarvion on oltava tasapainossa. Tästä tuomioistuimen omarahoitteisuustavoitetta koskevasta määräyksestä seuraa suoraan se, että tuomioistuinmaksujen taso yhdistetyssä patenttituomioistuimessa on väistämättä huomattavasti korkeampi kuin Suomen kansallisessa tuomioistuimessa. Tuomioistuimen muut tulot sisältävät muita maksuja, kuten opt out ja opt back in -ilmoitusten rekisteröintimaksuja, joiden on määrä olla kustannusvastaavia.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että yhdistetyn patenttituomioistuimen hallintokomitea vahvistaa tuomioistuinmaksut, jotka koostuvat kiinteästä maksusta ja arvoon perustuvasta mak-

susta, jota sovelletaan ennalta määritellyn ylärajan ylittävältä osin. Artiklan 3 kohdassa määrätään yleisistä periaatteista, joita on noudatettava tuomioistuinmaksuja vahvistettaessa. Maksut on vahvistettava sellaiselle tasolle, jolla varmistetaan, että oikeuden tasapuolisen saatavuuden periaate ja tuomioistuimelle aiheutuvista kustannuksista asianosaisten maksettavaksi tuleva määrä ovat oikeassa suhteessa toisiinsa. Oikeuden saatavuutta on arvioitava erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten ja mikroyhteisöjen, luonnollisten henkilöiden, voittoa tavoittelemattomien järjestöjen, yliopistojen ja julkisten tutkimusorganisaatioiden kannalta. Asianosaisten maksettavaksi tulevia kustannuksia on arvioitava ottamalla huomioon asianosaisten taloudelliset edut ja tavoite, jonka mukaan tuomioistuin rahoittaa itsensä ja että sen talous on tasapainossa. Pienille ja keskisuurille yrityksille osoitettavia tukitoimia voidaan harkita. Artiklassa määrätään lisäksi, että hallintokomitea tarkistaa määräjain tuomioistuinmaksujen tason.

Tuomioistuinmaksujen tasoa ja rakennetta päättäessään hallintokomitea on sidottu artiklassa määrättyihin periaatteisiin eli tuomioistuimen tulee olla omarahoitteinen, tuomioistuinmaksun tulee olla oikeassa suhteessa asianosaisten taloudellisiin etuihin kuten riidan intressiin ja järjestelmän tulee turvata oikeuden saatavuus myös pienille ja keskisuurille yrityksille. Tuomioistuimen toiminnan omarahoitteisuuden ja asianosaisten taloudellisten etujen näkökulmasta on lisäksi otettava huomioon tuomioistuinmaksujen kustannusvastaavuus eli maksut tulisi pyrkiä asettamaan tasolle, joka vastaa kanteesta tai muusta toimenpiteestä tuomioistuimelle aiheutuvia kustannuksia. Eri tavoitteiden välisen tasapainon löytymisen tarkoittaa käytännössä sitä, että tuomioistuinmaksuja koskeva järjestelmä muodostuu yksityiskohtaiseksi ja rakenteeltaan monimutkaiseksi järjestelmäksi.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos tuomioistuin ei kykene tasapainottamaan talousarvioitaan omista varoistaan, sopimusjäsenvaltiot maksavat sille erityisrahoitusosuuksia. Kohdan määräys tarkoittaa käytännössä sitä, että sopimusjäsenvaltiot vastaavat tuomioistuimen kustannuksista tilanteessa, jossa tuomioistuimen omarahoitteisuus ei syystä tai toisesta toteudu.

Suomessa kansallisten tuomioistuinten maksuista säädetään tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993). Riita- ja muutoksenhakuasiasta peritään oikeudenkäyntimaksu lain 3 §:n mukaisesti.

37 artikla. Tuomioistuimen rahoitus. Artiklassa määrätään patenttituomioistuimen rahoituksesta. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuimen toimintakustannukset rahoitetaan tuomioistuimen talousarviosta perussäännön mukaisesti. Paikallis- tai aluejaoston perustavan sopimusjäsenvaltion tai -valtioiden samoin kuin niiden sopimusjäsenvaltioiden, jossa keskusjaosto, sen toimipisteet tai muutoksenhakutuomioistuin sijaitsevat, on kuitenkin järjestettävä tarvittavat tilat ja huolehdittava kansliahenkilökunnan palkkaamisesta aiheutuvista kustannuksista seitsemän vuoden siirtymäkauden aikana. Tällä ei kuitenkaan ole vaikutusta henkilöstöä koskevan perussäännön soveltamiseen.

Sopimusmääräyksen tavoitteena on laskea tuomioistuimen toiminnasta aiheutuvia kustannuksia velvoittamalla jaostoja isännöivät sopimusjäsenvaltiot kustantamaan jaoston toiminnan vaatimat puitteet kuten toimitilat ja niiden käyttöön liittyvät menot. Näin tuomioistuimen ei tarvitse sitoa varojaan esimerkiksi toimitilojen hankintaan tai hallinnoida laajaa vuokrasopimusjärjestelmää. Isäntävaltiot voivat osoittaa vaatimukset täyttävät toimitilat tuomioistuimen käyttöön ja ne voivat esimerkiksi hyödyntää joustavasti jo olemassa olevia tuomioistuintiloja.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että sopimusjäsenvaltioiden on sopimuksen voimaantulopäivänä suoritettava ensimmäiset rahoitusosuudet, jotka tarvitaan tuomioistuimen perustamiseksi.

Artiklan 3 kohta sisältää määräykset sopimusjäsenvaltioiden rahoitusosuuksien laskentatavasta seitsemän vuoden siirtymäaikana. Rahoitusosuus lasketaan sen perusteella kuinka monta eurooppapatenttia kyseisen valtion alueella on voimassa sopimuksen voimaantulopäivänä ja kuinka monta eurooppapatenttia koskevaa loukkaus- ja mitätöintikannetta on nostettu kyseisen valtion kansallisessa tuomioistuimessa sopimuksen voimaantuloa edeltäneinä kolmena vuotena.

Niiden sopimusvaltioiden, jotka ratifioivat sopimuksen tai liittyvät siihen sopimuksen voimaantulon jälkeen, rahoitusosuus lasketaan sen perusteella, kuinka monta eurooppapatenttia kyseisen valtion alueella on voimassa sopimuksen ratifiointi- tai liittymispäivänä ja kuinka monta eurooppapatenttia koskevaa loukkaus- ja mitätöintikannetta on nostettu kyseisen valtion kansallisessa tuomioistuimessa ratifiointi- tai liittymispäivää edeltäneinä kolmena vuotena.

Rahoitusosuuksien määrittelyä koskevissa periaatteissa on pyritty huomioimaan se, minkä verran riita-asioita siirtyy kansallisista tuomioistuimista yhdistetyn patenttituomioistuimen käsiteltäväksi vähentäen näin patenttiriitojen käsittelystä sopimusjäsenvaltioille aiheutuvia kustannuksia.

Artiklan 4 kohdassa määrätään, että siirtymäkauden päätyttyä mahdollisesti tarvittavat rahoitusosuudet määritellään vaikutukseltaan yhtenäisistä eurooppapatenteista kertyvien vuosimaksujen jakoperusteiden mukaisesti, sellaisina kun niitä sovelletaan ajankohtana, jona rahoitusosuudet tulevat tarpeelliseksi. Kohdassa viitataan vuosimaksujen jako-osuuksiin, jotka päätetään Euroopan patenttijärjestön hallintoneuvoston alaisessa erityisvaliokunnassa ja joiden mukaan vaikutukseltaan yhtenäisistä eurooppapatenteista maksettavien vuosimaksujen osuudet jaetaan jäsenvaltioille.

Tuomioistuimen perustamiseen liittyviä sopimusjäsenvaltioiden rahoitusosuuksia koskevat määräyksen kuuluvat eduskunnan budjettivallan piiriin. Edellä sopimuksen 36 artiklan mukaisesti tuomioistuimen on määrä toimia omarahoitteisesti seitsemän vuoden siirtymäkauden jälkeen.

38 artikla. *Tuomareiden koulutusohjelman rahoitus.* Artiklassa määrätään, että tuomareiden koulutusohjelma rahoitetaan tuomioistuimen talousarviosta. Koulutusohjelmasta ja sen tavoitteista määrätään tarkemmin sopimuksen 19 artiklassa sekä yhdistetyn patenttituomioistuimen perussäännön 11 artiklassa.

39 artikla. *Keskuksen rahoitus.* Artiklassa määrätään, että sovittelu- ja välityskeskuksen toimintamenot rahoitetaan tuomioistuimen talousarviosta. Keskuksen perustamisesta ja toiminnasta määrätään sopimuksen 35 artiklassa.

III OSA ORGANISAATIOTA JA MENETTELYÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

1 luku Yleiset määräykset

Luvun artikloihin sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

40 artikla. *Perussääntö.* Artiklassa määrätään tuomioistuimen perussäännöstä. Artiklan 1 kohdassa todetaan, että perussäännössä määrätään tuomioistuimen organisaation ja toiminnan yksityiskohdista. Perussäännön määräykset ovat ensisijaisesti hallinnollisia. Perussääntö sisältää kuitenkin myös oikeudenkäyntimenettelyä koskevia määräyksiä. Määräykset päätösneuvottelun luottamuksellisuudesta, tuomioistuimen päätöksistä, tuomareiden eräivistä mieli-

piteistä, yksipuolisen tuomion antamisesta sekä ennakkoratkaisupyynnön tekemisestä Euroopan unionin tuomioistuimelle sisältyvät perussäännön IV lukuun.

Artiklan 2 kohdassa todetaan, että perussääntö on liitetty sopimukseen. Kohdassa määrätään myös perussäännön muuttamisesta. Määräyksen mukaan perussääntöä voidaan muuttaa tuomioistuimen hallintokomitean päätöksellä joko tuomioistuimen tai sopimusjäsenvaltion tekemän ehdotuksen perusteella. Jos jäsenvaltio tekee ehdotuksen perussäännön muuttamiseksi, tulee jäsenvaltion ensin kuulla tuomioistuinta. Hallintokomitea tekee sopimuksen 12 artiklan 3 kohdan mukaisesti päätöksen perussäännön muuttamisesta kolmen neljäsosan enemmistöllä.

Perussääntöä ei kuitenkaan saa muuttaa siten, että se olisi ristiriidassa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen kanssa tai muuttaisi sopimuksen sisältöä. Muita rajoituksia perussäännön muuttamiselle ei ole. Perussäännön muuttamistoimivallan delegointi tuomioistuimen hallintokomitealle rajoittaa Suomen sopimuksentekovaltaa ja kuuluu siten lainsäädännön alaan.

Artiklan 3 kohdan mukaan perussäännössä varmistetaan, että tuomioistuimen toiminta organisoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja kustannustehokkaalla tavalla. Perussäännössä on myös taattava oikeussuojan tasapuolinen saatavuus.

41 artikla. Työjärjestys. Artiklassa määrätään tuomioistuimen työjärjestyksestä. Artiklan 1 kohdassa todetaan, että työjärjestyksessä määrätään tuomioistuinkäsittelyn eli yhdistetyssä patenttituomioistuimessa noudatettavan oikeudenkäyntimenettelyn yksityiskohdista. Englanninkielisessä sopimustekstissä 41 artiklassa tarkoitetut säännöt ovat ”Rules of Procedure”. Ruotsinkielisessä käännöksessä käytetty käsite on ”rättegångsregler”. Oikeudenkäyntimenettelysääntöjä sisältävän asiakirjan kutsumista työjärjestykseksi, joka käsitteenä lähinnä viittaa hallinnolliseen päätöksentekomenettelyyn, ei voida tässä yhteydessä pitää onnistuneena. Sekaannuksen välttämiseksi tässä esityksessä pitäydytään kuitenkin sopimuksessa käytetyssä käsitteessä, siitä huolimatta, ettei se kuvaa säännösten luonnetta.

Sopimuksessa määrätään sovellettavasta oikeudenkäyntimenettelystä vain yleisellä tasolla. Määräykset asettavat lähinnä puitteet oikeudenkäynnille ja siinä noudatettavalle menettelylle. Oikeudenkäyntimenettelyä koskevat säännöt ovat pääosin työjärjestyksessä.

Suomessa oikeudenkäyntimenettelystä yleisessä tuomioistuimessa säädetään oikeudenkäymiskaareissa. Oikeudenkäyntimenettelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäyntimenettelystä markkinaoikeudessa annetussa laissa. Oikeudenkäyntimenettelystä ei säädetä asetuksissa tai ohjesäännöissä.

Työjärjestys ei ole osa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehtyä sopimusta, mutta työjärjestyksen on artiklan 1 kohdan mukaan oltava sopimuksen ja perussäännön mukainen.

Artiklan 2 kohdassa määrätään työjärjestyksen hyväksymisestä. Tuomioistuimen hallintokomitea hyväksyy sopimuksen 12 artiklan 3 kohdan mukaan työjärjestyksen kolmen neljäsosan enemmistöpäätöksellä. Ennen hyväksymispäätöksen tekemistä hallintokomitean on kuultava sidosryhmiä laajasti ja työjärjestys hyväksytään kuulemisen pohjalta. Hallintokomitean on myös pyydettävä Euroopan komissiolta lausuntoa työjärjestyksen yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa ennen kuin se hyväksyy työjärjestyksen.

Työjärjestystä voidaan muuttaa hallintokomitean päätöksellä tuomioistuimen ehdotuksen perusteella Euroopan komission kuulemisen jälkeen. Muutokset eivät kuitenkaan saa olla risti-

riidassa sopimuksen tai perussäännön kanssa taikka muuttaa niitä. Toisin kuin perussäännön osalta, jäsenvaltiolla ei ole oikeutta ehdottaa työjärjestyksen muuttamista.

Tuomioistuimen hallintokomitea tekee päätöksen työjärjestyksen hyväksymisestä tai muuttamisesta sopimuksen 12 artiklan 3 kohdan mukaisesti kolmen neljäsosan enemmistöllä. Tällainen työjärjestyksen hyväksymis- ja muuttamistoimivallan delegointi hallintokomitealle rajoittaa Suomen sopimuskentekovaltaa ja kuuluu siten lainsäädännön alaan.

Artiklan 3 kohdan mukaan työjärjestyksessä on varmistettava, että tuomioistuimen päätökset ovat mahdollisimman korkealaatuisia ja että oikeudenkäynti toteutetaan mahdollisimman tehokkaalla ja kustannustehokkaalla tavalla. Kaikkien oikeudenkäynnin asianosaisten oikeutetut edut on otettava asianmukaisesti ja tasapainoisesti huomioon.

Työjärjestyksessä määrätään tuomareiden harkintavallasta. Tuomareiden työjärjestyksen mukainen harkintavalta ei kuitenkaan saa heikentää oikeudenkäyntimenettelyn ennakoitavuutta asianosaisten kannalta.

42 artikla. Suhteellisuus ja oikeudenmukaisuus. Artiklassa määrätään oikeudenkäyntimenettelyn suhteellisuudesta ja oikeudenmukaisuudesta. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuimen tulee käsitellä sen ratkaistavaksi saatetut riita-asiat tavalla, joka on oikeassa suhteessa niiden merkitykseen ja monitahoisuuteen. Kohta mahdollistaa, että erilaiset riita-asiat voidaan käsitellä erilaisessa menettelyssä.

Artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuimen on varmistettava, että sopimuksessa ja perussäännössä vahvistettuja sääntöjä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja sovelletaan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti ja että ne eivät vääristä kilpailua. Tuomioistuimen on siten noudatettava oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin periaatteita molempien asianosaisten osalta. Lisäksi tuomioistuimen on ratkaisutoiminnassaan otettava huomioon patenttikiistoihin liittyviä taloudellisia intressejä. Tarkoituksena lienee varmistaa, ettei oikeudenkäyntiä voi käyttää keinona kilpailuedun saamiseksi.

Perustuslain 21 §:ssä turvataan oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Molemmilla asianosaisilla on yhtäläinen oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Oikeudenkäymiskaaressa säädetään oikeudenkäyntimenettelystä.

43 artikla. Käsiteltävien asioiden hallinnointi. Artiklan mukaan tuomioistuin hallinnoi käsiteltäväkseen saatettuja asioita aktiivisesti ja työjärjestystä noudattaen heikentämättä osapuolten vapautta määrittää asiansa kohde ja sen tueksi esitettävä todistusaineisto. Määräyksen perusteella tuomioistuin huolehtii asian käsittelyn etenemisestä sekä prosessin johtamisesta siten kuin työjärjestyksessä määrätään. Tuomioistuin ei kuitenkaan saa vaikuttaa riidan kohteen määrittämiseen tai vaatimuksen tueksi esitettävään todisteluun.

Myös Suomessa tuomioistuin vastaa asian käsittelyn organisoinnista ja prosessin johtamisesta. Kanteessa esitetty asianosaisen vaatimus määrittelee kuitenkin riidan kohteen. Oikeudenkäymiskaaren 24 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuin ei saa tuomita muuta tai enempää kuin asianosainen on vaatinut. Tuomioistuin ei myöskään pykälän 2 momentin mukaan saa dispositiivisessa riita-asiassa perustaa tuomiota seikkaan, johon asianosainen ei ole vaatimuksensa tai vastustamisensa tueksi vedonnut. Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 1 §:n mukaan riita-asiassa asianosaisten tulee näyttää toteen ne seikat, joihin oikeudenkäynnissä vetoavat.

44 artikla. Sähköiset menettelyt. Artikla sallii etäyhteyksien hyödyntämistä oikeudenkäynnissä. Artiklan mukaan tuomioistuin hyödyntää sähköisiä menettelyjä, kuten asianosaisten lau-

sumien ja todisteiden esittämistä sähköisesti, sekä videoneuvotteluja, parhaalla mahdollisella tavalla ja työjärjestystä noudattaen. Siitä, miten ja milloin sähköisiä menettelyjä voidaan hyödyntää, määrätään työjärjestyksessä.

Suomessa esimerkiksi valmisteluistunto voidaan oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 15 d §:n mukaan pitää puhelimitse tai käyttäen muuta soveltuvaa tiedonvälitystapaa. Myös muutoin sähköisten menettelyjen hyödyntämisestä oikeudenkäynnissä säädetään lailla.

Artikla näyttää antavan tuomioistuimelle laajan harkintavallan sähköisten menettelyjen hyödyntämisessä. Ottaen huomioon, että asiasta on tarkoitus määrätä tarkemmin työjärjestyksessä, harkintavalta ei tosiasiassa tule olemaan niin laaja kuin mitä määräys nyt antaa ymmärtää. Työjärjestyksessä tullaan näin ollen myös tältä osin määräämään sellaisista seikoista, joista Suomessa säädetään lailla.

45 artikla. *Julkinen käsittely.* Artiklassa määrätään suullisen käsittelyn julkisuudesta. Artiklan mukaan oikeudenkäynnit ovat avoimia yleisölle, jollei tuomioistuin päätä pitää niitä tarvittavilta osin luottamuksellisina jonkin osapuolen tai muiden henkilöiden, joita asia koskee, edun vuoksi taikka yleisen oikeudenkäyttöä koskevan edun tai yleisen järjestyksen vuoksi.

Julkinen oikeudenkäynti on perusoikeus. Suomessa oikeudenkäynnin julkisuus turvataan perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan lailla. Suullisen käsittelyn julkisuudesta yleisessä tuomioistuimessa säädetään oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain (370/2007) 4 luvussa. Lakia sovelletaan myös oikeudenkäyntiin markkinaoikeudessa riita-asioissa. Yleisön läsnä olematta tapahtuvalle käsittelylle on laissa tarkat edellytykset. Se tulee kysymykseen esimerkiksi maanpetosoikeudenkäynnissä tai oikeudenkäynnissä, jossa esitetään arkaluonteisia tietoja henkilön yksityiselämään, terveydentilaan, vammaisuuteen tai sosiaalihuoltoon liittyvistä seikoista. Lisäksi asia voidaan käsitellä yleisön läsnä olematta esimerkiksi silloin, jos asiassa esitetään salassa pidettävä oikeudenkäyntiasiakirja. Vastaavasti käsittely voidaan toimittaa yleisön läsnä olematta, jos asiassa veloitetaan ilmaisemaan seikka tai tuomaan katsastettavaksi esine tai oikeudenkäyntiasiakirja, jonka ilmaisemisesta tai katsastettavaksi tuomisesta saisi lain mukaan kieltäytyä, tai veloitetaan vastaamaan kysymykseen, johon vastaamisesta saisi muuten kieltäytyä.

Lakiin sisällytetty luettelo niistä perusteista, joiden nojalla suullisen käsittelyn julkisuutta voidaan rajoittaa, on hyvin yksityiskohtainen ja jättää vain vähän harkintavaltaa tuomioistuimelle. Tämä johtuu siitä, että tuomioistuinkäsittelyn julkisuus on perustuslaissa turvattu, ja sitä ei voi rajoittaa muulla kuin laissa säädetyllä perusteella. Sopimuksen 45 artiklan määräys on Suomen lainsäädäntöön verrattuna varsin avoin ja jättää huomattavasti harkintaa tuomioistuimelle.

Yhdistetyn patenttituomioistuimen laaja harkintavalta käsittelyn julkisuudesta päätettäessä ei sellaisenaan vastaa Suomen lainsäädäntöä.

46 artikla. *Oikeuskelpoisuus.* Artiklan mukaan kuka tahansa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö tai kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kanteen nostamiseen oikeutettua oikeushenkilöä vastaava taho voi olla asianosaisena tuomioistuimessa. Myös Suomessa asianosaiskelpoisia ovat luonnolliset henkilöt sekä julkis- ja yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt, esimerkiksi valtio ja kunnat, osakeyhtiöt, avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt, osuuskunnat, säätiöt ja rekisteröidyt yhdistykset. Asianosaiskelpoisuudesta säädetään lailla.

47 artikla. *Osapuolet.* Artiklassa määrätään asianosaisista ja siitä kenellä on oikeus nostaa kanne yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Artiklan 1 kohdan mukaan patentinhaltijalla on oikeus nostaa kanne tuomioistuimessa ja artiklan 4 kohdan mukaan oikeus liittyä kaikkiin

käyttöluvan haltijoiden nostamiin kanteisiin. Artiklan 2 kohdassa määrätään, että jollei käyttöluvasopimuksessa toisin määrätä, yksinomaisen käyttöluvan haltijalla on oikeus nostaa kanne tuomioistuimessa samalla tavoin kuin patentinhaltijalla, edellyttäen että patentinhaltijalle on ilmoitettu etukäteen. Artiklan 3 kohdan mukaan muun kuin yksinomaisen käyttöluvan haltijalla ei ole oikeutta nostaa kannetta tuomioistuimessa, jollei kanteen nostamisesta ole nimenomaisesti sovittu käyttöluvasopimuksessa ja asiasta on ilmoitettu etukäteen patentinhaltijalle. Artiklan 5 kohdan mukaan patentin pätevyyttä ei voida riitauttaa käyttöluvan haltijan vireille paneman loukkauskäsittelyn yhteydessä, jos patentinhaltija ei osallistu menettelyyn. Tässä tilanteessa loukkauskanteen asianosaisen on nostettava erillinen mitätöintikanne patentinhaltijaa vastaan.

Oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain (100/2013) 4 luvun 19 §:ssä säädetään käyttöluvan haltijan ilmoitusvelvollisuudesta patentinhaltijalle ennen kanteen nostamista markkinaoikeudessa. Jos ilmoitusta ei ole tehty ennen kanteen nostamista tai markkinaoikeuden asettaman määräajan kuluessa, kannetta ei oteta tutkittavaksi. Suomen lainsäädännössä ei säädetä erikseen yksinomaisen käyttöluvan ja muun käyttöluvan haltijan oikeudesta kanteen nostamiseen. Asia jää näin ollen sovittavaksi käyttöluvasopimuksessa.

Artiklan 6 kohdan mukaan patentinhaltijan ja käyttöluvan haltijan lisäksi kuka tahansa muu, jota patentti koskee, voi nostaa kanteen työjärjestyksen mukaisesti. Kanteen nostamiseen oikeutettuja ovat luonnolliset henkilöt, oikeushenkilöt ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti kanteen nostamiseen oikeutetut osapuolet. Patenttilain 51 §:n 4 momentissa säädetään, että mitätöintikannetta voi ajaa jokainen, jolle patentista on haittaa. Sopimuksen sisältö vastaa kansallista lainsäädäntöä.

Artiklan 7 kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö tai kansallisen lainsäädännön mukaisesti kanteen nostamiseen oikeutettu osapuoli, jota Euroopan patenttiviraston tekemä päätös koskee voi nostaa 32 artiklan 1 kohdan i alakohdan mukaisen kanteen kun päätös tehty viraston suorittaessa asetuksen (EU) N:o 1257/2012 9 artiklassa tarkoitettuja tehtäviä. Nämä tehtävät liittyvät yhtenäisen vaikutuksen rekisteröintiin sekä rekisterin ja vuosimaksujen hallinnointiin. Suomessa patenttiviranomaisen patenttia koskevassa asiassa antamaan päätökseen haetaan muutosta Patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain (578/2013) mukaan markkinaoikeudelta.

48 artikla. Edustaminen. Artiklassa säädetään asianosaisten edustamisesta yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Artiklan 1 kohdan mukaan asianosaisten edustajien tulee olla lakimiehiä, joilla on oikeus esiintyä sopimusjäsenvaltion tuomioistuimessa. Määräys ilmaisee ensinnäkin sen, että yhdistetyssä patenttituomioistuimessa on lähtökohtaisesti asiamiespakko – asianosainen ei siten voisi itse edustaa itseään. Tämän lisäksi määräyksessä todetaan, että asianosaisten edustajan tulisi olla lähtökohtaisesti lakimieskoulutuksen omaava henkilö.

Suomen lain mukaan oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana riita-asiassa voi toimia vain asianajaja, luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja tai julkinen oikeusavustaja. Suomessa ei lähtökohtaisesti tunneta asiamiespakkoa; asiamiespakko koskee ainoastaan ylimääräistä muutoksenhakua korkeimmassa oikeudessa. Näin ollen riita-asiassa asianosainen voi periaatteessa edustaa itse itseään. Tosin käytännössä ainakin patenttiriita-asioiden osalta sanottu on hyvin harvinaista.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että asianosaisten edustajana voi vaihtoehtoisesti toimia eurooppapatenttiasiamies, jolla on oikeus toimia ammattimaisena edustajana Euroopan patenttivilastossa Euroopan patenttisopimuksen 134 artiklan mukaisesti ja jolla on asianmukainen pätevyys, kuten todistus eurooppapatentteja koskevan oikeudenkäyntimenettelyn tuntemuksesta.

Artiklan 3 kohdan mukaan viimeksi mainitut pätevyysvaatimukset vahvistaa yhdistetyn patenttituomioistuimen hallintokomitea.

Artiklan 4 kohdan mukaan asianosaisen edustajalla voi olla mukanaan lisäksi patenttiasiamiehiä. Tällaisella patenttiasiamiehellä on oikeus esittää puheenvuoroja yhdistetyn patenttituomioistuimen suullisessa käsittelyssä tuomioistuimen työjärjestyksen mukaisesti.

Artiklan 5 ja 6 kohdat sisältävät määräyksiä asianosaisten edustajien oikeuksista ja velvollisuuksista. Asianosaisen edustajalla on oltava ne oikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen tehtävien hoitamiseksi riippumattomasti, mukaan luettuna oikeus olla yhdistetyn patenttituomioistuimen työjärjestyksessä määrätyn tavoin ilmoittamatta tuomioistuimessa tapahtuvassa asian käsittelyssä tietoja edustajan ja asianosaisen tai muun henkilön välisestä yhteydenpidosta, jollei kyseessä oleva asianosainen nimenomaisesti luovu kyseisestä oikeudesta. Asianosaisen edustaja ei toisaalta saa tietoisesti tai siten, että hänellä on ollut syytä olla tästä tietoinen, vääristää tuomioistuimessa käsiteltäviä asioita ja tosiasioita.

Artiklan 7 kohta sisältää 1 ja 2 kohdassa määrättyä edustamista koskevan poikkeuksen. Sen mukaan 1 ja 2 kohdan mukainen edustaminen ei ole pakollista sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan i alakohdan mukaisissa asioissa eli kanteissa, jotka koskeva Euroopan patenttinviraston päätöksiä sen suorittaessa yhtenäistä patenttisuojasta annetun asetuksen mukaisia tehtäviä.

2 luku Oikeudenkäyntikieliset

Luvun artikloihin sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

49 artikla. *Oikeudenkäyntikieli ensimmäisen asteen tuomioistuimessa.* Artikla sisältää määräykset oikeudenkäyntikielistä ensimmäisen asteen tuomioistuimessa. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että oikeudenkäyntikielen on oltava jokin Euroopan unionin virallisista kielistä. Paikallis- tai aluejaoston oikeudenkäyntikielenä voi olla kyseisen jaoston sijaintivaltion tai valtioiden virallinen kieli tai kielet tai vaihtoehtoisesti aluejaoston jakavien sopimusjäsenvaltioiden nimeämä yksi tai useampi virallinen kieli. Tämän lisäksi sopimusjäsenvaltiot voivat artiklan 2 kohdan mukaisesti nimetä jaoston oikeudenkäyntikieleksi yhden tai useamman Euroopan patenttinviraston virallisista kielistä, joita ovat saksa, englanti ja ranska.

Artiklan 3 kohdan mukaan asianosaiset voivat sopia, että oikeudenkäyntikielenä käytetään kieltä, jolla Euroopan patenttinvirasto on myöntänyt patentin. Tämän osalta edellytyksenä on se, että toimivaltainen kokoonpano hyväksyy kielen oikeudenkäyntikieleksi. Jos kokoonpano ei hyväksy näin valittua kieltä, asianosaiset voivat pyytää, että asia siirretään keskusjaoston käsiteltäväksi. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi tilanteessa, jossa patentti on myönnetty kielellä, jota sopimusjäsenvaltio ei ole nimennyt jaoston oikeudenkäyntikieleksi.

Artiklan 4 kohdan mukaan asianosaisten suostumuksella toimivaltainen kokoonpano voi käytännöllisyys- ja oikeudenmukaisuussyistä päättää, että oikeudenkäyntikielenä käytetään kieltä, jolla patentti on myönnetty. Artiklan 5 kohdan mukaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti voi tämän lisäksi päättää jonkun asianosaisen pyynnöstä ja muita asianosaisia sekä toimivaltaista kokoonpanoa kuultuaan, että oikeudenkäyntikielenä käytetään kieltä, jolla patentti on myönnetty. Harkinnassaan presidentin tulee ottaa huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat mukaan lukien asianosaisten ja erityisesti vastaajan aseman. Tässä tapauksessa ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti arvioi, tarvitaanko erityisiä käännös- ja tulkkausjärjestelyjä.

Oikeudenkäyntikieliä koskeva sopimuksen 49 artikla ei sisällä määräystä siitä, miten oikeudenkäyntikieli määräytyy tilanteessa, jossa asianosaiset eivät ole sopineet oikeudenkäyntikielystä ja jaoston oikeudenkäyntikieliksi on nimetty useita kieliä.

Artiklan 6 kohdassa määrätään, että ensimmäisen asteen tuomioistuimen keskusjaostossa oikeudenkäyntikielenä on kieli, jolla asianomainen patentti on myönnetty. Patentin myöntämiskieli on näin ollen oikeudenkäyntikielenä muun muassa suorissa mitättömyyskanteissa.

Oikeudenkäynnin kielestä säädetään Suomessa oikeudenkäymiskaaren 4 luvun 1 §:ssä. Oikeudenkäynnin kieli on myös läheisessä yhteydessä perustuslain 17 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään, että jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, turvataan lailla. Oikeudenkäyntikieliä koskevia määräyksiä tarkastellaan tarkemmin yksityiskohtaisten perustelujen 4.2 jaksossa.

50 artikla. *Oikeudenkäyntikieli muutoksenhakutuomioistuimessa.* Artiklassa määrätään oikeudenkäyntikielystä muutoksenhakutuomioistuimessa. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että oikeudenkäyntikieli on sama kuin ensimmäisen asteen tuomioistuimessa käytetty oikeudenkäyntikieli. Artiklan 2 kohdan mukaan asianosaiset voivat kuitenkin sopia patentin myöntämiskielen käyttämisestä oikeudenkäyntikielenä, vaikka se ei olisi ollut oikeudenkäyntikielenä ensimmäisen asteen tuomioistuimessa. Artiklan 3 kohdan mukaan muutoksenhakutuomioistuin voi poikkeustapauksissa päättää jonkin muun sopimusjäsenvaltion virallisen kielen käyttämisestä oikeudenkäyntikielenä joko koko käsittelyn ajan tai osan ajasta. Edellytyksenä on se, että asianosaiset hyväksyvät kielen käytön.

Oikeudenkäynnin kielestä säädetään Suomessa oikeudenkäymiskaaren 4 luvun 1 §:ssä. Oikeudenkäynnin kieli on myös läheisessä yhteydessä perustuslain 17 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään, että jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, turvataan lailla. Oikeudenkäyntikieliä koskevia määräyksiä tarkastellaan tarkemmin yksityiskohtaisten perustelujen 4.2 jaksossa.

51 artikla. *Muut kielijärjestelyt.* Artikla sisältää määräykset muista kielijärjestelyistä. Artiklan 1 kohdan mukaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen kokoonpano ja muutoksenhakutuomioistuin voivat luopua käännösvaatimuksista, sikäli kun se katsotaan asianmukaiseksi. Tämä tarkoittaa, että kokoonpano tai muutoksenhakutuomioistuin voi päättää, että kaikkea kirjallista materiaalia ei ole tarpeen kääntää oikeudenkäyntikielille.

Artiklan 2 kohdan mukaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostojen ja muutoksenhakutuomioistuimen on jonkun asianosaisen pyynnöstä ja siinä määrin kun se katsotaan asianmukaiseksi, järjestettävä asianosaisille tulkkaus suullisessa käsittelyssä.

Artiklan 3 kohdassa määrätään poikkeuksesta sopimuksen 49 artiklan 6 kohtaan, jonka mukaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen keskusjaostossa oikeudenkäyntikielenä on kieli, jolla patentti on myönnetty. Keskusjaostossa nostettujen loukkaukskanteiden osalta vastaajalla on oikeus saada pyynnöstä asiaankuuluvien asiakirjojen käännöksiä sen valtion viralliselle kielelle, jossa vastaajalla on kotipaikka, päätoimipaikka tai toimipaikka, seuraavissa tapauksissa: keskusjaoston toimivalta määräytyy sopimuksen 33 artiklan 1 kohdan 3 tai 4 alakohdan mukaisesti eli loukkaukskanne nostetaan keskusjaostossa sellaista vastaajaa vastaan, jolla ei ole kotipaikkaa, päätoimipaikkaa tai toimipaikkaa sopimusjäsenvaltiossa tai vastaajan kotipaikan, päätoimipaikan tai toimipaikan sopimusjäsenvaltiossa ei ole paikallisjaostoa eikä se osallistu aluejaostoon (a alakohta). Lisäksi edellytetään, että keskusjaostossa oikeudenkäyntikielenä on muu kuin vastaajan kotipaikan, päätoimipaikan tai toimipaikan virallinen kieli (b alakohta) ja vastaajalla ei ole käsittelyssä käytetyn kielen asianmukaista taitoa (c alakohta).

Suomessa oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin säädetään oikeudenkäymiskaaren 4 luvun 2 §:ssä.

3 luku Tuomioistuinkäsittely

Luvun artikloihin sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

52 artikla. *Kirjallinen menettely, välikäsittely ja suullinen menettely.* Artiklassa määrätään oikeudenkäynnin vaiheista hyvin yleisellä tasolla. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuinkäsittely muodostuu työjärjestyksen mukaisesti kirjallisesta menettelystä, välikäsittelystä ja suullisesta menettelystä. Yleisohjeena todetaan, että menettelyt on järjestettävä joustavalla ja tasapainoisella tavalla.

Oikeudenkäymiskaaren käsitteiden mukaan kirjallinen menettely olisi kirjallinen valmistelu, välikäsittely suullinen valmistelu ja suullinen menettely pääkäsittely.

Artiklan 2 kohdassa määrätään välikäsittelystä. Välikäsittely suoritetaan tarvittaessa kirjallisen menettelyn jälkeen. Välikäsittelyn järjestämisestä vastaa tuomioistuimen kokoonpanon valtuuttamana esittelijänä toimiva tuomari. Esittelijänä toimiva tuomari selvittää yhdessä asianosaisten kanssa mahdollisuudet aikaansaada sovinnollinen sopimus esimerkiksi sovittelu- ja välityskeskuksen palveluja hyödyntämällä.

Artiklan 3 kohdan mukaan suullisessa menettelyssä asianosaisille on annettava tilaisuus esittää vaatimustensa perusteet asianmukaisesti. Suullista menettelyä ei tarvitse järjestää, jos asianosaiset suostuvat siihen. Tuomioistuin voi tällöin luopua suullisesta menettelystä.

Määräys oikeudenkäynnin vaiheista on hyvin yleinen. Käytännössä oikeudenkäyntimenettelyä koskevat säännöt ovat työjärjestyksessä. Suomessa oikeudenkäyntimenettelystä säädetään laissa.

53 artikla. *Todistelukeinot.* Artiklassa määrätään todistelusta. Artiklan 1 kohta sisältää luettelon todistelukeinoista. Näitä keinoja ovat erityisesti asianosaisten kuuleminen, tietojen pyytäminen, asiakirjojen esittäminen, todistajien kuuleminen, asiantuntijalausunnat, katselmus, vertailutestit tai -kokeet sekä kirjalliset valaehitoiset todistukset (*affidavit*). Luettelo ei ole tyhjentävä.

Artiklan 2 kohdan mukaan työjärjestyksessä säännellään todistelussa sovellettavasta menettelystä. Todistajien ja asiantuntijoiden kuulemisen on tapahduttava tuomioistuimen valvonnassa, ja sen on rajoituttava siihen, mikä on tarpeen. Artiklassa ei säädetä todistusharkinnasta.

Suomessa todistelusta säädetään oikeudenkäymiskaaren 17 luvussa.

54 artikla. *Todistustaakka.* Artiklassa määrätään todistustaakasta. Pääsäännön mukaan todistustaakka on tosiasioiden osalta sillä asiainosaisella, joka niihin vetoaa. Määräys ei rajoita sopimuksen 24 artiklan 2 ja 3 kohdan soveltamista. Mainitut artiklakohdat koskevat sovellettavaa lakia.

Todistustaakasta riita-asioissa säädetään oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 1 §:ssä.

55 artikla. *Käännetty todistustaakka.* Artikla sisältää määräyksen menetelmäpatenttia koskevasta käännetyistä todistustaakasta. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että jos patentti on myönnetty uuden tuotteen valmistusmenetelmälle, pidetään ilman patentinhaltijan suostumusta

valmistettua identtistä tuotetta patentoidulla menetelmällä valmistettuna, jollei toisin todisteta. Määräys ei kuitenkaan rajoita sopimuksen 24 artiklan 2 ja 3 kohdan soveltamista, joissa määrätään kansainvälisestä lainvalinnasta.

Artiklan 2 kohdan mukaan 1 kohdassa esitetty periaate koskee myös tapauksia, joissa on huomattavan todennäköistä, että identtinen tuote on valmistettu patentoitua menetelmää käyttäen, eikä patentinhaltija ole kyennyt kohtuullisista yrityksistä huolimatta määrittelemään, mitä menetelmää todellisuudessa on käytetty tällaisen identtisen tuotteen valmistamiseen. Artiklan 3 kohdan mukaan vastanäyttöä esitettäessä on otettava huomioon vastaajan oikeutettu etu valmistus- ja liikesalaisuuksien suojelemiseen.

Käännetystä todistustaakasta säädetään patenttilain 57 a §:ssä, jonka mukaan ilman patentinhaltijan lupaa valmistettu identtinen tuote katsotaan valmistetun patentoidulla menetelmällä, ellei muuta näytetä. Säännös sisällytettiin lakiin osana TRIPS-sopimuksen kansallista ratifiointia. Kansallinen lainsäädäntö on yhdenmukainen artiklan 1 ja 3 kohdan kanssa, mutta ei artiklan 2 kohdan kanssa.

4 luku Tuomioistuimen toimivalta

Luvun artikloihin sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

56 artikla. *Tuomioistuimen yleinen toimivalta.* Artikla sisältää oikeussuojakeinojen käyttämistä yhdistetyn patenttituomioistuimen toimesta koskevan yleisen määräyksen. Asetuksen 1 kohdan mukaan tuomioistuin voi määrätä sopimuksessa määrättyjä toimenpiteitä, menettelyitä ja oikeussuojakeinoja sekä asettaa määräykselleen ehtoja. Näitä koskevia tarkentavia määräyksiä on tarkoitus antaa yhdistetyn patenttituomioistuimen työjärjestyksessä. Artiklassa määrätään siis yleisesti yhdistetyn patenttituomioistuimen käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista, joiden käyttämisestä tullaan antamaan tarkentavia määräyksiä.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että tuomioistuimen on otettava asianmukaisesti huomioon asianosaisten etu, ja sen on ennen määräyksen antamista annettava asianosaisille tilaisuus tulla kuulluksi, jollei tämä ole ristiriidassa kyseisen määräyksen tehokkaan täytäntöönpanon kanssa.

Siitä, mitä oikeussuojakeinoja tuomioistuimella on käytettävissä esimerkiksi patentin loukkauksen perusteella, säädetään kotimaisessa lainsäädännössä pääsääntöisesti patenttilaissa. Tämän lisäksi tulevat sovellettaviksi oikeudenkäymiskaaren turvaamistoimia koskevat säännökset sekä todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annettu laki (344/2000). Myös kotimaisessa lainsäädännössä pääsääntönä on, että tuomioistuimen on ennen oikeussuojakeinojen käyttämisestä päättämistä varattava kummallekin asianosaiselle tilaisuus tulla kuulluksi. Oikeussuojakeinon käyttämisestä päättäminen vastapuolta kuulematta voi tapahtua vain poikkeustapauksessa.

57 artikla. *Tuomioistuimen asiantuntijat.* Artiklassa määrätään yhdistetyn patenttituomioistuimen asiantuntijoiden käyttämisestä. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuin voi milloin tahansa nimittää tuomioistuimen asiantuntijoita esittämään asiantuntijalausuntoja asian tietyistä näkökohdista. Tuomioistuimen nimeämän asiantuntijan käyttäminen ei rajoita asianosaisen mahdollisuutta esittää asiantuntijanäyttöä. Artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuin laatii sen mukaan kuin tuomioistuimen työjärjestyksessä tarkemmin määrätään ohjeellisen luettelon asiantuntijoista. Tuomioistuin voi siten tapauskohtaisesti käyttää asiantuntijana myös luetteloon merkitsemätöntä henkilöä. Asiantuntijoiden luetteloa ylläpitää yhdistetyn patenttituomioistuimen kirjaaja. Artiklan 3 kohdassa määrätään tuomioistuimen asiantuntijoiden riippumatto-

muudesta ja puolueettomuudesta. Artiklan 4 kohdassa määrätään vielä, että asiantuntijan tuomioistuimelle antama lausunto on saatettava asianosaisten tietoon, ja asianosaisille on varattava tilaisuus esittää näkemyksensä lausunnosta.

Kotimaisessa lainsäädännössä tuomioistuimen mahdollisuudesta käyttää asiantuntijoita säädetään oikeudenkäymiskaaren 17 luvussa. Riita-asioissa tuomioistuimen määräämän asiantuntijan käyttäminen on kuitenkin käytännössä ollut verraten harvinaista. Käytännössä asiantuntijanäytön esittäminen tapahtuu lähtökohtaisesti asianosaisten esittämän todistelun avulla.

58 artikla. *Luottamuksellisen tiedon suoja.* Artiklan mukaan tuomioistuin voi asianosaisen tai kolmannen osapuolen liikesalaisuuksien, henkilötietojen tai muiden luottamuksellisten tietojen suojaamiseksi taikka todisteiden väärinkäytön estämiseksi määrätä, että todisteiden keräämistä ja käyttöä rajoitetaan tai kielletään taikka että tällaisiin todisteisiin saavat tutustua vain tietyt henkilöt.

Myös kotimaisessa lainsäädännössä otetaan huomioon luottamuksellisten tietojen suoja. Todistaja voi kieltäytyä todistamasta myös liike- tai ammattisalaisuuden piiriin kuuluvista asioista. Lisäksi editiovelvollisuuteen sovelletaan, mitä oikeudenkäymiskaassa säädetään todistajan oikeudesta kieltäytyä todistamasta. Myöskään tuomioistuimen määräämä asiantuntija ei ole velvollinen ilmaisemaan liike- tai ammattisalaisuutta, elleivät erittäin tärkeät syyt sitä vaadi.

59 artikla. *Todisteiden esittämistä koskeva määräys.* Artiklassa säädetään todisteiden esittamisvelvollisuudesta (editiovelvollisuus) yhdistetyn patenttituomioistuimen määräyksen johdosta. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuin voi asianosaisen pyynnöstä velvoittaa vastapuolen tai kolmannen osapuolen esittämään hallussaan olevat todisteet. Todisteet on yksilöitävä ja vaatimuksen tekevän asianosaisen on vaatimuksensa tueksi esitettävä kohtuullisesti saatavissa olevaa ja riittävää todistusaineistoa väitteidensä tueksi. Lisäksi luottamuksellisten tietojen suoja on taattava. Määräys ei myöskään saa johtaa velvollisuuteen saattaa itseään syytteen vaaraan.

Artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuin voi asianosaisen pyynnöstä samoin edellytyksin kuin 1 kohdassa määrätään antaa määräyksen esittää vastapuolen hallussa olevat pankkiasioihin, rahoitukseen tai kaupallisiin toimiin liittyvät asiakirjat.

Kotimaisessa lainsäädännössä todisteiden editiovelvollisuudesta säädetään oikeudenkäymiskaaren 17 luvussa. Asianosainen tai muu, jolla on asiakirja tai esine hallussaan, on velvollinen tuomaan sen tuomioistuimeen (12 §, 57 §). Editiota vaativan asianosaisen on yksilöitävä asiakirja tai esine sekä osoitettava, että se on sen hallussa, johon vaatimus kohdistetaan. Editiovelvollisuus ei rajoitu asianosaisiin vaan koskee kaikkia, joilla on hallussaan oikeudenkäynnin kannalta merkityksellinen asiakirja tai esine. Laissa ei myöskään ole rajoitettu sitä, millaisia asiakirjoja voidaan määrätä esitettäväksi.

Kotimaisessa lainsäädännössä otetaan huomioon myös luottamuksellisten tietojen suoja. Editiovelvollisuuteen sovelletaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:ssä säädetään todistajan oikeudesta kieltäytyä todistamasta. Todistaja voi kieltäytyä todistamasta esimerkiksi silloin, jos hän ei voisi tehdä sitä saattamatta syytteen vaaraan itseään tai häneen läheisessä sukulaisuussuhteessa olevia henkilöitä. Todistaja voi kieltäytyä todistamasta myös liike- tai ammattisalaisuuden piiriin kuuluvista asioista.

60 artikla. *Todisteiden säilyttämistä ja toimitiloissa suoritettavaa katselmusta koskeva määräys.* Artiklan 1 kohdassa määrätään yhdistetyn patenttituomioistuimen mahdollisuudesta

määrätä hakijan pyynnöstä väliaikaisesta toimenpiteestä väitetyn loukkauksen kannalta olennaisen todisteaineiston säilyttämiseksi. Tällaisen määräyksen antaminen on mahdollista jo ennen pääasiaa koskevan kanteen nostamista. Vaatimuksen esittävän hakijan on esitettävä kohdittuullisesti saatavissa olevat todisteet väitteensä tueksi siitä, että patenttia on loukattu tai aiotaan loukata. Luottamuksellisten tietojen suoja on kuitenkin taattava. Artiklan 2 kohdassa määrätään yksityiskohtaisemmin siitä, mitä tällainen määräys voi sisältää. Artiklan 3 kohdan mukaan tuomioistuimien voi hakijan pyynnöstä vastaavasti määrätä toimitilojen katselmuksen. Toimitilojen katselmuksessa ei sitä pyytänyt saa artiklan 4 kohdan mukaan olla itse mukana, mutta häntä voi edustaa riippumaton ammattilainen.

Artiklan 5 kohdan mukaan toimenpiteistä on määrättävä, tarvittaessa toista osapuolta kuulematta, erityisesti silloin kun mahdollista viiveestä voi koitua korvaamatonta haittaa tai jos todisteiden hävittämisen vaara on ilmeinen. Artiklan 6 kohdan mukaan, jos määräys on annettu vastapuolta kuulematta, tälle on annettava tieto toimenpiteestä viipymättä ja viimeistään välittömästi toimenpiteen täytäntöönpanon suorittamisen jälkeen. Määräyksen kohteeksi joutuneen asianosaisen vaatimuksesta tuomioistuimen on järjestettävä asian uudelleen tarkastelu.

Artiklan 7 kohdan mukaan hakija voidaan velvoittaa antamaan riittävä vakuus vastaajan karsimän vahingon korvaamiseksi, jos vastaajaa vastaan nostettu kanne tuomitaan myöhemmin perusteettomaksi, toimenpiteet kumotaan tai ne raukeavat kantajan toiminnan tai laiminlyönnin vuoksi. Artiklan 8 kohdan mukaan pääasia tulee saattaa vireille tuomioistuimessa viimeistään 31 vuorokauden tai 20 työpäivän kuluessa toimenpiteistä päättämisestä. Artiklan 9 kohdan mukaan vastaajan vaatimuksesta kantaja tulee voida määrätä suorittamaan vastaajalle korvaus toimenpiteiden aiheuttamista vahingoista, jos toimenpiteet todisteiden suojaamiseksi on kumottu tai ne eivät enää ole sovellettavissa kantajan toiminnan tai laiminlyönnin takia tai jos myöhemmin todetaan, että patenttia ei ole loukattu.

Kotimaisessa lainsäädännössä todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annettu laki sisältää nimenomaiset säännökset sellaiseen aineistoon kohdistuvasta takavarikosta tai muusta toimesta, jolla voi olla merkitystä todisteena teollis- ja tekijänoikeuksia koskevassa riita-asiassa. Turvaamistoimen edellytyksenä on, että hakija saattaa todennäköiseksi, että hänen oikeuttaan loukataan tai loukkaus on välittömästi toteutumassa.

Todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annetussa laissa tarkoitettut toimenpiteet vastaavat artiklassa mainittuja toimenpiteitä. Lain nojalla aineistoa voidaan takavarikoida, sitä voidaan havainnoida, siitä ottaa valokuvia tai kopioita taikka dokumentoida muulla tavoin. Niiltä osin kuin mainitussa laissa ei ole erityissäännöksiä, sovelletaan oikeudenkäymiskaaren 7 luvun yleisiä turvaamistoimissäännöksiä. Lisäksi oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 10 §:n mukaan tuomioistuimien voi hakemuksesta ottaa vastaan todisteita etukäteen vastaisen varalta.

Turvaamistoimien täytäntöönpanon yhteydessä sovellettavaksi tulee ulosottokaaren (705/2007) 8 luvun 2 §:n velvoite vakuuden antamiseen vahingosta, joka toimenpiteestä voi aiheutua vastapuolelle. Turvaamistoimien kesto on ja peruuttamiseen sekä tarpeettomasti haetusta toimenpiteestä aiheutuneen vahingon korvaamiseen sovelletaan oikeudenkäymiskaaren 7 luvun yleisiä säännöksiä.

61 artikla. Jäädyyttämismääräykset. Artiklan 1 kohdassa määrätään yhdistetyn patenttituomioistuimen mahdollisuudesta määrätä hakijan pyynnöstä, ettei asianosainen saa viedä varoja tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvalla alueella tai käsitellä varoja. Määräys voidaan antaa riippumatta siitä, sijaitsevatko varat tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvalla alueella. Myös tällaisen määräyksen antaminen on mahdollista jo ennen pääasiaa koskevan kanteen nostamis-

ta. Vaatimuksen esittävän hakijan on esitettävä kohtuullisesti saatavissa olevat todisteet väitteensä tueksi siitä, että patenttia on loukattu tai aiotaan loukata. Artiklan 2 kohdan mukaan jäädyttämismääräyksiä koskeviin toimenpiteisiin sovelletaan vastaavasti, mitä sopimuksen 60 artiklan 5—9 kohdassa määrätään.

Kotimaisessa lainsäädännössä hukkaamiskiellosta säädetään oikeudenkäymiskaaren 7 luvun turvaamistoimismääräyksissä. Hukkaamiskielto on mahdollista määrätä ennen pääasio-oikeudenkäyntiä. Hukkaamiskielto on mahdollista määrätä myös vastapuolta kuulematta.

Turvaamistoimien täytäntöönpanon yhteydessä sovellettavaksi tulee ulosottokaaren 8 luvun 2 §:n velvoite vakuuden antamiseen vahingosta, joka toimenpiteestä voi aiheutua vastapuolelle. Turvaamistoimien kestoon ja peruuttamiseen sekä tarpeettomasti haetusta toimenpiteestä aiheutuneen vahingon korvaamiseen sovelletaan oikeudenkäymiskaaren 7 luvun yleisiä säännöksiä.

62 artikla. *Väliaikaiset toimenpiteet ja turvaamistoimet.* Artiklassa määrätään yhdistetyn patenttituomioistuimen määräämistä väliaikaisesta kiellosta ja muista turvaamistoimista. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuin voi määrätä väitettyä patentin välitöntä loukkausta ehkäisevän väliaikaisen kiellon tai kieltää sakon uhalla väliaikaisesti patentinloukkauksen jatkamisen tai asettaa oikeudenhaltijalle kuuluvan korvauksen takaamiseksi tarkoitetun vakuuden asettamisen ehdoksi sanotun toiminnan jatkamiselle. Väliaikainen kielto voidaan määrätä oletetulle loukkaajalle tai sellaiselle välittäjälle, jonka palveluja kolmas osapuoli käyttää oikeuden loukkaukseen. Artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuimen on väliaikaisen kiellon määräämistä harkitessaan otettava huomioon molempien asianosaisten etu sekä erityisesti se haitta, mikä mahdollisesti aiheutuu väliaikaisen kiellon määräämisestä tai sen määräämättä jättämisestä.

Artiklan 3 kohdan mukaan tuomioistuin voi myös määrätä takavarikoitaviksi sellaiset tuotteet, joiden epäillä loukkaavan patenttia, jotta niiden jakelu tai levittäminen estettäisiin. Lisäksi tuomioistuin voi määrätä väitetyn loukkaajan omaisuutta asetettavaksi hukkaamiskieltoon sekä määrätä tämän pankkitilit ja muut varat jäädytettäväksi, jos loukkauksesta kärsinyt asianosainen osoittaa olosuhteet, jotka saattavat uhata vahingonkorvauksen maksamista.

Artiklan 4 kohdan mukaan tuomioistuin voi artiklan 1 tai 3 kohdassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin liittyen vaatia hakijaa osoittamaan, että hän on oikeudenhaltija ja että hänen oikeuttaan on loukattu tai että loukkauksen uhka on välitön.

Artiklan 5 kohdan mukaan puheena olevassa artiklassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin sovelletaan vastaavasti, mitä sopimuksen 60 artiklan 5—9 kohdassa määrätään.

Suomessa väliaikainen kielto loukkaajaa vastaan voidaan määrätä oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:n nojalla. Väliaikaisen kiellon määrääminen turvaamistoimena on mahdollista, jos aineellisoikeudelliseen lainsäädäntöön sisältyy lopullisen kieltotuomion mahdollisuus. Patentinloukkausten osalta tästä säädetään patenttilain 57 §:n 1 momentissa. Väliaikainen kielto voidaan määrätä myös vastapuolta kuulematta, jos turvaamistoimen tarkoitus kuulemisen johdosta saattaa vaarantua. Turvaamistoimien täytäntöönpanon yhteydessä sovellettavaksi tulee ulosottokaaren 8 luvun 2 §:n velvoite vakuuden antamisesta vahingosta, joka toimenpiteestä voi aiheutua vastapuolelle. Ulosottomies päättää asetettavasta vakuudesta. Turvaamistoimien kestoon ja peruuttamiseen sekä tarpeettomasti haetusta toimenpiteestä aiheutuneen vahingon korvaamiseen sovelletaan oikeudenkäymiskaaren 7 luvun yleisiä säännöksiä.

Mahdollisuudesta välittäjää vastaan annettavan keskeyttämismääräyksen määramisestä tuomioistuimen toimesta säädetään patenttilain 57 b §:ssä.

63 artikla. *Pysyvät kiellot.* Artiklassa määrätään yhdistetyn patenttituomioistuimen mahdollisuudesta antaa kieltotuomio. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuin voi patentinloukkauksen toteavan päätöksen jälkeen antaa loukkaajalle kieltotuomion, jonka tarkoituksena on kieltää loukkauksen jatkaminen. Kieltotuomio voidaan myös määrätä sellaisille välittäjille, joiden palveluja kolmannet käyttävät patentin loukkaamiseksi. Artiklan 2 kohdan mukaan artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kieltotuomion noudattamatta jättämisestä tuomioistuin voi määrätä uhkasakon tuomion noudattamisen varmistamiseksi, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi.

Lopullisen kieltotuomion määramisen mahdollisuudesta patentinloukkausta koskevissa tapauksissa säädetään patenttilain 57 §:n 1 momentissa.

64 artikla. *Korjaavat toimenpiteet patentin loukkausta koskevissa menettelyissä.* Artiklassa määrätään yhdistetyn patenttituomioistuimen käytävissä olevista toimenpiteistä, joilla pyritään palauttamaan markkinatilanne sellaiseksi kuin se olisi ollut ilman loukkausta ja ehkäisemään loukkauksen jatkaminen. Toimenpiteitä ovat sen vahvistaminen, että loukkaus on tapahtunut, tuotteen takaisinvetäminen jakelukanavasta, loukkaavan ominaisuuden poistaminen tuotteesta, tuotteen lopullinen poistaminen jakelukanavasta sekä loukkaavan tuotteen ja/tai materiaalin ja välineen hävittäminen. Toimenpiteet määrätään tuomioistuimen päätöksellä oikeudenhaltijan pyynnöstä, ja ne voidaan kohdistaa vain sellaisiin tavaroihin, joiden on todettu loukkaavan patenttia. Toimenpiteet toteutetaan pääsääntöisesti loukkaajan kustannuksella.

Patenttia loukkaavien tavaroiden muuttamisesta tai hävittämisestä säädetään patenttilain 59 §:ssä. Mahdollisuuden tavaroiden hävittämiseen on katsottu asiallisesti kattavan myös niiden takaisinvetämisen ja poistamisen markkinoilta.

65 artikla. *Patentin pätevyyttä koskeva päätös.* Artiklassa määrätään patentin mitättömäksi julistamisen perusteista. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuin tekee päätöksen patentin pätevyydestä mitättömäksi julistamista koskevan kanteen tai vastakanteen perusteella. Patentin loukkausta koskevan kanteen vastaajan on siten nostettava mitättömäksi julistamista koskeva vastakanne, mikäli tämä haluaa vedota patentin pätemättömyyteen. Artiklan 2 kohdassa määrätään, että tuomioistuin voi julistaa patentin mitättömäksi joko kokonaan tai osittain. Mitättömäksi julistamisperusteiden osalta kohdassa viitataan Euroopan patenttisopimuksen 138 artiklan 1 kappaleeseen ja 139 artiklan 2 kappaleeseen. Artiklan 3 kohdan mukaan jos mitättömyysperusteet koskevat patenttia ainoastaan osittain, patenttia rajoitetaan vaatimusten vastavalla muutoksella ja se julistetaan osittain mitättömäksi. Patentin rajoittamisen osalta kohdassa viitataan Euroopan patenttisopimuksen 138 artiklan 3 kappaleeseen.

Artiklan 4 kohdassa määrätään siitä, että siltä osin kuin patentti on julistettu mitättömäksi, katsotaan, että patentilla ei ole ollut alun perinkään Euroopan patenttisopimuksen 64 ja 67 artiklassa tarkoitettuja oikeusvaikutuksia. Artiklan 5 kohdassa vielä määrätään siitä, että jos tuomioistuin julistaa patentin mitättömäksi, tuomioistuimen tulee toimittaa jäljennös päätöksestä Euroopan patenttivirastolle ja perinteisen eurooppapatentin osalta kyseessä olevien sopimusvaltioiden kansallisille patenttivirastoille.

Patentin mitättömäksi julistamisen perusteista säädetään patenttilain 52 §:ssä. Perusteet vastaavat lähtökohtaisesti Euroopan patenttisopimuksen 138 artiklan 1 kappaleessa määrättyjä perusteita. Oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain 4 luvun 23 §:n 1 momentissa säädetään riita-asian ratkaisun ilmoittamisesta toimivaltaiselle rekisteriviranomaiselle.

66 artikla. *Euroopan patenttioviraston päätöksiä koskeva tuomioistuimen toimivalta.* Yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan i alakohdan mukaisesti kanteet, jotka koskevat Euroopan patenttioviraston päätöksiä sen suorittaessa yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja tehtäviä. Nämä tehtävät sisältävät muun muassa eurooppapatentin yhtenäistä vaikutusta koskevien pyyntöjen hallinnoinnin, yhtenäistä patenttisuojaa koskevan rekisterin hallinnoinnin ja vuosimaksujen keruun sekä sitä koskevan järjestelmän hallinnoinnin.

Artiklan 1 kohdassa määrätään, että sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan i alakohdan nojalla nostettujen kanteiden osalta tuomioistuin voi käyttää kaikkea toimivaltaa, joka Euroopan patenttiovirastolle on annettu yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen 9 artiklan mukaisesti, mukaan lukien yhtenäistä patenttisuojaa koskevan rekisterin oikaiseminen. Artiklan 2 kohdassa määrätään näiden kanteiden osalta, että asianosaiset maksavat sopimuksen 69 artiklasta poiketen omat kulunsa.

Tuomioistuinten toimivallasta säädetään oikeudenkäymiskaaren 10 luvussa.

67 artikla. *Toimivalta määrätä toimittamaan tietoja.* Artiklan mukaan yhdistetyn patenttituomioistuimen on voitava hakijan oikeasuhteisesta pyynnöstä määrätä antamaan alkuperää tai jakeluketjua koskevia tietoja patenttia loukkaavista tuotteista ja palveluista. Määräys voi koskea joko loukkaajaa tai tiettyjä artiklassa tarkemmin määritettyjä kolmansia osapuolia. Artiklassa edelleen täsmennetään, millaisista tiedoista on kysymys. Tarkempia määräyksiä määräyksen antamisesta annetaan yhdistetyn patenttituomioistuimen työjärjestyksessä.

Kotimaisessa lainsäädännössä todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annettuun lakiin sisältyvät säännökset tuomioistuimen mahdollisuudesta patentin loukkausta koskevan riita-asian yhteydessä velvoittaa vastaaja kantajan pyynnöstä kertomaan tietonsa loukkaaviksi todettujen tavaroiden tai palvelujen alkuperästä ja jakeluverkosta. Muiden henkilöiden kuin vastaajan osalta tiedonantovelvollisuus on toteutettu todistajana kuulemisen kautta.

68 artikla. *Vahingonkorvauksen määrääminen.* Artiklassa määrätään vahingonkorvauksen määräämisestä yhdistetyn patenttituomioistuimen toimesta. Artiklan 1 kohdan mukaan patentinloukkaajan tulee loukatun asianosaisen vaatimuksesta maksaa tälle vahingonkorvaus, joka vastaa oikeudenhaltijalle koitunutta tosiasiallista vahinkoa, jos loukkaaja tiesi tai hänellä oli riittävät perusteet tietää ryhtyneensä loukkaavaan tekoon. Artiklan 2 kohdassa määrätään, että loukattu asianosainen on lähtökohtaisesti asetettava siihen asemaan, jossa tämä olisi ollut, jos loukkausta ei olisi tapahtunut. Patentinloukkaaja ei saa hyötyä loukkauksesta. Toisaalta vahingonkorvaus ei saa olla rangaistuksen luonteinen. Artiklan 3 kohdan mukaan tuomioistuimen on korvauksen suuruutta määritettäessä otettava huomioon kaikki asianmukaiset seikat, kuten vahingonkärsineelle asianosaiselle aiheutuneet kielteiset taloudelliset seuraukset, saamatta jäänyt voitto, loukkaajan saama perusteeton etu ja soveltuviin tapauksiin muutkin kuin taloudelliset tekijät, kuten oikeudenhaltijalle loukkauksen johdosta aiheutunut aineeton vahinko. Vaihtoehtoisesti vahingonkorvauksen suuruus voidaan määrittää kiinteänä määränä esimerkiksi vähintään niiden rojaltien tai maksujen perusteella, jotka loukkaaja olisi joutunut suorittamaan jos hän olisi pyytänyt lupaa käyttää kyseistä patenttia. Artiklan 4 kohdan mukaan tuomioistuin voi määrätä patentinloukkaajan, joka ei ole loukannut patenttia tietoisesti tai niin, että tämän olisi pitänyt tietää loukkaavansa patenttia, korvaamaan hyödyn tai maksamaan korvauksen.

Patentinloukkauksen perustuvasta vahingonkorvaus- ja/tai hyvityselvöllisyydestä säädetään patenttilain 58 §:ssä. Pykälän lähtökohtana on tosiasiallisen vahingon korvaaminen täysimää-

räisenä, jos loukkaus on tehty tahallisesti tai tuottamuksellisesti. Lisäksi pykälässä säädetään vahingonkorvauksen lisäksi tuottamuksesta riippumattomasta käytön hyvittämisestä.

69 artikla. *Oikeudenkäyntikulut.* Artiklassa määrätään oikeudenkäyntikuluista. Artiklan 1 kohdan mukaan oikeudenkäynnin hävinneen asianosaisen on pääsääntöisesti korvattava kohtuulliset ja oikeasuhteiset oikeudenkäyntikulut ja muut oikeudenkäynnin voittaneelle asianosaiselle aiheutuneet kulut, jollei se ole kohtuutonta, työjärjestyksen mukaiseen enimmäismäärään saakka. Tuomioistuimien voi näin ollen päättää, ettei hävinneen asianosaisen tarvitse korvata vastapuolen oikeudenkäyntikuluja, jos korvausvelvollisuus olisi kohtuuton. Kulut eivät ole täysmääräisesti korvattavia, vaan korvattavien kulujen enimmäismäärästä määrätään työjärjestyksessä. Kulukaton ylittävistä oikeudenkäyntikuluista vastaa asianosainen itse, vaikka hän olisikin voittanut juttunsa.

Oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa säädetään oikeudenkäyntikuluista. Luvun 1 §:n mukaan asianosainen, joka häviää asian, on velvollinen korvaamaan kaikki vastapuolensa tarpeellisista toimenpiteistä johtuvat kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, jollei muusta laista toisin johdu. Kohtuullisuusarvioinnin osalta artiklan 1 kohdan määräys vastaa Suomen lakia. Oikeudenkäymiskaareissa ei kuitenkaan ole säännöstä korvattavien oikeudenkäyntikulujen enimmäismäärästä kuin summaarisessa menettelyssä ratkaistuja riita-asioita varten. Kulukattomääräyksellä ei siten ole vastinetta Suomen laissa.

Otaen huomioon, että korvattavaksi tuomitut oikeudenkäyntikulut ovat Suomessa verrattain korkeat, voi artiklan 1 kohdan määräys, työjärjestyksessä asetetusta enimmäismäärästä riippuen, johtaa siihen, että yhdistetyssä patenttituomioistuimessa korvattavaksi tuomitut oikeudenkäyntikulut ovat määrältään alhaisemmat kuin markkinaoikeudessa.

Artiklan 2 kohdan mukaan tilanteessa, jossa asianosainen voittaa oikeudenkäynnin ainoastaan osittain tai jos olosuhteet ovat poikkeukselliset, tuomioistuin voi määrätä, että kulut jaetaan tasapuolisesti tai että osapuolet saavat pitää kulunsa vahinkonaan. Määräys vastaa asiallisesti oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 a ja b §:ää.

Artiklan 3 kohdan mukaan asianosaisen on korvattava kaikki tarpeettomat kulut, jotka se on aiheuttanut tuomioistuimelle tai toiselle asianosaiselle.

Jos asianosainen on jäämällä pois tuomioistuimesta, jättämällä noudattamatta tuomioistuimen antamia määräyksiä tai esittämällä väitteen, jonka hän on tiennyt tai hänen olisi pitänyt tietää aiheettomaksi, taikka muutoin oikeudenkäyntiä pitkittämällä velvollisuuden vastaisella menettelyllään tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut toiselle asianosaiselle kustannuksia, hän on oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 5 §:n mukaan velvollinen korvaamaan sellaiset kustannukset riippumatta siitä, kuinka oikeudenkäyntikulut muutoin on korvattava. Tältä osin Suomen laki ja sopimuksen 3 kohta ovat yhdenmukaiset. Suomen laissa ei kuitenkaan ole säännöstä, jonka mukaan asianosaisen olisi suoritettava korvausta tuomioistuimelle sellaisista tarpeettomista kuluista, joita hän on tuomioistuimelle aiheuttanut.

Artiklan 4 kohdan mukaan tuomioistuin voi vastaajan pyynnöstä määrätä kantajan asettamaan riittävän vakuuden niitä vastaajalle aiheutuvia oikeudenkäyntikuluja ja muita kustannuksia varten, jotka kantaja saattaa joutua maksamaan, erityisesti sopimuksen 59, 60, 61 ja 62 artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa. Viitatuut artiklat koskevat muun muassa väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia. Tällaista toimien täytäntöönpano voi myös Suomessa edellyttää vakuuden asettamista. Kohdassa määrätään kuitenkin myös vakuuden asettamisesta maksettavaksi tulevien oikeudenkäyntikulujen varalta (*cautio judicatum solvi*). Suomen laki ei sisällä

vastaavaa säännöstä. Tällaisen velvoitteen on Suomessa arvioitu heikentävän asianosaisen oikeutta saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi (*access to court*).

70 artikla. *Tuomioistuinmaksut.* Artiklan 1 kohdan mukaan asianosaisen on suoritettava tuomioistuinmaksuja. Artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuinmaksut on suoritettava etukäteen, jollei työjärjestyksessä toisin määrätä. Asianosaiselta, joka ei ole maksanut määrättyä tuomioistuinmaksua, voidaan evätä osallistumien asian jatkokäsittelyyn.

Kotimaisessa lainsäädännössä velvollisuudesta suorittaa oikeudenkäyntimaksu säädetään tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annettussa laissa. Sen mukaan lähtökohtana on, että riita-asian kantajan tulee suorittaa asian käsitteystä laissa säädetyn suuruinen oikeudenkäyntimaksu. Maksu peritään asian käsittelyn päättyttyä.

71 artikla. *Oikeusapu.* Artiklassa määrätään oikeudenkäynnin asianosaisille myönnettävästä oikeusavusta. Artiklan 1 kohdan mukaan oikeudenkäynnin asianosainen, joka on luonnollinen henkilö ja joka ei kykene suorittamaan oikeudenkäynnistä aiheutuvia kuluja kokonaan tai osaksi, voi milloin tahansa pyytää oikeusapua tuomioistuimelta. Oikeusavun myöntämistä koskevat edellytykset määritetään työjärjestyksessä. Oikeushenkilöt eivät voi määräyksen mukaan saada oikeusapua.

Artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuin päättää työjärjestyksen mukaisesti oikeusavun myöntämisestä yksittäisessä asiassa. Artiklan 3 kohdan mukaan tuomioistuimen hallintokomitea vahvistaa tuomioistuimen ehdotuksesta oikeusavun yleisen tason ja säännöt sille, miten oikeusavusta tuomioistuimelle aiheutuneet kustannukset korvataan.

Suomessa oikeusavusta säädetään oikeusapulaissa (257/2002).

72 artikla. *Vanhentumisaika.* Artiklassa asetetaan kanteen nostamiselle määräaika. Taloudellisen korvauksen muotoja koskevia kanteita voidaan nostaa enintään viisi vuotta sen ajankohdan jälkeen, jona kantaja on saanut tai kantajan olisi perustellusti pitänyt saada tietää viimeisen kanteeseen oikeuttaneen tosiseikan, sanotun kuitenkin rajoittamatta sitä, mitä asiaan sovellettavassa laissa säädetään.

Patenttilain 58 §:n mukaan korvausta patenttiloukkauksen aiheuttamasta vahingosta voidaan vaatia ainoastaan viiden viimeisen vuoden ajalta ennen kanteen nostamista. Oikeus korvaukseen vahingosta, jota koskevaa kannetta ei ole nostettu sanotun ajan kuluessa, on menetetty.

5 luku Muutoksenhaku

Luvun artikloihin sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

73 artikla. *Muutoksenhaku.* Artiklassa määrätään muutoksenhakusta. Artiklan 1 kohdan mukaan oikeudenkäynnin kokonaan tai osittain hävinnyt asianosainen voi hakea muutoksenhaku-tuomioistuimessa muutosta ensimmäisen asteen tuomioistuimen ratkaisuun. Muutosta on haettava kahden kuukauden kuluessa siitä, että päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi.

Artiklan 2 kohdassa määrätään muutoksenhausta ensimmäisen asteen päätöksiin, jotka tuomioistuin tekee ennen pääasian käsittelyn alkamista tai oikeudenkäynnin aikana. Asianosainen, jonka vaatimukset on kokonaan tai osittain hylätty, voi hakea muutosta sopimuksen 49 artiklan 5 kohdassa (oikeudenkäyntikieli), 59 artiklassa (editio), 60 artiklassa (todisteiden turvaaminen ja katselmus), 61 artiklassa (takavarikko), 62 artiklassa (väliaikaiset

toimenpiteet ja turvaamistoimet) sekä 67 artiklassa (tietojen antaminen) tarkoitettuihin määräyksiin 15 kalenteripäivän kuluessa määräyksen antamisesta asianosaiselle tiedoksi. Muiden ennen prosessia tai prosessin aikana tehtyjen päätösten osalta muutosta haetaan pääasian yhteydessä, jollei tuomioistuimien myönnä valituslupaa. Jos valituslupa myönnetään, muutosta haetaan 15 päivän kuluessa tuomioistuimen valituslupapäätöksen tiedoksisaannista.

Suomessa määräaika tyytymättömyyden ilmoittamiselle ja valituksen tekemiselle lasketaan käräjäoikeuden antaman ratkaisun osalta siitä päivästä, jona käräjäoikeuden ratkaisu julistettiin tai annettiin. Tuomiota tai muuta ratkaisua ei anneta asianosaisille muutoksenhakua varten erikseen tiedoksi.

Artiklan 3 kohdan mukaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen pääasialliseen ratkaisuun tai muuhun päätökseen voi hakea muutosta sekä lain soveltamista että näytön arviointia koskevilta osin. Muutoksenhakua ei näin ollen ole rajattu esimerkiksi vain oikeuskysymyksiin. Määräys vastaa Suomen lainsäädäntöä.

Artiklan 4 kohdassa määrätään preklusiosta. Kohdan mukaan muutoksenhaun yhteydessä uusia tosiseikkoja ja todisteita voidaan tuoda esiin vain työjärjestyksen mukaisesti ja sillä edellytyksellä, että asianosaista ei ole voitu kohtuudella edellyttää esittävän niitä ensimmäisen asteen tuomioistuimen käsittelyssä.

74 artikla. Muutoksenhaun vaikutukset. Artiklassa määrätään muutoksenhaun vaikutuksista. Artiklan 1 kohdan mukaan lähtökohta on, ettei muutoksenhaulla ole lykkäävää vaikutusta. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen päätös on siten täytäntöönpanokelpoinen muutoksenhausta huolimatta. Asianosainen voi kohdan mukaan kuitenkin pyytää, että muutoksenhakutuomioistuimien lykkäisi täytäntöönpanokelpoisuutta. Jos pyyntö on perusteltu, muutoksenhakutuomioistuimien voi päättää lykkäämisestä. Kohdan mukaan työjärjestyksessä on varmistettava, että tällainen päätös tehdään viipymättä.

Artiklan 2 kohdan mukaan muutoksenhaulla, joka koskee mitättömäksi julistamista koskevan kanteen tai vastakanteen johdosta annettua päätöstä taikka sopimuksen 32 artiklan 1 kohdan i alakohdan perustuvan kanteen (Euroopan patenttivaraston päätöstä koskeva kanne) johdosta annettua päätöstä, on aina lykkäävä vaikutus.

Artiklan 3 kohdan mukaan muutoksenhaku, joka kohdistuu sopimuksen 73 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun päätökseen tai määräykseen, ei estä pääasian käsittelyn jatkamista. Ensimmäisen asteen tuomioistuimien ei kuitenkaan saa antaa päätöstä pääasiassa ennen kuin muutoksenhakutuomioistuimen päätös muutoksenhaun kohteena olevasta määräyksestä on annettu.

75 artikla. Muutoksenhaun johdosta annettava päätös ja asian palauttaminen. Artiklassa määrätään muutoksenhakutuomioistuimen ratkaisusta. Jos sopimuksen 73 artiklassa tarkoitettu muutoksenhaku menestyy, muutoksenhakutuomioistuimien kumoaa artiklan 1 kohdan mukaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen päätöksen ja antaa lopullisen päätöksen. Muutoksenhakutuomioistuimien voi poikkeustapauksissa ja työjärjestyksen mukaisesti palauttaa asian ensimmäisen asteen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Artiklan 2 kohdassa määrätään ensimmäisen asteen tuomioistuimen harkinnanvallasta palauttamistilanteesta. Jos asia palautetaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen ratkaistavaksi, sitoo muutoksenhakutuomioistuimen oikeuskysymystä koskeva päätös ensimmäisen asteen tuomioistuinta.

6 luku Päätökset

Luvun artikloihin sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

76 artikla. *Päätösten perusteet ja oikeus tulla kuulluksi.* Artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuimien tekee päätöksen asianosaisten esittämien vaatimusten pohjalta. Se ei määrää enemmästä kuin on pyydetty.

Artiklan 2 kohdassa todetaan, että pääasialliset ratkaisut voivat perustua ainoastaan sellaisiin asianosaisten esittämiin tai tuomioistuimen määräyksestä käsittelemään otettuihin perusteisiin, toiseikkoihin ja todisteisiin, joihin asianosaiset ovat voineet ottaa kantaa. Määräyksellä turvataan menettelyn kontradiktorisuus.

Artiklan 3 kohdassa määrätään todistusharkinnasta. Kohdan mukaan tuomioistuin arvioi todisteet vapaasti ja riippumattomasti.

Artiklaan kirjattuja periaatteita noudatetaan myös Suomessa dispositiivisten riita-asioiden käsitteilyssä.

77 artikla. *Muodolliset vaatimukset.* Artiklassa määrätään tuomioistuimen ratkaisun sisällöstä. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuimen ratkaisut - tuomiot, päätökset ja määräykset - on perusteltava, ja ne laaditaan kirjalliseen muotoon työjärjestyksen mukaisesti.

Artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuimen päätökset ja määräykset annetaan oikeudenkäyntikielillä.

Suomessa tuomioistuimen ratkaisun sisällöstä säädetään oikeudenkäymiskaaren 24 luvussa.

78 artikla. *Tuomioistuimen päätökset ja eriävät mielipiteet.* Artiklan 1 kohdassa määrätään päätöksenteosta äänestämisestä monijäsenisessä kokoonpanossa. Kohdan mukaan tuomioistuimen päätettävänä oleva asia ratkaistaan kokoonpanon enemmistöllä perussäännön mukaisesti. Jos äänet menevät tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisee. Tuomioistuimen päätöksistä määrätään myös tuomioistuimen perussäännön 35 artiklassa.

Artiklan 2 kohdassa määrätään eriävästä mielipiteestä. Kohdan mukaan kokoonpanon tuomari voi poikkeustapauksissa esittää eriävän mielipiteen erillään tuomioistuimen päätöksestä. Määräyksestä on tehtävissä johtopäätös, että eriävän mielipiteen liittäminen tuomioistuimen ratkaisuun olisi poikkeus pääsäännöstä. Määräyksestä ei ilmene, esitetäänkö eriävä mielipide muutoin osana tuomioistuimen ratkaisua, vai jätetäänkö mielipide kokonaan kirjamaatta ratkaisusiakirjaan. Eriävästä mielipiteestä määrätään myös tuomioistuimen perussäännön 36 artiklassa. Artiklan mukaan tuomarin erillään esittämä eriävä mielipide on perusteltava ja annettava kirjallisesti.

Suomessa äänestämistä koskevat menettelysäännökset sisältyvät oikeudenkäymiskaaren 23 lukuun. Tuomioistuimen ratkaisulle asetetuista muotovaatimuksista sekä päätöksen julistamisesta tai antamisesta kansliassa säädetään oikeudenkäymiskaaren 24 luvussa. Myös eriävien mielipiteiden perusteleminen ja liittäminen tuomioon säädetään oikeudenkäymiskaaren 24 luvussa.

79 artikla. *Sovintoratkaisu.* Artiklassa määrätään sovinnosta. Asianosaiset voivat milloin tahansa oikeudenkäynnin aikana päättää asian käsittelemisen tuomioistuimen päätöksellä vahviste-

tulla sovintoratkaisulla. Suomessa tuomioistuimen vahvistamasta sovinnosta säädetään oikeudenkäymiskaaren 20 luvussa.

Patenttia ei artiklan mukaan voida julistaa mitättömäksi tai rajoittaa sovintoratkaisulla. Tämä johtuu siitä, että mitättömäksi julistaminen tai rajoittaminen toimenä aina edellyttää viranomaisen tai tuomioistuimen ratkaisua. Suomessa patentin kumoamisesta ja rajoittamisesta säädetään patenttilain 7 luvussa.

80 artikla. Päätösten julkaiseminen. Artiklan mukaan tuomioistuin voi kantajan pyynnöstä ja loukkaajan kustannuksella määrätä asianmukaisia toimenpiteitä tuomioistuimen päätöstä koskevan tiedon levittämiseksi, mukaan lukien päätöksen esillä pitäminen ja sen julkaiseminen kokonaisuudessaan tai osittain yleisissä tiedotusvälineissä. Samantapainen säännös sisältyy patenttilain 60 a §:ään.

81 artikla. Uusi oikeudenkäynti. Artiklan määrätään lainvoimaisen tuomion purkamisesta ja uuden oikeudenkäynnin järjestämisestä.

Artiklan 1 kohdan mukaan muutoksenhakutuomioistuin voi tuomioistuimen päätöksen saatua lainvoiman poikkeustapauksissa suostua hakemukseen uuden oikeudenkäynnin järjestämisestä. Kohta sisältää luettelon tilanteista, jolloin uuden oikeudenkäynnin järjestäminen olisi mahdollista. Uusi oikeudenkäynti voidaan a alakohdan mukaan järjestää, jos uutta käsittelyä pyytävä asianosainen on havainnut tosiseikan, joka on luonteeltaan ratkaiseva ja joka ei ole ollut hänen tiedossa päätöksen antamishetkellä. Pyyntöön voidaan kuitenkin sanotun alakohdan perusteella suostua ainoastaan sellaisen teon perusteella, joka on kansallisen tuomioistuimen lopullisella päätöksellä todettu rikokseksi.

Lainvoimaisen ratkaisun purkaminen ja uuden oikeudenkäynnin järjestäminen on b alakohdan mukaan mahdollista myös olennaisen oikeudenkäyntivirheen perusteella, erityisesti jos poissaolevalle vastaajalle ei ole annettu haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa tiedoksi niin hyvissä ajoin ja siten, että hän olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa.

Artiklan 2 kohdassa säädetään purkuhakemuksen määräajasta. Uutta käsittelyä koskeva pyyntö on tehtävä kymmenen vuoden kuluessa päätöksen antamispäivästä, mutta viimeistään kahden kuukauden kuluessa uuden tosiseikan tai oikeudenkäyntivirheen havaitsemisesta. Pyyntöllä ei ole lykkäävää vaikutusta, ellei muutoksenhakutuomioistuin päättä toisin.

Artiklan 3 kohdassa määrätään siitä, mitä tapahtuu, jos hakemus uuden oikeudenkäynnin järjestämisestä on perusteltu. Jos muutoksenhakutuomioistuin hyväksyy pyynnön, purkaa se uudelleen tarkasteltavan päätöksen kokonaan tai osittain ja aloittaa uuteen oikeudenkäyntiin johtavan menettelyn työjärjestyksen mukaisesti. Vaikka asia ei määräyksestä ilmene, on todennäköistä, että muutoksenhakutuomioistuin siirtää asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle uutta oikeudenkäyntiä varten.

Artiklan 4 kohdan mukaan uudelleen tarkasteltavan päätöksen kohteena olevaa patenttia hyödyntävien henkilöiden, jotka toimivat vilpittömässä mielessä, olisi saatava jatkaa tällaisen patentin hyödyntämistä.

Suomessa ylimääräisestä muutoksenhausta säädetään oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa.

82 artikla. Päätösten ja määräysten täytäntöönpano. Artiklassa määrätään tuomioistuimen ratkaisujen täytäntöönpanosta. Artiklan 1 kohdassa todetaan, että tuomioistuimen päätökset ja määräykset ovat täytäntöönpanokelpoisia kaikissa sopimusjäsenvaltioissa.

Yhdistetty patenttituomioistuin on kansainvälinen tuomioistuin, minkä vuoksi tuomioistuimen päätösten täytäntöönpanosta on aiheellista määrätä erikseen sopimuksessa. Ratkaisun täytäntöönpanokelpoisuuden vahvistaa tuomioistuin itse antamalla sitä koskevan täytäntöönpanomääräyksen.

Artiklan 2 kohdassa määrätään vakuuden tai vastaavan takuun asettamisvelvollisuudesta. Kohdan mukaan päätöksen täytäntöönpano saattaa tapauksen mukaan edellyttää, että asetetaan vakuus tai vastaava takuu mahdollisesti aiheutuneiden vahinkojen varalta suoritettavan vahingonkorvauksen turvaamiseksi, erityisesti kieltotuomioiden osalta. Määräys on laadittu passiivimuotoon. Siitä ei siksi suoraan ilmene, päättääkö tuomioistuin vai esimerkiksi täytäntöönpanoviranomainen vakuuden asettamisvelvollisuudesta ja vakuuden määrästä.

Artiklan 3 kohta sisältää tavanomaisen määräyksen siitä, että täytäntöönpanoon sovelletaan sen sopimusjäsenvaltion lakia, jonka alueella täytäntöönpano tapahtuu. Täytäntöönpanovaltion laki on kuitenkin toissijainen suhteessa sopimuksen ja perussäännön määräyksiin. Tuomioistuimen päätökset pannaan täytäntöön samoin edellytyksin kuin siinä valtiossa annetut päätökset, jossa täytäntöönpano tapahtuu.

Ottaen huomioon, että täytäntöönpano edellyttää yhdistetyn patenttituomioistuimen antamaa täytäntöönpanomääräystä, on mahdollista, että täytäntöönpanomääräyksessä määrätään myös vakuuksista ja vastaavista toimista.

Artiklan 4 kohdassa määrätään asianosaisen maksettavaksi tuomittavasta sakosta. Määräyksen mukaan tilanteessa, jossa asianosainen ei noudata tuomioistuimen antamaa määräystä, asianosaiselle voidaan määrätä seuraamukseksi tuomioistuimelle suoritettava uhkasakko. Kohdassa todetaan, että yksittäisen sakon on oltava suhteessa täytäntöön pantavan määräyksen merkitykseen, eikä se rajoita asianosaisen oikeutta vaatia vahingonkorvausta tai vakuutta.

Jos asianosainen ei noudata tuomioistuimen määräyksellä asettamaa velvoitetta, asianosaiselle voidaan tuomioistuimen toimesta määrätä seuraamukseksi tuomioistuimelle suoritettavan toistuvan sakon. Määräyksen noudattamisen tärkeys ja seuraamuksen ankaruus on oltava suhteessa toisiinsa. Se, että tuomioistuin määrää niskoittellevalle asianosaiselle sakon, joka maksetaan tuomioistuimelle, ei rajoita asianosaisen oikeutta vaatia vahingonkorvausta tai vakuuden asettamista.

IV OSA SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET

Artiklaan 83 sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

83 artikla. *Siirtymäjärjestely.* Artiklassa määrätään siirtymäjärjestelyistä, jotka koskevat perinteisiä eurooppapatentteja. Artiklan 1 kohdan mukaan kansallisilla tuomioistuimilla tai muilla toimivaltaisilla viranomaisilla säilyy rinnakkainen toimivalta käsitellä eurooppapatentteja ja niille myönnettyjä lisäsuojatodistuksia koskevia loukkaus- tai mitätöintikanteita sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan seitsemän vuoden siirtymäkauden ajan. Artiklan 2 kohdan mukaan siirtymäkauden päättymisen ei vaikuta kansallisessa tuomioistuimessa siirtymäkauden päättyessä vireillä oleviin kanteisiin.

Määräyksen mukaan yhdistetyllä patenttituomioistuimella ja kansallisilla tuomioistuimilla on rinnakkainen toimivalta käsitellä perinteisiä eurooppapatentteja koskevia riita-asioita koko siirtymäkauden ajan. Jos patentinhaltija haluaa varmistaa, että yhdistetyllä patenttituomioistuimella ei ole lainkaan toimivaltaa käsitellä patenttia koskevia riita-asioita, hänen tulee sulkea toimivalta pois artiklan 3 ja 4 kohdassa määrättyllä tavalla. Rinnakkainen toimivalta merkitsee,

että patentinhaltija voi nostaa valintansa mukaan loukkauskanteen joko yhdistetyssä patenttituomioistuimessa tai kansallisessa tuomioistuimessa, jolloin tuomioistuimen ratkaisulla on oikeusvaikutus vain kyseisen sopimusjäsenvaltion alueella. Nykyisen valmistelutyön lähtökohdaksi on, että sama riitakysymys samojen asianosaisten kesken voidaan nostaa vain joko kansallisessa tuomioistuimessa tai yhdistetyssä patenttituomioistuimessa eli ei molemmissa yhtäaikaaisesti. Tältä osin valmistelutyö on kuitenkin osaksi vielä kesken, minkä lisäksi on huomattava, että lopullinen patenttituomioistuinsovimuksen tulkintavalta jää yhdistetylle patenttituomioistuimelle. Tässä vaiheessa ei siten ole mahdollista sanoa varmuudella, estääkö kansallisessa tuomioistuimessa nostettu loukkauskanne samaa patenttia koskevan mitättömyyskanteen nostamisen yhdistetyssä patenttituomioistuimessa samojen asianosaisten kesken.

Artiklan 3 ja 4 kohdassa määrätään patentinhaltijan ja -hakijan mahdollisuudesta sulkea ennen siirtymäajan päättymistä myönnetty tai haettu eurooppapatentti ja sille myönnetty lisäsuojatodistus pois yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivallasta (opt-out) sekä peruuttaa poissulkeminen (opt back in). Poissulkemisen edellytyksenä on se, ettei kannetta ole vielä nostettu yhdistetyssä patenttituomioistuimessa ennen siirtymäkauden päättymistä. Yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaisten toimivallan pois sulkemisesta on ilmoitettava kirjaamoon viimeistään kuukautta ennen siirtymäkauden päättymistä ja se astuu voimaan kirjaamon merkityä sen sopimuksen 10 artiklassa mainittuun rekisteriin. Poissulkemisen voi kuitenkin peruuttaa milloin tahansa, jollei kannetta ole vielä nostettu kansallisessa tuomioistuimessa. Myös tästä on ilmoitettava kirjaamoon ja poissulkemisen peruuttaminen tulee voimaan, kun se on merkitty edellä mainittuun rekisteriin.

Nykyisen valmistelutyön lähtökohtana on, että patentinhaltijan tekemä valinta sulkea pois tuomioistuimen toimivalta koskee patentin koko elinkaarta ja kaikkia maita, joissa patentti on saatettu kansallisesti voimaan. Tässä tilanteessa perinteistä eurooppapatenttia käsitellään yhtenä patenttina eikä erillisinä kansallisina patentteina. Tilanteessa, jossa patentilla on eri maissa eri haltijat tai useita haltijoita, tuomioistuimen toimivallan poissulkemista ja palauttamista on haettava yhdessä. Yhdistetyllä patenttituomioistuimella ei ole siirtymäajan jälkeenkään toimivaltaa käsitellä kyseistä patenttia koskevia riita-asioita niin kauan kun patentti on voimassa, jollei patentinhaltija tai -haltijat palauta toimivaltaa ilmoittamalla siitä tuomioistuimen kirjaamoon.

Sopimusta koskeissa neuvotteluissa ja tuomioistuimen toiminnan käynnistymistä valmistelevan valmistelukomitean piirissä on katsottu, että kanteen nostaminen siirtymäkaudella kansallisessa tuomioistuimessa sekä yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivallan poissulkeminen vaikuttaa myös riitoihin sovellettavaan lainsäädäntöön. Näissä tilanteissa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus ei tule sovellettavaksi vaan riita-asia ratkaistaan puhtaasti kunkin maan kansallisen lainsäädännön pohjalta ja ainoastaan kyseistä maata koskevin vaikutuksin.

Artiklan 5 kohdan mukaan tuomioistuimen hallintokomitea voi päättää jatkaa siirtymäkautta enintään seitsemällä vuodella. Päätöstä varten hallintokomitea toteuttaa patenttijärjestelmän käyttäjien laajan kuulemisen ja laatii selvityksen siitä, kuinka paljon kansallisissa tuomioistuimissa on artiklan 1 kohdan mukaisesti edelleen nostettu loukkaus- ja mitätöintikanteita sekä sen syistä ja vaikutuksista. Kuuleminen toteutetaan ja selvitys laaditaan, kun viisi vuotta on kulunut sopimuksen voimaantulosta. Hallintokomitea tekee päätöksensä kuulemisen ja tuomioistuimen lausunnon perusteella.

Siirtymäjärjestely vaikuttaa eurooppalaisessa patenttijärjestelmässä hyvin pitkään, koska opt-out mahdollisuus säilyy siirtymäkauden ajan myös sen aikana haettavilla perinteisillä eurooppapatenteilla ja niitä koskevilla lisäsuojatodistuksilla. Näin ollen siirtymäjärjestelyn vaikutus

voi kestää jopa 39 vuotta yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen voimaantulosta.

Siirtymäjärjestelyjen osalta on erityisesti huomattava, että ne koskevat ainoastaan perinteisiä eurooppapatentteja ja niille myönnettyjä lisäsuojatodistuksia. Vaikutukseltaan yhtenäiset eurooppapatentit ovat alusta alkaen yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaisessa toimivallassa.

Artiklan määräykset vaikuttavat ratkaisevasti siihen, milloin sopimukseen sisältyviä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä sovelletaan. Näin myös artiklan on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

V OSA LOPPUMÄÄRÄYKSET

Osan 87 artiklaan sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

84 artikla. *Allekirjoittaminen, ratifiointi ja liittyminen.* Artiklassa määrätään sopimuksen allekirjoittamisesta, ratifiointista ja liittymisestä. Artiklan 1 kohdan mukaan sopimus on avoinna allekirjoittamista varten kaikille Euroopan unionin jäsenvaltioille 19 päivästä helmikuuta 2013 alkaen. Sopimuksen ovat tähän mennessä allekirjoittaneet Puolaa, Kroatiaa ja Espanjaa lukuun ottamatta kaikki unionin jäsenvaltiot.

Artiklan 2 kohdan mukaan sopimus ratifioidaan kunkin jäsenvaltion valtiosäännön asettamisen vaatimusten mukaisesti ja ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristöön, joka toimii tallettajana. Tämän lisäksi jäsenvaltion tulee artiklan 3 kohdan mukaan ilmoittaa ratifiointista Euroopan komissiolle siten kun yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen 18 artiklan 3 kohdassa on säädetty.

Artiklan 4 kohdan mukaan sopimukseen voivat liittyä kaikki jäsenvaltiot ja liittymisasiakirjat talletetaan tallettajan eli Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön huostaan. Tämä tarkoittaa, että kaikki jäsenvaltiot voivat liittyä sopimukseen myös sen jälkeen kun se on tullut kansainvälisesti voimaan.

85 artikla. *Tallettajan tehtävät.* Artiklassa määrätään tallettajan tehtävistä. Artiklan 1 kohdan mukaan tallettaja eli Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristö laatii sopimuksen oikeaksi todistetut jäljennökset ja toimittaa ne kaikkien sopimuksen allekirjoittaneiden tai siihen liittyneiden tai siihen liittyneiden jäsenvaltioiden hallituksille. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus on julkaistu liitteineen ja allekirjoituksineen Euroopan unionin virallisessa lehdessä C 175, 20.6.2013.

Artiklan 2 kohdan mukaan tallettaja antaa allekirjoittaneiden tai liittyneiden jäsenvaltioiden hallituksille tiedoksi kaikki allekirjoitukset, kaikkien ratifioimiskirjojen ja liittymiskirjojen tallettamiset ja sopimuksen voimaantulopäivän. Neuvoston pääsihteeristö tiedottaa ratifiointien edistymisestä sekä jäsenvaltioiden pysyvien edustustojen kautta että verkkosivuillaan.

Artiklan 3 kohdan mukaan tallettaja rekisteröi yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen Yhdistyneiden kansakuntien sihteeristössä.

86 artikla. *Sopimuksen kesto.* Artiklassa määrätään siitä, että yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus on voimassa rajoittamattoman ajan.

87 artikla. Tarkistaminen. Artikla sisältää määräykset sopimuksen tarkistamisesta ja muuttamisesta. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomioistuimen hallintokomitea toteuttaa patenttijärjestelmän käyttäjien laajan kuulemisen, joka koskee tuomioistuimen toimintaa, tehokkuutta ja kustannustehokkuutta sekä patenttijärjestelmän käyttäjien luottamusta tuomioistuimen päätösten laatuun. Kuuleminen järjestetään joko seitsemän vuotta sopimuksen voimaantulon jälkeen tai sen jälkeen kun tuomioistuin on tehnyt päätöksen 2 000 loukkaustapauksessa ja sen jälkeen tarvittaessa säännöllisin väliajoin. Kyseisen kuulemisen ja tuomioistuimen lausunnon perusteella hallintokomitea voi päättää tarkistaa sopimusta tuomioistuimen toiminnan parantamiseksi. Artiklan 2 kohdan mukaan hallintokomitea voi muuttaa sopimusta sen mukauttamiseksi patentteja koskevaan kansainväliseen sopimukseen tai unionin oikeuteen.

Artiklan 3 kohdan mukaan tuomioistuimen hallintokomitea tekee päätöksen sopimuksen tarkastamisesta tai mukauttamisesta sopimuksen 12 artiklan 3 kohdan mukaisesti kolmen neljäsosan enemmistöllä. Hallintokomitean päätös ei kuitenkaan astu voimaan, jos jokin sopimusjäsenvaltio ilmoittaa kahdentoista kuukauden kuluessa päätöksen tekemispäivästä, ettei se halua päätöksen sitovan sitä. Tässä tilanteessa kutsutaan koolle sopimusjäsenvaltioiden tarkistuskonferenssi. Näin ollen jokaisella sopimusjäsenvaltiolla on mahdollisuus estää sopimuksen tarkistamista ja mukauttamista koskevan päätöksen voimaantulo omien kansallisten päätöksentekomenettelyjen perustella. Tarkistuskonferenssissa tehtävä päätökset sopimuksen muuttamisesta vaativat kaikkien sopimusjäsenvaltioiden hyväksynnän.

Koska artikla sisältää määräykset sopimuksen muuttamisesta myös sopimukseen sisältyvien lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten osalta, artiklan on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

88 artikla. Sopimuksen kielet. Artiklassa määrätään sopimuskielistä. Artiklan 1 kohdan mukaan englannin-, ranskan- ja saksankieliset tekstit ovat todistusvoimaisia. Artiklan 2 kohdan mukaan sopimuksen tekstit, jotka on laadittu muilla kielillä, pidetään virallisina teksteinä, jos tuomioistuimen hallintokomitea on hyväksynyt ne. Jos eri tekstien välillä on eroja, englannin-, ranskan- ja saksankieliset tekstit ovat ensisijaisia.

Euroopan unionin virallisessa lehdessä C 175, 20.6.2013, s. 1 julkaistut kieliversiot eivät sopimuksen määräyksen mukaan ole virallisia tekstejä, koska hallintokomitea ei ole niitä hyväksynyt. Kieliversiot on kuitenkin valmisteltu Euroopan unionin neuvoston juristilingvistimenettelyssä ennen sopimustekstin julkaisua virallisessa lehdessä. Tämän menettelyn voidaan katsoa mahdollistavan kieliversioiden hyväksymisen virallisiksi teksteiksi hallintokomiteassa, kun sen toiminta käynnistyy.

89 artikla. Voimaantulo. Artiklassa määrätään sopimuksen voimaantulosta. Artiklan 1 kohdan mukaan sopimus tulee voimaan kolmannentoista ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamista seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jos tallettajiin kuuluvat ne kolme jäsenvaltiota, joissa oli voimassa suurin määrä eurooppapatentteja sopimuksen allekirjoittamisvuotta edeltäneenä vuonna tai yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen suhdetta tähän sopimukseen koskevien asetuksen muutosten voimaantulopäivää seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen mukaan, mikä ajankohdista on myöhemmin. Artiklan 1 kohdassa mainittu aikaisin mahdollinen voimaantuloajankohta oli 1 päivä tammikuuta 2014 ja se ei ole voimaantulon kannalta enää merkityksellinen.

Käytännössä sopimuksen voimaantuloon vaaditaan Saksan, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Ranskan ratifioimiskirjan tallettaminen, koska näissä maissa oli sopimuksen allekirjoittamista edeltävänä vuonna, eli vuonna 2012, suurin määrä eurooppapatentteja voimassa. Lisäksi vaaditaan vähintään kymmenen muun sopimusjäsenvaltion ratifioimiskirjan tallettaminen.

Artiklan 2 kohdassa määrätään, että sopimuksen voimaantulon jälkeen tapahtuvat ratifioinnit ja liittymiset tulevat voimaan ratifioimis- ja liittymiskirjan tallettamista seuraavan neljän kuukauden ensimmäisenä päivänä.

LIITE I YHDISTETYN PATENTTITUOMIOISTUIMEN PERUSSÄÄNTÖ

1 artikla. *Perussäännön soveltamisala.* Artiklassa määrätään, että perussääntöön sisältyvät tuomioistuinta koskevat institutionaaliset ja varainhoitoa koskevat järjestelyt.

1 luku. Tuomarit

Luvun 2 – 4 ja 6 – 10 artiklaan sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

2 artikla. *Tuomareiden kelpoisuus.* Artiklassa määrätään tuomareiden kelpoisuudesta. Artiklan 1 kohdan mukaan kuka tahansa henkilö, joka on jonkin sopimusjäsenvaltion kansalainen ja täyttää sopimuksen 15 artiklassa ja perussäännössä asetetut vaatimukset, voidaan nimittää tuomariksi. Artiklan 2 kohdan mukaan tuomareiden on osattava hyvin vähintään yhtä Euroopan patenttioviraston virallista kieltä. Artiklan 3 kohdassa määrätään, että sopimuksen 15 artiklassa edellytetty patenttioikeudenkäyntejä koskeva kokemus, voidaan hankkia perussäännön 11 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaisessa koulutuksessa, eli tuomioistuimen järjestämässä tuomariehdokkaiden ja uusien tuomareiden koulutuksessa.

Suomessa tuomioistuinten tuomareiden yleisistä kelpoisuusvaatimuksista säädetään tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 11 §:ssä. Tuomareiden kelpoisuusvaatimuksista on osin säädetty myös tuomioistuinta koskevissa erityislaeissa. Markkinaoikeudesta annetun lain 4 §:ssä säädetään markkinaoikeustuomareiden ja markkinaoikeusinsinöörien erityisistä kelpoisuusvaatimuksista.

3 artikla. *Tuomareiden nimittäminen.* Artiklassa määrätään tuomareiden nimittämisestä. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomarit nimitetään sopimuksen 16 artiklassa esitetyn menettelyn mukaisesti. Artiklan 2 kohdassa määrätään, että avoinna olevista paikoista on ilmoitettava julkisesti, ja ilmoituksissa on esitettävä perussäännön 2 artiklan mukaiset asiaankuuluvat kelpoisuusvaatimukset. Neuvoa-antava komitea antaa lausunnon hakijoiden soveltuvuudesta tuomioistuimen tuomarin tehtävien hoitoon. Tarvittaessa neuvoa-antava komitea voi suositella, että tuomariehdokas saa ennen nimittämispäätöstä perussäännön 11 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaista patenttioikeudenkäyntejä koskevaa koulutusta.

Artiklan 3 kohdassa määrätään, että tuomioistuimen hallintokomitean on tuomareita nimittäessään varmistettava paras mahdollinen oikeudellinen ja tekninen asiantuntemus sekä tuomioistuimen tasapainoinen kokoonpano, joka pohjautuu mahdollisimman laajaan maantieteelliseen jakaumaan sopimusjäsenvaltioiden kansalaisten keskuudessa. Artiklan 4 kohdan mukaan tuomioistuimeen nimitetään niin monta tuomaria kuin on tarpeen tuomioistuimen moitteettoman toiminnan varmistamiseksi ja aluksi vähintään tarvittava määrä tuomareita yhden kokoonpanon muodostamiseksi kussakin ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostossa ja kahden kokoonpanon muodostamiseksi muutoksenhakutuomioistuimessa.

Artiklan 5 kohdan mukaan lainoppineiden tuomareiden ja päätoimisten teknisen pätevyyden omaavien tuomareiden nimittämistä koskevassa päätöksessä on mainittava se tuomioistuimen oikeusaste ja/tai se ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaosto, johon kukin tuomari nimitetään, sekä yksi tai useampi teknologian ala, jonka osalta teknisen pätevyyden omaava tuomari nimitetään. Artiklan 6 kohdassa määrätään, että osa-aikaiset teknisen pätevyyden omaavat tuomarit nimitetään tuomioistuimen tuomareiksi ja otetaan tuomaripooliin heidän erityisen pä-

tevyytensä ja kokemuksensa perusteella. Näiden tuomareiden nimittämisessä on varmistettava, että kaikki teknologian alat ovat edustettuina tuomaripoolissa.

Tuomareiden nimittämisestä säädetään Suomessa lailla. Kansallisten tuomioistuinten tuomareiden nimittämisestä säädetään perustuslain 102 §:ssä ja tuomareiden nimittämisestä annetussa laissa. Tuomareiden nimittämisestä voidaan säätää myös tuomioistuimia koskevissa laeissa. Markkinaoikeudesta annetun lain 4 §:ssä säädetään markkinaoikeustuomareiden ja markkinaoikeusinsinöörien nimittämisestä. Osa-aikaisten teknisen pätevyyden omaavien tuomareiden osalta perussäännön 3 artiklan määräyksiä voidaan myös verrata markkinaoikeuden sivutoimisten asiantuntijajäsenten nimittämiseen, jota säädellään markkinaoikeudesta annetun lain 6-8 §:ssä.

4 artikla. *Tuomareiden toimikausi.* Tuomarit nimitetään kuuden vuoden toimikaudeksi nimityskirjassa määrätystä päivästä. Jos nimityskirjassa ei ole määräystä alkamispäivästä, toimikausi alkaa sinä päivänä, jona nimityskirja on päivätty. Tuomarit voidaan nimittää uudelleen.

Kansallisten tuomioistuinten tuomareiden nimittämisestä säädetään perustuslain 102 §:ssä ja tuomareiden nimittämisestä annetussa laissa. Tuomari voidaan nimittää vakinaiseksi tai, mikäli vakinaisen tuomarin virka on ilman hoitajaa vai vakinainen tuomari on estynyt tai vuosilomalla, määräajaksi. Määräaikaisista tuomareista säädetään tuomareiden nimittämisestä annetun lain 3 luvussa. Vakinaisista tuomareista säädetään tuomareiden nimittämisestä annetun lain 2 luvussa.

5 artikla. *Neuvoa-antavan komitean jäsenten nimittäminen.* Artiklassa määrätään, että kukin sopimusjäsenvaltio ehdottaa neuvoa-antavaan komiteaan jäsentä, joka täyttää sopimuksen 14 artiklan 2 kohdassa asetetut vaatimukset. Sopimuksen artiklassa edellytetään, että jäsenet ovat patenttituomareita tai patenttioikeuden alalla ja patenttioikeudenkäynneissä toimivia ammatinharjoittajia, joilla on korkein tunnustettu pätevyys. Tuomioistuimen hallintokomitea nimittää neuvoa-antavan komitean jäsenet yhteisestä sopimuksesta.

6 artikla. *Vala.* Artiklassa määrätään tuomareiden vannomasta valasta. Ennen tehtäviinsä ryhtymistä tuomarit vannovat julkisessa oikeuden istunnossa valan, jonka mukaan he suorittavat tehtävänsä puolueettomasti ja tunnollisesti sekä pitävät tuomioistuimen neuvottelut salassa.

Tuomareiden vannomasta valasta säädetään Suomessa oikeudenkäymiskaaren 1 luvun 6 ja 7 §:ssä.

7 artikla. *Esteettömyys.* Artiklassa määrätään tuomareiden esteettömyydestä ja se sisältää luettelontilanteista, joissa tuomarit eivät saa osallistua käsittelyyn esteellisyyden johdosta. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomarit allekirjoittavat heti valan vannottuaan, vakuutuksen, jossa he lupaavat toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittaa tehtävästään johtuvia velvollisuuksia ja osoittaa kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja.

Artiklan 2 kohdan mukaan tuomarit eivät saa osallistua käsittelyyn missään asiassa jossa 1) he ovat olleet neuvonantajina; 2) he ovat olleet asianosaisena tai toimineet jonkin asianosaisen puolesta; 3) heitä on pyydetty antamaan lausunto tuomioistuimen, valituslautakunnan, sovittelun- tai välityskokoonpanon tai tutkintalautakunnan jäsenenä tai muussa ominaisuudessa; 4) heillä on henkilökohtainen tai taloudellinen etu kyseessä olevassa asiassa tai suhteessa johonkin asianosaiseen; tai 5) he ovat johonkin asianosaiseen tai asianosaisten edustajaan sukulaisuussuhteessa.

Artiklan 3 ja 4 kohdissa määrätään menettelystä, jota noudatetaan tuomarin esteellisyyskysymyksissä. Jos tuomari jostakin erityisestä syystä katsoo, että hänen ei tulisi osallistua tietyn asian ratkaisuun tai käsittelyyn, hänen on ilmoitettava siitä muutoksenhakutuomioistuimen presidentille tai, ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomarin kohdalla, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentille. Jos asianomainen muutoksenhakutuomioistuimen presidentti tai ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti jostakin erityisestä syystä katsoo, että tuomarin ei tulisi osallistua tietyn asian käsittelyyn tai ratkaisuun tietyssä asiassa, muutoksenhakutuomioistuimen presidentin tai ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentin on perusteltava tämä kirjallisesti ja ilmoitettava asiasta asianomaiselle tuomarille. Lisäksi kuka tahansa käsiteltävän asian asianosainen voi vastustaa tuomarin osallistumista käsittelyyn mistä tahansa artiklan 2 kohdassa mainitusta syystä tai jos tuomarin epäillään perustellusti olevan esteellinen.

Artiklan 5 kohdan nojalla artiklan soveltamiseen liittyvät ongelmat ratkaistaan työjärjestyksen mukaisesti puheenjohtajiston päätöksellä niin, että asianomaista tuomaria kuullaan, mutta hän ei osallistu asiaa koskeviin neuvotteluihin.

Suomessa tuomareiden esteellisyydestä säädetään oikeudenkäymiskaaren 13 luvussa. Varsinaiset esteellisyysperusteet sisältyvät luvun 4—7 §:n. Oikeudenkäymiskaari ja perussääntö eroavat toisistaan siltä osin, että perussääntö määrää esteelliseksi tuomarin, joka on sukulaisuussuhteesta asianosaiseen tai asianosaisen edustajaan, kun taas oikeudenkäymiskaaressa säädetään esteellisyydestä asianosaisen ollessa tuomarin läheinen.. Oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 3 §:ssä on tarkasti määritelty, mitä läheisellä tarkoitetaan. Määritelmä sisältää myös henkilöitä, jotka eivät suoraan sisälly sukulaisuus-suhteen määritelmään: läheinen on myös tuomarille muuten erityisen läheinen henkilö. On epäselvää, mitä perussäännön artiklan 2 kohdan e alakohdassa tarkoitetaan sukulaisuussuhteella. Käsitettä ei ole määritelty sopimuksessa tai perussäännössä.

Menettelystä esteellisyyttä koskevassa kysymyksessä säädetään oikeudenkäymiskaaren 13 luvun 8 ja 9 §:ssä. Erona yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen määräyksiin, oikeudenkäymiskaaressa säädetään myös, että esteelliseksi väitetty tuomari voi itse ratkaista väitteen esteellisyydestään, jos tuomioistuin ei ole ilman häntä päätösvaltainen eikä hänen tilalleen ole ilman huomattavaa viivytystä saatavissa esteetöntä tuomaria, tai jos väite on selvästi perusteeton.

8 artikla *Tuomareiden koskemattomuus.* Artiklassa määrätään tuomareiden koskemattomuudesta. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomareilla on lainkäyttölinen koskemattomuus ja heidän koskemattomuutensa jatkuu heidän toimikautensa päätyttyä heidän virassaan suorittamiensa toimien osalta. Artiklan 2 kohdan nojalla puheenjohtajisto voi poistaa koskemattomuuden. Artiklan 3 kohdassa määrätään, että jos koskemattomuus on poistettu ja tuomaria vastaan pannaan vireille rikosoikeudenkäynti, asian voi sopimusjäsenvaltiossa tutkia vain tuomioistuin, joka on toimivaltainen tuomitsemaan korkeimman kansallisen tuomioistuimen jäseniä.

Artiklan nojalla yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomarit nauttivat artiklassa kuvatuin edellytyksin Suomessa koskemattomuutta, ellei tuomioistuimen puheenjohtajisto ole poistanut koskemattomuutta. Mikäli tuomaria vastaan pantaisiin vireille rikosoikeudenkäynti, artiklan 3 kohdan nojalla toimivaltainen tuomioistuin olisi Suomessa valtakunnanoikeus, jossa nostetaan perustuslain 101 §:n mukaan syyte korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden jäsentä vastaan lainvastaisesta menettelystä virkatoimessa. Valtakunnanoikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä annetun lain (196/2000) 2 §:n 2 momentissa säädetään lisäksi, että jos Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen mukaan syyte velvoitteessa tarkoitettua hen-

kilöä vastaan on käsiteltävä valtakunnanoikeudessa ja kansainvälisestä velvoitteesta ei muuta johdu, sovelletaan 3-5 luvun säännöksiä.

Koskemattomuudesta on Suomessa säädettävä lailla. Esimerkiksi laissa oikeudenkäyntiin ja esitutkintaan osallistuvien henkilöiden koskemattomuudesta eräissä tapauksissa annetussa laissa (11/1994) säädetään sellaisten henkilöiden koskemattomuudesta, jotka saapuvat Suomen viranomaisen kutsusta tai nimenomaisella suostumuksella toisesta valtiosta kuultavaksi.

Artiklan 4 kohdan mukaan tuomioistuimen tuomareihin sovelletaan Euroopan unionin erioikeuksia ja vapauksia koskevaa pöytäkirjaa, sanotun kuitenkin rajoittamatta tuomareiden lainkäyttöllistä koskemattomuutta koskevien perussäännössä esitettyjen määräysten soveltamista. Määräyksessä mainittu pöytäkirja on Euroopan unionin perussopimukseen liitetty pöytäkirja (N:o 7) Euroopan unionin erioikeuksista ja vapauksista. Määräys myöntää pöytäkirjassa määritellyt erioikeudet ja vapaudet vain yhdistetyn patenttituomioistuimen tuomareille, ei tuomioistuimen muulle henkilökunnalle. Pöytäkirjassa määritellyt tuomareihin sovellettavat erioikeudet ja vapaudet koskevat lähinnä verotusta, tullittomuutta ja maahantulohelpotuksia. Pöytäkirjan mukaan palkasta maksetaan kansallisen veron sijaan veroa unionille. Tuomareihin sovellettaisiin ajoneuvon verovapauden osalta samoja ehtoja kuin autoverolain (1482/1994) 22 ja 22 a §:ssä säädetään diplomaattisten edustustojen ja Euroopan yhteisöjen Suomessa sijaitsevien toimielimien osalta. Ajoneuvo olisi verosta vapaa, kun se tulisi Suomeen saapuvan pysyvästi muualla kuin Suomessa asuneen henkilön viralliseen käyttöön ja omistukseen. Lisäksi ajoneuvoa ei saisi myydä eikä muutoinkaan luovuttaa ennen kuin kolme vuotta on kulunut ajoneuvon rekisteröimisestä kysymyksessä olevaan käyttöön. Määräys erioikeuksista ja vapauksista kuuluu lainsäädännön alaan ja vaatii eduskunnan hyväksymisen (PeVL 38/2000 vp).

9 artikla. Tehtävien päättyminen. Artiklassa määrätään tuomarin tehtävien päättymisestä, erityisesti tuomarin erotessa tehtävästään. Lukuun ottamatta toimikauden päättymistä tai kuolintapauksia, tuomarin tehtävät päättyvät, kun hän eroaa tehtävästään. Erokirje osoitetaan muutoksenhakutuomioistuimen presidentille tai, kun on kyse ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomareista, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentille toimitettavaksi edelleen tuomioistuimen hallintokomitean puheenjohtajalle. Tuomari jatkaa tehtävissään, kunnes hänen seuraajansa ryhtyy tehtäviinsä, paitsi jos sovelletaan perussäännön 10 artiklaa tehtävistä vapauttamisesta. Avoimena oleva paikka täytetään nimittämällä uusi tuomari edeltäjän toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi.

Suomessa tuomarin tehtävien päättymisestä säädetään valtion virkamieslaissa (750/1994).

10 artikla. Tehtävistä vapauttaminen. Artiklassa määrätään tuomarin tehtävistä vapauttamisesta. Artiklan 1 kohdan mukaan tuomari voidaan vapauttaa tehtävistään tai häneltä voidaan evätä oikeus muihin etuihin. Näin voidaan toimia ainoastaan, jos puheenjohtajisto päättää, että hän ei enää täytä vaadittavia edellytyksiä tai tehtävistään johtuvia velvoitteita. Asianomaista tuomaria on kuultava asian käsittelyssä, mutta hän ei saa osallistua asiaa koskeviin neuvotteluihin. Artiklan 2 kohdan mukaan tuomioistuimen kirjaamo ilmoittaa tuomarin tehtävistä vapauttamisesta tai muiden etujen epäämisestä tuomioistuimen hallintokomitean puheenjohtajalle. Artiklan 3 kohdan mukaan jos tuomari vapautetaan tehtävistään tällaisella päätöksellä, paikka tulee avoimeksi sitä koskevasta ilmoituksesta.

Suomessa tuomareiden riippumattomuus ja heidän oikeutensa pysyä tehtävässään on keskeinen osa perustuslain 3 §:ssä tarkoitettua tuomioistuinten riippumattomuutta ja liittyy tällaisena myös perustuslain 21 §:n oikeusturvatakeisiin. Tuomareiden virassapysymisoikeus on taattu perustuslain 103 §:ssä. Vakinaiseen virkaan nimitetyn tuomarin virassa pysymisen suoja on vahva. Hänet voidaan julistaa virkansa menettäneeksi ainoastaan tuomioistuimen tuomiolla.

Jos tuomari on sairauden, vian tai vamman vuoksi menettänyt työkykynsä eikä hän itse hae eroa, tuomioistuin, jossa tuomari työskentelee, tai ylempi tuomioistuin voi vaatia eroa. Eron antamisesta päättää yleensä ylempi tuomioistuin. Asia on käsiteltävä lainkäyttöjärjestyksessä. Muutoksenhaku on järjestetty tuomioistuinlinjoittain.

Tuomarin virassapysymisoikeus on Suomen lainsäädännössä turvattu sopimusta paremmin. Virassapysymisoikeuden näkökulmasta tuomarin riippumattomuutta ei ole taattu sopimuksessa tavalla, joka täysin vastaisi Suomessa vallitsevaa käsitystä. Voidaan kuitenkin katsoa, että perussäännön määräykset toteuttavat tarvittavissa määrin tuomioistuimen riippumattomuutta, sillä tuomarin virasta vapauttamisesta päättää tuomioistuin, samoin kuin Suomessa, vaikkakin puheenjohtajiston päätöksellä.

11 artikla. Koulutus. Artiklassa määrätään tuomareille annettavasta koulutuksesta. Artiklan 1 kohdassa määrätään, että tuomareille annetaan asianmukaista ja säännöllistä koulutusta sopimuksen 19 artiklan mukaisen koulutusohjelman mukaisesti. Puheenjohtajisto hyväksyy koulutusta koskevat säännöt, joilla varmistetaan koulutusohjelman toteuttaminen ja yleinen johdonmukaisuus.

Artiklan 2 kohdan mukaan koulutusohjelman on toimittava foorumina asiantuntemuksen vaihdolle ja keskustelulle. Erityisesti koulutusohjelmassa järjestetään kurseja, konferensseja, seminaareja, työpajoja ja symposiumeja, tehdään yhteistyötä kansainvälisten organisaatioiden ja koulutuslaitosten kanssa teollis- ja tekijänoikeuksien alalla sekä edistetään ja tuetaan ammatillista jatkokoulutusta. Artiklan 4 kohdassa määrätään lisäksi, että koulutusohjelmassa on varmistettava tuomioistuimen tuomariehdokkaiden ja uusien tuomareiden asianmukainen koulutus sekä tuettava hankkeita, joiden tarkoituksena on helpottaa yhteistyötä edustajien, patenttiasiamiesten ja tuomioistuimen välillä.

Artiklan 3 kohdassa määrätään vuotuisen työohjelman ja koulutusta koskevien suuntaviivojen laatimisesta. Näihin on sisällyttävä kunkin tuomarin osalta vuotuinen koulutussuunnitelma, jossa määritetään hänen tärkeimmät koulutustarpeensa koulutusta koskevien sääntöjen mukaisesti.

12 artikla. Palkka. Artiklassa määrätään, että tuomioistuimen hallintokomitea vahvistaa muutoksenhakutuomioistuimen presidentin, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentin, tuomareiden, kirjaajan, apulaiskirjaajan ja henkilöstön palkat.

2 luku. Organisaatiota koskevat määräykset

Luvun 15, 18, 19, 21 ja 22 artikloihin sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

1 jakso

Yhteiset määräykset

13 artikla. Muutoksenhakutuomioistuimen presidentti. Artiklassa määrätään muutoksenhakutuomioistuimen presidentin valinnasta ja tehtävistä. Muutoksenhakutuomioistuimen tuomarit valitsevat keskuudestaan muutoksenhakutuomioistuimen presidentin kolmen vuoden toimikaudeksi. Muutoksenhakutuomioistuimen presidentti voidaan valita kahdesti uudelleen. Muutoksenhakutuomioistuimen presidentti valitaan salaisella äänestyksellä. Valituksi tulee ehdotoman ääntenenemmistön saanut tuomari. Jos kukaan ei saa ehdotonta ääntenenemmistöä, pidetään toinen äänestyskierrös, jolloin valituksi tulee eniten ääniä saanut tuomari.

Muutoksenhakutuomioistuimen presidentti johtaa muutoksenhakutuomioistuimen lainkäyttöä ja hallintoa sekä toimii täysistunnossa kokoontuvan muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajana. Jos muutoksenhakutuomioistuimen presidentin tehtävä päättyy ennen hänen toimikautensa päättymistä, valitaan seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

14 artikla. *Ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti.* Artiklassa määrätään ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentin valinnasta ja tehtävistä. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen päätoimiset tuomarit valitsevat keskuudestaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentin kolmen vuoden toimikaudeksi. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti voidaan valita kahdesti uudelleen. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen ensimmäisen presidentin on oltava sen sopimusjäsenvaltion kansalainen, jonka alueella keskusjaoston toimipaikka sijaitsee. Sopimuksen 7 artiklan 2 kohdan mukaisesti keskusjaoston toimipaikka on Pariisissa. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti johtaa ensimmäisen asteen tuomioistuimen lainkäyttöä ja hallintoa.

15 artikla. Puheenjohtajisto. Artiklassa määrätään tuomioistuimen puheenjohtajiston muodostumisesta, tehtävistä ja päätösvaltaisuudesta. Artiklan 1 kohdan mukaan puheenjohtajisto muodostuu muutoksenhakutuomioistuimen presidentistä, joka toimii sen puheenjohtajana, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentistä, kahdesta muutoksenhakutuomioistuimen tuomareiden keskuudesta valituista tuomareista, kolmesta ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomareiden keskuudesta valituista tuomioistuimen päätoimisista tuomareista sekä kirjaajasta, joka on puheenjohtajiston äänioikeudeton jäsen. Puheenjohtajisto koostuu näin ollen seitsemästä tuomarista ja kirjaajasta. Artiklan 4 kohdan mukaan kirjaaja ei osallistu artiklassa 7 (esteettömyys), 8 (tuomareiden koskemattomuus), 10 (tuomarin tehtävästä vapauttaminen) ja 22 (kirjaajan nimittäminen ja vapauttaminen tehtävistä) tarkoitettujen puheenjohtajiston päätöksen tekemiseen.

Artiklan 2 kohdan mukaan puheenjohtajisto hoitaa tehtäviään tämän perussäännön mukaisesti. Se voi siirtää tiettyjä tehtäviä yhdelle jäsenistään, sanotun kuitenkin rajoittamatta sen omaa vastuuta. Artiklan 3 kohdan mukaan puheenjohtajisto on vastuussa tuomioistuimen hallinnoinnista ja erityisesti se a) laatii työjärjestyksen muuttamista koskevat sopimuksen 41 artiklan mukaiset ehdotukset ja tuomioistuimen varainhoitosääntöjä koskevat ehdotukset; b) valmistelee tuomioistuimen vuotuisen talousarvion, tilinpäätöksen ja vuosikertomuksen ja toimittaa ne budjettikomitealle; c) laatii tuomareiden koulutusohjelmaa koskevat suuntaviivat ja valvoo niiden täytäntöönpanoa; d) tekee päätökset kirjaajan ja apulaiskirjaajan nimittämisestä ja vapauttamisesta tehtävistä; e) vahvistaa kirjaamoja ja alakirjaamoja koskevat säännöt; sekä f) antaa sopimuksen 83 artiklan 5 kohdan mukaisen lausunnon, joka koskee sopimukseen sisältyvän siirtymäkauden mahdollista jatkamista. Artiklan 5 kohdan mukaan puheenjohtajisto voi tehdä päteviä päätöksiä ainoastaan kun sen kaikki jäsenet ovat läsnä tai asianmukaisesti edustettuna. Päätökset tehdään äänen enemmistöllä

Puheenjohtajistoa koskevat määräykset liittyvät tuomarin tehtävästä vapauttamisen (10 artikla) kautta olennaisesti tuomioistuimen riippumattomuuteen. Yleisesti asioista, jotka liittyvät tuomioistuimen johtamiseen säädetään Suomessa lailla. Ottaen huomioon puheenjohtajiston toimivallan merkityksen, sitä koskevien määräysten on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

16 artikla. Henkilöstö. Artiklassa määrätään tuomioistuimen henkilöstöstä. Tuomioistuimen virkamiesten ja muiden työntekijöiden tehtävänä on avustaa muutoksenhakutuomioistuimen presidenttiä, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidenttiä, tuomareita ja kirjaajaa. He ovat kirjaajan alaisia muutoksenhakutuomioistuimen presidentin ja ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentin alaisuudessa. Tuomioistuimen hallintokomitea vahvistaa tuomioistuimen virkamiesten ja muiden työntekijöiden henkilöstösäännöt.

17 artikla. *Lomakaudet.* Artiklassa määrätään tuomioistuimen lomakausista. Muutoksenhaku-tuomioistuimen presidentti vahvistaa puheenjohtajistoa kuultuaan lomakausien keston ja virallisten vapaapäivien noudattamista koskevat säännöt. Lomakausien aikana muutoksenhaku-tuomioistuimen presidentin ja ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentin tehtäviä voi hoitaa kuka tahansa tuomari, jota kyseessä oleva presidentti pyytää niin tekemään. Kiireellississä tapauksissa muutoksenhakutuomioistuimen presidentti voi kutsua tuomarit koolle. Muutoksenhakutuomioistuimen presidentti voi asianmukaisissa olosuhteissa myöntää virkavapaata muutoksenhakutuomioistuimen tuomareille ja ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomareille.

2 jakso

Ensimmäisen asteen tuomioistuin

18 artikla. *Paikallis- tai aluejaoston perustaminen ja lakkauttaminen.* Artiklassa määrätään paikallis- tai aluejaoston perustamisesta ja lakkauttamisesta. Paikallis- tai aluejaoston perustamiseksi esitettävä yhden tai useamman sopimusjäsenvaltion pyyntö osoitetaan yhdistetyn patenttituomioistuimen hallintokomitean puheenjohtajalle. Siinä on ilmoitettava paikallis- tai aluejaoston toimipaikka. Paikallis- tai aluejaoston perustamisesta tehtävässä hallintokomitean päätöksessä ilmoitetaan kyseiden jaoston tuomareiden lukumäärä, ja päätös on julkinen. Suomeen on tarkoitus perustaa yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaosto, joka sijaitisi Helsingissä. Asiaa on selostettu tarkemmin sopimuksen 7 artiklan yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Tuomioistuimen hallintokomitea tekee päätöksen paikallis- tai aluejaoston lakkauttamisesta sen sopimusjäsenvaltion pyynnöstä, jossa paikallisjaosto sijaitsee tai aluejaostoon osallistuvien sopimusjäsenvaltioiden pyynnöstä. Päätöksessä on ilmoitettava päivämäärä, jonka jälkeen jaoston käsiteltäväksi ei voida enää antaa uusia asioita, ja jaoston lakkauttamispäivä. Paikallis- tai aluejaostoon määrätty tuomarit määrätään keskusjaostoon kyseisen paikallis- tai aluejaoston lakkauttamispäivästä, ja jaostossa vielä vireillä olevat asiat sekä alakirjaamo ja kaikki sen asiakirjat siirretään keskusjaostoon.

Tuomioistuinten sijainti ja toimipaikat ovat asioita, joista Suomessa säädetään lailla. Esimerkiksi käräjäoikeuksien sijainnista säädetään käräjäoikeuslain (581/1993) 1 §:ssä ja käräjäoikeuksien istuntopaikoista ja osastoista säädetään käräjäoikeuslain 18 ja 18 a §:ssä.

19 artikla. *Kokoonpanot.* Artiklassa määrätään tuomioistuimen kokoonpanoista. Tuomareiden osoittamisesta ja asioiden jakamisesta jaostoissa sen kokoonpanoille määrätään työjärjestyksessä. Yksi kokoonpanon tuomareista nimitetään puheenjohtajana toimivaksi tuomariksi työjärjestyksen mukaisesti.

Kokoonpanot voivat työjärjestyksen mukaisesti siirtää tietyt tehtävät yhdelle tai useammalle tuomarille. Työjärjestyksen mukaisesti kuhunkin jaostoon voidaan nimetä pysyvä tuomari, joka käsittelee kiireelliset tapaukset. Tapauksissa, joissa asiaa käsittelee sopimuksen 8 artiklan 7 kohdan mukaisesti yksi tuomari tai pysyvä tuomari tämän artiklan mukaisesti, kyseinen tuomari suorittaa kokoonpanon kaikki tehtävät. Yksi kokoonpanon tuomareista toimii työjärjestyksen mukaan esittelijänä.

20 artikla. *Tuomaripooli.* Artiklassa määrätään tuomaripoolia koskevista käytännön järjestelyistä. Kirjaaja laatii luettelon, joissa ovat tuomaripoolin tuomareiden nimet. Kunkin tuomarin osalta luettelossa esitetään vähintään kyseessä olevan tuomarin kielitaito, teknologian ja kokemuksen ala sekä hänen aiemmin käsittelemänsä asiat. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen

presidentille osoitetussa pyynnössä osoittaa tuomaripoolista tuomari on esitettävä erityisesti asian kohde, kokoonpanon tuomareiden käyttämä Euroopan patenttiviraston virallinen kieli, oikeudenkäyntikieli ja vaadittu teknologian ala.

3 jakso

Muutoksenhakutuomioistuin

21 artikla. Kokoonpanot. Artiklassa määrätään muutoksenhakutuomioistuimen kokoonpanoista. Tuomareiden osoittamisesta ja asioiden jakamisesta kokoonpanoille määrätään työjärjestyksessä. Yksi kokoonpanon tuomareista nimitetään puheenjohtajana toimivaksi tuomariksi työjärjestyksen mukaisesti.

Muutoksenhakutuomioistuin voi puheenjohtajana toimivan tuomarin ehdotuksesta päättää saattaa asian täysistunnon käsiteltäväksi, jos asia on poikkeuksellisen tärkeä ja erityisesti, jos päätös voi vaikuttaa tuomioistuimen oikeuskäytännön yhtenäisyyteen ja johdonmukaisuuteen. Kokoonpanot voivat työjärjestyksen mukaisesti siirtää tietyt tehtävät yhdelle tai useammalle tuomarille. Yksi kokoonpanon tuomareista toimii työjärjestyksen mukaisesti esittelijänä.

Tuomioistuinten kokoonpanosta ja päätösvaltaisuudesta säädetään Suomessa oikeudenkäymiskaaren 1 ja 2 luvussa. Patenttiasioiden osalta tuomioistuimen kokoonpanosta ja päätösvaltaisuudesta säädetään markkinaoikeudesta annetun lain 3 luvussa.

4 jakso

Kirjaamo

22 artikla. Kirjaajan nimittäminen ja vapauttaminen tehtävistä. Artiklassa määrätään kirjaajan nimittämisestä ja vapauttamisesta tehtävistä. Puheenjohtajisto nimittää tuomioistuimen kirjaajan kuuden vuoden toimikaudeksi. Kirjaaja voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi. Kaksi viikkoa ennen kirjaajan nimittäispäivää muutoksenhakutuomioistuimen presidentti antaa puheenjohtajistolle tiedoksi tehtävää varten toimitetut hakemukset. Ennen tehtäviinsä ryhtymistä kirjaaja vannoo puheenjohtajistossa valan, jonka mukaan hän suorittaa kirjaajan tehtävät puolueettomasti ja tunnollisesti.

Kirjaaja voidaan vapauttaa tehtävästään vain, jos hän ei enää täytä tehtävistään johtuvia velvoitteita. Puheenjohtajisto tekee päätöksensä kirjaajaa kuultuaan. Jos kirjaajan tehtävä tulee avoimeksi ennen toimikauden päättymistä, puheenjohtajisto nimittää uuden kirjaajan kuuden vuoden toimikaudeksi. Kirjaajan ollessa poissa tai estynyt hoitamaan tehtäviään tai jos kirjaajan tehtävä on avoimena, muutoksenhakutuomioistuimen presidentti nimeää puheenjohtajistoa kuultuaan tuomioistuimen henkilöstöön kuuluvan hoitamaan kirjaajan tehtäviä.

Työ- tai virkasuhteen alkamisesta ja päättämisestä säädetään Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan lailla. Yleiset säännökset virkasuhteesta sisältyvät valtion virkamieslakiin (750/1994).

23 artikla. Kirjaajan tehtävät. Artiklassa määrätään kirjaajan tehtävistä. Kirjaaja avustaa tuomioistuinta, muutoksenhakutuomioistuimen presidenttiä, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidenttiä ja tuomareita heidän tehtäviensä suorittamisessa. Kirjaaja on vastuussa kirjaamon toiminnan järjestämisestä ja toiminnasta muutoksenhakutuomioistuimen presidentin valvonnassa. Kirjaaja on vastuussa erityisesti seuraavista tehtävistä: a) rekisterin pitäminen, joka sisältää tiedot kaikista tuomioistuimen käsiteltävinä olevista asioista; b) sopimuksen 18 artiklan (tuomaripooli), 48 artiklan 3 kohdan (tuomioistuimessa edustamaan oikeutettu eu-

rooppapatenttiasiamiehiä koskeva luettelo) ja 57 artiklan (tuomioistuimen asiantuntijoita koskeva luettelo) mukaisesti laadittujen luetteloiden pitäminen ja hallinnointi; c) luettelon pitäminen ja julkaiseminen sopimuksen 83 artiklan mukaisesti tuomioistuimen toimivallasta pois sulkemista (opt-out) ja pois sulkemisen peruuttamista (opt back in) koskevista ilmoituksista; d) tuomioistuimen päätösten julkaiseminen, jollei luottamuksellisten tietojen suojasta muuta johdu; e) vuosikertomusten julkaiseminen tilastotietoineen; sekä f) sen varmistaminen, että sopimuksen 83 artiklan mukaiset pois sulkemista koskevat tiedot ilmoitetaan Euroopan patenttivirastolle.

24 artikla. Rekisterin pitäminen. Artiklassa määrätään rekisterin pitämisestä. Yksityiskohtaiset säännöt tuomioistuimen rekisterin pitämisestä ovat puheenjohtajiston hyväksymissä kirjaamoja koskevissa säännöissä. Kirjaamon asiakirjojen saatavuutta koskevat säännöt vahvistetaan työjärjestyksessä.

25 artikla. Alakirjaamot ja apulaiskirjaaja. Artiklassa määrätään alakirjaamoista ja apulaiskirjaajasta sekä apulaiskirjaajan tehtävistä. Puheenjohtajisto nimittää apulaiskirjaajan kuuden vuoden toimikaudeksi. Apulaiskirjaaja voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi. Apulaiskirjaajan nimittämiseen ja tehtävistä vapauttamiseen sovelletaan perussäännön 22 artiklan 2-6 kohtaa.

Apulaiskirjaaja on vastuussa alakirjaamojen toiminnan järjestämisestä ja toiminnasta kirjaajan ja ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentin valvonnassa. Apulaiskirjaaja hoitaa erityisesti seuraavia tehtäviä: a) pitää kirjaa kaikista ensimmäisen asteen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetuista asioista; ja b) ilmoittaa kirjaamoon kaikki ensimmäisen asteen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetut asiat. Apulaiskirjaaja avustaa ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostoja myös hallinnollisissa ja toimistotehtävissä.

3 luku. Varainhoitoa koskevat määräykset

Luvun artikloihin sisältyvät määräykset eivät kuulu lainsäädännön alaan.

26 artikla. Talousarvio. Artiklassa määrätään tuomioistuimen talousarviosta. Budjettikomitea hyväksyy talousarvion puheenjohtajiston ehdotuksesta. Talousarvio laaditaan varainhoitosäännöissä vahvistettujen yleisesti hyväksytyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti, jotka on vahvistettu perussäännön 33 artiklan mukaisesti. Puheenjohtajisto voi talousarvion puitteissa ja varainhoitosääntöjen mukaisesti siirtää varoja budjettikohdasta tai alakohdasta toiseen. Kirjaaja vastaa talousarvion täytäntöönpanosta. Kirjaajan on vuosittain annettava talousarvion täytäntöönpanoa koskeva edellisen varainhoitovuoden tilinpäätös, jonka puheenjohtajisto hyväksyy.

27 artikla. Menojen hyväksyminen. Artiklassa määrätään menojen hyväksymisestä. Talousarvioon otetut menot hyväksytään yhdeksi tilikaudeksi, jollei varainhoitosäännöissä toisin määrätä. Muut kuin henkilöstömenoihin liittyvät määrärahat, jotka ovat tilikauden lopulla käyttämättä, voidaan varainhoitosääntöjen mukaisesti siirtää, ei kuitenkaan tilikauden loppua kauemmaksi. Määrärahat jaetaan budjettikohtiin menotyyppin ja käyttötarkoituksen mukaan, ja budjettikohdat jaotellaan tarvittavissa määrin varainhoitosääntöjen mukaisesti.

28 artikla. Ennakoimattomia menoja koskevat määrärahat. Artiklassa määrätään ennakoimattomia menoja koskevista määrärahoista. Tuomioistuimen talousarvio voi sisältää määrärahoja ennakoimattomia menoja varten. Tuomioistuimen on saatava budjettikomitealta etukäteen lupa näiden määrärahojen käyttöön.

29 artikla. *Tilikausi.* Artiklassa määrätään tuomioistuimen tilikaudesta, joka alkaa 1 päivänä tammikuuta ja päättyy 31 päivänä joulukuuta.

30 artikla. *Talousarvion valmistelu.* Artiklassa määrätään talousarvion valmistelusta. Puheenjohtajisto toimittaa talousarvioesityksen budjettikomitealle viimeistään varainhoitosäännöissä määrättyä ajankohtana.

31 artikla. *Alustava talousarvio.* Artiklassa määrätään alustavasta talousarviosta ja menettelystä, jota voidaan noudattaa, jos budjettikomitea ei ole hyväksynyt talousarviota tilikauden alkuun mennessä. Tällöin menoja voidaan suorittaa kuukausittain kunkin budjettikohdan tai muun talousarvion jaottelun mukaan ja varainhoitosäätöjen mukaisesti siten, että käytetään enintään yksi kahdestoistaosa edellisen tilikauden talousarviomäärärahoista, edellyttäen kuitenkin, että puheenjohtajiston käyttöön näin asetetut määrärahat eivät ylitä yhtä kahdestoistaosaa talousarvioesityksen määrärahoista. Budjettikomitea voi määräyksiä noudattaen sallia menot, jotka ylittävät yhden kahdestoistaosan edellisen tilikauden talousarviomäärärahoista.

32 artikla. *Tilintarkastus.* Artiklassa määrätään tuomioistuimen tilintarkastuksesta. Riippumattomat tilintarkastajat tarkastavat tuomioistuimen vuotuisen tilinpäätöksen. Budjettikomitea nimeää tilintarkastajat ja tarvittaessa erottaa heidät. Tilintarkastuksella, joka on suoritettava ammattimaista tilintarkastusta koskevien standardien mukaisesti ja tarvittaessa paikan päällä, varmistetaan, että talousarvio on pantu täytäntöön laillisesti ja moitteettomasti sekä että tuomioistuimen taloushallinnossa on noudatettu taloudellisuuden ja moitteettoman varainhoidon periaatteita. Tilintarkastajien on laadittava kunkin tilikauden päätyttyä kertomus, joka sisältää allekirjoitetun tarkastuslausuman.

Yhdistetyn patenttituomioistuimen puheenjohtajisto toimittaa budjettikomitealle tuomioistuimen vuotuisen tilinpäätöksen, vuotuisen talousarvion täytäntöönpanoa koskevan kertomuksen edelliseltä tilikaudelta ja tilintarkastuskertomuksen. Budjettikomitea hyväksyy vuotuisen tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen ja myöntää puheenjohtajistolle vastuuvapauden talousarvion täytäntöönpanosta.

33 artikla. *Varainhoitosäännöt.* Artiklassa määrätään varainhoitosäännöistä. Tuomioistuimen hallintokomitea hyväksyy varainhoitosäännöt ja muuttaa niitä tuomioistuimen ehdotuksesta. Varainhoitosäännöissä määrätään erityisesti seuraavista seikoista: a) talousarvion laadintaa ja täytäntöönpanoa sekä tilinpäätöstä ja tilintarkastusta koskevista järjestelyistä; b) menetelmistä ja menettelyistä, joilla maksut ja rahoitusosuudet, mukaan lukien sopimuksen 37 artiklassa edellytetyt ensimmäiset rahoitusosuudet, asetetaan tuomioistuimen käyttöön; c) tulojen ja menojen hyväksyjien ja tilinpitäjien vastuuta koskevista säännöistä ja heidän valvontaansa koskevista järjestelyistä; sekä d) yleisesti hyväksytyistä kirjanpitoperiaatteista, joiden pohjalta talousarvio ja vuotuinen tilipäätös on laadittava.

4 luku. Menettelyä koskevat määräykset

Luvun artikloihin sisältyvät määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

34 artikla. *Päätösneuvottelujen luottamuksellisuus.* Artiklassa määrätään päätösneuvottelujen luottamuksellisuudesta. Tuomioistuimen päätösneuvottelut ovat salaisia ja pysyvät sellaisina. Päätösneuvotteluiden luottamuksellisuudesta säädetään Suomessa oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetun lain 23 §:ssä.

35 artikla. *Päätökset.* Artiklassa määrätään muun muassa äänestämisestä. Äänestämisestä määrätään myös yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 78 artiklassa. Artik-

lan 1 kohdan mukaan tilanteessa, jossa monijäsenisessä kokoonpanossa on parillinen luku tuomareita, tuomioistuimen päätökset tehdään kokoonpanon enemmistöllä. Jos äänet menevät tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisee.

Artiklan 2 kohdan mukaan toisen kokoonpanon tuomari voidaan kutsua osallistumaan asian käsittelyyn työjärjestyksen mukaisesti, jos jonkin kokoonpanon tuomari on estynyt olemasta läsnä.

Artiklan 3 kohdassa määrätään äänestämisestä muutoksenhakutuomioistuimen täysistunnossa. Jos muutoksenhakutuomioistuimen on perussäännön nojalla tehtävä päätös täysistunnossa, päätös on pätevä vain, jos sen on tehnyt vähintään kolme neljäosan enemmistö täysistuntoon kuuluvista tuomareista.

Artiklan 4 kohdassa todetaan, että tuomioistuimen päätöksiin tulee sisällyttää päätöksen tehneiden tuomareiden nimet ja 5 kohdan mukaan päätöksen tehneet tuomarit, muutoksenhakutuomioistuimen päätösten osalta kirjaaja ja ensimmäisen asteen tuomioistuimen päätösten osalta apulaiskirjaaja allekirjoittavat päätökset. Päätökset luetaan julkisessa istunnossa.

Suomessa äänestämistä koskevat menettelysäännökset sisältyvät oikeudenkäymiskaaren 23 lukuun. Tuomioistuimen ratkaisulle asetetuista muotovaatimuksista sekä päätöksen julistamisesta tai antamisesta kansliassa säädetään oikeudenkäymiskaaren 24 luvussa.

36 artikla. *Eriävät mielipiteet.* Artiklassa määrätään eriäviä mielipiteitä koskevasta menettelystä. Kokoonpanon tuomarin sopimuksen 78 artiklan mukaisesti esittämä eriävä mielipide on perusteltava ja annettava kirjallisesti. Eriävän mielipiteen esittävän tuomarin on allekirjoitettava se. Eriävän mielipiteen perusteleminen ja liittäminen tuomioon säädetään oikeudenkäymiskaaren 24 luvussa.

37 artikla. *Yksipuolinen tuomio.* Artiklassa määrätään yksipuolisesta tuomiosta. Käsiteltävän asian asianosaisen pyynnöstä asiassa voidaan antaa yksipuolinen tuomio, jos toinen asianosainen, jolle haastehakemus tai vastaava asiakirja on annettu tiedoksi, ei anna kirjallista vastinetta tai ei saavu suulliseen käsittelyyn. Tällaiseen tuomioon voidaan hakea muutosta yhden kuukauden kuluessa sen antamisesta tiedoksi asianosaiselle, jota vastaan yksipuolinen tuomio on annettu. Muutoksenhaku ei lykkää tuomion täytäntöönpanoa, ellei tuomioistuin päättää toisin.

Yksipuolisista tuomioista säädetään Suomessa lailla. Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 13 §:n mukaan tuomioistuin voi dispositiivisessa riita-asiassa hyväksyä kanteen yksipuolisella tuomiolla tilanteessa, jossa vastaaja, jota on kehoitettu vastaamaan kirjallisesti asiassa, ei ole antanut pyydettyä vastausta määräajassa tai hän ei ole esittänyt vastauksessaan kanteen vastustamiselle perustetta tai vetoaa ainoastaan sellaiseen perusteeseen, jolla selvästi ei ole vaikutusta asian ratkaisemiseen. Tuomioistuin voi antaa yksipuolisen tuomion, vaikka kantaja ei ole vaatinut sitä. Jos asianosainen on jäänyt pois istunnosta tai hän ei ole antanut pyydettyä kirjallista lausumaa, tuomioistuin voi vastapuolen pyynnöstä antaa asiassa yksipuolisen tuomion siten kuin oikeudenkäymiskaaren 12 luvussa säädetään. Sillä, jota vastaan yksipuolinen tuomio on annettu, on oikeus hakea takaisinsaantia siinä tuomioistuimessa, joka on antanut yksipuolisen tuomion. Takaisinsaantia on haettava 30 päivän kuluessa siitä, kun takaisinsaannin hakija on todisteellisesti saanut tiedon yksipuolisesta tuomiosta. Yksipuoliseen tuomioon ei saa hakea muutosta valittamalla. Ulosottokaaren 2 luvun 9 §:n mukaan yksipuolinen tuomio pannaan täytäntöön kuin lainvoimainen tuomio.

38 artikla. *Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetut kysymykset.* Artiklassa määrätään menettelystä ennakkoratkaisun pyytämisessä Euroopan unionin tuomioistuimelta.

Artiklan 1 kohdan mukaan yhdistetty patenttituomioistuin noudattaa Euroopan unionin tuomioistuimen vahvistamia menettelyjä ennakkoratkaisupyyntöjen tekemisestä Euroopan unionissa.

Artiklan 2 kohdassa määrätään käsittelyn keskeyttämisestä ennakkoratkaisun pyytämisen yhteydessä. Jos ensimmäisen asteen tuomioistuin tai muutoksenhakutuomioistuin on päättänyt saattaa Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen tai Euroopan unionin toimielinten säädösten pätevyyttä tai tulkintaa koskevan kysymyksen, tuomioistuimen on keskeytettävä asian käsittely. Yhdistetyn patenttituomioistuimen velvollisuudesta pyytää ennakkoratkaisua unionin tuomioistuimelta määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 21 artiklassa.

LIITE II ASIOIDEN JAKAUTUMINEN KESKUSJAOSTOSSA

Sopimukseen liitteessä II määrätään asioiden jakautumisesta keskusjaostossa. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 7 artiklan 1 kohdan mukaisesti ensimmäisen asteen tuomioistuin muodostuu keskusjaostosta sekä paikallis- ja aluejaostoista. Saman artiklan 2 kohdan mukaan keskusjaoston toimipaikka on Pariisi ja sillä on toimipisteet Lontoossa ja Münchenissä. Keskusjaostossa käsiteltävät asiat jaetaan liitteen II mukaisesti ja liite on erottamaton osa sopimusta.

Keskusjaoston toimivalta määräytyy yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 33 artiklan mukaisesti. Merkittävin keskusjaoston toimivaltaan kuuluva asiaryhmä on suorat mitätöntikanteet eli kanteet, jotka koskevat patentin tai lisäsuojatodistuksen julistamista mitättömäksi.

Liitteessä II asioiden jakautuminen keskusjaostossa määrätään Maailman henkisen omaisuuden järjestön kansainväliseen patenttiluokitusjärjestelmää hyödyntäen. Lontoon toimipisteessä käsitellään kanteet, jotka koskevat patenteja luokissa (A) päivittäistavarat ja (C) kemia, metallurgia. Pariisin toimipaikassa käsitellään kanteet, jotka koskevat patenteja luokissa (B) operaatioiden toteuttaminen ja kuljetus, (D) tekstiilit ja paperi, (E) kiinteät rakenteet, (G) fysiikka ja (H) sähkö. Münchenin toimipisteessä käsitellään kanteet, jotka koskevat patenteja luokassa (F) konetekniikka, valaistus, lämmitys, aseet, räjäytystyöt.

2 Lakiehdotusten perustelut

2.1 Laki yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

1 §. Lain 1 § sisältää säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne sopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä on selvitetty yksityiskohtaisten perusteluiden 1 ja 4.2 jaksossa.

2 §. Pykälän 1 momentin mukaan sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja lain voimaantulosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Laki on tarkoitus saattaa voimaan samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että sopimuksen 1, 2, 4 ja 5 artiklaa, 6 artiklan 1 kohtaa, 7 ja 10—19 artiklaa, 35 artiklan 1, 3 ja 4 kohtaa, 36—41 artiklaa ja 71 artiklan 3 kohtaa sekä perussäännön 1—6 artiklaa, 7 artiklan 1 ja 5 kohtaa, 9—

18 artiklaa, 20 artiklan 1 kohtaa, 22—28, 30, 32 ja 33 artiklaa sovelletaan väliaikaisesti ennen sopimuksen kansainvälistä voimaantuloa. Sopimuksen väliaikainen soveltaminen on tarpeen tuomioistuimen toiminnan järjestämiseksi, mutta sopimus itsessään ei sisällä määräystä, joka mahdollistaisi sopimuksen väliaikaisen soveltamisen. Sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta on siten laadittu erillinen pöytäkirja, jossa määrätään edellä mainittujen artiklojen väliaikaisesta soveltamisesta. Kansainvälisoikeudellisesti Suomen sitoutuminen yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen väliaikaiseen soveltamiseen tapahtuisi pöytäkirjan mahdollistamalla yksipuolisella selityksellä. Kansallisesti väliaikaisesta soveltamisesta säädettäisiin tämän pykälän nojalla valtioneuvoston asetuksella.

2.2 Laki patenttilain muuttamisesta

1 luku. Yleiset säännökset

3 §. Pykälässä säädetään patentin antaman yksinoikeuden sisällöstä ja rajoituksista. Pykälä vastaisi pääasiallisesti voimassa olevan 3 §:n sisältöä. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi joitakin muutoksia, jotta se vastaisi paremmin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen aineellista patenttioikeutta koskevaa 25—27 artiklaa. Muutoksilla olisi vaikutusta patentin antaman yksinoikeuden alaan. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus ei velvoita sopimusjäsenvaltioita yhdenmukaistamaan kansallista patenttioikeuttaan. Yhdenmukaistaminen ja sen laajuus jää näin ollen sopimusjäsenvaltioiden harkintaan.

Yhdistetty patenttituomioistuin soveltaa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 25—27 artiklaa vaikutukseltaan yhtenäisiin eurooppapatentteihin sekä perinteisiin eurooppapatentteihin, joita koskeva asia tulee vireille tuomioistuimessa. Siirtymäkauden aikana perinteisiin eurooppapatentteihin, joilla on Suomessa oikeusvaikutus, sovellettaisiin joko sopimusta tai patenttilakia, riippuen siitä, onko kanne nostettu yhdistetyssä patenttituomioistuimessa vai markkinaoikeudessa. Siirtymäkauden jälkeen ja kun perinteisiä eurooppapatentteja, jotka eivät oikeudenhaltijan tahdonilmaisun perusteella kuulu yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivaltaan, ei enää ole voimassa, sopimuksen määräyksiä sovellettaisiin kaikkiin eurooppapatentteihin. Kansallisten patenttien antaman yksinoikeuden ala perustuisi aina jatkossakin patenttilakiin.

Patenttilain 3 § ja yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 25—27 artikla määrittävät siis kumpikin omalla soveltamisalallaan sitä, mikä toiminta kuuluu patentinhaltijan yksinoikeuden alaan. Patenttijärjestelmän oikeusvarmuuden, selkeyden ja ennustettavuuden kannalta olisi tarkoituksenmukaista, että nämä alat olisivat yhdenmukaiset kaikkien Suomessa voimassa olevien patenttien osalta. Mahdollisimman yhdenmukainen yksinoikeuden ala lisää patenttijärjestelmän ennustettavuutta sekä patentinhaltijoiden ja -hakijoiden että kolmansien näkökulmasta. Perinteisiin eurooppapatentteihin sovellettavat säännökset riippuisivat siirtymäaikaan siitä, missä tuomioistuimessa asia on vireillä. Mikäli yksinoikeuden ala olisi erillainen patenttilaissa ja yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa, patentin antama suoja muuttuisi sen mukaan, missä kantaja valitsee saattaa asian vireille. Tämä ei ole tavoiteltavaa.

Pykälän *1 momentin 2 kohdassa* ehdotetaan käytettäväksi tietoisuuden asteen kuvaamisessa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen muotoilua ”hänen olisi pitänyt tietää” nykyisen ”jos olosuhteiden perusteella on ilmeistä” sijasta. Muutoksella olisi tarkoitus yhdenmukaistaa 2 kohdan säännös sopimuksen 25 artiklan b kohdan kanssa. Tarkoituksena ei kuitenkaan olisi muuttaa tältä osin vallitsevaa oikeustilaa vaan selkeyden vuoksi varmistaa, että vilpillistä mieltä ei muotoilun eroavuuden vuoksi tulkittaisi kansallisissa tuomioistuimissa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdystä sopimuksesta poikkeavasti.

Pykälän 1 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että patentilla suojatun menetelmän suoja ulottuisi tuotteeseen silloin, kun tuote on aikaansaatu välittömästi suojatulla menetelmällä. Tarkoituksena olisi, että muutettu säännös vastaisi tarkemmin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 25 artiklan c kohtaa, Euroopan patenttisopimuksen 64 artiklaa sekä TRIPS-sopimuksen 28 artiklaa. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen suomenkielinen julkaistu käännös eroaa Euroopan patenttisopimuksen ja TRIPS-sopimuksen käännöksistä. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen käännöksessä käytetään ilmaisua *tuote, joka on saatu suoraan patentin kohteena olevalla menetelmällä*. Euroopan patenttisopimuksen käännöksessä käytetään ilmaisua *välittömästi tällä menetelmällä aikaansaatuihin tuotteisiin* ja TRIPS-sopimus ilmaisua *tuote, joka on välittömästi saatu aikaan tällä menetelmällä*. Edellä mainittujen sopimusten englanninkielisissä todistusvoimaisissa laitoksissa käytetään kaikissa ilmaisua *directly obtained*. Pykälän 1 momentin 3 kohdassa ehdotetaan käytettäväksi ilmaisua *patentilla suojatulla menetelmällä välittömästi aikaansaatu tuote*.

Muutos kaventaisi patentin antamaa suojaa nykyisestä, koska menetelmän patenttisuoja ei kattaisi sellaisia tuotteita, joita ei ole aikaansaatu välittömästi suojatulla menetelmällä. Ehdotettu muutos kaventaisi niiden tuotteiden piiriä, jotka lasketaan menetelmän nauttiman suojan piiriin. Näin ollen lopputuotteet, jotka muokataan tai valmistetaan suojatulla menetelmällä välittömästi aikaansaadusta välituotteesta, eivät olisi suojan piirissä. Suoja rajoittuisi tällaisessa tapauksessa ainoastaan välituotteeseen. Muutos ei kaventaisi suojatulla menetelmällä välittömästi aikaansaadun tuotteen nauttimaa suojaa. Muutos ei esimerkiksi vaikuttaisi tuotteen nauttimaan suojaan tilanteessa, jossa tuote sisällytetään sellaisenaan osaksi toista tuotetta. Tässä yhteydessä on lisäksi huomioitava, että patentilla suojatulla menetelmällä aikaansaadun tuotteen ei itsessään tarvitse olla uusi ja keksinnöllinen nauttiakseen suojaa. Toisaalta uudelle ja keksinnölliselle tuote voidaan hakea itsenäinen tuotesuoja.

Pykälän 2 momenttia, jossa säädetään välillisestä loukkauksesta, ehdotetaan muutettavaksi osittain. Pykälän 1 momentin 2 kohdan muutosta vastaavasti momentissa käytettäisiin tietoisuuden asteen kuvaamisessa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen muotoilua ”hänen olisi pitänyt tietää”. Muutoksella ei olisi edellä esitetysti tarkoitus muuttaa vallitsevaa oikeustilaa.

Momentti sisältää myös säännöksen siitä, että sen mukaisesti keksinnön hyväksikäyttöön oikeutettuna ei pidetä niitä, jotka käyttävät keksintöä hyväksi 3 momentin tiettyjen rajoitussäännösten nojalla. Tähän luetteloon ehdotetaan lisättäväksi viittaus uuteen 3 momentin 6 kohtaan, jossa säädettäisiin biologisen materiaalin käytöstä jalostustarkoituksessa. Muutoksella olisi tarkoitus saattaa momentti vastaamaan yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 26 artiklan 3 kohtaa.

Pykälän 3 momentti sisältää luettelon sellaisista tavoista hyväksikäyttää keksintöä, joita patentin antama yksinoikeus ei kata. Kyse on toisin sanoen yksinoikeuden rajoituksista. Pykälän 3 momentin 2 kohta sisältää patenttioikeuden alueellista sammumista koskevan säännöksen. Yksinoikeus ei kata sellaisen patentilla suojatun tuotteen hyväksikäyttöä, joka on saatettu markkinoille patentinhaltijan toimesta tai tämän suostumuksella. Kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että patentinhaltijalla voi kuitenkin olla oikeutettuja perusteita vastustaa tuotteen laajempaa saattamista markkinoille. Lisäyksellä ei kavennettaisi yksinoikeuden sammumista koskevaa rajoitusta, ja siten lavennettaisi patentin antamaa suojaa nykyisestä, vaan selvennettäisiin säännöstä maininnalla, että patentinhaltijalla voi olla unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä hyväksytty peruste vastustaa tuotteen laajempaa saattamista markkinoille. Tällainen peruste voi muun muassa olla se, että markkinoille saattaminen on tapahtunut pakolluvan perusteella (asia C-19/84, Pharmon v. Hoechst, ECR 2281). Ehdotettu lisäys ei muut-

taisi voimassa olevaa oikeustilaa, vaan tarkoituksena olisi saattaa momentin sanamuoto vastaamaan yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 29 artiklan sanamuotoa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi *6 kohta*. Ehdotetun 6 kohdan olisi tarkoitus vastata yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 27 artiklan c kohtaa, jossa määrätään, että patentin antama suoja ei kata biologisen materiaalin käyttöä muiden kasvilajikkeiden jalostamiseen tai löytämiseen ja kehittämiseen. Kyse olisi uudesta rajoitussäännöksestä, joka ei suoraan johdu bioteknologiadirektiivistä. Bioteknologiadirektiivi kuitenkin mahdollistaa tällaisen rajoituksen sisällyttämisen kansalliseen lainsäädäntöön.

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaan edellä mainittua yksinoikeuden rajoitusta sovelletaan siirtymäkauden jälkeen sekä vaikutukseltaan yhtenäisiin eurooppapatentteihin että perinteisiin eurooppapatentteihin. Edellä esitetysti eri patenttien antaman yksinoikeuden alan tulisi olla yhdenmukainen. Lisäksi yksinoikeuden rajoituksen lisääminen patenttilakiin helpottaisi jalostusta harjoittavien yritysten rajat ylittävää toimintaa. Näillä perusteilla katsottaisiin tarkoituksenmukaiseksi lisätä kasvilajikkeiden jalostamista tarkoittava poikkeus patenttilakiin, vaikka rajoituksen lisääminen kaventaisikin vastaavasti patentin antaman yksinoikeuden alaa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusi *7 kohta*. Ehdotetun 7 kohdan on tarkoitus vastata yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 27 artiklan k kohtaa. Kyseisen määräyksen nojalla yksinoikeus ei käsittäisi neuvoston direktiivin 2009/24/EY (ohjelmistodirektiivin kodifioitu toisinto) 5 ja 6 artiklan nojalla sallittuja toimia ja saatujen tietojen käyttöä.

Ensimmäinen tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annettu neuvoston direktiivi (91/250/ETY), jäljempänä *ohjelmistodirektiivi*, sisältyi ETA-sopimukseen. Ohjelmistodirektiivi, mukaan lukien sen tietokoneohjelmia koskevat poikkeukset, on pantu Suomessa täytäntöön tekijänoikeuslakiin tehdyillä muutoksilla (418/1993 ja 419/1993). Ohjelmistodirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä ei tehty muutoksia patenttilakiin. Ohjelmistodirektiivin 5 ja 6 artikloita vastaavat poikkeukset ovat voimassa olevan tekijänoikeuslain 25 j ja 25 k §:ssä.

Vaikka ohjelmistojen koodia suojataan tekijänoikeudella, tietokonesovelteiset keksinnöt (*computer implemented inventions*) voivat Euroopan patenttiviraston käytännön mukaan olla patentoitavissa. Tekijänoikeussuojan lisäksi tietokoneohjelma, joka sisältyy tietokonesovelteiseen keksintöön, voi saada suojaa myös patenttilain nojalla. Ilman ehdotettua rajoitusta on mahdollista, että jotkut tekijänoikeuslain perusteella sallitut toimet eivät olisi sallittuja patenttilain perusteella. Tämä ei ole toivottavaa, sillä ehdotettujen rajoitusten tarkoituksena on edistää yhteentoimivuutta ja teknologian kehitystä. Lisäksi patentin antaman suojan ja sen rajoitusten yhdenmukaistaminen yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaisesti myös kansallisessa laissa edesauttaisi oikeusvarmuutta ja selkiyttäisi yritysten toimintamahdollisuuksia.

Ehdotetun 3 momentin 7 kohdan muotoilu eroaisi osin lakiteknisistä syistä sopimuksen 27 artiklan k kohdan muotoilusta, jossa viitataan ohjelmistodirektiivin 5 ja 6 artiklan lisäksi erityisesti sen analysointia ja yhteentoimivuutta koskeviin säännöksiin. Viittausta ei voida sellaiseenaan sisällyttää patenttilakiin, vaan uudessa 7 kohdassa rajoitus tehtäisiin yksinkertaisesti viittaamalla direktiivin 5 ja 6 artikloihin. Säännöksen tarkoituksena olisi kuitenkin sopimuksen 27 artiklan k kohdan tavoin edesauttaa teknologian kehitystä ohjelmistojen analysointia ja yhteentoimivuuden saavuttamista helpottamalla.

Lisäksi pykälään ehdotetaan tehtäväksi muutamia lainsäädäntötekniisiä muutoksia.

5 §. Pykälässä säädetään ulkomaisia kulkuneuvoja koskevasta rajoituksesta patentin antamaan yksinoikeuteen. Voimassa olevan pykälän *1 momentin* mukaan keksintöä voidaan patentin estämättä käyttää hyväksi ulkomaisessa aluksessa, ilma-aluksessa tai muussa kulkuneuvossa niiden tarpeisiin, kun sellainen kulkuneuvo tilapäisesti, säännöllisessä liikenteessä tai muutoin tulee Suomeen. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että ”tilapäisesti, säännöllisessä liikenteessä tai muutoin” korvataan ilmaisulla ”väliaikaisesti tai tahattomasti”. Muutoksella olisi tarkoitus yhdenmukaistaa säännös sopimuksen 27 artiklan f ja g kohtien kanssa, joissa käytetään ilmaisua ”väliaikaisesti tai tahattomasti”. Tarkoituksena ei olisi muuttaa tältä osin vallitsevaa oikeustilaa, vaan selkeyden vuoksi varmistaa, että ulkomaisia kulkuneuvoja koskevaa poikkeusta ei muutoilun eroavuuden vuoksi tulkittaisi kansallisissa tuomioistuimissa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdystä sopimuksesta poikkeavasti.

Voimassa olevan pykälän *2 momentin* mukaan asetuksella voidaan säätää, että ilma-aluksen varaosia ja tarvikkeita voidaan patentin estämättä tuoda maahan ja käyttää täällä ulkomaisen ilma-aluksen korjaamiseen, mikäli ulkomaisen aluksen kotimaassa myönnetään vastaavat edut suomalaiselle ilma-alukselle. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtuus asetuksella rajoittaa yksinoikeutta vastavuoroisuusehdoin poistettaisiin. Valtuuden nojalla ei ole annettu voimassa olevia asetuksia. Samalla säädettäisiin sanottu rajoitus yleisesti sovellettavaksi. Muutoksesta seuraisi, että ilma-aluksen varaosia ja tarvikkeita voisi Suomessa voimassa olevan patentin estämättä tuoda maahan ja käyttää täällä ulkomaisen ilma-aluksen korjaamiseen. Varaosia tai tarvikkeita ei kuitenkaan *2 momentin* perusteella saisi myydä Suomessa tai viedä kaupallisessa tarkoituksessa toiseen valtioon.

On huomattava, että vaikka pykälän säännöksiä muutetaan paremmin vastaamaan yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen määräyksiä, säännökset eivät ole soveltamisalaltaan täysin yhtenevät. Pykälän säännös soveltuu ”ulkomaisiin” kulkuneuvoihin, kun taas sopimuksessa poikkeuksen soveltamisalaa on rajattu tarkemmin teollisoikeuden suojelemista koskevan kansainvälisen liiton (Pariisin liitto) maiden tai Maailman kauppajärjestön jäsenten kulkuneuvoihin.

Lisäksi pykälään ehdotetaan tehtäväksi muutamia lainsäädäntötekniisiä muutoksia.

3. luku. Kansallisen patenttihakemuksen käsittely ja väitemenettely

Luvun nimeä esitetään täsmennettäväksi lisäämällä sen alkuun sana kansallinen. Patenttilaissa säädetään sekä kansainvälisistä patenttihakemuksista että kansallisista patenttihakemuksista. Lain 2 luvussa säädetään kuitenkin yksinomaan kansallisen patenttihakemuksen käsittelystä ja väitemenettelystä kansallisessa patenttiviranomaisessa. Lisäys parantaisi lain luettavuutta ja selkeyttäisi sen sisäistä logiikkaa.

7 §. Pykälässä säädetään patenttihakemuksen tekemisestä ja patenttiviranomaisesta. Pykälän *1 momentista* ehdotetaan poistettavaksi maininta siitä, että patenttihakemus voidaan tehdä myös toisen maan patenttiviranomaiselle tai kansainväliselle järjestölle. Patenttilain 2 luku käsittelee yksinomaan kansallisen patentin hakemusmenettelyä kansallisessa patenttiviranomaisessa. Pykälän viittaus muiden maiden patenttiviranomaisiin ja kansainvälisiin järjestöihin ei ole yhdenmukainen luvun muun sisällön kanssa ja saattaa aiheuttaa sekaannuksia. Kansainvälisistä hakemuksista ja eurooppapatenttia koskevista hakemuksista säädetään erikseen lain 3 ja 9b luvussa. Poistolla ei olisi vaikutusta oikeustilaan tai patenttiviranomaisen toimintaan. Muilta osin pykälä säilyisi ennallaan.

6 luku. Luovutus, käyttö- ja pakkolupa

44 §. Pykälässä säädetään luovutusta, käyttöilupaa, pakkolupaa ja panttausta koskevista patenttirekisterimerkinnöistä ja niiden oikeusvaikutuksesta. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi kielellisiä täsmennyksiä ja siihen lisättäisiin voimassa olevaan patenttiasetukseen sisältyvä säännös ulosmittauksen johdosta tehtävästä merkinnästä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevaa 2 momenttia vastaavasti, että jos näytetään, että patenttirekisteriin merkitty käyttö lupa tai panttioikeus on lakannut olemasta voimassa, sitä koskeva merkintä on poistettava patenttirekisteristä. Voimassa olevan lain sanamuoto eroaa nyt esitetystä, sillä siinä säädetään patenttioikeuden lakkaamisen vaikutuksesta rekisterimerkinnän poistoon. Hallituksen esityksen 101/1966 vp mukaan patenttilain 44 §:ään ehdotettiin lisättäväksi maininta patentin panttauksen mahdollisuudesta ja siitä pyynnöstä tehtävän merkinnän vaikutuksista. Kun otetaan huomioon lain esitöissä ilmaistu tarkoitus, voimassa olevan lain viittaus patenttioikeuden lakkaamiseen on virheellinen ja se esitetään muutettavaksi viittaukseksi panttioikeuden lakkaamisesta. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi niin, että termi rekisteri korvataan termillä patenttirekisteri lain sisäisen johdonmukaisuuden parantamiseksi. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin ulosmittausta koskevan merkinnän tekemisestä patenttirekisteriin. Ulosottokaaren 4 luvun 33 §:n mukaan ulosottomiehen tulee heti ilmoittaa patentin ulosmittauksesta asianomaiselle rekisteriviranomaiselle. Uuden 3 momentin mukaan patenttiviranomaisen olisi tehtävä ulosottomiehen ilmoituksen johdosta ulosmittauksesta merkintä patenttirekisteriin. Velvollisuus tehdä merkintä ulosmittauksesta kohdistuu patenttiviranomaiseen ja koskee kansallisia patenteja sekä eurooppapatentteja, joilla on oikeusvaikutus Suomessa 70 h §:n mukaisesti. Voimassa olevaan patenttilakiin ei sisälly säännöstä ulosmittauksen johdosta tehtävästä merkinnästä. Velvollisuus merkinnän tekemisestä perustuu patenttiasetuksen 42 §:n 2 momenttiin, ja se ehdotetaan nyt nostettavaksi lakitasolle. Vastaavasti patenttiasetuksen säännös muutetaan tältä osin.

Voimassa oleva 3 momentti siirrettäisiin muuttumattomana uudeksi 4 momentiksi, voimassa oleva 4 momentti siirrettäisiin muuttumattomana uudeksi 5 momentiksi ja voimassa oleva 5 momentti siirrettäisiin uudeksi 6 momentiksi. Uudessa 6 momentissa ehdotetaan käytettäväksi termiä patenttirekisteri edellä mainitusta syystä. Muilta osin momentti vastaisi voimassa olevaa 5 momenttia. Lisäksi pykälään ehdotetaan tehtäväksi muutamia lainsäädäntötekniisiä muutoksia.

Pykälää sovellettaisiin tietyin edellytyksin myös vaikutukseltaan yhtenäisiin eurooppapatentteihin siten kuin uudessa 70 x §:ssä säädetään.

48 §. Pykälä sisältää säännöksen pakkoluvan myöntämisestä ennakkokäyttötilanteessa, joka rajautuu aikaan ennen patenttihakemuksen tuloa julkiseksi. Ennakkokäyttöoikeus koskee kansallisten patenttihakemusten lisäksi eurooppapatenttihakemuksia ja kansainvälisiä patenttihakemuksia. Kansallisen patenttihakemuksen julkiseksi tulosta on säädetty 22 §:ssä, eurooppapatenttihakemuksen julkiseksi tulosta on säädetty 70 m §:ssä ja kansainvälisen patenttihakemuksen julkiseksi tulosta 33 §:ssä.

Pykälään sisältyvä viittaus 22 §:ään ehdotetaan poistettavaksi. Viittaus vain kansallisen patenttihakemuksen julkiseksi tuloon on harhaanjohtava, sillä 48 §:ä sovelletaan myös eurooppapatenttihakemukseen ja kansainväliseen patenttihakemukseen. Poistolla ei muutettaisi oikeustilaa, vaan selkeytettäisiin säännöstä teknisesti. Lisäksi pykälään ehdotetaan tehtäväksi lainsäädäntötekniisiä muutoksia.

Pykälää sovellettaisiin myös vaikutukseltaan yhtenäisiin eurooppapatentteihin Suomen alueella siten kuin uudessa 70 x §:ssä säädetään.

9 luku. Vastuu, korvausvelvollisuus ja tuomioistuinmenettely

57 §. Patentin tuottaman yksinoikeuden loukkauksen johdosta määrättävistä rangaistuksista säädetään pykälän 2 momentissa. Säännöksen mukaan se, joka tahallisesti loukkaa patenttia, on tuomittava patenttirikkomuksesta sakkoon. Säännös on toissijainen. Jos teko on rangaistava rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettuna teollisoikeusrikoksena, tekijää ei voida tuomita myös patenttirikkomuksesta.

Yhdistetty patenttituomioistuin ei käsittele rikosasioita, eikä yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus myöskään sisällä rikosvastuuta koskevia määräyksiä. Patenttia koskevat rikosasiat pysyvät vastaisuudessaakin kansallisten tuomioistuinten toimivallassa, myös vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin osalta, ja mahdollinen rikosvastuu ratkaistaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

Toisin kuin kieltotuomioissa, jossa loukkaajaa kielletään vastaisuudessa toistamasta loukkaavaa tekoa, koskee rikosvastuu tekoa, joka on jo tehty ja joka täyttää rikoksen tunnusmerkistön. Rikosoikeudellisen legaliteettiperiaatteen kannalta on oltava ennalta selvää, mikä menettely tai toiminta on rangaistavaa.

Jotta patentin tuottamaa yksinoikeutta voidaan tahallisesti loukata, on ennalta oltava selvää, mitä yksinoikeus kattaa. Suomessa patentin tuottamasta yksinoikeuden sisällöstä säädetään patenttilain 3 §:ssä. Säännöksen mukaan yksinoikeus estää patentin suojaaman keksinnön kaikenlaisen ammattimaisen hyväksikäytön ilman patentinhaltijan lupaa. Säännöstä sovelletaan myös eurooppapatentteihin, jotka on saatettu kansallisesti voimaan.

Eurooppapatentin tuottamasta suojasta määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen I osan V luvussa. Sopimuksen suomenkielisessä versiossa luvun 25 ja 26 artiklan mukaan patentti antaa haltijalleen oikeuden kieltää kolmatta osapuolta ilman haltijan suostumusta hyödyntämästä patentin suojaamaa keksintöä välittömästi tai välillisesti. Patentinhaltijan oikeus kieltää patentin suojaaman keksinnön hyödyntämisen ei määritelmällisesti anna patentinhaltijalle sellaista patenttilain 3 §:ssä tarkoitettua yksinoikeutta, joka olisi loukattavissa ilman, että hyödyntämistä olisi kielletty. Käsitteellisesti kiello-oikeus ei siten vastaa yksinoikeutta, eikä oikeutta kieltää ole mahdollista loukata.

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen englanninkielisessä laitoksessa, joka on yhdessä saksan- ja ranskankielisten versioiden kanssa todistusvoimainen, patentti antaa sen haltijalle oikeuden estää (*right to prevent*) kolmansia hyödyntämästä patentin suojaamaa keksintöä. Oikeus estää hyödyntäminen ei ole ymmärrettävissä siten, että oikeus syntyisi vasta hyödyntämisen kieltämisen yhteydessä. Toisin kuin kiello-oikeus, oikeus estää hyödyntäminen toteaa yksinoikeuden.

Edellä todetun mukaisesti yhdistyneestä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 25 ja 26 artikla antaa 27 artiklan rajoitukset huomioon ottaen oikeudenhaltijalle samanlaisen yksinoikeuden patentin hyödyntämiseen kuin patenttilain 3 §. Näin ollen patenttirikkomuksen tunnusmerkistön täytyminen ei myöskään edellytä sitä, että sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan patentin oikeudenhaltija olisi erikseen kieltänyt patentin hyödyntämisen.

Esityksen keskeisiä tavoitteita on varmistaa, että kansalliset säännökset mahdollisimman pitkälle ovat sopusoinnussa uuden eurooppalaisen patenttijärjestelmän kanssa. Jotta sopimuksen soveltamisalaan kuuluva eurooppapatentti rikosvastuun osalta rinnastuisi kansalliseen patenttiin, patenttilain 57 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös sopimuksen

soveltamisalaan kuuluvan eurooppapatentin tuottaman oikeuden tahallinen loukkaaminen olisi rangaistavaa patenttirikkomuksena.

Kuten edellä todetaan, on rikosoikeudellisen legaliteettiperiaatteen kannalta tärkeää, että rikosvastuuta sääntelevästä pykälästä riittävän selvästi käy ilmi, mikä menettely tai toiminta on kiellettyä patenttiin kohdistuvan oikeuden loukkausta. Koska yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 25 ja 26 artiklan kirjoitusasu ei suoraan vastaa patenttilain 3 §:n säännöstä, säädettäisiin selvyyden vuoksi erikseen rangaistavaksi myös sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan eurooppapatentin tuottaman oikeuden loukkaaminen.

Teollisoikeusrikosta koskeva toissijaisuuslauseke siirrettäisiin lakiteknisistä syistä momentin loppuun.

64 §. Pykälänumeroinnin järjeistämiseksi nykyinen 65 § ehdotetaan siirrettäväksi sisällöllisesti muuttumattomana 64 §:ksi.

64 a §. Nykyinen 65 a § ehdotetaan siirrettäväksi muuttumattomana uudeksi 64 a §:ksi. Pykälä liittyy kiinteästi uuteen 64 §:n ja selkeyden vuoksi pykälän tulisi seurata sitä. Pykälän sisältämä viittaus 65 §:n 2 momenttiin ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan uutta pykälänumerointia 65 §:n siirtyessä 64 §:ksi.

65 §. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaan yhdistetty patenttituomioistuin on yksinomaisesti toimivaltainen käsittelemään perinteisiä eurooppapatentteja ja vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevia riitoja. Sopimuksen 83 artiklan mukaan kansalliset tuomioistuimet säilyttävät kuitenkin siirtymäkauden ajan toimivallan käsitellä perinteisiä eurooppapatentteja koskevia riitoja. Siirtymäkauden pituus on seitsemän vuotta, mutta sitä voidaan tarvittaessa tuomioistuimen hallintokomitean päätöksellä jatkaa. Lisäksi yksittäisillä oikeudenhaltijoilla on oikeus tahdonilmaisella sulkea perinteinen eurooppapatentti yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivallan ulkopuolelle. Tällaista patenttia koskevaa riitaa käsiteltäisiin edelleen kansallisessa tuomioistuimessa.

Kansallisen tuomioistuimen ja yhdistetyn patenttituomioistuimen välinen toimivallanjako voidaan johtaa suoraan yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdystä sopimuksesta ja Bryssel I –asetuksesta. Sopimuksessa ja Bryssel I -asetuksessa on otettu huomioon myös siirtymäkauden tilanteet. Rinnakkaisesta toimivallasta ja vireilläolovaikutuksesta ei ole välttämätöntä säätää kansallisessa laissa. Selvyyden vuoksi patenttilain uuteen 65 §:ään ehdotetaan kuitenkin otettavaksi siirtymäkauden oikeustilaa kuvaava säännös.

Pykälän *1 momentissa* ehdotetaan todettavaksi, että markkinaoikeuden ohella myös yhdistetty patenttituomioistuin käsittelee perinteisiä eurooppapatentteja koskevia asioita siten kuin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa määrätään.

Pykälän *2 momentissa* ehdotetaan säädettäväksi vireilläolosta ja toisiinsa liittyvistä kanteista markkinaoikeuden ja yhdistetyn patenttituomioistuimen välillä (*lis pendens*). Momentissa todettaisiin, että vireilläolovaikutuksiin sovelletaan Bryssel I -asetusta. Bryssel I –asetuksen 71 c artiklan mukaan asetuksen 29–32 artiklaa sovelletaan yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 83 artiklassa tarkoitetun siirtymäkauden aikana kanteisiin, jotka on nostettu yhdistetyssä patenttituomioistuimessa ja sellaisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, joka on yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen osapuoli.

Pykälän 3 *momentissa* ehdotetaan säädettäväksi, ettei markkinaoikeus saisi ottaa käsiteltäväksi asiaa, joka yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaan kuuluu yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Lisäksi pykälään ehdotetaan tehtäväksi muutamia lainsäädäntötekniisiä muutoksia.

Kun yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 83 artiklassa tarkoitettu siirtymäkausi on päättynyt, ja vastaavasti sellaisia perinteisiä eurooppapatentteja, jotka eivät oikeudenhaltijan tahdonilmaisun perusteella kuulu yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivaltaan, ei enää ole voimassa, markkinaoikeudella ei enää olisi toimivaltaa käsitellä perinteisiä eurooppapatentteja koskevia riitoja. Tällöin patenttilakia olisi muutettava vastaamaan uutta tilannetta. Siirtymäjärjestelyn vaikutus voi kestää pisimmillään 39 vuotta yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen voimaantulosta.

65 a §. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Pykälän sisältämä säännös siirrettäisiin sisällöltään muuttumattomana uuteen 64 a §:ään.

66 §. Pykälässä säädetään toimivaltaisesta tuomioistuimesta teollisoikeusrikoksia ja patenttirikkomuksia koskevissa asioissa. Pykälän 1 momentin mukaan Helsingin kärjäoikeus on toimivaltainen käsittelemään edellä sanottuja rikosasioita. Pykälässä viitataan rikoslain 49 luvun 2 §:ään, jossa säädetään teollisoikeusrikoksista, ja vastaavasti patenttilain 57 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään patenttirikkomuksesta. Lain 57 §:n 2 momenttia ehdotetaan tässä yhteydessä muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin rangaistavaksi patenttirikkomuksena myös sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan eurooppapatentin loukkaaminen.

Pykälän 2 *momentin* viittaus 65 §:ään tarkistettaisiin siten, että momentissa viitattaisiin 64 §:ään. Tarkistus vastaisi muuttunutta pykälänumerointia. Säännöksen mukaan Helsingin kärjäoikeus voi rikossyytteen yhteydessä käsitellä myös sellaista rikokseen perustuvaa yksityisoikeudellista vaatimusta, jota markkinaoikeus olisi toimivaltainen käsittelemään. Helsingin kärjäoikeus voi näin ollen käsitellä 58 §:n mukaisen korvausvaatimuksen ja 59 §:n mukaisen vaatimuksen, jotka muutoin kuuluvat markkinaoikeuden yksinomaiseen toimivaltaan, sekä vaatimuksia, joiden osalta markkinaoikeudella ja yhdistetyllä patenttituomioistuimella on rinnakkainen toimivalta.

Pykälään lisättäisiin selvyuden vuoksi uusi 3 *momentti*, jossa todettaisiin, että rikokseen perustuvaa yksityisoikeudellista vaatimusta, joka kuuluu yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivallan piiriin, ei voida käsitellä rikosasian yhteydessä. Rikosasiaa käsittelevällä Helsingin kärjäoikeudella ei voi olla sellaista toimivaltaa, jota markkinaoikeudella ei olisi siviiliasiaissa. Säännös on selventävä. Mahdollinen vireilläolovaikutus (*lis pendens*) määräytyy Bryssel I -asetuksen mukaan.

Rikosvastuusta ei määrätä yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa eikä yhdistetty patenttituomioistuin ole toimivaltainen käsittelemään rikosasioita. Tästä johtuu, että vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevia riita-asioita ei voida käsitellä rikosasiaa koskevan oikeudenkäynnin yhteydessä. Sama pätee yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 83 artiklassa tarkoitetun siirtymäkauden päätyttyä ja kun sellaisia perinteisiä eurooppapatentteja, jotka eivät oikeudenhaltijan tahdonilmaisun perusteella kuulu yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivaltaan, ei enää ole voimassa, myös perinteisiä eurooppapatentteja koskeviin riita-asioihin. Tulevaisuudessa eurooppapatentin loukkausta koskevaa rikossyytettä ja samaan tekoon perustuvaa siviilioikeudellista vaatimusta ei siis voida enää käsitellä samassa oikeudenkäynnissä.

Nykyinen 3 momentti siirrettäisiin sisällöllisesti muuttumattomana uudeksi 4 momentiksi.

9 a luku. Lisäsuojatodistus

70 b §. Pykälä sisältää säännöksen lisäsuojatodistusta ja lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskevan hakemuksen tekemisestä Patentti- ja rekisterihallitukselle. Lisäsuojatodistuksista säädetään lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 469/2009, jäljempänä lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annettu asetusta, ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen käyttöön ottamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1610/96, jäljempänä *kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksista annettu asetusta*. Lisäsuojatodistus voi perustua myös vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin, ja se myönnetään tällöinkin edellä mainittujen asetusten perusteella erikseen kussakin osallistuvassa jäsenvaltiossa kyseistä valtiota koskevana.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että Patentti- ja rekisterihallituksen myöntämällä lisäsuojatodistuksella on oikeusvaikutus Suomessa. Lisäys olisi selventävä ja sillä korostettaisiin lisäsuojatodistuksen oikeusvaikutuksen rajoittumista Suomeen myös tilanteessa, jossa lisäsuojatodistuksen peruspatenttina on vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti. Vaikutukseltaan yhtenäiselle eurooppapatentille ei ole mahdollista hakea yhtenäistä lisäsuojatodistusta vaan lisäsuojatodistukset on haettava maittäin erikseen.

70 d §. Pykälässä säädetään lisäsuojatodistuksen rinnastamisesta patenttiin. Pykälän mukaan lisäsuojatodistuksen tuottaman oikeuden loukkaukseen sovelletaan patentinloukkausta koskevia säännöksiä. Pykälän sanamuotoa ehdotetaan muutettavaksi, jotta se olisi yhdenmukainen lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta annetun asetuksen ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen annetun asetuksen kanssa. Uuden sanamuodon mukaan lisäsuojatodistus antaa samat oikeudet kuin patentti, ja sitä koskevat samat rajoitukset ja velvoitteet. Näin pykälä vastaisi myös yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 30 artiklaa. Muutos olisi selventävä, eikä sillä olisi vaikutusta oikeustilaan.

9 b luku. Eurooppapatentti ja eurooppapatenttia koskeva hakemus

70 g §. Pykälässä säädetään eurooppapatentin myöntämisestä ja oikeusvaikutuksesta sekä siitä, että eurooppapatenttiin sovelletaan Suomessa myönnettyä patenttia koskevia säännöksiä, jollei 9 b luvussa muuta säädetä. Nykyisin perinteisten eurooppapatenttien suojasta on säädetty patenttilaissa, joten kaikkien Suomea koskevien patenttien tuottamasta suojasta ja sen rajoituksista on säädetty patenttilaissa. Uudistuksen myötä vaikutukseltaan yhtenäisten eurooppapatenttien ja sellaisten perinteisten eurooppapatenttien, joita koskeva asia käsitellään yhdistetyssä patenttituomioistuimessa, suojasta määrättäisiin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa. Uudistuksen vaikutuksia selostetaan edellä 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa. Markkinaoikeuden ja yhdistetyn patenttituomioistuimen rinnakkaisesta toimivallasta säädetään 65 §:ssä, jonka sisältöä on selostettu edellä 65 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi, jotta se ei anna väärää kuvaa Suomessa voimassa oleviin patentteihin sovellettavista oikeussäännöistä.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan eurooppapatentin tuottamasta suojasta määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen I osan V luvussa, jos eurooppapatenttia koskeva asia käsitellään yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Säännös olisi selventävä. Säännös olisi yhdenmukainen 70 v §:n 3 momentin kanssa, joka koskee vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia.

70 h §. Pykälä sisältää säännöksen niistä toimista, jotka patentinhaltijan on suoritettava kolmen kuukauden kuluessa patentin kuuluttamisesta, jotta eurooppapatentilla on oikeusvaikutus Suomessa. Näiden toimien suorittamista kutsutaan eurooppapatentin kansalliseksi voimaansaattamiseksi. Näitä toimia ei suoriteta oikeusvaikutuksen saamiseksi, jos eurooppapatentille rekisteröidään yhtenäinen vaikutus. Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin oikeusvaikutus Suomessa perustuu yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen 3 artiklan säännöksiin.

Pykälään lisättäisiin uusi *2 momentti*, jonka mukaan kansalliset voimaansaattamistoimet on mahdollista tehdä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen mukainen pyyntö yhtenäisen vaikutuksen rekisteröimiseksi on hylätty lopullisesti, vaikka 1 momentissa säädetty määräaika kansallisten voimaansaattamistoimien suorittamiselle olisi umpeutunut.

Euroopan patenttivirasto rekisteröi eurooppapatentille yhtenäisen vaikutuksen patentinhaltijan pyynnöstä, jos yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen 4 artiklassa säädetty edellytykset täyttyvät. Euroopan patenttiviraston päätöksestä on mahdollista valittaa yhdistettyyn patenttituomioistuimeen. Valitusprosessin myötä kysymys yhtenäisen vaikutuksen rekisteröinnistä saattaa olla avoinna niin pitkään, ettei patentinhaltija ehdi suorittaa patentin voimaansaattamiseksi tarpeellisia toimia päätöksen ollessa hänelle kielteinen.

Patenttisuojan menettäminen koko vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin voimassaoloalueella on seurauksena niin vakava, että haltijalle katsotaan tarpeelliseksi antaa vielä mahdollisuus saattaa eurooppapatentti kansallisesti voimaan. Erityistä määräaika patentin voimaansaattamiseksi näissä tilanteissa pidetään perusteltuna, vaikka yhtenäisestä patenttisuojasta annettu asetus ei jäsenvaltioita velvoita tällaista säätämään. Jäsenvaltioiden kesken käytyjen keskustelujen perusteella näyttää todennäköiseltä, että vastaavanlaisia järjestelyjä otetaan käyttöön myös muissa jäsenvaltioissa. Erityisellä määräajalla vältettäisiin lisäksi tilanne, jossa patentinhaltija joutuisi käynnistämään kansalliset voimaansaattamistoimet varmuuden vuoksi aina, jos yhtenäisen suojan rekisteröinnin edellytysten täytymisestä ei olisi täyttä varmuutta. Kolmen kuukauden erityismääräajalla pyritään saavuttamaan tasapaino patentinhaltijan ja toisaalta muiden toimijoiden oikeusvarmuuden välillä. Samalla se on yhdenmukainen voimassa olevan kansallisten voimaansaattamistoimien määräajan kanssa. Pykälän 2-4 momentit siirrettäisiin sisällöltään muuttamattomina *3—5 momenteiksi*. Pykälän *1 momentissa* oleva viittaus 2 momenttiin muutettaisiin vastaavasti viittaukseksi uuteen 3 momenttiin.

70 i §. Pykälä sisältää säännöksen menetetyn määräajan palauttamisesta ja sen vaikutuksesta ennakkokäyttöoikeuteen. Pykälän *1 ja 2 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi viittaus uuteen 70 h §:n 2 momenttiin, joka koskisi kansallisten voimaansaattamistoimenpiteiden suorittamista tilanteessa, jossa pyyntö yhtenäisen vaikutuksen rekisteröinnistä on hylätty eikä ratkaisuun voi enää hakea muutosta. Lisäyksen tavoitteena olisi, että 70 h §:n 2 momentin mukainen voimaansaattaminen rinnastuisi kaikilta osin 70 h §:n 1 momentissa säädettyyn eurooppapatentin voimaansaattamiseen ja 71 a §:n mukainen menetetyn määräajan palauttaminen soveltuksi myös näihin tilanteisiin. Muilta osin pykälä säilyisi ennallaan. Lisäksi pykälään ehdotetaan tehtäväksi muuttamia lainsäädäntötekniisiä muutoksia.

70 l §. Pykälä sisältää säännökset eurooppapatentista suoritettavasta vuosimaksusta ja vuosimaksun erääntymisestä. Pykälän *2 momenttiin* ehdotetaan lisättäväksi säännös vuosimaksun erääntymisestä tilanteessa, jossa eurooppapatentin voimaan saattaminen tehtäisiin 70 h §:n 2 momentin mukaisesti. Tässä tilanteessa ensimmäinen vuosimaksu erääntyisi maksettavaksi vasta sen kuukauden viimeisenä päivänä, joka on kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, kun pyyntö yhtenäisen patenttisuojan rekisteröinnistä on hylätty eikä ratkaisuun voi enää ha-

kea muutosta. Toisin sanoen ensimmäinen vuosimaksu erääntyisi vasta sen kuukauden viimeisenä päivänä, jolloin 70 h §:n 2 momentissa säädetty erityinen määräaika päättyy. Lisäyksen tavoitteena on, että 70 h §:n 2 momentin mukainen voimaansaattaminen rinnastuisi kaikilta osin 70 h §:n 1 momentissa säädettyyn eurooppapatentin voimaansaattamiseen. Muilta osin pykälä säilyisi ennallaan. Lisäksi pykälään ehdotetaan tehtäväksi muutamia lainsäädäntötekniisiä muutoksia.

9 c luku. Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti

Patenttilakiin lisättäisiin uusi 9 c luku. Luvussa säädettäisiin vaikutukseltaan yhtenäisestä eurooppapatentista. Säännökset ehdotetaan koottavaksi yhteen uuteen 9 c lukuun erotuksena kansalliseen patenttiin rinnastuvan perinteisen eurooppapatentin sääntelystä. Ehdotuksella pyritään siihen, että uutta suojamuotoa koskevat säännökset olisivat selkeä kokonaisuus ja helposti löydettävissä.

70 v §. Uudessa pykälässä ehdotetaan säädettäväksi vaikutukseltaan yhtenäisestä eurooppapatentista. Pykälän *1 momentissa* määriteltäisiin vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti ja viitattaisiin yhtenäisestä patenttisuojasta annettuun asetukseen ja yhtenäisen patenttisuojan käännösjärjestelyistä annettuun asetukseen. Mainituissa asetuksissa säädetään muun muassa vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin antamasta yhtenäisestä suojasta ja yhtenäisen vaikutuksen rekisteröinnistä, vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin voimaantulosta, vuosimaksuista ja rinnastamisesta kansalliseen patenttiin sekä vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin sovellettavista käännösjärjestelyistä. Säännös olisi selventävä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin eurooppapatentin yhtenäisen vaikutuksen rekisteröinnistä. Yhtenäinen vaikutus rekisteröidään yhtenäistä patenttisuojaa koskevaan rekisteriin, jota hallinnoi Euroopan patenttivirasto. Säännös olisi selventävä. Kyseinen rekisteri ja sen hallinnointi perustuvat yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen 9 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan osallistuvien jäsenvaltioiden on annettava Euroopan patenttivirastolle tehtäväksi yhtenäistä patenttisuojaa koskevan rekisterin sisällyttäminen Euroopan patenttirekisteriin ja tuon rekisterin hallinnointi. Euroopan patenttiviraston hallintoneuvoston alainen erityisvaliokunta on päättänyt vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevan rekisterin perustamisesta ja sitä koskevista sovellussäännöistä. On huomattava, että vaikutukseltaan yhtenäistä patenttia koskevat merkinnät eivät sisältyisi Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään patenttirekisteriin vaikka patenteilla onkin oikeusvaikutus Suomessa.

Pykälän *3 momentissa* todettaisiin, että vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin tuottamasta suojasta määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen I osan V luvussa. Momentin tarkoituksena olisi tuoda esille, että vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin vaikutus ei määräydy patenttilain mukaan. Säännös olisi selventävä. Nykyisin myös perinteisten eurooppapatenttien suojasta on säädetty patenttilaissa, joten kaikkien Suomea koskevien patenttien tuottamasta suojasta ja sen rajoituksista on säädetty patenttilaissa. Uudistuksen myötä vaikutukseltaan yhtenäisten eurooppapatenttien ja sellaisten perinteisten eurooppapatenttien, joita koskeva asia tulee vireille yhdistettyyn patenttituomioistuimeen, suojasta määrättäisiin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa.

Pykälän *4 momentissa* säädettäisiin, että patenttilain säännöksiä sovellettaisiin vaikutukseltaan yhtenäisiin eurooppapatentteihin vain, jos siitä säädetään erikseen patenttilaissa. Patenttilain säännökset eivät suurelta osin koske vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia vaan edellä esitetystä esimerkiksi suojan ala määrittäyty yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen nojalla.

70 x §. Uudessa pykälässä ehdotetaan säädettäväksi vaikutukseltaan yhtenäisiin eurooppapatentteihin sovellettavista patenttilain pykälistä, lukuun ottamatta 57 §:ä, jossa säädetään erikseen patenttirikkomuksesta vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin osalta. Säännös olisi selventävä. Sen tavoitteena olisi selkeyttää vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevaa oikeustilaa.

Pykälän *1 momentissa* lueteltaisiin ne patenttilain pykälät, joita sovellettaisiin vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin Suomea koskevana. Lain 4 §:ä sovelletaan vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 28 artiklan nojalla. Artiklassa määrätään, että jos keksinnölle olisi myönnetty kansallinen patentti, henkilöllä, jolla olisi ollut sopimusjäsenvaltiossa kyseisen keksinnön aiempaan käyttöön perustuva oikeus, on tuossa sopimusjäsenvaltiossa samat oikeudet samaa keksintöä koskevan patentin osalta. Lain 4 §:n säännöstä aiempaan käyttöön perustuvasta oikeudesta sovelletaan siis Suomen alueella, vaikka kyse olisi vaikutukseltaan yhtenäisestä eurooppapatentista.

Lain 45, 46, 46a, 47 ja 48 §:ssä säädetään erilaisista pakkoluvan perusteista. Lain 49 §:ssä säädetään pakkoluvan yleisistä edellytyksistä ja lain 50 §:ssä pakkolupaa koskevasta menettelystä. Asetuksen yhtenäisestä patenttisuojasta johdanto-osan 10 perustelukappaleen mukaan vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevia pakkolupia olisi säänneltävä osallistuvien jäsenvaltioiden lainsäädännöllä, kun on kyse niiden alueista. Näitä pykälä sovellettaisiin siis pakkolupaan Suomen alueella silloinkin, kun on kyse vaikutukseltaan yhtenäisestä eurooppapatentista. Lisäksi yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 28 artiklassa määrätään, että jos keksinnölle olisi myönnetty kansallinen patentti, henkilöllä jolla olisi ollut sopimusjäsenvaltiossa kyseisen keksinnön aiempaan käyttöön perustuva oikeus on tuossa sopimusjäsenvaltiossa samat oikeudet samaa keksintöä koskevan patentin osalta. Lain 70 a, 70 b, 70 c ja 70 d §:ssä säädetään lisäsuojatodistuksista, joista säädetään lääkkeiden lisäsuojatodistuksista annetussa asetuksessa ja kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksista annetussa asetuksessa. Lisäsuojatodistus voisi perustua myös vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin, ja ne myönnettäisiin tällöinkin edellä mainittujen asetusten perusteella erikseen kussakin osallistuvassa jäsenmaassa.

Pykälän *2 momentissa* lueteltaisiin ne patenttilain pykälät, joita sovelletaan yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen 7 artiklan perusteella vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin, jota käsitellään omistusoikeuden kohteena suomalaisena kansallisena patenttina kaikkialla sen voimassaoloalueella. Lain 43 ja 44 §:ssä säädetään käyttöluvista, patentin siirron, käyttöluvan, panttauksen ja ulosoton merkitsemisestä patenttirekisteriin sekä tällaisten rekisterimerkintöjen oikeusvaikutuksesta. Lain 52 §:n 5 momentissa ja 53 §:ssä säädetään kan-teesta, joka perustuu siihen, että patentti on myönnetty toiselle kuin 1 §:n mukaan patenttiin oikeutetulle. Kaikissa näissä säännöksissä on kyse omistusoikeudellisista säännöksistä, jotka kuuluvat yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen 7 artiklan soveltamisalaan.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin siitä, että vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevat 44 §:ssä tarkoitetut merkinnät tehdään Euroopan patenttinviraston hallinnoimaan yhtenäistä patenttisuojaa koskevaan rekisteriin. Vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja ei merkitä Patentti- ja rekisterihallituksen pitämään patenttirekisteriin. Patenttilaissa ei myöskään voida säätää Euroopan patenttinvirastolle velvollisuutta merkintöjen tekemiseen, vaan merkintöjä koskevat Euroopan patenttisopimuksen määräykset ja vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevat sovellussäännöt. Kyse olisi selventävästä säännöksestä, jossa tarkennetaan, että merkinnät, joista kansallisten patenttien ja perinteisten eurooppapatenttien osalta säädetään 44 §:ssä, voidaan vaikutukseltaan yhtenäisten eurooppapatenttien osalta tehdä yhte-näistä patenttisuojaa koskevaan rekisteriin.

Mahdollisten merkintöjen oikeusvaikutus määräytyisi kuitenkin Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan, mikäli vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia kohdellaan omistusoikeuden kohteena asetuksen yhtenäisestä patenttisuojasta 7 artiklan perusteella suomalaisena kansallisena patenttina. On kuitenkin huomattava, että tiedot vaikutukseltaan yhtenäisistä eurooppapatenteista sekä niiden siirroista, käyttöluvista ja muista oikeuksista eivät sisälly Patentti- ja rekisterihallituksen ylläpitämään patenttirekisteriin.

70 y §. Uudessa pykälässä ehdotetaan säädettäväksi yhtenäisen vaikutuksen rekisteröinnin vaikutuksesta eurooppapatentin kansalliseen voimaansaattamiseen. Pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, että patentinhaltijan 70 h §:n mukaisilla toimilla ei ole oikeusvaikutusta, kun eurooppapatentille on rekisteröity yhtenäinen vaikutus. Jos yhtenäinen vaikutus on rekisteröity, samaa eurooppapatenttia koskevat 70 h §:n mukaiset toimet olisivat suoraan lain nojalla vailla oikeusvaikutusta. Säännöksellä pannaan täytäntöön yhtenäisestä patenttisuojasta annetun asetuksen 4 artiklan 2 kohdan mukainen velvoite. Säännöksen mukaan osallistuvien jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että eurooppapatentin, jonka yhtenäinen vaikutus on rekisteröity ja ulottuu niiden alueelle, ei katsota tulleen voimaan kansallisena patenttina niiden alueella päivänä, jona eurooppapatentin myöntämispäätös julkaistaan Euroopan patenttilehdessä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin niistä toimista, jotka patenttiviranomaisen olisi suoritettava, jos eurooppapatentille rekisteröidään yhtenäinen vaikutus sen jälkeen, kun patentinhaltija on suorittanut 70 h §:n mukaiset toimet.

Jos patenttiviranomainen on kuuluttanut käännöksen antamisesta 70 h §:n 4 momentin mukaisesti, patenttiviranomaisen olisi kuulutettava siitä, että patentinhaltijan 70 h §:n mukaisilla toimilla ei ole oikeusvaikutusta. Patenttiviranomaisen olisi tehtävä patenttirekisteriin merkinnot, joista asiantila ilmenee. Patenttirekisteristä tulisi käydä ilmi tehdyt toimenpiteet niin, että ne ovat myös jälkikäteen todennettavissa. Patenttiviranomaisen olisi poistettava mahdolliset 70 h §:n 5 momentin mukaisesti annetut käännökset yleisön saatavilta. Näitä koskevia julkaisumaksuja ei palautettaisi patentinhaltijalle, koska patenttiviranomainen on suorittanut hakijan toimesta toimitettujen käännösten julkaisun. Jos patentinhaltija olisi 1 momentin mukaisessa tilanteessa jo maksanut vuosimaksun 70 l §:n mukaisesti, vuosimaksu palautettaisiin. Vuosimaksua maksetaan patenttisuojan ylläpitämiseksi. Edellä mainitussa tilanteessa vuosimaksun palauttaminen patentinhaltijalle on perusteltua.

2.3 Laki oikeudenkäymiskaaren muuttamisesta

7 luku. Turvaamistoimista

4 §. Pykälän voimassa olevan 3 momentin mukaan, jos pääasiana on muun ohella markkinaoikeuden toimivaltaan patenttilaissa säädetty asia, markkinaoikeus on yksinomaisesti toimivaltainen päättämään turvaamistoimesta sekä siinä tapauksessa, että pääasiaa koskeva oikeudenkäynti ei ole vielä vireillä, että siinä tapauksessa, että pääasian oikeudenkäynti on vireillä markkinaoikeudessa. Markkinaoikeus on yksinomaisesti toimivaltainen päättämään turvaamistoimesta lisäksi siinä tapauksessa, että pääasian oikeudenkäynti markkinaoikeudessa on päättynyt eikä muutoksenhakua varten säädetty aika ole kulunut umpeen.

Yhdistettyä patenttituomioistuinsovimusta tehdyn sopimuksen mukaan mainitussa sopimuksessa tarkoitetun siirtymäkauden ajan yhdistetyllä patenttituomioistuimella ja kansallisella tuomioistuimella olisi lähtökohtaisesti rinnakkainen toimivalta käsitellä muun ohella perinteisiin eurooppapatentteihin liittyviä turvaamistoimiasioita. Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 5 momentti, jonka mukaan myös yhdistetty patenttituomioistuin käsittelee eu-

rooppapatentteihin liittyviä turvaamistoimiasioita siten kuin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa määrätään.

Edellä mainitun siirtymäkauden päätyttyä ja kun sellaisia perinteisiä eurooppapatentteja, jotka eivät oikeudenhaltijan tahdonilmaisun perusteella kuulu yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivaltaan, ei enää ole voimassa puheena oleva pykälä tulisi muutettavaksi, sillä siirtymäkauden jälkeen yhdistetty patenttituomioistuin olisi yksinomaisesti toimivaltainen käsittelemään perinteisiin eurooppapatentteihin liittyviä turvaamisasioita.

Pykälän 6 momentiksi ehdotetaan edelleen otettavaksi säännös, jonka mukaan markkinaoikeus ei saa päättää turvaamistoimesta, jos turvaamistoimea koskeva asia tai sitä koskeva pääasia on vireillä yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Säännös koskee perinteisiä eurooppapatentteja, joiden osalta markkinaoikeudella ja yhdistetyllä patenttituomioistuimella on siirtymäaikana rinnakkainen toimivalta. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus ei yksiselitteisesti sulje pois sitä mahdollisuutta, että kantaja voisi vielä saattaa turvaamistoimea koskevan asian vireille kansallisessa tuomioistuimessa sen jälkeen, kun pääasia on saatettu vireille yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Bryssel I -asetus soveltuu siirtymäaikana yhdistetyn patenttituomioistuimen ja markkinaoikeuden suhteeseen, mutta se ei sääntele turvaamistoimiasioiden vireilläolovaikutuksia.

Prosessioikeudessa valitsevan yleisen periaatteen mukaan asian vireilläolosta yhdessä tuomioistuimessa seuraa, etteivät muut tuomioistuimet ole toimivaltaisia käsittelemään samaa asiaa. Sellaisissa tapauksissa, joissa pääasia on jo vireillä tietyssä tuomioistuimessa, tämän jälkeen vireille saatettava turvaamistoimea koskeva asia on luonnollista käsitellä samassa tuomioistuimessa. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen siirtymäaikajärjestelyt jättävät tilaa erilaisille forum-valinnoille, mikä voi johtaa monimutkaisiin rinnakkaisiin ja peräkkäisiin prosesseihin. Näillä perusteilla uudella säännöksellä suljettaisiin pois se mahdollisuus, että turvaamistoimiasia otettaisiin markkinaoikeudessa käsiteltäväksi, jos se tai pääasia on jo vireillä yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Jos loukkausta koskeva pääasia on esimerkiksi vireillä yhdistetyssä patenttituomioistuimessa, kantajan on saatettava myös mahdollinen väliaikaista kieltoa koskeva turvaamistoimi vireille yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. On huomattava, että yhdistetyn patenttituomioistuimen alkuvaiheessa on mahdollista, että markkinaoikeus olisi nopeampi forum täytäntöönpanon näkökulmasta. Monimutkaisten rinnakkaisien prosessien välttämiseksi katsotaan kuitenkin perustelluksi rajoittaa kantajan toimintamahdollisuuksia tällä tavoin.

Edellä mainitun lisäksi pykälän 6 momentissa ehdotetaan säädettäväksi selventävästi, että markkinaoikeus ei olisi toimivaltainen päättämään turvaamistoimesta, jos pääasia kuuluu yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan. Tuomioistuimen yksinomaisesta toimivallasta määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 32 artiklassa.

Pykälän voimassa oleva 5 momentti siirrettäisiin muuttamattomana pykälän 7 momentiksi.

2.4 Laki todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annetun lain muuttamisesta

7 b §. Oikeuspaikka. Pykälän voimassa olevan 1 momentin mukaan riita-asia, joka perustuu muun ohella patenttilaissa säädetyn oikeuden loukkaukseen, markkinaoikeus on yksinomaisesti toimivaltainen päättämään turvaamistoimesta ja lain 7 a §:n mukaisesta tiedoksisaantia koskevasta määräyksestä sekä siinä tapauksessa, että pääasiaa koskeva oikeuden-

käynti ei ole vielä vireillä, että siinä tapauksessa, että pääasian oikeudenkäynti on vireillä markkinaoikeudessa. Markkinaoikeus on yksinomaisesti toimivaltainen päättämään turvaamistoimesta ja mainitusta 7 a §:n mukaisesta tiedoksisaantia koskevasta määräyksestä lisäksi siinä tapauksessa, että pääasian oikeudenkäynti markkinaoikeudessa on päättynyt eikä muutoksenhakua varten säädetty aika ole kulunut umpeen.

Yhdistettyä patenttituomioistuinsopimusta tehdyn sopimuksen mukaan mainitussa sopimuksessa tarkoitetun siirtymäkauden ajan patenttituomioistuimella ja kansallisella tuomioistuimella olisi lähtökohtaisesti rinnakkainen toimivalta käsitellä muun ohella perinteisiin eurooppapatentteihin liittyviä turvaamistoimiasioita. Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi *2 momentti*, jonka mukaan myös yhdistetty patenttituomioistuin voi päättää eurooppapatentteihin liittyvistä toimista siten kuin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa määrätään.

Edellä mainitun siirtymäkauden päätyttyä ja kun sellaisia perinteisiä eurooppapatentteja, jotka eivät oikeudenhaltijan tahdonilmaisun perusteella kuulu yhdistetyn patenttituomioistuimen toimivaltaan, ei enää ole voimassa, pykälä tulisi muutettavaksi, sillä siirtymäkauden jälkeen yhdistetty patenttituomioistuin olisi yksinomaisesti toimivaltainen käsittelemään perinteisiin eurooppapatentteihin liittyviä turvaamisasioita.

Pykälän *3 momentiksi* ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan markkinaoikeus ei saa päättää turvaamistoimesta, jos turvaamistoimea koskeva asia tai sitä koskeva pääasia on vireillä yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Säännös koskee perinteisiä eurooppapatentteja, joiden osalta markkinaoikeudella ja yhdistetyllä patenttituomioistuimella on siirtymäaikana rinnakkainen toimivalta.

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus ei yksiselitteisesti sulje pois sitä mahdollisuutta, että kantaja voisi vielä saattaa turvaamistoimea koskevan asian vireille kansallisessa tuomioistuimessa sen jälkeen, kun pääasia on saatettu vireille yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Bryssel I -asetus soveltuu siirtymäaikana yhdistetyn patenttituomioistuimen ja markkinaoikeuden suhteeseen, mutta se ei sääntele turvaamistoimiasioiden vireilläolovaikutuksia.

Prosessioikeudessa valitsevan yleisen periaatteen mukaan asian vireilläolosta yhdessä tuomioistuimessa seuraa, etteivät muut tuomioistuimet ole toimivaltaisia käsittelemään samaa asiaa. Sellaisissa tapauksissa, joissa pääasia on jo vireillä tietyssä tuomioistuimessa, tämän jälkeen vireille saatettava turvaamistoimea koskeva asia on luonnollista käsitellä samassa tuomioistuimessa. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen siirtymäaikajärjestelyt jättävät tilaa erilaisille forum-valinnoille, mikä voi johtaa monimutkaisiin rinnakkaisiin ja peräkkäisiin prosesseihin. Näillä perusteilla uudella säännöksellä suljettaisiin pois se mahdollisuus, että turvaamistoimiasia otettaisiin markkinaoikeudessa käsiteltäväksi, jos se tai pääasia on jo vireillä yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Jos loukkausta koskeva pääasia on esimerkiksi vireillä yhdistetyssä patenttituomioistuimessa, kantajan on saatettava myös mahdollinen todistelun turvaamista koskeva hakemus vireille yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Kantajan ei olisi enää mahdollista pyytää takavarikkoa tai muuta tarpeellisesta toimenpidettä erikseen markkinaoikeudelta. On huomattava, että yhdistetyn patenttituomioistuimen alkuvaiheessa on mahdollista, että markkinaoikeus olisi nopeampi forum täytäntöönpanon näkökulmasta. Monimutkaisten rinnakkaisten prosessien välttämiseksi katsotaan kuitenkin perustelluksi rajoittaa kantajan toimintamahdollisuuksia tällä tavoin.

Edellä mainitun lisäksi pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi selventävästi, että markkinaoikeus ei saa päättää turvaamistoimiasiaa, joka yhdistetystä patenttituomioistuimes-

ta tehdyn sopimuksen mukaan kuuluu yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan. Näin esimerkiksi vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin liittyvät turvaamistoimiasiat eivät voisi tulla käsiteltäviksi markkinaoikeudessa.

Pykälän voimassa oleva 2 momentti siirrettäisiin muuttumattomana pykälän 4 momentiksi.

2.5 Laki ulosottokaaren muuttamisesta

1 luku. Soveltamisala ja määritelmiä

2 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että yhdistetyn patenttituomioistuimen antamat tuomiot voitaisiin panna täytäntöön noudattaen ulosottokaaren mukaista menettelyä, jollei yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdystä sopimuksesta muuta johdu. Pykälään ehdotetaan siksi sisällytettäväksi viittaus Suomea sitovaan kansainväliseen sopimukseen. Johdonmukaisuussyistä säännöksessä viitattaisiin myös Euroopan unionin lainsäädäntöön.

Euroopan unionin lainsäädännössä, kuten ei myöskään Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa, ei säädetä Suomen ulosottokaaren soveltamisesta vieraan valtion tuomioistuimen antaman tuomion täytäntöönpanossa. Tuomioiden rajat ylittävää täytäntöönpanoa koskevan unionin lainsäädännön ja vastaavasti kansainvälisten sopimusten mukaan tuomiot pannaan yleensä täytäntöön noudattaen täytäntöönpanovaltion tuomioiden täytäntöönpanoa koskevaa lakia. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 82 artiklan 3 kohdan mukaan täytäntöönpanomenettelyihin sovelletaan sen sopimusjäsenvaltion lakia, jonka alueella täytäntöönpano tapahtuu, sanotun kuitenkin rajoittamatta sopimuksen ja perussäännön soveltamista. Kun sopimus tulee voimaan Suomessa, tulevat myös sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset lakina voimaan. Vaikka sopimuksessa ei näin ollen viitata suoraan Suomen ulosottokaaren soveltamiseen, seuraa viittauksesta kansalliseen tuomioiden täytäntöönpanoa koskevaan lainsäädäntöön, että Suomessa tapahtuvassa täytäntöönpanossa noudatetaan soveltuvin osin ulosottokaaren säännöksiä.

Pykälän voimassa olevan 4 kohdan mukaan ulosottokaaren täytäntöönpanomenettelyä noudatetaan pantaessa täytäntöön ulkomailla annettua tuomiota, välitystuomiota tai muuta ulosotto-perustetta. Viittaus ulkomailla annettuun tuomioon sulkee Suomessa sijaitsevan tuomioistuimen antaman tuomion säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle. Koska Suomen on tarkoitus esittää, että Helsinkiin perustettaisiin yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaosto, olisi kohtaa tarkistettava siten, että myös Suomessa sijaitsevan kansainvälisen tuomioistuimen tuomio olisi kohdassa tarkoitettu ulosottooperuste. Kohtaa ehdotetaan tämän vuoksi muutettavaksi siten, että siinä mainittaisiin erikseen kansainvälisen tuomioistuimen antama tuomio. Tällöin kansainvälisen tuomioistuimen sijaintipaikka ei enää vaikuttaisi ulosottokaaren sovellettavaksi tulemiseen.

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 35 artiklan 2 kohdan mukaan sopimuksella perustettavan sovittelu- ja välimieskeskuksen palveluja hyödyntäen aikaansaadut ratkaisut ovat täytäntöönpanokelpoisia sopimusjäsenvaltioissa siten kuin sopimuksen 82 artiklassa säädetään. Koska sovittelu- ja välityskeskusten toimipisteet sijaitsivat Lissabonissa ja Ljubljanaassa, olisivat keskuksen toimintaan liittyvässä välimiesmenettelyssä annetut välitystuomiot sekä keskuksen sovittelijoiden avustuksella aikaansaadut sovinnot ulkomailla annettu- ja eivätkä niiden täytäntöönpanokelpoisuus edellytä 4 kohdan muuttamista.

Lisäksi pykälään ehdotetaan tehtäväksi muutamia lainsäädäntötekniisiä muutoksia.

2.6 Laki rikoslain muuttamisesta

15 luku. Rikoksista oikeudenkäyttöä vastaan

12 §. *Ulkomailla tai kansainvälisessä tuomioistuimessa tehty perätön lausuma.* Rikoslain 15 luvun 12 §:ssä säädetään perättömän lausuman tekemisestä ulkomailla. Erityissäännöstä on pidetty tarpeellisena, koska perätöntä lausumaa koskevat 15 luvun säännökset ovat lähtökohdaisesti kansallisesti rajoittuneita.

Perättömän lausuman tekeminen ulkomailla on 12 §:ssä säädetty rangaistavaksi silloin, kun lausuma on annettu eräissä kansainvälisissä tuomioistuimissa taikka Euroopan unionin jäsenvaltion tai Pohjoismaan tuomioistuimessa. Lisäksi muun ulkomaan tuomioistuimessa tapahtuvaan perättömään lausumaan sovelletaan Suomen voimassa olevia säännöksiä silloin, kun rikos on tehty ulkomaisen tuomioistuimen antaessa virka-apua Suomen tuomioistuimelle.

Esityksessä ehdotetaan, että myös yhdistetty patenttituomioistuin kuuluisi niihin tuomioistuimiin, joissa perättömän lausuman antaminen olisi rangaistava teko. Perätöntä lausumaa koskevaa laajennusta on aikanaan perusteltu kansainvälisillä velvoitteilla sekä pohjoismaisella ja unionin jäsenvaltioiden välisellä oikeudellisella yhteistyöllä. Samoista syistä on perusteltua säätää rangaistavaksi perättömän lausuman tekeminen yhdistetyssä patenttituomioistuimessa.

Yhdistetty patenttituomioistuimella tulee olemaan enemmän kuin yksi toimipaikka. Tarkoitus on, että Suomi esittää pyynnön paikallisjaoston perustamiseksi Helsinkiin. Jos paikallisjaosto perustetaan, on mahdollista, että perätön lausuma tehdään kansainvälisessä tuomioistuimessa Suomessa. Voimassa oleva säännös ei kata tällaista tilannetta, koska siinä pykälän otsikon mukaisesti säädetään vain ulkomailla tehdystä perättömästä lausumasta. Pykälän otsikkoa ehdotetaan tämän vuoksi muutettavaksi siten, että siinä erikseen mainittaisiin kansainvälisessä tuomioistuimessa tehty perätön lausuma. Tällöin säännös tulisi sovellettavaksi, vaikka perätön lausuma olisikin tehty Suomessa. Vastaavasti yhdistetty patenttituomioistuin lisättäisiin pykälän sisältämään luetteloon niistä tuomioistuimista, jotka perätöntä lausumaa koskevia säännöksiä sovellettaessa rinnastettaisiin kansallisiin tuomioistuimiin.

Ehdotetut muutokset eivät vaikuttaisi Suomen rikosoikeuden soveltamisalaa koskevien säännösten soveltamiseen. Rikosoikeuden soveltamisalasta säädetään rikoslain 1 luvussa.

49 luku. Eräiden aineettomien oikeuksien loukkaamisesta

2 §. *Teollisoikeusrikos.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi *2 momentti*, jolla sopimuksen soveltamisalaan kuuluvaan eurooppapatenttiin kohdistunut tahallinen loukkaus säädetään rangaistavaksi teollisoikeusrikoksena. Rikosvastuuta koskeva säännös ehdotetaan sijoitettavaksi omaan momenttiin, koska yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 25 ja 26 artiklan kirjoitusasu ei suoraan vastaa patenttilain 3 §:n muotoilua.

Säännöksen mukaan teollisoikeusrikoksesta tuomittaisiin myös se, joka yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen määräysten vastaisesti ja siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa taloudellista vahinkoa loukatun oikeuden haltijalle, loukkaa sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan eurooppapatentin tuottamaa oikeutta. Rangaistussäännöksen soveltaminen ei edellytä, että sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan patentin oikeudenhaltija olisi erikseen kieltänyt patentin hyödyntämisen.

Ehdotuksen sisältöä ja tarkoitusta on selostettu edellä patenttilain 57 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa.

3 Voimaantulo

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus ei ole vielä kansainvälisesti voimassa. Sopimus tulee voimaan kolmannentoista ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamista seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jos tallettajiin kuuluvat ne kolme jäsenvaltiota, joissa oli voimassa suurin määrä eurooppapatentteja sopimuksen allekirjoittamisvuotta edeltäneenä vuonna. Ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristöön, joka toimii sopimuksen mukaisesti tallettajana.

Käytännössä tämä tarkoittaa, että sopimuksen voimaantuloon vaaditaan Saksan, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Ranskan ratifioimiskirjan tallettaminen, koska näissä maissa oli sopimuksen allekirjoittamista edeltävänä vuonna, eli vuonna 2012, suurin määrä eurooppapatentteja voimassa. Tämän lisäksi tarvitaan vähintään kymmenen muun sopimusjäsenvaltion ratifioimiskirjan tallettaminen. Elokuun 2015 loppuun mennessä ratifioimiskirjan olivat tallettaneet Itävalta, Ranska, Ruotsi, Belgia, Tanska, Malta, Luxemburg ja Portugali.

Sopimuksen voimaantulon jälkeen tapahtuvat ratifioinnit tai liittymiset tulevat voimaan ratifioimis- tai liittymiskirjan tallettamista seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samana ajankohtana kuin sopimus tulee voimaan.

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka kuuluisivat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaan Ahvenanmaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus sisältää patenttilainsäädäntöä ja lainkäyttöä koskevaan lainsäädäntöä koskevia määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain 27 §:n 10 ja 23 kohdan nojalla valtakunnan lainsäädäntövaltaan. Esitykseen liittyvän voimaansaattamislain voimaantulolle Ahvenanmaan maakunnassa ei siten ole tarpeen saada itsehallintolain 59 § 1 momentin mukaista Ahvenanmaan maakuntapäivien suostumusta.

Väliaikainen soveltaminen

Sopimus ei sisällä määräystä, joka mahdollistaisi sopimuksen väliaikaisen soveltamisen ennen sen kansainvälistä voimaantuloa. Väliaikaista soveltamista on kuitenkin pohdittu sopimusjäsenvaltioiden perustamassa valmistelukomiteassa. Sopimuksen väliaikainen soveltaminen olisi tarpeen tuomioistuimen toiminnan järjestämiseksi. Sopimuksen määräysten mukaisesti tuomioistuimen on aloitettava toimintansa samana päivänä kuin sopimus tulee voimaan. Tämä aiheuttaa haasteen, sillä tuomioistuimen toiminnan valmistelua koskeviin päätöksiin voidaan ryhtyä vasta kun sopimus on voimassa. Päätösten tulisi kuitenkin olla tehtynä sinä päivänä, kun sopimus tulee voimaan, jotta tuomioistuin olisi tuolloin toimintakykyinen. Tällaiset päätökset koskevat muun muassa tuomareiden nimittämistä, tuomioistuinmaksuja sekä tuomioistuimen ja sen komiteoiden työjärjestysten hyväksymistä.

Sopimuksen väliaikainen soveltaminen olisi siten tarpeen, jotta tuomioistuimen toiminnalle olennaiset päätökset voitaisiin tehdä tuomioistuimen hallintokomiteassa ennen kuin tuomioistuin varsinaisesti aloittaisi toimintansa. Tämän vuoksi valmistelukomitea on esittänyt, että sopimuksen väliaikaisesta soveltamisesta laadittaisiin erillinen pöytäkirja. Pöytäkirjan teksti hyväksyttiin valmistelukomiteassa 3.9.2015. Pöytäkirjassa todetaan, että väliaikaisesti sovelletaan sopimuksen 1, 2, 4 ja 5 artiklaa, 6 artiklan 1 kohtaa, 7 ja 10—19 artiklaa, 35 artiklan 1, 3 ja 4 kohtaa, 36—41 artiklaa ja 71 artiklan 3 kohtaa sekä perussäännön 1—6 artiklaa, 7 artiklan 1 ja 5 kohtaa, 9—18 artiklaa, 20 artiklan 1 kohtaa, 22—28, 30, 32 ja 33 artiklaa. Pöytäkirja on valtiosopimus, jonka kukin sopimusjäsenvaltio voi halutessaan allekirjoittaa ja hyväksyä kan-

sallisten menettelyidensä mukaisesti. Pöytäkirja mahdollistaa (perinteisen allekirjoitus- ja hyväksymismenettelyiden ohella) väliaikaiseen soveltamiseen sitoutumisen myös yksipuolisella selityksellä ("unilateral declaration").

Hallitus esittää, että eduskunta hyväksyisi annettavaksi selityksen väliaikaisesta soveltamisesta. Suomi ei siten allekirjoittaisi, eikä hyväksyisi pöytäkirjaa, vaan kansainvälisoikeudellisesti sitoutuminen yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen väliaikaiseen soveltamiseen tapahtuisi Suomen yksipuolisella selityksellä. Selityksessä yksilöitäisiin ne sopimusmääräykset, jotka on pöytäkirjassa mainittu sovellettavaksi väliaikaisesti. Tarkoitus on väliaikaisen soveltamisen kautta varmistaa, että Suomi on mukana järjestelmän valmistelussa heti sen alusta alkaen. Väliaikaisen soveltamisen mahdollistamiseksi hallituksen esitykseen sisältyvään voimaansaattamislakiehdotukseen on lisätty asetuksenantovaltuus, jossa säädetään, että valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää kyseisten määräysten soveltamisesta väliaikaisesti ennen sopimuksen kansainvälistä voimaantuloa.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus on valtiosopimus, jolla perustetaan uusi kansainvälinen tuomioistuin. Sopimuksen osapuolina voivat olla vain Euroopan unionin jäsenvaltiot. Vaikka sopimuksen määräyksillä on kiinteä yhteys unionin puitteissa tehtävään yhteistyöhön ja Euroopan unionin lainsäädäntöön (vrt. esimerkiksi PeVL 24/2011 vp, s. 2/I), sopimuksen aineellinen sisältö, eli patenttiriitoja koskevan tuomioistuinjärjestelmän perustaminen, on kokonaan jäsenvaltioiden toimivallassa. Sopimuksen voimaantulo edellyttää kansallisia ratifioimistoimenpiteitä kunkin jäsenvaltion valtiosäännön asettamien vaatimusten mukaisesti. Suomen valtiosääntöoikeudellisesta näkökulmasta kyse on siten sopimuksesta, jonka tekeminen on kokonaisuudessaan Suomen toimivallassa.

Perustuslain 94 §:n mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan perustuslaissa tarkoitettu eduskunnan hyväksymistoimivalta kattaa kaikki aineelliselta luonteeltaan lain alaan kuuluvat kansainvälisen velvoitteen määräykset. Sopimuksen määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi 1) jos määräys koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, 2) jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien tai velvollisuuksien perusteita, 3) jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädetävä lailla, 4) jos tarkoitettu asiasta on jo voimassa lain säännöksiä tai 5) siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädetävä lailla. Kysymykseen ei vaikuta se, onko jokin määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (esim. PeVL 11/2000 vp ja 12/2000 vp).

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen määräykset kuuluvat lähes kaikki *lainsäädännön alaan*. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä ja määräysten suhdetta Suomen lainsäädäntöön on selvitetty edellä yksityiskohtaisten perustelujen 1 jaksossa. Eduskunnan suostumusta edellytetään kaikille sopimuksen määräyksille lukuun ottamatta 19, 37, 38, 39, 84, 85, 86, 88 ja 89 artiklaa. Lisäksi sopimukseen erottamattomana osana kuuluva yhdistetyn patenttituomioistuimen perussääntö sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Lainsäädännön alaan kuuluvat perussäännön 2 artikla (tuomareiden kelpoisuus), 3 artikla (tuomareiden nimittäminen), 4 artikla (tuomareiden toimikausi), 6 artikla (vala), 7 artikla (esteettömyys), 8 artikla (tuomareiden koskemattomuus), 9 artikla (tehtävien päättyminen), 10 ar-

tikla (tehtävistä vapauttaminen), 15 artikla (puheenjohtajisto), 18 artikla (paikallis- tai aluejaston perustaminen ja lakkauttaminen), 19 artikla (ensimmäisen asteen tuomioistuimen kokoonpanot), 21 artikla (muutoksenhakutuomioistuimen kokoonpanot), 22 artikla (kirjaamo), 34 artikla (pääösneuvottelujen luottamuksellisuus), 35 artikla (päätökset), 36 artikla (eriävät mielipiteet), 37 artikla (yksipuolinen tuomio) sekä 38 artikla (Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetut kysymykset).

Perustuslain 94 §:n mukaan eduskunta hyväksyy myös sellaiset valtiosopimuksen määräykset, jotka vaativat perustuslain mukaan muusta syystä eduskunnan hyväksymisen. Muusta syystä eduskunnan hyväksymistä edellyttäviä määräyksiä ovat muun muassa eduskunnan *budjettivaltaa sitovat* kansainväliset velvoitteet (HE 1/1998 vp, s. 149/I). Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus aiheuttaa Suomelle kustannuksia. Siirtymäkauden ajan tuomioistuimen toiminta rahoitetaan pääosin sopimusjäsenvaltioiden rahoitusosuuksilla. Suomen rahoitusosuus on Suomessa voimaansaatettujen eurooppapatenttien ja niitä koskevien riita-asioiden määrän perusteella noin 1 – 2 prosenttia tuomioistuimen kokonaisbudjetista. Kokonaisbudjetin arvioitu määrä on noin 13,5 miljoonaa euroa. Suomen rahoitusosuus on siksi arvioitu olevan aluksi noin 135 000 euroa kasvaen mahdollisesti noin 400 000 euroon ennen kuin tuomioistuimen toiminta siirtymäkauden päätyttyä muuttuu omarahoitteiseksi. Tuomioistuimen varainhoitoa koskevat määräykset sisältyvät sopimuksen II osaan. Niitä ovat sopimuksen 36 artikla (tuomioistuimen talousarvio), 37 artikla (tuomioistuimen rahoitus), 38 artikla (tuomareiden koulutusohjelman rahoitus) ja 39 artikla (keskuksen rahoitus). Lisäksi tarkoitus on, että Suomeen esitetään perustettavaksi paikallisjaosto. Paikallisjaoston perustamista on määrätty sopimuksen 7 artiklan 3 kohdassa sekä perussäännön 18 artiklassa. Paikallisjaostosta aiheutuu valtiolle toistuvia kustannuksia. Kustannukset muodostuisivat muun muassa tilakuluista ja aluksi myös hallintohenkilöstön palkoista. Näiden kustannusten vuosittainen määrä on arvioitu olevan noin 200 000 euroa. Tuomioistuimen varainhoitoa ja paikallisjaoston perustamista koskevien määräysten hyväksyminen vaatii siten eduskunnan suostumusta myös budjettivaltan sitomisen vuoksi.

4.2 Käsittelyjärjestys

Käsittelyjärjestyksen kannalta merkityksellisiä ovat sopimuksen määräykset, joilla on liittymäkohtia Suomen täysivaltaisuutta koskeviin perustuslain säännöksiin ja perusoikeuksien suojaan.

Täysivaltaisuus

Perustuslain 94 §:n 2 momentin ja 95 §:n 2 momentin säännösten mukaan Suomen täysivaltaisuuden kannalta *merkittävän toimivallan siirrosta* Euroopan unionille, kansainväliselle järjestölle tai kansainväliselle toimielimelle päätetään kahden kolmasosan enemmistöllä. Sen sijaan tavallisella ääntenenemmistöllä voidaan päättää *muuta kuin merkittävää toimivallan siirtoa* koskevien kansainvälisten velvoitteiden hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta (HE 60/2010 vp). Täysivaltaisuuden kannalta keskeistä sopimuksessa on toimivallan siirto yhdistetylle patenttituomioistuimelle ja sopimuksentekovallan delegointi, joita käsitellään seuraavaksi.

Toimivallan siirto yhdistetylle patenttituomioistuimelle

Sopimuksella luodaan yhdistetylle patenttituomioistuimelle *yksinomainen toimivalta* käsitellä riita-asioita, jotka koskevat Suomessa voimassa olevia vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja sekä siirtymäkauden jälkeen perinteisiä eurooppapatentteja. Tällä hetkellä toimivalta käsitellä perinteisiä eurooppapatentteja koskevia riita-asioita on Suomessa markkinaoikeudella ja toimivalta käsitellä rikosasioita on Helsingin kärjäoikeudella. Sopimus antaa näin ollen

Suomen oikeudenkäyttöpiiriin kuuluvaa tuomiovaltaa yhdistetylle patenttituomioistuimelle, mikä sinänsä merkitsee puuttumista perustuslain 1 §:n 1 momentin mukaiseen täysivaltaisuuteen. Tässä yhteydessä on kuitenkin kiinnitettävä huomiota myös perustuslain 1 §:n 3 momenttiin, jossa on säädetty, että Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi ja *yhteiskunnan kehittämiseksi* ja jossa todetaan, että Suomi on Euroopan unionin jäsen. Lähtökohtana siten on, että sellaiset kansainväliset velvoitteet, jotka ovat *tavanomaisia* nykyaikaisessa yhteiskunnassa, ja jotka vain vähäisissä määrin vaikuttavat valtion täysvaltaisuuteen, eivät sellaisinaan ole ristiriidassa täysvaltaisuussääntelyn kanssa (HE 60/2010 vp, s. 44; PeVL 19/2010; HE 1/1998 vp, s. 73/II; PeVL 45/2000 vp).

Hallituksen käsityksen mukaan tuomioistuimen toimivallan siirrossa yhdistetylle patenttituomioistuimelle on kyse perustuslain 1 §:n 3 momentissa tarkoitetusta kansainvälisestä yhteistyöstä yhteiskunnan kehittämiseksi, erityisesti patenttioikeuden alalla. Sopimuksessa on myös kyse velvoitteesta, joka on edellä mainitulla tavalla tavanomainen nykyaikaisessa yhteiskunnassa. Sopimus yhdistetystä patenttituomioistuimesta on luonnollinen seuraus Suomen aiemmista kansainvälisistä velvoitteista eurooppapatenttien alalla sekä Suomen jäsenyydestä Euroopan unionissa.

Nykyinen Euroopan alueellinen patenttijärjestelmä perustuu Euroopan patenttisopimukseen, jonka osapuolena Suomi on ollut jo vuodesta 1996 lukien. Sopimus mahdollistaa sen, että Euroopan patenttivirastolla (EPO) on toimivalta myöntää eurooppapatentti koskemaan 38 sopimusvaltiota. Tuloksena ei kuitenkaan ole yksi patentti, vaan joukko kansallisia patenteja, joista maksetaan erikseen vuosimaksuja kansallisille viranomaisille. Nykyisin myös patenteja koskevat oikeudenkäynnit käydään pääasiallisesti erikseen kunkin maan kansallisessa tuomioistuimessa. Voimassa oleva järjestelmä luo siis tilanteita, joissa samaan eurooppapatenttiin perustuvaa kansallisesti voimaansaatettua eurooppapatenttia koskevat loukkaus- ja mitätöintikanteet voidaan ratkaista eri tavoin eri tuomioistuimissa, mikä aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta toimijoille.

Nyt hyväksyttäväksi ehdotettu yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus ja yhtenäisestä patenttisuojasta annettu asetus, jota aletaan soveltaa samana päivänä kun tuomioistuin-sopimus tulee voimaan, luovat yhtenäisen patenttisuojan. Yhdellä hakemuksella olisi mahdollista saada kaikkien osallistuvien sopimusjäsenvaltioiden alueen kattava yksi patentti, jolla olisi yhtenäinen patenttisuoja ja josta maksettaisiin vain yhtä vuosimaksua. Samoin kaikki vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia sekä kansallisesti voimaansaatettua eurooppapatenttia koskevat riita-asiat käsiteltäisiin jatkossa yhdessä tuomioistuimessa. Yhdistetty patenttituomioistuin, johon riidat keskitetään, parantaisi siten oikeusvarmuutta ja vähentäisi käyttäjille aiheutuvia kustannuksia. Näin ollen asian luonne — tavoite tehokkaammasta patenttisuojasta ja riitojen keskittämisestä yhteen tuomioistuimeen — luovat perusteen siirtää toimivalta kansainväliselle tuomioistuimelle.

Suomeen on tarkoitus perustaa yhdistetyn patenttituomioistuimen paikallisjaosto yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 6 artiklassa ja perussäännön 18 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen. Tarkoituksena on, että paikallisjaosto sijaitsisi Helsingissä markkinaoikeuden yhteydessä. Paikallisjaoston perustamisesta ja siellä käytettävistä oikeudenkäyntikielistä (suomi, ruotsi, englanti) on tarkoitus säätää lailla ja asiaa koskeva lakiehdotus annettaisiin eduskunnalle tuomioistuimen hallintokomitean päätöksen jälkeen.

Kansallisen tuomioistuimen toimivallan siirtoa yhdistetylle patenttituomioistuimelle ei pidetä merkittävänä. Toimivallan siirron merkittävyyttä tarkasteltaessa on otettava huomioon perustuslakivaliokunnan uudempi tulkintakäytäntö, jonka mukaan toimivaltajärjestelyjen vaikutusta on arvioitava aiempaa joustavammin ja väljemmin etenkin antamalla muodollisten seikkojen

asemesta enemmän painoa siirrettävän toimivallan aineelliselle merkitykselle (PeVM 9/2010 vp s. 13; PeVL 19/2010 vp, s. 5/I). Käsillä olevassa tapauksessa toimivallan siirron seurauksena yhdistetylle patenttituomioistuimelle annettaisiin toimivalta käsitellä yksittäisiä patenttirii-toja. Tällaisella toimivallan siirrolla ei hallituksen näkemyksen mukaan ole laajaa yhteiskun-nallista merkitystä.

Edellä esitetyistä syistä johtuen hallitus ei pidä toimivallan siirtoa yhdistetylle patenttituomio-istuimelle perustuslain 94 §:n 2 momentissa ja 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla mer-kittävänä, vaan katsoo, että sopimuksen hyväksymisestä voidaan päättää äänen enemmistöllä ja ehdotus voimaansaattamislainsiksi voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Sopimuksentekovallan delegointi

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus sisältää määräyksiä, joissa delegoidaan sopimuksentekotoimivaltaa sopimuksella perustettavalle yhdistetyn patenttituomioistuimen *hallintokomitealle*.

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn *sopimuksen tarkistamisesta ja muuttamisesta* määrätään sopimuksen 87 artiklassa. Sopimusjäsenvaltioiden edustajista koostuvalla tuomiois-tuimen hallintokomitealla on oikeus tarkistaa sopimusta tuomioistuimen toiminnan parantami-seksi sekä muuttaa sopimusta sen mukauttamiseksi patentteja koskevaan kansainväliseen so-pimukseen tai unionin oikeuteen. Hallintokomitea tekee päätökset kolmen neljäsoosan enem-mistöllä. Hallintokomitean päätös ei tule voimaan, jos jokin sopimusjäsenvaltio ilmoittaa mää-räajassa asiaan liittyvien sisäisten päätöksentekomenettelyjen johdosta, ettei se halua päätök-sen sitovan sitä. Tässä tapauksessa kutsutaan koolle sopimusjäsenvaltioiden tarkistuskonfe-renssi.

Tuomioistuimen hallintokomitealla on toimivalta muuttaa sopimusta kaikilta osiltaan. Näin ol-len muuttamistoimivalta koskee myös sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, jotka perustuslain mukaan edellyttävät eduskunnan myötävaikutusta (PeVL 13/2008, PeVL 36/2006). Otettaessa kuitenkin huomioon, että Suomella on mahdollisuus ilmoittaa kahden-toista kuukauden kuluessa päätöksen jälkeen, ettei se halua hallintokomitean päätöksen sito-van sitä ja estää näin sopimuksen muuttaminen päätöksellä, hallitus katsoo, ettei määräys ole ristiriidassa Suomen täysivaltaisuuden kanssa eikä muutosmenettely vaikuta sopimuksen tai voimaansaattamislakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Sopimuksen 40 artikla koskee tuomioistuimen *perussääntöä*, joka on sopimuksen I liite ja erottamaton osa sopimusta. Perussäännössä määrätään tuomioistuimen organisaatiota ja toi-mintaa koskevat yksityiskohdat. Sopimuksen 40 artiklan 2 kohdan mukaan perussääntöä voi-daan muuttaa tuomioistuimen hallintokomitean päätöksellä tuomioistuimen tai sopimusjäsen-valtion ehdotuksen perusteella, jonka jäsenvaltio on tehnyt tuomioistuinta kuultuaan. Edelleen 40 artiklan 2 kohdan mukaan tällaiset muutokset eivät kuitenkaan saa olla ristiriidassa sopi-muksen kanssa tai muuttaa sitä. Hallintokomitea tekee päätökset kolmen neljäsoosan enemmis-töllä. Edellä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta käsittelevässä jaksossa on todettu, että useat perussäännön määräyksistä kuuluvat lainsäädännön alaan. Lähtökohtaisesti lainsäädän-nön alaan kuuluvat muutokset olisi saatettava eduskunnan hyväksyttäväksi. Toimivallan siir-ron merkittävyyttä tarkasteltaessa on kuitenkin otettava huomioon myös perustuslakivalio-kunnan uudempi tulkintakäytäntö, jonka mukaan sopimuksentekotoimivallan siirtoa koskeva aiempi tulkintalinja on jäänyt jossain määrin jäykäksi ja muodolliseksi. Siksi näiden toimival-tajärjestelyjen vaikutusta täysivaltaisuuteen olisi arvioitava uudelleen antamalla enemmän ar-voa siirrettävän toimivallan aineelliselle merkitykselle eikä niinkään pelkästään sille seikalle, kuuluuko jokin määräys lainsäädännön alaan (PeVM 9/2010 vp s. 13; PeVL 19/2010 vp, s.

5/I). Useimmista perussäännössä määrätyistä asioista on määräyksiä myös itse pääsopimuksen puolelta. Tuomioistuimen hallintokomitean mahdollisuutta tehdä muutoksia, samoin kuin muutosten sisältöä, rajoittaa edellä mainittu yhdenmukaisuusvaatimus (muutokset eivät saa olla ristiriidassa sopimuksen kanssa tai muuttaa sitä). Tästä syystä delegoinnin aineellinen merkitys ei hallituksen näkemyksen mukaan ole suuri. Nämä seikat huomioon ottaen kokonaisuutena voidaan arvioida, ettei yhdistetyn patenttituomioistuimen hallintokomitealle annettava toimivalta perussäännön muuttamisesta määräenemmistöllä vaikuta Suomen sopimuksentekotoimivaltaan kuin vähäisissä määrin eikä näin ollen ole ristiriidassa Suomen täysivaltaisuuden kanssa.

Tuomioistuimen hallintokomitea hyväksyy sopimuksen 41 artiklan mukaisesti yhdistetyn patenttituomioistuimen *työjärjestyksen*, jossa määrätään tuomioistuinkäsittelyn yksityiskohdat. Työjärjestyksen tulee olla sopimuksen ja perussäännön mukainen (41 artiklan 1 kohta). Työjärjestystä voidaan muuttaa hallintokomitean päätöksellä, mutta muutokset eivät saa olla ristiriidassa sopimuksen tai perussäännön kanssa tai muuttaa niitä. Työjärjestys ja siihen tehtävät muutokset hyväksytään hallintokomiteassa kolmen neljäsosan enemmistöllä. Yhdenmukaisuusvaatimuksen tarkoituksena on varmistaa se, ettei työjärjestykseen voida sisällyttää poikkeuksia sopimuksen ja perussäännön määräyksistä. Ottaen huomioon sopimuksen III osaan sisältyvien oikeudenkäyntimenettelyä koskevien määräysten yleispiirteisyyden, tuomioistuinkäsittelyä koskeva työjärjestys tulee välttämättä sisältämään sääntelyä, jonka voidaan katsoa kuuluvan lainsäädännön alaan. Työjärjestyksen sisältöä rajoittavat kuitenkin sopimuksen sisältämät menettelymääräykset ja edellä mainittu yhdenmukaisuusvaatimus. Työjärjestyksessä olevien määräysten voidaankin olettaa sisältävän lähinnä sellaisia pääsopimusta täydentäviä ja täsmentäviä sääntöjä, jotka ovat välttämättömiä tuomioistuimen käytännön toiminnan kannalta (ks. HE 161/2000 vp, ja siihen liittyvä PeVL 45/2000 vp). Työjärjestyksessä ei ole näin ollen kyse sopimukseen verrattuna itsenäisistä sopimusvelvoitteesta vaan se sisältää sopimukselle alisteisia tarkennuksia (PeVL 45/2000 vp, s. 7/I). Hallitus katsoo, ettei yhdistetyn patenttituomioistuimen hallintokomitealle siirrettävä toimivalta vaikuta voimaansaattamislakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Kielelliset oikeudet

Perustuslain 17 § sisältää säännökset suomen ja ruotsin kielen asemasta kansalliskielinä ja siinä turvataan jokaisen oikeus käyttää omaa kieltään tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa sekä oikeus saada omalla kielellään toimituskirjansa. Yleiset säännökset kansalliskielten käyttöä koskevien oikeuksien turvaamisesta on annettu kielilailla (423/2003). Kielilaista mahdollisesti poikkeavan sääntelyn tarpeellisuus on erikseen perusteltava (PeVL 50/2010).

Yhdistetty patenttituomioistuin on kansainvälinen tuomioistuin, jossa käytettävistä oikeudenkäyntikielistä määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 49 – 51 artiklassa. Yhdistetty patenttituomioistuin muodostuu hajautetusta ensimmäisen asteen tuomioistuimesta ja keskitetystä muutoksenhakutuomioistuimesta. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen muodostavat keskusjaosto, aluejaostot ja paikallisjaostot sijaitsevat eri jäsenvaltioissa. Jaostojen päätöksillä on oikeusvaikutus kaikissa yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen ratifioineissa sopimusvaltioissa, joissa patentilla on oikeusvaikutus. Jaostojen kaikki ratkaisukokoonpanot ovat monikansallisia ja niihin kuuluu tuomareita vähintään kahdesta sopimusjäsenvaltiosta.

Alue- ja paikallisjaostoja isännöivät sopimusjäsenvaltiot voivat sopimuksen määräysten mukaisesti määritellä ne kielet, joita voidaan käyttää oikeudenkäyntikielinä kyseisessä jaostossa. Näitä kieliä voivat olla jaoston sijaintipaikan virallinen kieli tai kielet taikka aluejaostoon kuuluvien jäsenvaltioiden viralliset kielet tai jokin niistä kielistä. Lisäksi jaosto voi määritellä yh-

den tai useamman Euroopan patenttivoraston virallisista kielistä jaoston oikeudenkäyntikieliksi, joko sijaintipaikan virallisten kielten lisäksi tai niiden sijaan. Euroopan patenttivoraston viralliset kielet ovat saksa, englanti ja ranska. Suomeen perustettavan paikallisjaoston oikeudenkäyntikieliksi ollaan määrittelemässä suomea, ruotsia ja englantia.

Jaoston toimivalta määräytyy yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen 33 artiklan 1 kohdan mukaisesti joko patenttiloukkauksen tai uhkaavan patentinloukkauksen tapahtumapaikan tai vastaajan kotipaikan mukaan. Kantaja voi lähtökohtaisesti valita, missä toimivaltaisessa alue- tai paikallisjaostossa nostaa kanteen. Valinnallaan kantaja voi vaikuttaa siihen, miten kanteen oikeudenkäyntikieli määräytyy. Sopimuksen 33 artiklan 4 kohdan mukaisesti ensimmäisen asteen tuomioistuimen keskusjaosto on toimivaltainen käsittelemään suoria mitätöintikanteita. Keskusjaostossa oikeudenkäyntikieli on aina Euroopan patenttivoraston virallinen kieli, jolla patentti on myönnetty.

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus sisältää määräyksiä, joilla pyritään turvaamaan oikeudenkäynnin osapuolten kielellisiä oikeuksia kansainvälisessä tuomioistuimessa. Riidan osapuolet voivat sopia, että oikeudenkäyntikielenä käytetään kieltä, jolla patentti on myönnetty. Lisäksi toimivaltainen jaosto voi käytännöllisyys ja oikeudenmukaisuussyistä päättää, että oikeudenkäyntikielenä käytetään kieltä, jolla patentti on myönnetty. Tämän lisäksi ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti voi käytännöllisyys- ja oikeudenmukaisuussyistä ja ottaen huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat päättää patentin kielen käytöstä ja arvioida tarvitaanko tilanteessa erityisiä käännös- ja tulkkausjärjestelyjä. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostojen ja muutoksenhakutuomioistuimen on lisäksi osapuolen pyynnöstä ja siinä määrin kuin se katsotaan asianmukaiseksi järjestettävä tulkkaus suullisessa käsittelyssä. Osapuolten on sopimuksen 48 artiklan mukaisesti käytettävä oikeudenkäynnissä edustajaa.

Yhdistetty patenttituomioistuin on toimivaltainen käsittelemään yksityisten välisiä riita-asioita. Merkittävin osa riitojen osapuolista on yrityksiä, jotka toimivat patentoitua teknologiaa hyödyntävillä sektoreilla ja jotka toimivat jo nykyisin Euroopan markkinoilla tai pyrkivät laajentamaan toimintaansa niille. Erityistä huomiota on kiinnitettävä niihin yrityksiin, jotka toimivat ainoastaan kotimarkkinoilla ja voivat tietämättään loukata Suomessa voimassa olevaa perinteistä eurooppapatenttia tai vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia. Tilanteessa, jossa väitetty patentinloukkaus on tapahtunut ainoastaan Suomessa, kanne on nostettava Helsinkiin perustettavassa paikallisjaostossa, elleivät osapuolet ole sopineet kanteen nostosta jossain toisessa jaostossa.

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus ei muuta niitä patenttilain säännöksiä, joiden perusteella Suomessa voimassa olevan perinteisen eurooppapatentin suoja-ala määräytyy tilanteessa, jossa Patentti- ja rekisterivirastolle toimitettu käännös ja patentin myöntämiskielinen asiakirja eroavat toisistaan. Tällaiset säännökset sisältyvät patenttilain 9 b lukuun. Sopimus ei myöskään muuta vaikutukseltaan yhtenäisiä eurooppapatentteja koskevaa kielisääntelyä, jota koskee yhtenäisen patenttisuojan käännösjärjestelyistä annettu aset.

Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin suoja-ala määräytyy seuraavasti. Euroopan patenttivorasto myöntää ja julkaisee eurooppapatentin yhdellä viraston virallisista kielistä, minkä lisäksi patenttivaatimukset käännetään kahdelle muulle viraston virallisista kielistä. Jos eurooppapatentille rekisteröidään yhtenäinen vaikutus, patentin suoja-alan määräytyy myöntämiskielen perusteella kaikissa tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvissa jäsenvaltioissa. Tämän lisäksi järjestelmässä hyödynnetään konekäännöksiä, joiden tarkoituksena on patentti-informaation levittäminen kaikilla unionin virallisilla kielillä.

Asetuksen 4 artikla sisältää säännökset vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin käännöksistä riita-asioissa. Patentinhaltija on velvollinen toimittamaan väitetyt patentinloukkaajan pyynnöstä ja valinnan mukaisesti täydellisen käännöksen vaikutukseltaan yhtenäisestä eurooppapatentista joko sen jäsenvaltion viralliselle kielelle, jossa väitetty loukkaus on tapahtunut tai väitetyt patentinloukkaajan kotipaikan viralliselle kielelle. Tämän lisäksi asetuksen 4 artiklan 4 kohdan mukaisesti toimivaltainen tuomioistuin eli yhdistetty patenttituomioistuin on velvollinen vahingonkorvausta määrätessään arvioimaan ja ottamaan huomioon, onko väitetty patentinloukkaaja toiminut tietämättään tai ilman, että hän on perustellusti voinut tietää loukkaavansa patenttia ennen kuin edellä mainittu käännös on hänelle toimitettu. Tuomioistuimen on erityisesti kiinnitettävä huomiota edellä mainittuun seikkaan, jos väitetty patentinloukkaaja on pieni tai keskisuuri yritys, luonnollinen henkilö taikka voittoja tavoittelematon järjestö, yliopisto tai julkinen tutkimuslaitos. Vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia koskeva kielisääntely vastaa tältä osin perustuslakivaliokunnan edellyttämiä vaatimuksia (PeVL 46/2000 vp, s. 2).

Yhdistystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen oikeudenkäyntikieliä koskevia määräyksiä tulee tarkastella kokonaisuutena ja huomioiden niin monikansallisen tuomioistuimen käytännön toimintaan liittyvät kysymykset kuin riita-asian osapuolten asema. Riita-asian osapuolet ovat suurelta osin kansainvälisesti toimivia yrityksiä, jotka käyttävät patentinhakuprosessissa ja toiminnassaan muitakin kuin kansalliskieliä ja hankkivat toiminnassaan tarvitsemiin kielipalveluita kohdemarkkina-alueiltaan. Tästä näkökulmasta yhdistetyn patenttituomioistuimen toiminta eroaa kansainvälisen rikostuomioistuimen toiminnasta, jossa on kysymys yksilöä koskevasta rikosoikeudenkäynnistä (PeVL 45/2000 vp s. 7-8). Erityisasemassa ovat puhtaasti kotimarkkinoilla toimivat yritykset ja yksittäiset keksijät, joita varten sopimus antaa tuomioistuimelle mahdollisuuden määrätä tulkkauspalveluita arvioidessaan sen osapuolen kannalta tarpeelliseksi. Lisäksi kokonaisuutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, että riita-asian osapuolilla tulee tuomioistuimessa olla asiamies. Hallitus katsoo, että kielelliset oikeudet toteutuvat perustuslain edellyttämässä laajuudessa ja sopimuksen määräyksillä ei tältä osin ole vaikutusta käsittelyjärjestykseen.

Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n 1 momentissa säädetään, että jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeet, kuten käsittelyn julkisuus, oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta, turvataan pykälän 2 momentin mukaan lailla. Perustuslaki ei estä säätämästä lailla vähäisiä poikkeuksia oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin, kunhan tällaiset poikkeukset eivät muuta oikeusturvatakeiden asemaa pääsääntönä eivätkä vaaranna yksilön oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

Vastaavasti Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklassa määrätään oikeudesta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin. Artiklan 1 kappale sisältää perussäännöt. Sen mukaan jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteenä. Myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa säädetään oikeudesta tehokkaihin oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen. Jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattu oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on artiklan mukaan oltava käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa. Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etu-

käteän laillisesti perustettu. Jokaisella on myös oltava mahdollisuus saada neuvoja ja antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään. Maksutonta oikeusapua annetaan niille, joilla ei ole riittäviä varoja, jos tällainen apu on tarpeen, jotta asianomainen voisi tehokkaasti käyttää oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus ja tuomioistuimen perussääntö sisältää oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin turvaavia määräyksiä. Sopimuksen 42 artikla sisältää yleisen määräyksen oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä.

Tuomioistuimen velvollisuudesta johtaa prosessia ja näin varmistaa käsittelyn asianmukaisuuden ja joutuisuuden määrätään sopimuksen 43 artiklassa. Oikeutta saada asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi turvaa myös 71 artiklan määräys oikeudesta oikeudenapuun. Sopimus sisältää myös määräykset menettelyn vastavuoroisuudesta, oikeudesta tulla kuulluksi sekä oikeudesta hakea muutosta yhdistetyn patenttituomioistuimen ensimmäisen oikeusasteen ratkaisuun. Tuomioistuimen velvollisuudesta perustella ratkaisunsa määrätään sopimuksen 77 artiklassa.

Sopimuksen 45 artiklassa määrätään käsittelyn julkisuudesta. Artiklan mukaan oikeudenkäynnit ovat avoimia yleisölle, jollei tuomioistuin päättä pitää niitä tarvittavilta osin luottamuksellisina jonkin osapuolen tai muiden henkilöiden, joita asia koskee, edun vuoksi taikka yleisen oikeudenkäyttöä koskevan edun tai yleisen järjestyksen vuoksi. Määräys jättää oikeudenkäynnin julkisuuden osalta enemmän harkintaa tuomioistuimelle kuin esimerkiksi Suomen perustuslaki ja perustuslain nojalla säädetty laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa, jota sovelletaan myös oikeudenkäyntiin markkinaoikeudessa. Vaikka määräys onkin avoimempi kuin Suomen kansallinen lainsäädäntö, on yhdistetyn patenttituomioistuimen sovellettava oikeudenkäynnin julkisuutta koskevaa määräystä ihmisoikeussopimusta ja Euroopan unionin perusoikeuskirjaa noudattaen. Näin ollen voidaan katsoa, että sopimus asianmukaisesti turvaa myös oikeuden julkiseen oikeudenkäyntiin.

Tuomareiden erottamattomuudesta määrätään perussäännön 10 artiklassa. Tuomarin erottamattomuus turvaa osaltaan tuomioistuimen riippumattomuutta ja se on siksi keskeinen määräys. Määräyksen mukaan tuomari voidaan vapauttaa tehtävästään yhdistetyn patenttituomioistuimen puheenjohtajiston enemmistöpäätöksellä. Suomessa tuomarin erottaminen edellyttää tuomioistuimen päätöstä. Vaikka puheenjohtajisto on ensisijaisesti hallinnollinen elin, on se kokoonpanonsa vuoksi rinnastettavissa tuomioistuimen vahvennettuun kokoonpanoon. Puheenjohtajisto ratkaisee erottamista koskevan asian kokoonpanossa, joka muodostuu muutoksenhakutuomioistuimen presidentistä, joka toimii sen puheenjohtajana, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentistä, kahdesta muutoksenhakutuomioistuimen tuomareiden keskuudesta valitusta tuomarista sekä kolmesta ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomareiden keskuudesta valitusta tuomioistuimen päätoimisesta tuomarista. Koska puheenjohtajiston päätös on rinnastettavissa tuomioistuimen ratkaisuun, voidaan katsoa, että perussääntö asianmukaisella tavalla turvaa tuomarin erottamattomuuden ja siten myös hänen riippumattomuutensa ratkaisutoiminnassaan.

Edellä todettuun viitaten hallitus katsoo, että yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehty sopimus ja siihen liitetty tuomioistuimen perussääntö täyttävät perustuslain 21 §:n vaatimukset oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeista.

Esitykseen sisältyvien muiden lakiehdotusten sisältöön ei liity käsittelyjärjestyksen kannalta merkityksellisiä seikkoja.

Hallituksen näkemyksen mukaan sopimus voidaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotukset voimaansaattamislainsäädännön ja laeiksi patenttilain ja muiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämismenettelyssä. Hallitus pitää kuitenkin perustuslain täysivaltaisuutta, kielellisiä oikeuksia ja oikeusturvaa koskevien säännösten vuoksi perusteltuna, että esityksestä pyydetäisiin perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 § mukaisesti esitetään, että

eduskunta hyväksyisi yhdistetystä patenttituomioistuimesta Brysselissä 19 päivänä helmikuuta 2013 tehdyn sopimuksen,

ja että eduskunta hyväksyisi annettavaksi selityksen, että Suomi soveltaa väliaikaisesti sopimuksen 1, 2, 4 ja 5 artiklaa, 6 artiklan 1 kohtaa, 7 ja 10—19 artiklaa, 35 artiklan 1, 3 ja 4 kohtaa, 36—41 artiklaa ja 71 artiklan 3 kohtaa sekä perussäännön 1—6 artiklaa, 7 artiklan 1 ja 5 kohtaa, 9—18 artiklaa, 20 artiklan 1 kohtaa, 22—28, 30, 32 ja 33 artiklaa.

Edellä esitetyn perusteella ja koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

yhdistetystä patenttitoimioistuimesta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Yhdistetystä patenttitoimioistuimesta Brysselissä 19 päivänä helmikuuta 2013 tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Sopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että yhdistetystä patenttitoimioistuimesta tehdyn sopimuksen 1, 2, 4 ja 5 artiklaa, 6 artiklan 1 kohtaa, 7 ja 10—19 artiklaa, 35 artiklan 1, 3 ja 4 kohtaa, 36—41 artiklaa ja 71 artiklan 3 kohtaa sekä perussäännön 1—6 artiklaa, 7 artiklan 1 ja 5 kohtaa, 9—18 artiklaa, 20 artiklan 1 kohtaa, 22—28, 30, 32 ja 33 artiklaa sovelletaan väliaikaisesti ennen sopimuksen kansainvälistä voimaantuloa.

2.

Laki

patenttilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan patenttilain (550/1967) 65 a §, sellaisena kuin se on laissa 1695/1995,
muutetaan 3 ja 5 §, 2 luvun otsikko, 7 §:n 1 momentti, 44 §:n 2 ja 5 momentti, 48 §, 57 §:n 2 momentti, 65 §, 66 §:n 1 ja 2 momentti, 70 b, 70 d §, 70 h §:n 1 momentti, 70 i § ja 70 l §:n 2 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 3 § laeissa 407/1980 ja 295/2006, 2 luvun otsikko laissa 243/1997, 7 §:n 1 momentti, 70 b § ja 70 h §:n 1 momentti laissa 743/2011, 57 §:n 2 momentti laissa 717/1995, 65 § ja 66 §:n 1 ja 2 momentti laissa 101/2013, 70 d § laissa 593/1994, 70 i § laissa 1695/1995, 70 l §:n 2 momentti laissa 896/2005 sekä
lisätään 44 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti ja muutettu 5 momentti siirtyvät 4—6 momentiksi, lakiin siitä lailla 101/2013 kumotun 64 §:n tilalle uusi 64 §, lakiin uusi 64 a §, 66 §:ään sellaisena kuin se on laissa 101/2013, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, 70 h §:ään, sellaisena kuin se on laissa 743/2011, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—4 momentti siirtyvät 3—5 momentiksi, 70 g §:ään sellaisena kuin se on laissa 1695/1995, uusi 2 momentti ja lakiin uusi 9 c luku seuraavasti:

3 §

Patentilla saavutettu yksinoikeus sisältää jäljempänä säädetyin poikkeuksin sen, ettei muu kuin patentinhaltija ilman tämän lupaa saa käyttää hyväksi keksintöä:

1) valmistamalla, tarjoamalla, saattamalla vaihdantaan tai käyttämällä patentoitua tuotetta taikka tuomalla maahan tai pitämällä hallussaan tällaista tuotetta edellä sanottua tarkoitusta varten;

2) käyttämällä patentoitua menetelmää taikka, jos hän tietää tai hänen olisi pitänyt tietää, ettei menetelmää saa käyttää ilman patentinhaltijan lupaa, tarjoamalla tällaista menetelmää käytettäväksi tässä maassa;

3) tarjoamalla, saattamalla vaihdantaan tai käyttämällä patentilla suojatulla menetelmällä välittömästi aikaansaatuja tuotteita taikka tuomalla maahan tai pitämällä hallussaan tällaista tuotetta edellä sanottua tarkoitusta varten.

Yksinoikeus sisältää myös sen, ettei muu kuin patentinhaltija ilman tämän lupaa saa käyttää hyväksi keksintöä tarjoamalla tai toimittamalla jollekin, jolla ei ole oikeutta keksinnön hyväksikäyttöön, sellaista välinettä keksinnön käyttämiseksi tässä maassa, joka liittyy johonkin olennaiseen keksinnössä, jos se, joka tarjoaa tai toimittaa välineen, tietää tai hänen olisi pitänyt tietää, että väline soveltuu ja on tarkoitettu keksinnön käyttämiseen. Jos väline on yleisesti kaupan oleva tavara, sovelletaan mitä edellä tässä momentissa säädetään vain, jos se, joka tarjoaa tai toimittaa välineen, pyrkii vaikuttamaan vastaanottajaan, jotta tämä ryhtyisi 1 momentissa tarkoitettuun tekoon. Sovellettaessa tämän momentin säännöksiä ei keksinnön hyväksikäyttöön oikeutettuna pidetä sitä, joka käyttää keksintöä hyväksi 3 momentin 1, 3, 4 tai 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

Yksinoikeus ei koske:

- 1) hyväksikäyttöä, joka ei tapahdu ammattimaisesti;
- 2) sellaisen patentilla suojatun tuotteen hyväksikäyttöä, joka on Euroopan talousalueella saatettu vaihdantaan patentinhaltijan toimesta tai tämän suostumuksella, ellei patentinhaltijalla ole oikeutettuja perusteita vastustaa tuotteen laajempaa saattamista markkinoille;
- 3) keksinnön käyttöä kokeissa, jotka koskevat itse keksintöä;

4) lääkevalmisteen myyntilupahakemusta varten tarvittavia tutkimuksia, kokeita tai käytännön vaatimuksista aiheutuvia toimia, jotka koskevat kyseiseen lääkevalmisteseen kohdistuvaa keksintöä;

5) lääkeaineen valmistusta apteekissa lääkärin määräyksen mukaisesti yksittäistapauksissa tai toimenpiteitä täten valmistetuilla lääkeaineilla;

6) biologisen materiaalin käyttöä muiden kasvilajikkeiden jalostamiseen tai löytämiseen ja kehittämiseen;

7) tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/24/EY 5 ja 6 artiklassa tarkoitettuja sallittuja toimia ja saatujen tietojen käyttöä.

5 §

Patentin estämättä keksintöä voidaan käyttää hyväksi ulkomaisessa aluksessa, ilma-aluksessa tai muussa kulkuneuvossa sen tarpeisiin, kun tällainen kulkuneuvo väliaikaisesti tai tahattomasti tulee Suomeen.

Ilma-aluksen varaosia ja tarvikkeita voidaan patentin estämättä tuoda maahan ja käyttää täällä ulkomaisen ilma-aluksen korjaamiseen.

2 luku

Kansallisen patenttihakemuksen käsittely ja väitemenettely

7 §

Patenttihakemus tehdään kirjallisesti patenttiviranomaiselle. Patenttiviranomainen pitää päiväkirjaa saapuneista patenttihakemuksista.

44 §

Jos näytetään, että patenttirekisteriin merkitty käyttö lupa tai panttioikeus on lakannut olemasta voimassa, sitä koskeva merkintä on poistettava patenttirekisteristä.

Jos patentti on ulosmitattu, patenttiviranomaisen on ulosottomiehen ilmoituksesta tehtävä siitä merkintä patenttirekisteriin.

Jos joku on pyytänyt patenttiviranomaiselta patenttirekisteriin merkittäväksi, että patentti on luovutettu hänelle tai että hän on saanut käyttöluvan tai panttioikeuden, ja hän oli silloin oikeutensa nähden vilpittömässä mielessä, ei patentin tai patenttia koskevan oikeuden aikaisempi luovutus toiselle ole voimassa häntä vastaan, jos toinen ei sitä ennen ollut pyytänyt saantonsa merkitsemistä patenttirekisteriin.

48 §

Sillä, joka patenttihakemusta koskevien asiakirjojen tullessa julkisiksi tässä maassa ammattimaisesti käytti hyväkseen keksintöä, johon patenttia on haettu, on oikeus, jos hakemus johtaa patenttiin, saada pakkolupa keksinnön hyväksikäyttöön, jos siihen on erityisiä syitä eikä hän ollut tietoinen hakemuksesta eikä myöskään kohtuudella voida katsoa, että hän olisi voinut saada siitä tietoa. Vastaavilla edellytyksillä saa pakkoluvan keksinnön käyttöön myös se, joka on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin keksinnön ammattimaiseksi hyväksikäyttämiseksi Suomessa. Pakkolupa voi kohdistua myös aikaan ennen patentin myöntämistä.

57 §

Jos patentinloukkaus tehdään tahallisesti, tekijä on tuomittava patenttirikkomuksesta sakkoon. Patenttirikkomuksesta tuomitaan myös se, joka yhdistetystä patenttituomioistuimesta Brysselissä 19 päivänä helmikuuta 2013 tehdyn sopimuksen määräysten vastaisesti tahallaan loukkaa sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan eurooppapatentin tuottamaa oikeutta. Patenttirikkomuksesta ei tuomita, jos teko on rangaistava rikoslain (39/1889) 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettuna teollisoikeusrikoksena.

64 §

Tähän lakiin perustuvat riita- ja hakemusasiat käsitellään markkinaoikeudessa.

Markkinaoikeudessa käsitellään myös asiat, jotka koskevat oikeutta keksintöön, johon on haettu Euroopan patenttisopimuksessa (SopS 8/1996) tarkoitettua eurooppapatenttia. Edellytyksenä tällaisen asian käsittelylle markkinaoikeudessa on, että vastaajalla on kotipaikka Suomessa tai että kantajalla on kotipaikka Suomessa eikä vastaajalla ole kotipaikkaa Euroopan patenttisopimukseen kuuluvassa valtiossa. Asia käsitellään markkinaoikeudessa myös, jos riidan osapuolet ovat sopineet, että markkinaoikeus on toimivaltainen tuomioistuin asiassa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua riitaa ei saa ottaa käsiteltäväksi markkinaoikeudessa, jos sama riitakysymys samojen osapuolten välillä on vireillä toisen Euroopan patenttisopimuksen jäsenvaltion tuomioistuimessa. Jos tämän ulkomaisen tuomioistuimen toimivalta on kiistetty, markkinaoikeuden on lykättävä asian käsittelyä, kunnes kysymys toimivallasta on ulkomaisessa tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

Markkinaoikeuden kansainvälisestä toimivallasta säädetään tai määrätään muutoin erikseen.

Riita- ja hakemusasioiden käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa.

64 a §

Euroopan patenttisopimuksen jäsenvaltion tuomioistuimessa 64 §:n 2 momentissa tarkoitettua riidassa annettu lainvoimainen tuomio on Suomessa täytäntöönpantavissa. Tuomio, joka kohdistuu eurooppapatentin hakijaan, ei kuitenkaan ole täytäntöönpantavissa Suomessa, jos haasteasiakirjaa ei ole annettu hänelle asianmukaisesti tiedoksi tai jos hänellä ei ole ollut riittävasti aikaa valmistautua tuomioistuinkäsittelyyn.

65 §

Markkinaoikeuden ohella myös yhdistetty patenttituomioistuin käsittelee tässä laissa tarkoitettua eurooppapatenttia koskevia asioita siten kuin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa määrätään.

Vireilläolosta ja toisiinsa liittyvistä kanteista markkinaoikeuden ja yhdistetyn patenttituomioistuimen välillä säädetään tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1215/2012.

Markkinaoikeus ei saa ottaa käsiteltäväksi asiaa, joka yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaan kuuluu yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

66 §

Syyte rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettua patentin tuottamaa yksinoikeutta loukkaavasta teollisoikeusrikoksesta sekä tämän lain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettua patenttirikkomuksesta ja 62 §:ssä tarkoitettua rikoksesta käsitellään Helsingin käräjäoikeudessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua syyteasian yhteydessä voidaan käsitellä syytteessä tarkoitettua rikoksesta johtuva 58 §:n mukainen korvausvaatimus ja 59 §:n mukainen vaatimus sen estämättä, mitä 64 §:ssä säädetään.

Jos yhdistetyllä patenttituomioistuimella on yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaan yksinomainen toimivalta käsitellä rikoksesta johtuvaa yksityisoikeudellista vaatimusta, sitä ei voida käsitellä rikosasian yhteydessä.

70 b §

Lisäsuojatodistusta ja lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskeva hakemus tehdään Patentti- ja rekisterihallitukselle. Patentti- ja rekisterihallituksen myöntämällä lisäsuojatodistuksella on oikeusvaikutus Suomessa.

70 d §

Lisäsuojatodistus antaa samat oikeudet kuin patentti, ja sitä koskevat samat rajoitukset ja velvoitteet.

70 g §

Jos eurooppapatenttia koskeva asia käsitellään yhdistetyssä patenttituomioistuimessa, sen tuottamasta suojasta määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen I osan V luvussa.

70 h §

Eurooppapatentilla ei ole oikeusvaikutusta Suomessa, jollei patentinhaltija kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona Euroopan patenttivirasto kuulutti eurooppapatentin myöntämisestä, ole antanut patenttiviranomaiselle 3 momentissa tarkoitettua käännöstä mainitusta eurooppapatentista ja suorittanut vahvistettua käännöksen julkaisumaksua. Jos Euroopan patenttivirasto on päättänyt, että eurooppapatentti pidetään voimassa muutetussa muodossa, koskee edellä sanottu myös asiakirjoja muutetussa muodossa.

Edellä 1 momentissa asetetusta määräajasta riippumatta eurooppapatentilla on oikeusvaikutus Suomessa, jos 1 momentissa tarkoitetut toimet tehdään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1257/2012 mukainen pyyntö yhtenäisen patenttisuojan rekisteröimiseksi on hylätty siten, että ratkaisuun ei voida enää hakea muutosta.

70 i §

Käännöksen antamiseen 70 h §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti ja käännöstä koskevan julkaisumaksun suorittamiseen on sovellettava vastaavasti 71 a §:n 1 momenttia. Jos 71 a §:n 1 momentin nojalla päätetään, että toimenpide on katsottava suoritetuksi määräajassa, patenttiviranomaisen on kuulutettava tästä viipymättä suomen ja ruotsin kielellä.

Jos joku 70 h §:n 1 tai 2 momentin mukaisen määräajan jälkeen mutta ennen 1 momentin mukaisen kuulutuksen julkaisemista on hyvässä uskossa alkanut käyttää keksintö Suomessa ammattimaisesti hyväksi tai ryhtynyt oleellisiin toimenpiteisiin tätä varten, hän saa 71 c §:n 2 ja 3 momentin mukaisen oikeuden.

70 l §

Jollei eurooppapatentista suoriteta vuosimaksua 1 momentin ja 41 §:n mukaisesti, sovelletaan 51 §:n säännöksiä. Ensimmäinen vuosimaksu erääntyy kuitenkin maksettavaksi vasta patentin myöntämiskuukautta seuraavan kolmannen kuukauden viimeisenä päivänä. Lisäksi sovellettaessa 70 h §:n 2 momenttia ensimmäinen vuosimaksu erääntyy maksettavaksi vasta sen kuukauden viimeisenä päivänä, joka on kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, kun ratkaisuun yhtenäisen patenttisuojan rekisteröinnin hylkäämisestä ei voida enää hakea muutosta.

9 c luku

Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti

70 v §

Vaikutukseltaan yhtenäisellä eurooppapatentilla tarkoitetaan tässä laissa patenttia, jonka Euroopan patenttivirus on myöntänyt Euroopan patenttisopimuksen mukaisesti ja jolla on yhtenäinen vaikutus yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1257/2012 ja yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavan tiiviimmän yhteistyön täytäntöönpanoon sovellettavista kielijärjestelyistä annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 1260/2012 nojalla.

Eurooppapatentin yhtenäinen vaikutus rekisteröidään yhtenäistä patenttisuojaa koskevaan rekisteriin, jota hallinnoi Euroopan patenttivirus.

Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin tuottamasta suojasta määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen I osan V luvussa.

Tämän lain säännöksiä sovelletaan vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin vain, jos siitä säädetään erikseen tässä laissa.

70 x §

Vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin sovelletaan 4 §:n ennakkokäyttöoikeutta koskevia säännöksiä, 45 — 50 §:n pakkolupaa koskevia säännöksiä ja 70 a — 70 d §:n mukaisia lisäsuojatodistuksia koskevia säännöksiä Suomea koskevana.

Vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin, jota yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1257/2012 7 artiklan mukaan käsitellään omistusoikeuden kohteena suomalaisena kansallisena patenttina sen koko voimassaoloalueella, sovelletaan 43 ja 44 §:n mukaisia luovutus- ja käyttöilupaa sekä panttausta koskevia säännöksiä ja 52 §:n 5 momentin sekä 53 §:n säännöksiä.

Edellä 44 §:ssä tarkoitetut vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia koskevat merkinnät tehdään Euroopan patenttiviruson hallinnoimaan yhtenäistä patenttisuojaa koskevaan rekisteriin.

70 y §

Kun eurooppapatentille on rekisteröity yhtenäinen vaikutus, patentinhaltijan 70 h §:n mukaisilla toimilla ei ole oikeusvaikutusta.

Jos patenttivirusonomainen on kuuluttanut käännöksen antamisesta 70 h §:n 5 momentin mukaisesti, patenttivirusonomaisen on 1 momentissa tarkoitetussa tilanteessa viipymättä kuulutettava siitä, että patentinhaltijan 70 h §:n mukaisilla toimilla ei ole oikeusvaikutusta. Patenttivirusonomaisen on tehtävä tätä koskevat merkinnät patenttirekisteriin ja poistettava mahdolliset 70 h §:n 5 momentin mukaisesti annetut käännökset yleisön saatavilta.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

3.

Laki

oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 4 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 119/2013, uusi 5 ja 6 momentti, jolloin nykyinen 5 momentti siirtyy 7 momentiksi, seuraavasti:

7 luku

Turvaamistoimista

4 §

Markkinaoikeuden ohella myös yhdistetystä patenttituomioistuimesta Brysselissä 19 päivänä helmikuuta 2013 tehdyssä sopimuksessa tarkoitettu yhdistetty patenttituomioistuin käsittelee eurooppapatentteihin liittyviä turvaamistoimiasioita siten kuin mainitussa sopimuksessa määrätään.

Markkinaoikeus ei saa päättää turvaamistoimesta, jos turvaamistoimea koskeva asia tai sitä koskeva pääasia on vireillä yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Markkinaoikeus ei myöskään saa päättää turvaamistoimesta, joka yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaan kuuluu yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

4.

Laki

todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annetun lain 7 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annetun lain (344/2000) 7 b §:ään, sellaisena kuin se on laissa 120/2013, uusi 2 ja 3 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

7 b §

Oikeuspaikka

Markkinaoikeuden ohella myös yhdistetystä patenttituomioistuimesta Brysselissä 19 päivänä helmikuuta 2013 tehdyssä sopimuksessa tarkoitettu yhdistetty patenttituomioistuin käsittelee eurooppapatentteihin liittyviä turvaamistoimiasioita siten kuin mainitussa sopimuksessa määrätään.

Markkinaoikeus ei saa päättää turvaamistoimesta, jos turvaamistoimea koskeva asia tai sitä koskeva pääasia on vireillä yhdistetyssä patenttituomioistuimessa. Markkinaoikeus ei myöskään saa päättää turvaamistoimiasiasta, joka yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaan kuuluu yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

5.

Laki

ulosottokaaren 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulosottokaaren (705/2007) 1 luvun 2 § seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämän lain mukaista menettelyä noudatetaan siltä osin kuin siitä määrätään muussa laissa tai Euroopan unionin lainsäädännössä taikka määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa myös täytäntöönpanossa, joka koskee:

- 1) veroja, julkisia maksuja ja muita julkisoikeudellisia tai niihin rinnastettavia saatavia;
- 2) sakkoja, eräitä rikosoikeudellisia seuraamuksia tai valtiolle tuomittuja korvauksia;
- 3) lapsen huoltoa, luovuttamista huoltajalleen tai tapaamisoikeutta;
- 4) ulkomailla tai kansainvälisessä tuomioistuimessa annettua tuomiota, välitystuomiota tai muuta ulosottoperustetta;
- 5) Euroopan unionin eräiden toimielinten tuomiota tai päätöstä ;
- 6) osamaksukaupalla myytyä irtainta esinettä;
- 7) muuta kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa tarkoitettua turvaamistointa.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

6.

Laki

rikoslain 15 luvun 12 §:n ja 49 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
*muutetaan rikoslain (39/1889) 15 luvun 12 § sellaisena kuin se on laissa 563/1998, ja
lisätään 49 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1281/2009, uusi 2 momentti seuraavasti:*

15 luku

Rikoksista oikeudenkäyttöä vastaan

12 §

Ulkomailla tai kansainvälisessä tuomioistuimessa tehty perätön lausuma

Perätöntä lausumaa koskevia säännöksiä sovellettaessa tuomioistuimella tarkoitetaan myös Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjalla perustettua Kansainvälistä tuomioistuinta ja muuta mainitun järjestön asettamaa tuomioistuinta, yhdistetystä patenttituomioistuimesta Brysselissä 19 päivänä helmikuuta 2013 tehdystä sopimuksessa tarkoitettua yhdistettyä patenttituomioistuinta, Islannin ja Norjan sekä Euroopan unionin ja Euroopan unionin jäsenmaan tuomioistuinta, sekä muunkin ulkomaan tuomioistuinta, kun se antaa Suomen tuomioistuimelle virka-apua.

49 luku

Eräiden aineettomien oikeuksien loukkaamisesta

2 §

Teollisoikeusrikos

Teollisoikeusrikoksesta tuomitaan myös se, joka yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen määräysten vastaisesti ja siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa taloudellista vahinkoa loukatun oikeuden haltijalle, loukkaa sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan eurooppapatentin tuottamaa oikeutta.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 28 päivänä syyskuuta 2015

Pääministerin sijainen, ulkoasiainministeri

Timo Soini

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström

Sopimusteksti

SOPIMUS YHDISTETYSTÄ PATENT-TITUOMIOISTUIMESTA (2013/C 175/01)

AGREEMENT ON A UNIFIED PATENT COURT (2013/C 175/01)

Sopimusjäsenvaltiot, jotka

katsovat, että Euroopan unionin jäsenvaltioiden välinen patenttialan yhteistyö edistää merkittävästi Euroopan yhdentymisprosessia, erityisesti sellaisten sisämarkkinoiden luomista Euroopan unionissa, joille on ominaista tavaroiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus, sekä sellaisen järjestelmän luomista, jolla varmistetaan, ettei kilpailu sisämarkkinoilla vääristy;

katsovat, että pirstoutuneet patenttimarkkinat ja merkittävät vaihtelut kansallisten tuomioistuinjärjestelmien välillä haittaavat innovointia erityisesti pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, joilla on vaikeuksia pitää huolta patenttiansa suojasta ja puolustaa itseään perusteettomia vaatimuksia ja sellaisia patenteja koskevia vaatimuksia vastaan, jotka olisi julistettava mitättömiksi;

ottavat huomioon, että Euroopan patenttisopimuksessa, jonka kaikki Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat ratifioineet, määrätään yhtenäisestä menettelystä, jossa Euroopan patenttivirasto myöntää eurooppapatentteja;

ottavat huomioon, että asetuksen (EU) N:o 1257/2012⁽¹⁾ nojalla patentinhaltijat voivat pyytää eurooppapatenteilleen yhtenäistä vaikutusta saadakseen yhtenäisen patenttisuojan tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa;

haluavat edistää patenttisuojaa sekä puolustautumista perusteettomia vaatimuksia ja sellaisia patenteja vastaan, jotka olisi julistetta-

The contracting member states,

considering that cooperation amongst the Member States of the European Union in the field of patents contributes significantly to the integration process in Europe, in particular to the establishment of an internal market within the European Union characterised by the free movement of goods and services and the creation of a system ensuring that competition in the internal market is not distorted;

considering that the fragmented market for patents and the significant variations between national court systems are detrimental for innovation, in particular for small and medium-sized enterprises which have difficulties to enforce their patents and to defend themselves against unfounded claims and claims relating to patents which should be revoked;

considering that the European Patent Convention ('EPC') which has been ratified by all Member States of the European Union provides for a single procedure for granting European patents by the European Patent Office;

considering that by virtue of Regulation (EU) No 1257/2012⁽¹⁾, patent proprietors can request unitary effect of their European patents so as to obtain unitary patent protection in the Member States of the European Union participating in the enhanced cooperation;

wishing to improve the enforcement of patents and the defence against unfounded claims and patents which should be revoked

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston asetus (EU) N:o 1257/2012, annettu 17 päivänä joulukuuta 2012, yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä (EUVL L 361, 31.12.2012, s. 1), mukaan lukien mahdolliset myöhemmät muutokset.

⁽¹⁾ Regulation (EU) No 1257/2012 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection (OJ L 361, 31.12.2012, p. 1) including any subsequent amendments.

va mitättömiksi, sekä parantaa oikeusvarmuutta perustamalla yhdistetty patenttitoimioistuin patenttien loukkausta ja pätevyyttä koskevia oikeudenkäyntejä varten;

katsovat, että yhdistetty patenttitoimioistuin olisi saatava sellaiseksi, että varmistetaan ratkaisujen joutuisuus ja korkea laatu samalla kun saadaan aikaan oikeudenmukainen tasapaino oikeudenhaltijoiden ja muiden osapuolten etujen välillä sekä otetaan huomioon suhteellisuuden ja joustavuuden tarve;

katsovat, että yhdistetyn patenttitoimioistuimen olisi oltava sopimusjäsenvaltioiden yhteinen tuomioistuin ja siten osa niiden oikeudellista järjestelmää; sille olisi annettava yksinomainen toimivalta vaikutukseltaan yhtenäisten eurooppapatenttien ja Euroopan patenttisopimuksen nojalla myönnettyjen eurooppapatenttien osalta;

katsovat, että Euroopan unionin tuomioistuimen on varmistettava unionin oikeusjärjestyksen yhtenäisyys ja Euroopan unionin oikeuden ensisijaisuus;

palauttavat mieliin sopimusjäsenvaltioiden Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) mukaiset velvoitteet, mukaan lukien SEU 4 artiklan 3 kohdassa esitetty vilpittömän yhteistyön velvoite sekä velvoite taata yhdistetyn patenttitoimioistuimen avulla unionin oikeuden täysimääräinen soveltaminen ja noudattaminen alueillaan sekä yksityisille oikeussubjekteille tuon oikeuden mukaan kuuluvien oikeuksien suoja;

katsovat, että yhdistetyn patenttitoimioistuimen on kansallisten tuomioistuinten tavoin noudatettava ja sovellettava unionin oikeutta sekä yhteistyössä unionin oikeuden valvojana toimivan Euroopan unionin tuomioistuimen kanssa varmistettava sen asianmukainen soveltaminen ja yhdenmukainen tulkinta; yhdistetyn patenttitoimioistuimen on tehtävä yhteistyötä Euroopan unionin tuomioistuimen kanssa erityisesti unionin oikeuden asianmukaisessa tulkinnassa käyttämällä perustana viimeksi mainitun oikeuskäytäntöä ja pyytämällä ennakkoratkaisuja SEUT 267 artiklan

and to enhance legal certainty by setting up a Unified Patent Court for litigation relating to the infringement and validity of patents;

considering that the Unified Patent Court should be devised to ensure expeditious and high quality decisions, striking a fair balance between the interests of right holders and other parties and taking into account the need for proportionality and flexibility;

considering that the Unified Patent Court should be a court common to the Contracting Member States and thus part of their judicial system, with exclusive competence in respect of European patents with unitary effect and European patents granted under the provisions of the EPC;

considering that the Court of Justice of the European Union is to ensure the uniformity of the Union legal order and the primacy of European Union law;

recalling the obligations of the Contracting Member States under the Treaty on European Union (TEU) and the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU), including the obligation of sincere cooperation as set out in Article 4(3) TEU and the obligation to ensure through the Unified Patent Court the full application of, and respect for, Union law in their respective territories and the judicial protection of an individual's rights under that law;

considering that, as any national court, the Unified Patent Court must respect and apply Union law and, in collaboration with the Court of Justice of the European Union as guardian of Union law, ensure its correct application and uniform interpretation; the Unified Patent Court must in particular cooperate with the Court of Justice of the European Union in properly interpreting Union law by relying on the latter's case law and by requesting preliminary rulings in accordance with Article 267 TFEU;

mukaisesti;

katsovat, että sopimusjäsenvaltioiden olisi Euroopan unionin tuomioistuimen sopimus-suhteen ulkopuolista vastuuta koskevan oikeus-käytännön mukaisesti oltava vastuussa yh-distetyn patenttituomioistuimen tekemien unionin oikeuden loukkausten aiheuttamista vahingoista, mukaan lukien Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisujen pyytämättä jättäminen;

katsovat, että yhdistetyn patenttituomiois-tuimen tekemät unionin oikeuden loukkauk-set, mukaan lukien Euroopan unionin tuomio-istuimen ennakkoratkaisujen pyytämättä jät-täminen, ovat suoraan sopimusjäsenvaltioiden vastuulla, ja loukkauksanteita voidaan näin ollen nostaa SEUT 258, 259 ja 260 artiklan nojalla mitä tahansa sopimusjäsenvaltiota vastaan, jotta varmistetaan unionin oikeuden ensisijaisuuden kunnioittaminen ja asianmu-kainen soveltaminen;

palauttavat mieleen unionin oikeuden ensi-sijaisuuden; unionin oikeuteen kuuluvat SEU, SEUT, Euroopan unionin perusoikeuskirja, unionin oikeuden yleiset periaatteet sellaisina kuin Euroopan unionin tuomioistuin on niitä kehittänyt ja erityisesti oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin sekä oikeudenmukai-seen ja julkiseen oikeudenkäyntiin kohtuulli-sen ajan kuluessa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja unionin johdettu oikeus;

katsovat, että kaikkien Euroopan unionin jäsenvaltioiden olisi voitava liittyä tähän so-pimukseen; jäsenvaltiot, jotka ovat päättäneet olla osallistumatta yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavaan tiiviimpään yhteis-työhön, voivat osallistua tähän sopimukseen alueilleen myönnettyjen eurooppapatenttien osalta;

katsovat, että tämän sopimuksen olisi tul-ta-va voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014 tai kolmattatoista talletusta seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä, edellyttä-en, että sopimusjäsenvaltioihin, jotka ovat tal-lettaneet ratifioimis- tai liittymiskirjansa, si-

considering that the Contracting Member States should, in line with the case law of the Court of Justice of the European Union on non-contractual liability, be liable for dam-ages caused by infringements of Union law by the Unified Patent Court, including the failure to request preliminary rulings from the Court of Justice of the European Union;

considering that infringements of Union law by the Unified Patent Court, including the failure to request preliminary rulings from the Court of Justice of the European Union, are directly attributable to the Con-tracting Member States and infringement proceedings can therefore be brought under Article 258, 259 and 260 TFEU against any Contracting Member State to ensure the re-spect of the primacy and proper application of Union law;

recalling the primacy of Union law, which includes the TEU, the TFEU, the Charter of Fundamental Rights of the European Union, the general principles of Union law as devel-oped by the Court of Justice of the European Union, and in particular the right to an effec-tive remedy before a tribunal and a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal, the case law of the Court of Justice of the European Union and secondary Union law;

considering that this Agreement should be open to accession by any Member State of the European Union; Member States which have decided not to participate in the en-hanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection may participate in this Agreement in respect of European pa-tents granted for their respective territory;

considering that this Agreement should en-ter into force on 1 January 2014 or on the first day of the fourth month after the 13th deposit, provided that the Contracting Mem-ber States that will have deposited their in-struments of ratification or accession include

sältyvät ne kolme valtiota, joissa oli voimassa suurin määrä eurooppapatentteja sitä vuotta edeltävänä vuonna, jona sopimus allekirjoitetaan, tai asetuksen (EU) N:o 1215/2012 ⁽²⁾ suhdetta tähän sopimukseen koskevien, tuon asetuksen muutosten voimaantulopäivää seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen mukaan, mikä näistä päivämääristä on myöhäisin,

ovat sopineet seuraavaa:

I OSA

YLEISET JA INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

I LUKU

Yleiset määräykset

1 artikla

Yhdistetty patenttitoimioistuin

Perustetaan yhdistetty patenttitoimioistuin eurooppapatentteja ja vaikutukseltaan yhteisiä eurooppapatentteja koskevien riitojen ratkaisemista varten.

Yhdistetty patenttitoimioistuin on sopimusjäsenvaltioiden yhteinen tuomioistuin ja siten siihen sovelletaan samoja unionin oikeuden mukaisia velvoitteita kuin sopimusjäsenvaltioiden kansallisiin tuomioistuihin.

2 artikla

Määritelmät

Tätä sopimusta sovellettaessa

a) 'Tuomioistuimella' tarkoitetaan tällä sopimuksella luotua yhdistettyä patenttitoimioistuinta.

b) 'Jäsenvaltiolla' tarkoitetaan Euroopan unionin jäsenvaltiota.

the three States in which the highest number of European patents was in force in the year preceding the year in which the signature of the Agreement takes place, or on the first day of the fourth month after the date of entry into force of the amendments to Regulation (EU) No 1215/2012 ⁽²⁾ concerning its relationship with this Agreement, whichever is the latest,

have agreed as follows:

PART I

GENERAL AND INSTITUTIONAL PROVISIONS

CHAPTER I

General provisions

Article 1

Unified Patent Court

A Unified Patent Court for the settlement of disputes relating to European patents and European patents with unitary effect is hereby established.

The Unified Patent Court shall be a court common to the Contracting Member States and thus subject to the same obligations under Union law as any national court of the Contracting Member States.

Article 2

Definitions

For the purposes of this Agreement:

a) 'Court' means the Unified Patent Court created by this Agreement.

b) 'Member State' means a Member State of the European Union.

⁽²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1215/2012, annettu 12 päivänä joulukuuta 2012, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla (EUVL L 351, 20.12.2012, s. 1), mukaan lukien mahdolliset myöhemmät muutokset.

⁽²⁾ Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (OJ L 351, 20.12.2012, p. 1) including any subsequent amendments.

c) 'Sopimusjäsenvaltiolla' jäsenvaltiota, joka on tämän sopimuksen osapuoli.

d) 'Euroopan patenttisopimuksella' tarkoitetaan eurooppapatenttien myöntämisestä 5 päivänä lokakuuta 1973 tehtyä yleissopimusta ja sen myöhempiä muutoksia.

e) 'Eurooppapatentilla' tarkoitetaan Euroopan patenttisopimuksen määräysten nojalla myönnettyä patenttia, jolla ei ole yhtenäistä vaikutusta asetuksen (EU) N:o 1257/2012 nojalla.

f) 'Vaikutukseltaan yhtenäisellä eurooppapatentilla' tarkoitetaan Euroopan patenttisopimuksen määräysten nojalla myönnettyä patenttia, jolla on yhtenäinen vaikutus asetuksen (EU) N:o 1257/2012 nojalla.

g) 'Patentilla' tarkoitetaan eurooppapatenttia ja/tai vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia.

h) 'Lisäsuojatodistuksella' tarkoitetaan asetuksen (EY) N:o 469/2009⁽³⁾ tai asetuksen (EY) N:o 1610/96⁽⁴⁾ nojalla myönnettyä lisäsuojatodistusta.

i) 'Perussäännöllä' tarkoitetaan tuomioistuimen perussääntöä sellaisena kuin se on esitettyinä liitteessä I, joka on erottamaton osa tätä sopimusta.

j) 'Työjärjestyksellä' tarkoitetaan tuomioistuimen työjärjestystä sellaisena kuin se laaditaan 41 artiklan mukaisesti.

c) 'Contracting Member State' means a Member State party to this Agreement.

d) 'EPC' means the Convention on the Grant of European Patents of 5 October 1973, including any subsequent amendments.

e) 'European patent' means a patent granted under the provisions of the EPC, which does not benefit from unitary effect by virtue of Regulation (EU) No 1257/2012.

f) 'European patent with unitary effect' means a patent granted under the provisions of the EPC which benefits from unitary effect by virtue of Regulation (EU) No 1257/2012.

g) 'Patent' means a European patent and/or a European patent with unitary effect.

h) 'Supplementary protection certificate' means a supplementary protection certificate granted under Regulation (EC) No 469/2009⁽³⁾ or under Regulation (EC) No 1610/96.⁽⁴⁾

i) 'Statute' means the Statute of the Court as set out in Annex I, which shall be an integral part of this Agreement.

j) 'Rules of Procedure' means the Rules of Procedure of the Court, as established in accordance with Article 41.

3 artikla

Sovelletamisala

Tätä sopimusta sovelletaan:

a) vaikutukseltaan yhtenäisiin eurooppapatentteihin;

b) patentin suojaamille tuotteille myönnettyihin lisäsuojatodistuksiin;

c) eurooppapatentteihin, jotka eivät ole vielä rauenneet tämän sopimuksen voimaantu-

Article 3

Scope of application

This Agreement shall apply to any:

a) European patent with unitary effect;

b) supplementary protection certificate issued for a product protected by a patent;

c) European patent which has not yet lapsed at the date of entry into force of this

⁽³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 469/2009, annettu 6 päivänä toukokuuta 2009, lääkkeiden lisäsuojatodistuksesta (EUVL L 152, 16.6.2009, s. 1), mukaan lukien mahdolliset myöhemmät muutokset.

⁽⁴⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1610/96, annettu 23 päivänä heinäkuuta 1996, kasvinsuojeluaineiden lisäsuojatodistuksen käyttöön ottamisesta (EYVL L 198, 8.8.1996, s. 30), mukaan lukien mahdolliset myöhemmät muutokset.

⁽³⁾ Regulation (EC) No 469/2009 of the European Parliament and of the Council of 6 May 2009 concerning the supplementary protection certificate for medicinal products (OJ L 152, 16.6.2009, p. 1) including any subsequent amendments.

⁽⁴⁾ Regulation (EC) No 1610/96 of the European Parliament and of the Council of 23 July 1996 concerning the creation of a supplementary certificate for plant protection products (OJ L 198, 8.8.1996, p. 30) including any subsequent amendments.

lopäivänä tai jotka on myönnetty tuon päivän jälkeen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 83 artiklan soveltamista; sekä

d) eurooppapatenttihakemuksiin, jotka ovat vireillä tämän sopimuksen voimaantulopäivänä tai jotka on tehty tuon päivän jälkeen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 83 artiklan soveltamista.

Agreement or was granted after that date, without prejudice to Article 83; and

d) European patent application which is pending at the date of entry into force of this Agreement or which is filed after that date, without prejudice to Article 83.

4 artikla

Oikeudellinen asema

1. Tuomioistuimella on kussakin sopimusjäsenvaltiossa oikeushenkilön asema ja sillä on laajin asianomaisen valtion kansallisen oikeuden mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus.

2. Tuomioistuinta edustaa muutoksenhakutuomioistuimen presidentti, joka valitaan perussäännön mukaisesti.

Article 4

Legal status

1. The Court shall have legal personality in each Contracting Member State and shall enjoy the most extensive legal capacity accorded to legal persons under the national law of that State.

2. The Court shall be represented by the President of the Court of Appeal who shall be elected in accordance with the Statute.

5 artikla

Vastuu

1. Sopimussuhteeseen perustuva tuomioistuimen vastuu määräytyy kyseiseen sopimukseen sovellettavan lainsäädännön mukaan asetuksen (EY) N:o 593/2008⁽⁵⁾ (Rooma I) mukaisesti, jos se on sovellettavissa, tai muussa tapauksessa sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, jonka tuomioistuimessa asia on vireillä.

2. Sopimussuhteen ulkopuolinen tuomioistuimen vastuu sen itsensä tai henkilöstönsä tehtäviensä suorittamisen yhteydessä aiheuttaman vahingon osalta, siltä osin kun asia ei kuulu siviili- ja kauppaoikeuden alaan asetuksessa (EY) N:o 864/2007⁽⁶⁾ (Rooma II) tarkoitetuin tavoin, määräytyy sen sopimusjäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jossa vahinko tapahtui. Tämä määräys ei rajoita 22

Article 5

Liability

1. The contractual liability of the Court shall be governed by the law applicable to the contract in question in accordance with Regulation (EC) No 593/2008⁽⁵⁾ (Rome I), where applicable, or failing that in accordance with the law of the Member State of the court seized.

2. The non-contractual liability of the Court in respect of any damage caused by it or its staff in the performance of their duties, to the extent that it is not a civil and commercial matter within the meaning of Regulation (EC) No 864/2007⁽⁶⁾ (Rome II), shall be governed by the law of the Contracting Member State in which the damage occurred. This provision is without prejudice to the applica-

⁽⁵⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 593/2008, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2008, sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma I) (EUVL L 177, 4.7.2008, s. 6), mukaan lukien mahdolliset myöhemmät muutokset.

⁽⁶⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 864/2007, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2008, sopimukseen perustumattomiin velvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma II) (EUVL L 199, 31.7.2007, s. 40), mukaan lukien mahdolliset myöhemmät muutokset.

⁽⁵⁾ Regulation (EC) No 593/2008 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 on the law applicable to contractual obligations (Rome I) (OJ L 177, 4.7.2008, p. 6) including any subsequent amendments.

⁽⁶⁾ Regulation (EC) No 864/2007 of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 on the law applicable to non-contractual obligations (Rome II) (OJ L 199, 31.7.2007, p. 40) including any subsequent amendments.

artiklan soveltamista.

3. Tuomioistuin, jolla on toimivalta ratkaista 2 kohdassa tarkoitetut riidat, on sen sopimusjäsenvaltion tuomioistuin, jossa vahinko tapahtui.

II LUKU

Institutionaaliset määräykset

6 artikla

Tuomioistuin

1. Tuomioistuin muodostuu ensimmäisen asteen tuomioistuimesta, muutoksenhaku-tuomioistuimesta ja kirjaamosta.

2. Tuomioistuin suorittaa sille tässä sopimuksessa asetetut tehtävät.

7 artikla

Ensimmäisen asteen tuomioistuin

1. Ensimmäisen asteen tuomioistuin muodostuu keskusjaostosta sekä paikallis- ja aluejaostoista.

2. Keskusjaoston toimipaikka on Pariisissa ja sillä on toimipisteet Lontoossa ja Münchenissä. Keskusjaostossa käsiteltävät asiat jaetaan liitteen II mukaisesti, ja tämä liite on erottamaton osa tätä sopimusta.

3. Sopimusjäsenvaltioon perustetaan paikallisjaosto asianomaisen valtion perussäännön mukaisesti esittämästä pyynnöstä. Sopimusjäsenvaltio, johon on perustettu paikallisjaosto, nimeää sen toimipaikan.

4. Sopimusjäsenvaltioon perustetaan sen pyynnöstä uusi paikallisjaosto kutakin kalenterivuotta kohden laskettua sellaista sataa patenttiasiaa kohden, jotka on pantu vireille kyseisessä sopimusjäsenvaltiossa kolmen peräkkäisen vuoden aikana ennen tämän sopimuksen voimaantulopäivää tai sen jälkeen. Paikallisjaostojen enimmäismäärä sopimusjäsenvaltiota kohden on neljä.

5. Kahta tai useampaa sopimusjäsenvaltiota varten perustetaan aluejaosto niiden perussäännön mukaisesti esittämästä pyynnöstä.

tion of Article 22.

3. The court with jurisdiction to settle disputes under paragraph 2 shall be a court of the Contracting Member State in which the damage occurred.

CHAPTER II

Institutional provisions

Article 6

The Court

1. The Court shall comprise a Court of First Instance, a Court of Appeal and a Registry.

2. The Court shall perform the functions assigned to it by this Agreement.

Article 7

The Court of First Instance

1. The Court of First Instance shall comprise a central division as well as local and regional divisions.

2. The central division shall have its seat in Paris, with sections in London and Munich. The cases before the central division shall be distributed in accordance with Annex II, which shall form an integral part of this Agreement.

3. A local division shall be set up in a Contracting Member State upon its request in accordance with the Statute. A Contracting Member State hosting a local division shall designate its seat.

4. An additional local division shall be set up in a Contracting Member State upon its request for every one hundred patent cases per calendar year that have been commenced in that Contracting Member State during three successive years prior to or subsequent to the date of entry into force of this Agreement. The number of local divisions in one Contracting Member State shall not exceed four.

5. A regional division shall be set up for two or more Contracting Member States, upon their request in accordance with the Stat-

Nämä sopimusjäsenvaltiot nimeävät kyseessä olevan jaoston toimipaikan. Aluejaosto voi pitää istuntoja myös muualla kuin toimipaikassaan.

ute. Such Contracting Member States shall designate the seat of the division concerned. The regional division may hear cases in multiple locations.

8 artikla

Article 8

Ensimmäisen asteen tuomioistuimen kokoonpanot

Composition of the panels of the Court of First Instance

1. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen kokoonpanojen on oltava monikansallisia. Kokoonpanossa on kolme tuomaria, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan 5 kohdan ja 33 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamista.

1. Any panel of the Court of First Instance shall have a multinational composition. Without prejudice to paragraph 5 of this Article and to Article 33(3)(a), it shall sit in a composition of three judges.

2. Sellaisen sopimusjäsenvaltion paikallisjaoston kokoonpanojen, jossa kolmen peräkkäisen vuoden aikana ennen tämän sopimuksen voimaantuloa tai sen jälkeen on pantu vireille keskimäärin alle 50 patenttiasiaa kalenterivuotta kohden, kokoonpanossa on oltava yksi lainoppinut tuomari, joka on sen sopimusjäsenvaltion kansalainen, jossa kyseessä oleva paikallisjaosto sijaitsee, ja kaksi lainoppinutta tuomaria, jotka eivät ole kyseessä olevan sopimusjäsenvaltion kansalaisia ja jotka osoitetaan tuomaripoolista 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti tapauskohtaisesti.

2. Any panel of a local division in a Contracting Member State where, during a period of three successive years prior or subsequent to the entry into force of this Agreement, less than fifty patent cases per calendar year on average have been commenced shall sit in a composition of one legally qualified judge who is a national of the Contracting Member State hosting the local division concerned and two legally qualified judges who are not nationals of the Contracting Member State concerned and are allocated from the Pool of Judges in accordance with Article 18(3) on a case by case basis.

3. Sen estämättä mitä 2 kohdassa määrätään, sellaisessa sopimusjäsenvaltiossa olevan paikallisjaoston kokoonpanoissa, jossa kolmen peräkkäisen vuoden aikana ennen tämän sopimuksen voimaantuloa tai sen jälkeen on pantu vireille keskimäärin vähintään 50 patenttiasiaa kalenterivuotta kohden, on oltava kaksi lainoppinutta tuomaria, jotka ovat sen sopimusjäsenvaltion kansalaisia, jossa kyseessä oleva paikallisjaosto sijaitsee, ja yksi lainoppinut tuomari, joka ei ole kyseessä olevan sopimusjäsenvaltion kansalainen ja joka on osoitettu tuomaripoolista 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Tällainen kolmas tuomari toimii paikallisjaostossa pitkäaikaisesti, jos se on tarpeen sellaisten jaostojen tehokkaan toiminnan kannalta, joiden työkuorma on suuri.

3. Notwithstanding paragraph 2, any panel of a local division in a Contracting Member State where, during a period of three successive years prior or subsequent to the entry into force of this Agreement, fifty or more patent cases per calendar year on average have been commenced, shall sit in a composition of two legally qualified judges who are nationals of the Contracting Member State hosting the local division concerned and one legally qualified judge who is not a national of the Contracting Member State concerned and is allocated from the Pool of Judges in accordance with Article 18(3). Such third judge shall serve at the local division on a long term basis, where this is necessary for the efficient functioning of divisions with a high work load.

4. Aluejaoston kokoonpanoissa on oltava kaksi lainoppinutta alueellisesta tuomariluettelosta valittua tuomaria, jotka ovat kyseessä olevien sopimusjäsenvaltioiden kansalaisia,

4. Any panel of a regional division shall sit in a composition of two legally qualified judges chosen from a regional list of judges, who shall be nationals of the Contracting

ja yksi lainoppinut tuomari, joka ei ole kyseessä olevien sopimusjäsenvaltioiden kansalainen ja joka osoitetaan tuomaripoolista 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

5. Jonkin osapuolen pyynnöstä paikallistai aluejaoston kokoonpano pyytää ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidenttiä osoittamaan tuomaripoolista 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti ylimääräisen teknisen pätevyyden omaavan tuomarin, jolla on pätevyys ja kokemusta kyseessä olevalla teknologian alalla. Lisäksi paikallistai aluejaoston kokoonpano voi osapuolia kuultuaan esittää tällaisen pyynnön omasta aloitteestaan, jos se katsoo sen asianmukaiseksi.

Jos tällainen teknisen pätevyyden omaava tuomari osoitetaan, muuta teknisen pätevyyden omaavaa tuomaria ei voida osoittaa 33 artiklan 3 kohdan alakohdan nojalla.

6. Keskusjaoston kokoonpanoissa on kaksi lainoppinutta tuomaria, jotka ovat eri sopimusjäsenvaltioiden kansalaisia, ja yksi sellainen tuomaripoolista 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti osoitettu teknisen pätevyyden omaava tuomari, jolla on pätevyys ja kokemusta kyseessä olevalla teknologian alalla. Niissä keskusjaoston kokoonpanoissa, jotka käsittelevät 32 artiklan 1 kohdan i alakohdan mukaisia kanteita, on kuitenkin oltava kolme lainoppinutta tuomaria, jotka ovat eri sopimusjäsenvaltioiden kansalaisia.

7. Sen estämättä, mitä 1—6 kohdassa määrätään ja työjärjestyksen mukaisesti osapuolet voivat sopia siitä, että yksi ainoa lainoppinut tuomari käsittelee heidän asiansa.

8. Kaikkien ensimmäisen asteen tuomioistuimen kokoonpanojen puheenjohtajana on lainoppinut tuomari.

9 artikla

Muutoksenhakutuomioistuin

1. Muutoksenhakutuomioistuimen kokoonpanojen on oltava monikansallisia, ja niissä on viisi tuomaria. Muutoksenhakutuomioistuimen kokoonpanossa on kolme lainoppinutta tuomaria, jotka ovat eri sopimusjäsenvaltioiden kansalaisia, ja kaksi teknisen pätevyyden omaavaa tuomaria, joilla on pätevyys

Member States concerned, and one legally qualified judge who shall not be a national of the Contracting Member States concerned and who shall be allocated from the Pool of Judges in accordance with Article 18(3).

5. Upon request by one of the parties, any panel of a local or regional division shall request the President of the Court of First Instance to allocate from the Pool of Judges in accordance with Article 18(3) an additional technically qualified judge with qualifications and experience in the field of technology concerned. Moreover, any panel of a local or regional division may, after having heard the parties, submit such request on its own initiative, where it deems this appropriate.

In cases where such a technically qualified judge is allocated, no further technically qualified judge may be allocated under Article 33(3)(a).

6. Any panel of the central division shall sit in a composition of two legally qualified judges who are nationals of different Contracting Member States and one technically qualified judge allocated from the Pool of Judges in accordance with Article 18(3) with qualifications and experience in the field of technology concerned. However, any panel of the central division dealing with actions under Article 32(1)(i) shall sit in a composition of three legally qualified judges who are nationals of different Contracting Member States.

7. Notwithstanding paragraphs 1 to 6 and in accordance with the Rules of Procedure, parties may agree to have their case heard by a single legally qualified judge.

8. Any panel of the Court of First Instance shall be chaired by a legally qualified judge.

Article 9

The Court of Appeal

1. Any panel of the Court of Appeal shall sit in a multinational composition of five judges. It shall sit in a composition of three legally qualified judges who are nationals of different Contracting Member States and two technically qualified judges with qualifications and experience in the field of technology

ja kokemusta kyseessä olevalla teknologian alalla. Muutoksenhakutuomioistuimen presidentti nimeää kokoonpanoon nämä teknisen pätevyyden omaavat tuomarit 18 artiklan mukaisesti tuomaripoolista.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, on 32 artiklan 1 kohdan i alakohdan mukaisia kanteita käsittelevässä ratkaisukokoonpanossa kuitenkin oltava kolme lainopinutta tuomaria, jotka ovat eri sopimusjäsenvaltioiden kansalaisia.

3. Kaikkien muutoksenhakutuomioistuimen kokoonpanojen puheenjohtajana on lainopinnut tuomari.

4. Muutoksenhakutuomioistuimen kokoonpanot muodostetaan perussäännön mukaisesti.

5. Muutoksenhakutuomioistuimen toimipaikka on Luxemburg.

10 artikla

Kirjaamo

1. Muutoksenhakutuomioistuimen toimipaikkaan perustetaan kirjaamo. Sitä hallinnoi kirjaaja ja se suorittaa sille perussäännön mukaisesti asetetut tehtävät. Kirjaamon pitämä rekisteri on julkinen, jollei tässä sopimuksessa ja työjärjestyksessä esitetyistä ehdoista muuta johdu.

2. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen kaikkiin jaostoihin perustetaan alakirjaamot.

3. Kirjaamo pitää rekisteriä kaikista tuomioistuimessa käsiteltävinä olevista asioista. Sen jälkeen kun asia on toimitettu käsiteltäväksi, kyseessä oleva alakirjaamo ilmoittaa jokaisen asian kirjaamolle.

4. Tuomioistuin nimittää kirjaajan perussäännön 22 artiklan mukaisesti ja antaa kirjaajan tehtävää koskevat säännöt.

11 artikla

Komiteat

Perustetaan hallintokomitea, budjettikomitea ja neuvoa-antava komitea tämän sopimuksen tehokkaan täytäntöönpanon ja toiminnan varmistamiseksi. Niiden on suoritettava erityisesti tässä sopimuksessa ja perus-

gy concerned. Those technically qualified judges shall be assigned to the panel by the President of the Court of Appeal from the pool of judges in accordance with Article 18.

2. Notwithstanding paragraph 1, a panel dealing with actions under Article 32(1)(i) shall sit in a composition of three legally qualified judges who are nationals of different Contracting Member States.

3. Any panel of the Court of Appeal shall be chaired by a legally qualified judge.

4. The panels of the Court of Appeal shall be set up in accordance with the Statute.

5. The Court of Appeal shall have its seat in Luxembourg.

Article 10

The Registry

1. A Registry shall be set up at the seat of the Court of Appeal. It shall be managed by the Registrar and perform the functions assigned to it in accordance with the Statute. Subject to conditions set out in this Agreement and the Rules of Procedure, the register kept by the Registry shall be public.

2. Sub-registries shall be set up at all divisions of the Court of First Instance.

3. The Registry shall keep records of all cases before the Court. Upon filing, the sub-registry concerned shall notify every case to the Registry.

4. The Court shall appoint the Registrar in accordance with Article 22 of the Statute and lay down the rules governing the Registrar's service.

Article 11

Committees

An Administrative Committee, a Budget Committee and an Advisory Committee shall be set up in order to ensure the effective implementation and operation of this Agreement. They shall in particular exercise the

säännössä esitetyt tehtävät.

duties foreseen by this Agreement and the Statute.

12 artikla

Article 12

Hallintokomitea

The Administrative Committee

1. Hallintokomitea muodostuu yhdestä kunkin sopimusjäsenvaltion edustajasta. Euroopan komissio on edustettuna hallintokomitean kokouksissa tarkkailijana.

1. The Administrative Committee shall be composed of one representative of each Contracting Member State. The European Commission shall be represented at the meetings of the Administrative Committee as observer.

2. Kullakin sopimusjäsenvaltiolla on yksi ääni.

2. Each Contracting Member State shall have one vote.

3. Hallintokomitea tekee päätöksensä edustettuina olevien ja äänestykseen osallistuvien sopimusjäsenvaltioiden kolmen neljännesosan enemmistöllä, paitsi jos tässä sopimuksessa tai perussäännössä toisin määrätään.

3. The Administrative Committee shall adopt its decisions by a majority of three quarters of the Contracting Member States represented and voting, except where this Agreement or the Statute provides otherwise.

4. Hallintokomitea hyväksyy työjärjestyksensä.

4. The Administrative Committee shall adopt its rules of procedure.

5. Hallintokomitea valitsee jäsentensä keskuudesta puheenjohtajan kolmen vuoden toimikaudeksi. Toimikausi voidaan uusia.

5. The Administrative Committee shall elect a chairperson from among its members for a term of three years. That term shall be renewable.

13 artikla

Article 13

Budjettikomitea

The Budget Committee

1. Budjettikomitea muodostuu yhdestä kunkin sopimusjäsenvaltion edustajasta.

1. The Budget Committee shall be composed of one representative of each Contracting Member State.

2. Kullakin sopimusjäsenvaltiolla on yksi ääni.

2. Each Contracting Member State shall have one vote.

3. Budjettikomitea tekee päätöksensä sopimusjäsenvaltioiden edustajien yksinkertaisella enemmistöllä. Talousarvion hyväksyminen edellyttää kuitenkin sopimusjäsenvaltioiden edustajien kolmen neljännesosan enemmistöä.

3. The Budget Committee shall take its decisions by a simple majority of the representatives of the Contracting Member States. However, a majority of three-quarters of the representatives of Contracting Member States shall be required for the adoption of the budget.

4. Budjettikomitea hyväksyy työjärjestyksensä.

4. The Budget Committee shall adopt its rules of procedure.

5. Budjettikomitea valitsee jäsentensä keskuudesta puheenjohtajan kolmen vuoden toimikaudeksi. Toimikausi voidaan uusia.

5. The Budget Committee shall elect a chairperson from among its members for a term of three years. That term shall be renewable.

14 artikla

Article 14

Neuvoa-antava komitea

1. Neuvoa-antava komitea:
a) avustaa hallintokomiteaa tuomioistuimen tuomarien nimittämisen valmistelussa;

b) tekee perussäännön 15 artiklassa tarkoitettulle puheenjohtajistolle ehdotuksia 19 artiklassa tarkoitettua tuomareiden koulutusohjelmaa koskeviksi suuntaviivoiksi; sekä

c) antaa hallintokomitealle lausuntoja 48 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista pätevyysvaatimuksista.

2. Neuvoa-antava komitea muodostuu patenttituomareista sekä patenttioikeuden alalla ja patenttioikeudenkäynneissä toimivista ammatinharjoittajista, joilla on korkein tunnustettu pätevyys. Heidät nimitetään perussäännössä määrätyn menettelyn mukaisesti kuuden vuoden toimikaudeksi. Toimikausi voidaan uusia.

3. Neuvoa-antavan komitean kokoonpanossa on varmistettava alan laaja asiantuntemus sekä kunkin sopimusjäsenvaltion edustus. Neuvoa-antavan komitean jäsenet ovat täysin riippumattomia hoitaessaan tehtäviään, eivätkä heitä sido mitkään ohjeet.

4. Neuvoa-antava komitea hyväksyy työjärjestyksensä.

5. Neuvoa-antava komitea valitsee jäsentensä keskuudesta puheenjohtajan kolmen vuoden toimikaudeksi. Toimikausi voidaan uusia.

III LUKU

Tuomioistuimen tuomarit

15 artikla

Tuomarien nimittämistä koskevat kelpoisuusvaatimukset

1. Tuomioistuimessa on sekä lainoppineita tuomareita että teknisen pätevyyden omaavia tuomareita. Tuomarien on täytettävä korkeimmat pätevyysvaatimukset, ja heillä on oltava osoitettua kokemusta patenttioikeudenkäyntien alalta.

The Advisory Committee

1. The Advisory Committee shall:

a) assist the Administrative Committee in the preparation of the appointment of judges of the Court;

b) make proposals to the Presidium referred to in Article 15 of the Statute on the guidelines for the training framework for judges referred to in Article 19; and

c) deliver opinions to the Administrative Committee concerning the requirements for qualifications referred to in Article 48(2).

2. The Advisory Committee shall comprise patent judges and practitioners in patent law and patent litigation with the highest recognised competence. They shall be appointed, in accordance with the procedure laid down in the Statute, for a term of six years. That term shall be renewable.

3. The composition of the Advisory Committee shall ensure a broad range of relevant expertise and the representation of each of the Contracting Member States. The members of the Advisory Committee shall be completely independent in the performance of their duties and shall not be bound by any instructions.

4. The Advisory Committee shall adopt its rules of procedure.

5. The Advisory Committee shall elect a chairperson from among its members for a term of three years. That term shall be renewable.

CHAPTER III

Judges of the Court

Article 15

Eligibility criteria for the appointment of judges

1. The Court shall comprise both legally qualified judges and technically qualified judges. Judges shall ensure the highest standards of competence and shall have proven experience in the field of patent litigation.

2. Lainoppineilla tuomareilla on oltava pätevyys, joka vaaditaan tuomarinvirkoihin nimitykseen sopimusjäsenvaltiossa.

3. Teknisen pätevyyden omaavilla tuomareilla on oltava yliopistotutkinto ja jonkin teknologian alan osoitettua asiantuntemusta. Heillä on myös oltava sellaista osoitettua tietämystä yksityisoikeudesta ja riita-asioiden oikeudenkäynnistä, jolla on merkitystä patenttioikeudenkäyntien kannalta.

16 artikla

Nimitysmenettely

1. Neuvoa-antava komitea laatii luettelon sopivimmista ehdokkaista, jotka voidaan nimittää tuomioistuimen tuomareiksi perussäännön mukaisesti.

2. Hallintokomitea nimittää tämän luettelon perusteella tuomioistuimen tuomarit yhteisestä sopimuksesta.

3. Tuomareiden nimitystä koskevat täytäntöönpanomääräykset ovat perussäännössä.

17 artikla

Oikeudellinen riippumattomuus ja puolueettomuus

1. Tuomioistuimen, sen tuomarien ja kirjaajan on oltava oikeudellisesti riippumattomia. Tuomareita eivät sido mitkään ohjeet heidän hoitaessaan tehtäviään.

2. Lainoppineet tuomarit ja ne teknisen pätevyyden omaavat tuomarit, jotka ovat tuomioistuimen päätoimisia tuomareita, eivät saa harjoittaa muuta ammattitoimintaa, olipa se ansiotoimintaa tai ei, ellei hallintokomitea myönnä poikkeusta.

3. Sen estämättä, mitä 2 kohdassa määrätään, tuomarien tehtävien suorittaminen ei sulje pois muiden oikeudellisten tehtävien suorittamista kansallisella tasolla.

4. Teknisen pätevyyden omaavien tuomarien, jotka ovat tuomioistuimen osa-aikaisia tuomareita, tehtävien suorittaminen ei sulje pois muiden tehtävien suorittamista edellyttäen, ettei tämä aiheuta esteellisyyttä.

5. Asianomainen esteellinen tuomari ei saa osallistua menettelyyn. Esteellisyyttä koske-

2. Legally qualified judges shall possess the qualifications required for appointment to judicial offices in a Contracting Member State.

3. Technically qualified judges shall have a university degree and proven expertise in a field of technology. They shall also have proven knowledge of civil law and procedure relevant in patent litigation.

Article 16

Appointment procedure

1. The Advisory Committee shall establish a list of the most suitable candidates to be appointed as judges of the Court, in accordance with the Statute.

2. On the basis of that list, the Administrative Committee shall appoint the judges of the Court acting by common accord.

3. The implementing provisions for the appointment of judges are set out in the Statute.

Article 17

Judicial independence and impartiality

1. The Court, its judges and the Registrar shall enjoy judicial independence. In the performance of their duties, the judges shall not be bound by any instructions.

2. Legally qualified judges, as well as technically qualified judges who are full-time judges of the Court, may not engage in any other occupation, whether gainful or not, unless an exception is granted by the Administrative Committee.

3. Notwithstanding paragraph 2, the exercise of the office of judges shall not exclude the exercise of other judicial functions at national level.

4. The exercise of the office of technically qualified judges who are part-time judges of the Court shall not exclude the exercise of other functions provided there is no conflict of interest.

5. In case of a conflict of interest, the judge concerned shall not take part in proceedings.

vat säännöt ovat perussäännössä.

Rules governing conflicts of interest are set out in the Statute.

18 artikla

Article 18

Tuomaripooli

Pool of Judges

1. Tuomaripooli muodostetaan perussäännön mukaisesti.

1. A Pool of Judges shall be established in accordance with the Statute.

2. Tuomaripooli muodostuu ensimmäisen asteen tuomioistuimen kaikista lainoppineista tuomareista ja teknisen pätevyyden omaavista tuomareista, jotka ovat tuomioistuimen päätoimisia tai osa-aikaisia tuomareita. Tuomaripoolissa on kutakin teknologian alaa kohden oltava vähintään yksi sellainen teknisen pätevyyden omaava tuomari, jolla on asiaankuuluva pätevyys ja kokemus. Tuomaripooliin kuuluvien teknisen pätevyyden omaavien tuomareiden on oltava myös muutoksenhakutuomioistuimen käytettävissä.

2. The Pool of Judges shall be composed of all legally qualified judges and technically qualified judges from the Court of First Instance who are full-time or part-time judges of the Court. The Pool of Judges shall include at least one technically qualified judge per field of technology with the relevant qualifications and experience. The technically qualified judges from the Pool of Judges shall also be available to the Court of Appeal.

3. Jos tässä sopimuksessa tai perussäännössä niin määrätään, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti osoittaa tuomarit tuomaripoolista kyseessä olevaan jaostoon. Tuomarien osoittamisen on perustuttava heidän oikeudelliseen tai tekniseen asiantuntemukseensa, kielitaitoonsa ja asiaankuuluvaan kokemukseensa. Tuomarien osoittamisella on taattava sama työn korkea laatu ja sama oikeudellisen ja teknisen asiantuntemuksen korkea taso ensimmäisen asteen tuomioistuimen kaikissa kokoonpanoissa.

3. Where so provided by this Agreement or the Statute, the judges from the Pool of Judges shall be allocated to the division concerned by the President of the Court of First Instance. The allocation of judges shall be based on their legal or technical expertise, linguistic skills and relevant experience. The allocation of judges shall guarantee the same high quality of work and the same high level of legal and technical expertise in all panels of the Court of First Instance.

19 artikla

Article 19

Koulutusohjelma

Training framework

1. Perustetaan tuomareiden koulutusohjelma, jonka yksityiskohdat ovat perussäännössä, jotta saatavilla olevaa patenttioikeudenkäyntien alan asiantuntemusta voidaan parantaa ja lisätä sekä varmistaa tällaisen erityistietämyksen ja -kokemuksen laaja maantieteellinen jakautuma. Tämän koulutusohjelman tarvitsemat tilat ja palvelut sijaitsevat Budapestissa.

1. A training framework for judges, the details of which are set out in the Statute, shall be set up in order to improve and increase available patent litigation expertise and to ensure a broad geographic distribution of such specific knowledge and experience. The facilities for that framework shall be situated in Budapest.

2. Koulutusohjelmassa on keskityttävä erityisesti:

2. The training framework shall in particular focus on:

a) työharjoitteluihin sellaisissa kansallisissa patenttituomioistuimissa tai ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostoissa, joissa patent-

a) internships in national patent courts or divisions of the Court of First Instance hearing a substantial number of patent litigation

tioikeudenkäyntejä on huomattava määrä;
 b) kielitaidon parantamiseen;
 c) patenttioikeuden teknisiin näkökohtiin;
 d) riita-asioiden oikeudenkäyntiä koskevan tietämyksen ja kokemuksen tarjoamiseen teknisen pätevyyden omaaville tuomareille;
 e) tuomariehdokkaiden valmentamiseen.

3. Koulutusohjelma tarjoaa jatkuvaa koulutusta. Kaikkien tuomioistuimen tuomareiden kesken järjestetään säännöllisiä kokouksia, joiden tarkoituksena on käsitellä patenttioikeuden kehityssuuntia ja varmistaa tuomioistuimen oikeuskäytännön johdonmukaisuus.

cases;

b) improvement of linguistic skills;
 c) technical aspects of patent law;
 d) the dissemination of knowledge and experience in civil procedure for technically qualified judges;
 e) the preparation of candidate-judges.

3. The training framework shall provide for continuous training. Regular meetings shall be organised between all judges of the Court in order to discuss developments in patent law and to ensure the consistency of the Court's case law.

IV LUKU

Unionin oikeuden ensisijaisuus, sopimusjäsenvaltioiden korvausvastuu ja vastuu

20 artikla

Unionin oikeuden ensisijaisuus ja unionin oikeuden noudattaminen

Tuomioistuin soveltaa unionin oikeutta kaikilta osiltaan ja kunnioittaa sen ensisijaisuutta.

21 artikla

Ennakkoratkaisupyyntö

Sopimusjäsenvaltioiden yhteisenä tuomioistuimena ja niiden oikeusjärjestelmän osana tuomioistuimen on kaikkien kansallisten tuomioistuinten tavoin tehtävä erityisesti SEUT 267 artiklan mukaisesti yhteistyötä Euroopan unionin tuomioistuimen kanssa unionin oikeuden asianmukaisen soveltamisen ja yhdenmukaisen tulkinnan varmistamiseksi. Euroopan unionin tuomioistuimen päätökset sitovat tuomioistuinta.

22 artikla

Unionin oikeuden rikkomisen aiheuttamaa vahinkoa koskeva korvausvastuu

1. Sopimusjäsenvaltiot ovat yhteisvastuussa muutoksenhakutuomioistuimen tekemien unionin oikeuden loukkausten aiheuttamasta

CHAPTER IV

The primacy of Union law, liability and responsibility of the Contracting Member States

Article 20

Primacy of and respect for Union law

The Court shall apply Union law in its entirety and shall respect its primacy.

Article 21

Requests for preliminary rulings

As a court common to the Contracting Member States and as part of their judicial system, the Court shall cooperate with the Court of Justice of the European Union to ensure the correct application and uniform interpretation of Union law, as any national court, in accordance with Article 267 TFEU in particular. Decisions of the Court of Justice of the European Union shall be binding on the Court.

Article 22

Liability for damage caused by infringements of Union law

1. The Contracting Member States are jointly and severally liable for damage resulting from an infringement of Union law by

vahingosta sen unionin oikeuden mukaisesti, joka koskee sopimussuhteen ulkopuolista jäsenvaltioiden vastuuta vahingosta, joita niiden kansalliset tuomioistuimet aiheuttavat unionin oikeutta rikkoessaan.

2. Tällaisia vahinkoja koskeva kanne on nostettava sitä sopimusjäsenvaltiota vastaan, jossa kantajalla on kotipaikkansa tai päätoimipaikkansa taikka, jollei kotipaikkaa tai päätoimipaikkaa ole, toimipaikkansa, kyseisen sopimusjäsenvaltion toimivaltaisessa viranomaisessa. Jos kantajalla ei ole kotipaikkaansa tai päätoimipaikkaansa taikka, jollei kotipaikkaa tai päätoimipaikkaa ole, toimipaikkaansa sopimusjäsenvaltiossa, kantaja voi nostaa tällaisen kanteen sitä sopimusjäsenvaltiota vastaan, jossa muutoksenhaku-tuomioistuimen toimipaikka sijaitsee, kyseisen sopimusjäsenvaltion toimivaltaisessa viranomaisessa.

Toimivaltaisen viranomaisen on sovellettava tuomioistuinvallion lakia, lukuun ottamatta sen kansainvälistä yksityisoikeutta, kaikkiin niihin kysymyksiin, joita ei säännellä unionin oikeudessa tai tässä sopimuksessa. Kantajalla on oikeus saada sen sopimusjäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen myöntämän vahingonkorvauksen koko määrä, jota vastaan kanne on nostettu.

3. Sopimusjäsenvaltiolla, joka on maksanut vahingonkorvausta, on oikeus saada 37 artiklan 3 ja 4 kohdassa määrätyn menetelmän mukaisesti vahvistettu suhteellinen maksuosuus muilta sopimusjäsenvaltioilta. Hallintokomitea määrittää tämän kohdan mukaisia sopimusjäsenvaltioiden maksuosuuksia koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

23 artikla

Sopimusjäsenvaltioiden vastuu

Tuomioistuimen toimista ovat välittömässä vastuussa kukin sopimusjäsenvaltio erikseen, myös SEUT 258, 259 ja 260 artiklan soveltamiseksi, ja kaikki sopimusjäsenvaltiot yhdessä.

V LUKU

the Court of Appeal, in accordance with Union law concerning non-contractual liability of Member States for damage caused by their national courts breaching Union law.

2. An action for such damages shall be brought against the Contracting Member State where the claimant has its residence or principal place of business or, in the absence of residence or principal place of business, place of business, before the competent authority of that Contracting Member State. Where the claimant does not have its residence, or principal place of business or, in the absence of residence or principal place of business, place of business in a Contracting Member State, the claimant may bring such an action against the Contracting Member State where the Court of Appeal has its seat, before the competent authority of that Contracting Member State.

The competent authority shall apply the *lex fori*, with the exception of its private international law, to all questions not regulated by Union law or by this Agreement. The claimant shall be entitled to obtain the entire amount of damages awarded by the competent authority from the Contracting Member State against which the action was brought.

3. The Contracting Member State that has paid damages is entitled to obtain proportional contribution, established in accordance with the method laid down in Article 37(3) and (4), from the other Contracting Member States. The detailed rules governing the Contracting Member States' contribution under this paragraph shall be determined by the Administrative Committee.

Article 23

Responsibility of the Contracting Member States

Actions of the Court are directly attributable to each Contracting Member State individually, including for the purposes of Articles 258, 259 and 260 TFEU, and to all Contracting Member States collectively.

CHAPTER V

Oikeuslähteet ja aineellinen oikeus

24 artikla

Oikeuslähteet

1. Käsitellessään tämän sopimuksen mukaisesti käsiteltäväkseen saatettuja asioita tuomioistuimen on noudatettava täysin 20 artiklaa ja sen päätösten on perustuttava:

a) unionin oikeuteen, mukaan lukien asetus (EU) N:o 1257/2012 ja asetus (EU) N:o 1260/2012⁽⁷⁾;

b) tähän sopimukseen;

c) Euroopan patenttisopimukseen;

d) muihin kansainvälisiin sopimuksiin, joita sovelletaan patenteihin ja jotka sitovat kaikkia sopimusjäsenvaltioita; sekä

e) kansalliseen lainsäädäntöön.

2. Niiltä osin kuin tuomioistuin perustaa päätöksensä kansalliseen lainsäädäntöön, mukaan lukien tarvittaessa muiden kuin sopimusvaltioiden lainsäädäntö, sovellettava oikeus määritetään seuraavien mukaisesti:

a) välittömästi sovellettavien, kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjä sisältävän unionin oikeuden säännösten perusteella; tai

b) jos välittömästi sovellettavia unionin oikeuden säännöksiä ei ole tai jos ne eivät ole soveltuvia, kansainvälisen yksityisoikeuden sääntöjä sisältävien kansainvälisten sopimusten perusteella; tai

c) jos edellä a ja b alakohdassa tarkoitettuja säännöksiä tai määräyksiä ei ole, tuomioistuimen määrittämien kansainvälistä yksityisoikeutta koskevien kansallisten säännösten perusteella.

3. Muiden kuin sopimusvaltioiden lainsäädäntöä sovelletaan, kun tämä on osoitettu soveltamalla 2 kohdassa tarkoitettuja sääntöjä, erityisesti 25–28 artiklan, 54, 55, 64, 68 ja 72 artiklan osalta.

25 artikla

Sources of law and substantive law

Article 24

Sources of law

1. In full compliance with Article 20, when hearing a case brought before it under this Agreement, the Court shall base its decisions on:

a) Union law, including Regulation (EU) No 1257/2012 and Regulation (EU) No 1260/2012⁽⁷⁾;

b) this Agreement;

c) the EPC;

d) other international agreements applicable to patents and binding on all the Contracting Member States; and

e) national law.

2. To the extent that the Court shall base its decisions on national law, including where relevant the law of non-contracting States, the applicable law shall be determined:

a) by directly applicable provisions of Union law containing private international law rules, or

b) in the absence of directly applicable provisions of Union law or where the latter do not apply, by international instruments containing private international law rules; or

c) in the absence of provisions referred to in points (a) and (b), by national provisions on private international law as determined by the Court.

3. The law of non-contracting States shall apply when designated by application of the rules referred to in paragraph 2, in particular in relation to Articles 25 to 28, 54, 55, 64, 68 and 72.

Article 25

⁽⁷⁾ Neuvoston asetus (EU) N:o 1260/2012, annettu 17 päivänä joulukuuta 2012, yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavan tiiviimmän yhteistyön täytäntöönpanoon sovellettavista käännösjärjestelyistä (EUVL L 361, 31.12.2012, s. 89), mukaan lukien mahdolliset myöhemmät muutokset.

⁽⁷⁾ Council Regulation (EU) No 1260/2012 of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection with regard to the applicable translation arrangements (OJ L 361, 31.12.2012, p. 89) including any subsequent amendments.

Oikeus kieltää keksinnön suora hyödyntäminen

Patentti antaa haltijalleen oikeuden kieltää kolmansia osapuolia toteuttamasta ilman haltijan suostumusta seuraavia toimenpiteitä:

a) valmistamasta, tarjoamasta, saattamasta markkinoille tai käyttämästä patentin kohteena olevaa tuotetta tai tuomasta maahan tai säilyttämästä tuotetta näitä tarkoituksia varten;

b) käyttämästä patentin kohteena olevaa menetelmää tai, jos kolmas osapuoli on tietoinen tai sen olisi pitänyt olla tietoinen siitä, että menetelmän käyttö on kielletty ilman patentinhaltijan suostumusta, tarjoamasta menetelmää käyttöön niiden sopimusjäsenvaltioiden alueella, joissa patentilla on vaikutus;

c) tarjoamasta, saattamasta markkinoille, käyttämästä taikka tuomasta maahan tai säilyttämästä näitä tarkoituksia varten tuotetta, joka on saatu suoraan patentin kohteena olevalla menetelmällä.

26 artikla

Oikeus kieltää keksinnön välillinen hyödyntäminen

1. Patentti antaa haltijalleen oikeuden kieltää ilman haltijan suostumusta toimivia kolmansia osapuolia toimittamasta tai tarjoutumasta toimittamaan niiden sopimusjäsenvaltioiden alueella, joissa patentilla on vaikutus, kyseisen keksinnön olennaiseen osaan liittyviä hyödyntämisvälineitä muulle kuin sellaiselle henkilölle, joka on patentoidun keksinnön hyödyntämiseen oikeutettu osapuoli, jos tämä kolmas osapuoli on tietoinen tai sen olisi pitänyt olla tietoinen siitä, että nämä välineet soveltuvat ja ne on tarkoitettu asianomaisen keksinnön hyödyntämiseen.

2. Edellä olevaa 1 kohtaa ei sovelleta, kun hyödyntämisvälineet ovat yleisesti kaupan olevia tuotteita, lukuun ottamatta tilannetta, jossa kolmas yllyttää henkilöä, jolle toimitus on osoitettu, toteuttamaan jonkin 25 artiklassa kielletyn toimenpiteen.

3. Jäljempänä olevan 27 artiklan a–d kohdassa tarkoitettuja toimia suorittavia henki-

Right to prevent the direct use of the invention

A patent shall confer on its proprietor the right to prevent any third party not having the proprietor's consent from the following:

a) making, offering, placing on the market or using a product which is the subject-matter of the patent, or importing or storing the product for those purposes;

b) using a process which is the subject-matter of the patent or, where the third party knows, or should have known, that the use of the process is prohibited without the consent of the patent proprietor, offering the process for use within the territory of the Contracting Member States in which that patent has effect;

c) offering, placing on the market, using, or importing or storing for those purposes a product obtained directly by a process which is the subject-matter of the patent.

Article 26

Right to prevent the indirect use of the invention

1. A patent shall confer on its proprietor the right to prevent any third party not having the proprietor's consent from supplying or offering to supply, within the territory of the Contracting Member States in which that patent has effect, any person other than a party entitled to exploit the patented invention, with means, relating to an essential element of that invention, for putting it into effect therein, when the third party knows, or should have known, that those means are suitable and intended for putting that invention into effect.

2. Paragraph 1 shall not apply when the means are staple commercial products, except where the third party induces the person supplied to perform any of the acts prohibited by Article 25.

3. Persons performing the acts referred to in Article 27(a) to (e) shall not be considered to be parties entitled to exploit the invention

löitä ei pidetä 1 kohdassa tarkoitettuina osapuolina, joilla on oikeus hyödyntää keksintöä.

within the meaning of paragraph 1.

27 artikla

Article 27

Patentin vaikutusten rajoitukset

Limitations of the effects of a patent

Patentin antamat oikeudet eivät käsitä seuraavia:

The rights conferred by a patent shall not extend to any of the following:

a) toimet, jotka suoritetaan yksityisluontoisesti muissa kuin kaupallisissa tarkoituksissa;
b) kokeelliset toimet, jotka liittyvät patentoidun keksinnön kohteeseen;

a) acts done privately and for non-commercial purposes;

b) acts done for experimental purposes relating to the subject-matter of the patented invention;

c) biologisen materiaalin käyttö muiden kasvilajikkeiden jalostamiseen tai löytämiseen ja kehittämiseen;

c) the use of biological material for the purpose of breeding, or discovering and developing other plant varieties;

d) direktiivin 2001/82/EY⁽⁸⁾ 13 artiklan 6 kohdan tai direktiivin 2001/83/EY⁽⁹⁾ 10 artiklan 6 kohdan nojalla sallitut toimet, jotka liittyvät johonkin patenttiin, joka koskee jommassakummassa direktiivissä tarkoitettua tuotetta;

d) the acts allowed pursuant to Article 13(6) of Directive 2001/82/EC⁽⁸⁾ or Article 10(6) of Directive 2001/83/EC⁽⁹⁾ in respect of any patent covering the product within the meaning of either of those Directives;

e) lääkkeiden satunnainen valmistaminen apteekissa yksittäistapauksissa lääkemääräyksen perusteella ja näin valmistettuja lääkkeitä koskevat toimet;

e) the extemporaneous preparation by a pharmacy, for individual cases, of a medicine in accordance with a medical prescription or acts concerning the medicine so prepared;

f) patentoidun keksinnön käyttö teollisoikeuden suojelemista koskevan kansainvälisen liiton (Pariisin liitto) maiden tai Maailman kauppajärjestön jäsenten, jotka eivät ole niitä sopimusjäsenvaltioita, joissa kyseisellä patentilla on vaikutus, aluksissa, tällaisten alusten rungossa, koneistossa, varusteissa, laitteissa ja muissa tarvikkeissa, silloin kun tällainen alus saapuu väliaikaisesti tai tahattomasti sellaisen sopimusjäsenvaltion alueveille, jossa kyseisellä patentilla on vaikutus, sillä edellytyksellä, että keksintöä käytetään siellä yksinomaan aluksen tarpeisiin;

f) the use of the patented invention on board vessels of countries of the International Union for the Protection of Industrial Property (Paris Union) or members of the World Trade Organisation, other than those Contracting Member States in which that patent has effect, in the body of such vessel, in the machinery, tackle, gear and other accessories, when such vessels temporarily or accidentally enter the waters of a Contracting Member State in which that patent has effect, provided that the invention is used there exclusively for the needs of the vessel;

g) patentoidun keksinnön käyttö teolliso-

g) the use of the patented invention in the

⁽⁸⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/82/EY, annettu 6 päivänä marraskuuta 2001, eläinlääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä (EYVL L 311, 28.11.2001, s. 1), mukaan lukien mahdolliset myöhemmät muutokset.

⁽⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2001/83/EY, annettu 6 päivänä marraskuuta 2001, ihmisille tarkoitettuja lääkkeitä koskevista yhteisön säännöistä (EYVL L 311, 28.11.2001, s. 67), mukaan lukien mahdolliset myöhemmät muutokset.

⁽⁸⁾ Directive 2001/82/EC of the European Parliament and of the Council of 6 November 2001 on the Community code relating to veterinary medicinal products (OJ L 311, 28.11.2001, p. 1) including any subsequent amendments.

⁽⁹⁾ Directive 2001/83/EC of the European Parliament and of the Council of 6 November 2001 on the Community code relating to medicinal products for human use (OJ L 311, 28.11.2001, p. 67) including any subsequent amendments.

keuden suojelemista koskevan kansainvälisen liiton (Pariisin liitto) maiden tai Maailman kauppajärjestön jäsenten, jotka eivät ole niitä sopimusjäsenvaltioita, joissa kyseisellä patentilla on vaikutus, ilma-alusten tai maalla kulkevien ajoneuvojen tai muiden liikennevälineiden taikka tällaisten ilma-alusten tai maalla kulkevien ajoneuvojen osien rakentamisessa tai toiminnassa, silloin kun tällainen liikenneväline saapuu väliaikaisesti tai tahattomasti sellaisen sopimusjäsenvaltion alueelle, jossa kyseisellä patentilla on vaikutus;

h) kansainvälisestä siviili-ilmailusta 7 päivänä joulukuuta 1944 tehdyn yleissopimuksen⁽¹⁰⁾ 27 artiklan mukaiset toimet, silloin kun nämä toimet koskevat tuon yleissopimuksen osapuolena olevan sellaisen maan ilma-aluksia, joka ei ole sopimusjäsenvaltio, jossa kyseisellä patentilla on vaikutus;

i) se, että viljelijä käyttää viljelmiensä tuotteita lisäykseen tai moninkertaistamiseen omalla tilallaan, edellyttäen, että kasvinlisäysaineisto on myyty tai muutoin toimitettu viljelijälle maatalouskäyttöön patentinhaltijan toimesta tai hänen suostumuksellaan. Tämän käytön laajuus ja sitä koskevat edellytykset vastaavat asetuksen (EY) N:o 2100/94⁽¹¹⁾ 14 artiklassa säädettyjä;

j) se, että viljelijä käyttää suojattua karjaa maataloustarkoituksiin, edellyttäen, että siitoseläimet tai muu eläinlisäysaineisto on myyty tai muutoin toimitettu viljelijälle patentinhaltijan toimesta tai hänen suostumuksellaan. Tällaiseen käyttöön sisältyy eläinten tai muun eläinlisäysaineiston toimittaminen viljelijälle tämän maatalouskäyttöön, mutta ei myynti osana kaupallista lisäystoimintaa tai tällaista toimintaa varten;

construction or operation of aircraft or land vehicles or other means of transport of countries of the International Union for the Protection of Industrial Property (Paris Union) or members of the World Trade Organisation, other than those Contracting Member States in which that patent has effect, or of accessories to such aircraft or land vehicles, when these temporarily or accidentally enter the territory of a Contracting Member State in which that patent has effect;

h) the acts specified in Article 27 of the Convention on International Civil Aviation of 7 December 1944⁽¹⁰⁾, where these acts concern the aircraft of a country party to that Convention other than a Contracting Member State in which that patent has effect;

i) the use by a farmer of the product of his harvest for propagation or multiplication by him on his own holding, provided that the plant propagating material was sold or otherwise commercialised to the farmer by or with the consent of the patent proprietor for agricultural use. The extent and the conditions for this use correspond to those under Article 14 of Regulation (EC) No 2100/94⁽¹¹⁾.

j) the use by a farmer of protected livestock for an agricultural purpose, provided that the breeding stock or other animal reproductive material were sold or otherwise commercialised to the farmer by or with the consent of the patent proprietor. Such use includes making the animal or other animal reproductive material available for the purposes of pursuing the farmer's agricultural activity, but not the sale thereof within the framework of, or for the purpose of, a commercial reproductive activity;

⁽¹⁰⁾ Kansainvälinen siviili-ilmailujärjestö (ICAO), Chicagon yleissopimus, asiak. 7300/9 (9. painos, 2006).

⁽¹⁰⁾ International Civil Aviation Organization (ICAO), 'Chicago Convention', Document 7300/9 (9th edition, 2006).

⁽¹¹⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 2100/94, annettu 27 päivänä heinäkuuta 1994, yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista (EYVL L 227, 1.9.1994, s. 1), mukaan lukien mahdolliset myöhemmät muutokset.

⁽¹¹⁾ Council Regulation (EC) No 2100/94 of 27 July 1994 on Community plant variety rights (OJ L 227, 1.9.1994, p. 1) including any subsequent amendments.

k) neuvoston direktiivin 2009/24/EY ⁽¹²⁾ 5 ja 6 artiklan, erityisesti sen analysointia ja yhteentoimivuutta koskevien säännösten, nojalla sallitut toimet ja saatujen tietojen käyttö; sekä

l) direktiivin 98/44/EY ⁽¹³⁾ 10 artiklan nojalla sallitut toimet.

28 artikla

Keksinnön aiempaan käyttöön perustuva oikeus

Jos keksinnölle olisi myönnetty kansallinen patentti, henkilöllä, jolla olisi ollut sopimusjäsenvaltiossa kyseisen keksinnön aiempaan käyttöön perustuva oikeus tai kyseisen keksinnön henkilökohtaista omistamista koskeva oikeus, on tuossa sopimusjäsenvaltiossa samat oikeudet samaa keksintöä koskevan patentin osalta.

29 artikla

Eurooppapatentin antamien oikeuksien samumminen

Eurooppapatentin antamat oikeudet eivät kata toimia, jotka koskevat kyseisellä patentilla suojattua tuotetta sen jälkeen kun patentinhaltija on laskenut tuotteen Euroopan unionin markkinoille tai näin on tehty hänen suostumuksellaan, ellei patentinhaltijalla ole oikeutettuja perusteita vastustaa tuotteen laajempaa saattamista markkinoille.

30 artikla

Lisäsuojatodistusten vaikutukset

Lisäsuojatodistus antaa samat oikeudet kuin patentti ja sitä koskevat samat rajoitukset.

k) the acts and the use of the obtained information as allowed under Articles 5 and 6 of Directive 2009/24/EC ⁽¹²⁾, in particular, by its provisions on decompilation and interoperability; and

l) the acts allowed pursuant to Article 10 of Directive 98/44/EC ⁽¹³⁾.

Article 28

Right based on prior use of the invention

Any person, who, if a national patent had been granted in respect of an invention, would have had, in a Contracting Member State, a right based on prior use of that invention or a right of personal possession of that invention, shall enjoy, in that Contracting Member State, the same rights in respect of a patent for the same invention.

Article 29

Exhaustion of the rights conferred by a European patent

The rights conferred by a European patent shall not extend to acts concerning a product covered by that patent after that product has been placed on the market in the European Union by, or with the consent of, the patent proprietor, unless there are legitimate grounds for the patent proprietor to oppose further commercialisation of the product.

Article 30

Effects of supplementary protection certificates

A supplementary protection certificate shall confer the same rights as conferred by

⁽¹²⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/24/EY, annettu 23 päivänä huhtikuuta 2009, tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta (EUVL L 111, 5.5.2009, s. 16), mukaan lukien mahdolliset myöhemmät muutokset.

⁽¹²⁾ Directive 2009/24/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the legal protection of computer programs (OJ L 111, 5.5.2009, p. 16) including any subsequent amendments.

⁽¹³⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/44/EY, annettu 6 päivänä heinäkuuta 1998, bioteknologian keksintöjen oikeudellisesta suojasta (EYVL L 213, 30.7.1998, s. 13), mukaan lukien mahdolliset myöhemmät muutokset.

⁽¹³⁾ Directive 98/44/EC of the European Parliament and of the Council of 6 July 1998 on the legal protection of biotechnological inventions (OJ L 213, 30.7.1998, p. 13) including any subsequent amendments.

set ja velvoitteet.

the patent and shall be subject to the same limitations and the same obligations.

VI LUKU

CHAPTER VI

Kansainvälinen toimivalta ja toimivalta

International jurisdiction and competence

31 artikla

Article 31

Kansainvälinen toimivalta

International jurisdiction

Tuomioistuimen kansainvälinen toimivalta on asetuksen (EU) N:o 1215/2012 tai tarvittaessa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla tehdyn yleissopimuksen (Luganon yleissopimus)⁽¹⁴⁾ mukainen.

The international jurisdiction of the Court shall be established in accordance with Regulation (EU) No 1215/2012 or, where applicable, on the basis of the Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (Lugano Convention)⁽¹⁴⁾ (14).

32 artikla

Article 32

Tuomioistuimen toimivalta

Competence of the Court

1. Tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta seuraavissa asioissa:

1. The Court shall have exclusive competence in respect of:

a) kanteet, jotka koskevat patenttien ja lisäsuojatodistusten toteutunutta tai uhkaavaa loukkausta, ja niihin liittyvät väitteet, mukaan lukien käyttö lupia koskevat vastakan-
teet;

a) actions for actual or threatened infringements of patents and supplementary protection certificates and related defences, including counterclaims concerning licences;

b) kanteet sen vahvistamiseksi, ettei patenttien ja lisäsuojatodistusten loukkausta ole tapahtunut;

b) actions for declarations of non-infringement of patents and supplementary protection certificates;

c) kanteet, jotka koskevat väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia sekä kieltoja;

c) actions for provisional and protective measures and injunctions;

d) kanteet, jotka koskevat patenttien mitättömäksi julistamista ja lisäsuojatodistusten mitättömäksi julistamista;

d) actions for revocation of patents and for declaration of invalidity of supplementary protection certificates;

e) vastakanteet, jotka koskevat patenttien mitättömäksi julistamista ja lisäsuojatodistusten mitättömäksi julistamista;

e) counterclaims for revocation of patents and for declaration of invalidity of supplementary protection certificates;

f) kanteet, jotka koskevat vahingonkorvusta tai vastikkeita ja jotka perustuvat julkaistun eurooppapatenttihakemuksen antamaan väliaikaiseen suojaan;

f) actions for damages or compensation derived from the provisional protection conferred by a published European patent application;

g) kanteet, jotka koskevat keksinnön käyt-

g) actions relating to the use of the inven-

⁽¹⁴⁾ Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla tehty yleissopimus, tehty Luganossa 30 päivänä lokakuuta 2007, mukaan lukien mahdolliset myöhemmät muutokset.

⁽¹⁴⁾ Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, done at Lugano on 30 October 2007, including any subsequent amendments.

töä ennen patentin myöntämistä tai keksinnön aiempaan käyttöön perustuvaa oikeutta;

h) kanteet, jotka koskevat käyttöluvia koskevia vastikkeita asetuksen (EU) N:o 1257/2012 8 artiklan perusteella; sekä

i) kanteet, jotka koskevat Euroopan patenttiviraston päätöksiä sen suorittaessa asetuksen (EU) N:o 1257/2012 9 artiklassa tarkoitettuja tehtäviä.

2. Sopimusjäsenvaltioiden kansallisilla tuomioistuimilla on edelleen toimivalta sellaisten patentteja ja lisäsuojatodistuksia koskevien kanteiden osalta, jotka eivät kuulu tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

33 artikla

Ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostojen toimivalta

1. Tämän artiklan 7 kohdan soveltamista rajoittamatta 32 artiklan 1 kohdan a, c, f ja g alakohdassa tarkoitettut kanteet nostetaan

a) siinä sopimusjäsenvaltiossa sijaitsevassa paikallisjaostossa, jossa toteutunut tai uhkaava loukkaus on tapahtunut tai saattaa tapahtua, tai siinä aluejaostossa, johon kyseinen sopimusjäsenvaltio osallistuu; tai

b) siinä sopimusjäsenvaltiossa sijaitsevassa paikallisjaostossa, jossa vastaajan, tai jos vastaajia on useita, yhden vastaajan kotipaikka tai päätoimipaikka taikka, jos kotipaikkaa tai päätoimipaikkaa ei ole, toimipaikka sijaitsee, tai siinä aluejaostossa, johon tällainen sopimusjäsenvaltio osallistuu. Useita vastaajia vastaan voidaan nostaa kanne ainoastaan, jos vastaajien välillä on kaupallinen suhde ja jos kanne koskee samaa väitettyä loukkausta.

Edellä 32 artiklan 1 kohdan h alakohdassa tarkoitettut kanteet nostetaan ensimmäisen alakohdan b alakohdan mukaisessa paikallis- tai aluejaostossa.

Kanteet sellaisia vastaajia kohtaan, joiden kotipaikka tai päätoimipaikka taikka, jos kotipaikkaa tai päätoimipaikkaa ei ole, toimipaikka sijaitsee sopimusjäsenvaltioiden alueen ulkopuolella, nostetaan ensimmäisen ala-

tion prior to the granting of the patent or to the right based on prior use of the invention;

h) actions for compensation for licences on the basis of Article 8 of Regulation (EU) No 1257/2012; and

i) actions concerning decisions of the European Patent Office in carrying out the tasks referred to in Article 9 of Regulation (EU) No 1257/2012.

2. The national courts of the Contracting Member States shall remain competent for actions relating to patents and supplementary protection certificates which do not come within the exclusive competence of the Court.

Article 33

Competence of the divisions of the Court of First Instance

1. Without prejudice to paragraph 7 of this Article, actions referred to in Article 32(1)(a), (c), (f) and (g) shall be brought before:

a) the local division hosted by the Contracting Member State where the actual or threatened infringement has occurred or may occur, or the regional division in which that Contracting Member State participates; or

b) the local division hosted by the Contracting Member State where the defendant or, in the case of multiple defendants, one of the defendants has its residence, or principal place of business, or in the absence of residence or principal place of business, its place of business, or the regional division in which that Contracting Member State participates. An action may be brought against multiple defendants only where the defendants have a commercial relationship and where the action relates to the same alleged infringement.

Actions referred to in Article 32(1)(h) shall be brought before the local or regional division in accordance with point (b) of the first subparagraph.

Actions against defendants having their residence, or principal place of business or, in the absence of residence or principal place of business, their place of business, outside the territory of the Contracting Member

kohdan a alakohdan mukaisessa paikallis- tai aluejaostossa taikka keskusjaostossa.

Jos kyseessä olevassa sopimusjäsen valtiossa ei ole paikallisjaostoa eikä se osallistu aluejaostoon, kanteet nostetaan keskusjaostossa.

2. Jos 32 artiklan 1 kohdan a, c, f, g tai h alakohdassa tarkoitettu kanne on vireillä ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostossa, ei mitään 32 artiklan 1 kohdan a, c, f, g tai h alakohdassa tarkoitettua kannetta saa nostaa samojen osapuolten kesken saman patentin osalta muussa jaostossa.

Jos 32 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu kanne on vireillä aluejaostossa ja loukkaus on tapahtunut kolmen tai useamman aluejaoston alueella, asianomainen aluejaosto siirtää asian vastaajan pyynnöstä keskusjaoston käsiteltäväksi.

Jos samojen osapuolten välillä on nostettu samaa patenttia koskeva kanne useassa eri jaostossa, on se jaosto, jossa kanne on ensin nostettu, toimivaltainen koko asian osalta ja jaostojen, joissa kanne on nostettu myöhemmin, on jätettävä kanne tutkimatta työjärjestyksen mukaisesti.

3. Edellä 32 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettu mitättömäksi julistamista koskeva vastakanne voidaan nostaa, jos on nostettu 32 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu loukkaukskanne. Kyseinen paikallis- tai aluejaosto voi osapuolia kuultuaan

a) jatkaa sekä loukkaukskanteen että mitättömäksi julistamista koskevan vastakanteen käsittelyä ja pyytää ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidenttiä osoittamaan 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti tuomaripoolista teknisen pätevyyden omaavan tuomarin, jolla on pätevyys ja kokemusta kyseessä olevalla teknologian alalla;

b) siirtää mitättömäksi julistamista koskevan vastakanteen keskusjaoston päätettäväksi ja keskeyttää loukkaukskanteen käsittelyn tai jatkaa sitä; tai

c) osapuolten suostumuksella siirtää asian keskusjaoston päätettäväksi.

4. Edellä 32 artiklan 1 kohdan b ja d alakohdassa tarkoitettut kanteet nostetaan keskusjaostossa. Jos samojen osapuolten välillä

States shall be brought before the local or regional division in accordance with point (a) of the first subparagraph or before the central division.

If the Contracting Member State concerned does not host a local division and does not participate in a regional division, actions shall be brought before the central division.

2. If an action referred to in Article 32(1)(a), (c), (f), (g) or (h) is pending before a division of the Court of First Instance, any action referred to in Article 32(1)(a), (c), (f), (g) or (h) between the same parties on the same patent may not be brought before any other division.

If an action referred to in Article 32(1)(a) is pending before a regional division and the infringement has occurred in the territories of three or more regional divisions, the regional division concerned shall, at the request of the defendant, refer the case to the central division.

In case an action between the same parties on the same patent is brought before several different divisions, the division first seized shall be competent for the whole case and any division seized later shall declare the action inadmissible in accordance with the Rules of Procedure.

3. A counterclaim for revocation as referred to in Article 32(1)(e) may be brought in the case of an action for infringement as referred to in Article 32(1)(a). The local or regional division concerned shall, after having heard the parties, have the discretion either to:

a) proceed with both the action for infringement and with the counterclaim for revocation and request the President of the Court of First Instance to allocate from the Pool of Judges in accordance with Article 18(3) a technically qualified judge with qualifications and experience in the field of technology concerned.

b) refer the counterclaim for revocation for decision to the central division and suspend or proceed with the action for infringement; or

c) with the agreement of the parties, refer the case for decision to the central division.

4. Actions referred to in Article 32(1)(b) and (d) shall be brought before the central

on kuitenkin nostettu 32 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu samaa patenttia koskeva loukkauskanne paikallis- tai aluejaostossa, nämä kanteet voidaan nostaa ainoastaan samassa paikallis- tai aluejaostossa.

5. Jos 32 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettu mitättömäksi julistamista koskeva kanne on vireillä keskusjaostossa, 32 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu samojen osapuolten välinen samaa patenttia koskeva loukkauskanne voidaan nostaa missä tahansa jaostossa tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti tai keskusjaostossa. Kyseessä olevan paikallis- tai aluejaoston on harkintansa mukaan toimittava tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti.

6. Keskusjaostossa sen vahvistamiseksi, ettei loukkausta ole tapahtunut, vireillä olevan 32 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetun kanteen käsittely on keskeytettävä, jos paikallis- tai aluejaostossa on nostettu samojen osapuolten välinen tai yksinomaisen käyttöluvan haltijan ja sen vahvistamista, että loukkausta ei ole tapahtunut, pyytävän osapuolen välinen samaa patenttia koskeva 32 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu loukkauskanne kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun kanne oli nostettu keskusjaostossa.

7. Osapuolet voivat sopia 32 artiklan 1 kohdan a–h alakohdassa tarkoitettujen kanteiden nostamisesta valitsemassaan jaostossa, myös keskusjaostossa.

8. Edellä olevan 32 artiklan 1 kohdan d ja e alakohdassa tarkoitettujen kanteiden nostaminen voidaan nostaa ilman, että kantajan on tehtävä väitettä Euroopan patenttivilastossa.

9. Edellä 32 artiklan 1 kohdan i alakohdassa tarkoitettujen kanteiden nostetaan keskusjaostossa.

10. Osapuolen on ilmoitettava tuomioistuimelle mahdollisista Euroopan patenttivilastossa vireillä olevista kumoamis-, rajoittamis- tai väitemenettelyistä ja pyynnöistä, jotka koskevat nopeutettua menettelyä Euroopan patenttivilastossa. Tuomioistuin voi keskeyttää asian käsittelyn, jos Euroopan patenttivilastolta voidaan odottaa pikaista päätöstä.

division. If, however, an action for infringement as referred to in Article 32(1)(a) between the same parties relating to the same patent has been brought before a local or a regional division, these actions may only be brought before the same local or regional division.

5. If an action for revocation as referred to in Article 32(1)(d) is pending before the central division, an action for infringement as referred to in Article 32(1)(a) between the same parties relating to the same patent may be brought before any division in accordance with paragraph 1 of this Article or before the central division. The local or regional division concerned shall have the discretion to proceed in accordance with paragraph 3 of this Article.

6. An action for declaration of non-infringement as referred to in Article 32(1)(b) pending before the central division shall be stayed once an infringement action as referred to in Article 32(1)(a) between the same parties or between the holder of an exclusive licence and the party requesting a declaration of non-infringement relating to the same patent is brought before a local or regional division within three months of the date on which the action was initiated before the central division.

7. Parties may agree to bring actions referred to in Article 32(1)(a) to (h) before the division of their choice, including the central division.

8. Actions referred to in Article 32(1)(d) and (e) can be brought without the applicant having to file notice of opposition with the European Patent Office.

9. Actions referred to in Article 32(1)(i) shall be brought before the central division.

10. A party shall inform the Court of any pending revocation, limitation or opposition proceedings before the European Patent Office, and of any request for accelerated processing before the European Patent Office. The Court may stay its proceedings when a rapid decision may be expected from the European Patent Office.

34 artikla

Päätösten alueellinen soveltamisala

Tuomioistuimen päätösten soveltamisalaan kuuluu eurooppapatentin osalta niiden sopimusjäsenvaltioiden alue, joiden osalta eurooppapatentilla on vaikutus.

Article 34

Territorial scope of decisions

Decisions of the Court shall cover, in the case of a European patent, the territory of those Contracting Member States for which the European patent has effect.

VII LUKU

Patentteja koskeva sovittelu- ja välimiesmenettely

35 artikla

Patentteja koskeva sovittelu- ja välityskeskus

1. Perustetaan patentteja koskeva sovittelu- ja välityskeskus, jäljempänä 'keskus'. Sen toimipisteet sijaitsevat Ljubljanassa ja Lissabonissa.

2. Keskus tarjoaa puitteet ja välineet tämän sopimuksen piiriin kuuluvien patenttiriitojen sovittelu- ja välitysmenettelylle. Jäljempänä olevaa 82 artiklaa sovelletaan tarpeellisin muutoksin kaikkiin keskuksen puitteita ja välineitä käyttäen, muun muassa sovittelumenettelyn avulla, aikaansaatuun riidanratkaisuun. Patenttia ei kuitenkaan voida sovittelu- ja välitysmenettelyssä kumota tai julistaa mitättömäksi taikka rajoittaa.

3. Keskus vahvistaa sovittelu- ja välitysmenettelyä koskevat säännöt.

4. Keskus laatii luettelon sovittelijoista ja välimiehistä, jotka avustavat osapuolia näiden riidan ratkaisemisessa.

CHAPTER VII

Patent mediation and arbitration

Article 35

Patent mediation and arbitration centre

1. A patent mediation and arbitration centre ('the Centre') is hereby established. It shall have its seats in Ljubljana and Lisbon.

2. The Centre shall provide facilities for mediation and arbitration of patent disputes falling within the scope of this Agreement. Article 82 shall apply mutatis mutandis to any settlement reached through the use of the facilities of the Centre, including through mediation. However, a patent may not be revoked or limited in mediation or arbitration proceedings.

3. The Centre shall establish Mediation and Arbitration Rules.

4. The Centre shall draw up a list of mediators and arbitrators to assist the parties in the settlement of their dispute.

II OSA

VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

36 artikla

Tuomioistuimen talousarvio

1. Tuomioistuimen talousarvio rahoitetaan tuomioistuimen omista tuloista sekä tarvittaessa ainakin 83 artiklassa tarkoitettuna siir-

PART II

FINANCIAL PROVISIONS

Article 36

Budget of the Court

1. The budget of the Court shall be financed by the Court's own financial revenues and, at least in the transitional period referred

tymä kautena sopimusjäsenvaltioiden rahoitusosuuksista. Talousarvion on oltava tasapainossa.

2. Tuomioistuimen omat tulot muodostuvat tuomioistuinmaksuista ja muista tuloista.

3. Hallintokomitea vahvistaa tuomioistuinmaksut. Ne koostuvat kiinteästä maksusta ja arvoon perustuvasta maksusta, jota sovelletaan ennalta määritellyn ylärajan ylittävältä osin. Tuomioistuinmaksut on vahvistettava sellaiselle tasolle, jolla varmistetaan, että oikeuden tasapuolisen saatavuuden periaate, erityisesti pienten ja keski suurten yritysten ja mikroyhteisöjen, luonnollisten henkilöiden, voittoa tavoittelemattomien järjestöjen, yliopistojen ja julkisten tutkimusorganisaatioiden osalta, ja tuomioistuimelle aiheutuvista kustannuksista osapuolten maksettavaksi tuleva asianmukainen määrä ovat oikeassa suhteessa toisiinsa, ottaen huomioon kyseessä olevien osapuolten taloudelliset edut sekä tavoite, jonka mukaan tuomioistuin rahoittaa itsensä ja että sen talous on tasapainossa. Hallintokomitea tarkistaa määräajoin tuomioistuinmaksujen tason. Pienille ja keski suurille yrityksille ja mikroyhteisöille osoitettavia tukitoimia voidaan harkita.

4. Jos tuomioistuin ei kykene tasapainottamaan talousarviotaan omista varoistaan, sopimusjäsenvaltiot maksavat sille erityisrahoitusosuuksia.

37 artikla

Tuomioistuimen rahoitus

1. Tuomioistuimen toimintakustannukset rahoitetaan tuomioistuimen talousarviosta perussäännön mukaisesti.

Sopimusjäsenvaltion, joka perustaa paikallisjaoston, on järjestettävä tähän tarvittavat tilat. Sopimusjäsenvaltioiden, jotka jakavat aluejaoston, on järjestettävä yhdessä tähän tarvittavat tilat. Sopimusjäsenvaltioiden, jossa keskusjaosto, sen toimipisteet tai muutoksenhakutuomioistuin sijaitsevat, on järjestettävä tähän tarvittavat tilat. Tämän sopimuksen voimaantulosta alkavan ensimmäisen seitsemän vuoden siirtymäkauden aikana asianomaiset sopimusjäsenvaltiot huolehtivat myös hallinnollisesta tukihenkilöstöstä, millä ei kuitenkaan ole vaikutusta tuota henkilöstöä

to in Article 83 as necessary, by contributions from the Contracting Member States. The budget shall be balanced.

2. The Court's own financial revenues shall comprise court fees and other revenues.

3. Court fees shall be fixed by the Administrative Committee. They shall consist of a fixed fee, combined with a value-based fee above a pre-defined ceiling. The Court fees shall be fixed at such a level as to ensure a right balance between the principle of fair access to justice, in particular for small and medium-sized enterprises, micro-entities, natural persons, non-profit organisations, universities and public research organisations and an adequate contribution of the parties for the costs incurred by the Court, recognising the economic benefits to the parties involved, and the objective of a self-financing Court with balanced finances. The level of the Court fees shall be reviewed periodically by the Administrative Committee. Targeted support measures for small and medium-sized enterprises and micro entities may be considered.

4. If the Court is unable to balance its budget out of its own resources, the Contracting Member States shall remit to it special financial contributions.

Article 37

Financing of the Court

1. The operating costs of the Court shall be covered by the budget of the Court, in accordance with the Statute.

Contracting Member States setting up a local division shall provide the facilities necessary for that purpose. Contracting Member States sharing a regional division shall provide jointly the facilities necessary for that purpose. Contracting Member States hosting the central division, its sections or the Court of Appeal shall provide the facilities necessary for that purpose. During an initial transitional period of seven years starting from the date of the entry into force of this Agreement, the Contracting Member States concerned shall also provide administrative sup-

koskevan perussäännön soveltamiseen.

2. Tämän sopimuksen voimaantulopäivänä sopimusjäsenvaltiot suorittavat ensimmäiset rahoitusosuudet, jotka ovat tarpeen tuomioistuimen perustamiseksi.

3. Tämän sopimuksen voimaantulosta alkavan ensimmäisen seitsemän vuoden siirtymäkauden aikana kunkin sopimusjäsenvaltion, joka on ratifioinut sopimuksen tai liittynyt siihen ennen sen voimaantuloa, rahoitusosuus lasketaan sen perusteella, kuinka monta eurooppapatenttia kyseisen valtion alueella on voimassa tämän sopimuksen voimaantulopäivänä ja kuinka monen eurooppapatentin osalta on nostettu kyseisen valtion kansallisissa tuomioistuimissa loukkausta tai mitättömäksi julistamista koskeva kanne tämän sopimuksen voimaantuloa edeltäneinä kolmena vuotena.

Tämän saman ensimmäisen seitsemän vuoden siirtymäkauden aikana niiden sopimusjäsenvaltioiden, jotka ratifioivat sopimuksen tai liittyvät siihen sen voimaantulon jälkeen, rahoitusosuudet lasketaan sen perusteella, kuinka monta eurooppapatenttia ratifioivan tai liittyvän jäsenvaltion alueella on voimassa tämän sopimuksen ratifiointi- tai siihen liittymispäivänä ja kuinka monen eurooppapatentin osalta on nostettu ratifioivan tai liittyvän valtion kansallisissa tuomioistuimissa loukkausta tai mitättömäksi julistamista koskeva kanne tämän sopimuksen ratifiointia tai siihen liittymistä edeltäneinä kolmena vuotena.

4. Jos ensimmäisen seitsemän vuoden siirtymäkauden päätyttyä, mihin mennessä tuomioistuimen odotetaan voivan rahoittaa itsensä, tarvitaan sopimusjäsenvaltioiden rahoitusosuuksia, ne määritellään vaikutukseltaan yhtenäisistä eurooppapatenteista kertyvien vuosimaksujen jakoperusteiden mukaisesti, sellaisina kuin niitä sovelletaan ajankohtana, jona rahoitusosuudet tulevat tarpeelliseksi.

port staff, without prejudice to the Statute of that staff.

2. On the date of entry into force of this Agreement, the Contracting Member States shall provide the initial financial contributions necessary for the setting up of the Court.

3. During the initial transitional period of seven years, starting from the date of the entry into force of this Agreement, the contribution by each Contracting Member State having ratified or acceded to the Agreement before the entry into force thereof shall be calculated on the basis of the number of European patents having effect in the territory of that State on the date of entry into force of this Agreement and the number of European patents with respect to which actions for infringement or for revocation have been brought before the national courts of that State in the three years preceding entry into force of this Agreement.

During the same initial transitional period of seven years, for Member States which ratify, or accede to, this Agreement after the entry into force thereof, the contributions shall be calculated on the basis of the number of European patents having effect in the territory of the ratifying or acceding Member State on the date of the ratification or accession and the number of European patents with respect to which actions for infringement or for revocation have been brought before the national courts of the ratifying or acceding Member State in the three years preceding the ratification or accession.

4. After the end of the initial transitional period of seven years, by which the Court is expected to have become self-financing, should contributions by the Contracting Member States become necessary, they shall be determined in accordance with the scale for the distribution of annual renewal fees for European patents with unitary effect applicable at the time the contribution becomes necessary.

Tuomareiden koulutusohjelman rahoitus

Financing of the training framework for judges

Tuomareiden koulutusohjelma rahoitetaan tuomioistuimen talousarviosta.

The training framework for judges shall be financed by the budget of the Court.

39 artikla

Article 39

Keskuksen rahoitus

Financing of the Centre

Keskuksen toimintamenot rahoitetaan tuomioistuimen talousarviosta.

The operating costs of the Centre shall be financed by the budget of the Court.

III OSA

PART III

**ORGANISAATIOTA JA MENETTELYÄ
KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET**

**ORGANISATION AND PROCEDURAL
PROVISIONS**

I LUKU

CHAPTER I

Yleiset määräykset

General provisions

40 artikla

Article 40

Perussääntö

Statute

1. Perussäännössä määrätään tuomioistui-
men organisaatiota ja toimintaa koskevat yk-
sityiskohdat.

1. The Statute shall lay down the details of
the organisation and functioning of the Court.

2. Perussääntö on liitetty tähän sopimuk-
seen. Perussääntöä voidaan muuttaa hallinto-
komitean päätöksellä tuomioistuimen tai so-
pimusjäsenvaltion ehdotuksen perusteella,
jonka jäsenvaltio on tehnyt tuomioistuinta
kuultuaan. Tällaiset muutokset eivät kuiten-
kaan saa olla ristiriidassa tämän sopimuksen
kanssa tai muuttaa sitä.

2. The Statute is annexed to this Agree-
ment. The Statute may be amended by deci-
sion of the Administrative Committee, on the
basis of a proposal of the Court or a proposal
of a Contracting Member State after consul-
tation with the Court. However, such
amendments shall not contradict or alter this
Agreement.

3. Perussäännössä on varmistettava, että
tuomioistuimen toiminta organisoidaan mah-
dollisimman tehokkaalla ja kustannustehok-
kaalla tavalla, ja siinä on taattava oikeussuo-
jan tasapuolinen saatavuus.

3. The Statute shall guarantee that the func-
tioning of the Court is organised in the most
efficient and cost-effective manner and shall
ensure equitable access to justice.

41 artikla

Article 41

Työjärjestys

Rules of Procedure

1. Työjärjestyksessä määrätään tuomiois-
tuinkäsittelyjen yksityiskohdat. Sen on oltava

1. The Rules of Procedure shall lay down
the details of the proceedings before the

tämän sopimuksen ja perussäännön mukainen.

2. Hallintokomitea hyväksyy työjärjestyksen sidosryhmien laajan kuulemisen pohjalta. Euroopan komissiolta on pyydettävä sitä ennen lausunto työjärjestyksen yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa.

Työjärjestystä voidaan muuttaa hallintokomitean päätöksellä tuomioistuimen ehdotuksen perusteella ja sen jälkeen kun Euroopan komissiota on kuultu. Tällaiset muutokset eivät kuitenkaan saa olla ristiriidassa tämän sopimuksen tai perussäännön kanssa tai muuttaa niitä.

3. Työjärjestyksessä on varmistettava, että tuomioistuimen päätökset ovat mahdollisimman korkealaatuisia ja että menettelyt organisoidaan niin tehokkaalla ja kustannustehokkaalla tavalla kuin mahdollista. Siinä on varmistettava asianmukainen tasapaino kaikkien osapuolten oikeutettujen etujen välillä. Siinä on määrättävä tuomarien tarpeellisesta harkintavallasta heikentämättä kuitenkaan menettelyjen ennakoitavuutta osapuolten kannalta.

42 artikla

Suhteellisuus ja oikeudenmukaisuus

1. Tuomioistuin käsittelee riita-asioita tavalla, joka on oikeassa suhteessa niiden merkitykseen ja monitahoisuuteen.

2. Tuomioistuin varmistaa, että tässä sopimuksessa ja perussäännössä vahvistettuja sääntöjä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja sovelletaan oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti ja että ne eivät vääristä kilpailua.

43 artikla

Käsiteltävien asioiden hallinnointi

Tuomioistuin hallinnoi käsiteltäväkseen saatettuja asioita aktiivisesti ja työjärjestystä noudattaen heikentämättä osapuolten vapautta määrittää asiansa kohde ja sen tueksi esitettävä todistusaineisto.

44 artikla

Court. They shall comply with this Agreement and the Statute.

2. The Rules of Procedure shall be adopted by the Administrative Committee on the basis of broad consultations with stakeholders. The prior opinion of the European Commission on the compatibility of the Rules of Procedure with Union law shall be requested.

The Rules of Procedure may be amended by a decision of the Administrative Committee, on the basis of a proposal from the Court and after consultation with the European Commission. However, such amendments shall not contradict or alter this Agreement or the Statute.

3. The Rules of Procedure shall guarantee that the decisions of the Court are of the highest quality and that proceedings are organised in the most efficient and cost effective manner. They shall ensure a fair balance between the legitimate interests of all parties. They shall provide for the required level of discretion of judges without impairing the predictability of proceedings for the parties.

Article 42

Proportionality and fairness

1. The Court shall deal with litigation in ways which are proportionate to the importance and complexity thereof.

2. The Court shall ensure that the rules, procedures and remedies provided for in this Agreement and in the Statute are used in a fair and equitable manner and do not distort competition.

Article 43

Case management

The Court shall actively manage the cases before it in accordance with the Rules of Procedure without impairing the freedom of the parties to determine the subject-matter of, and the supporting evidence for, their case.

Article 44

Sähköiset menettelyt

Tuomioistuin hyödyntää sähköisiä menettelyjä, kuten osapuolten lausumien ja todisteiden esittämistä sähköisesti, sekä videoneuvotteluja, parhaalla mahdollisella tavalla ja työjärjestystä noudattaen.

45 artikla

Julkinen käsittely

Oikeudenkäynnit ovat avoimia yleisölle, jollei tuomioistuin päättä pitävä niitä tarvittavilta osin luottamuksellisina jonkin osapuolen tai muiden henkilöiden, joita asia koskee, edun vuoksi taikka yleisen oikeudenkäyttöä koskevan edun tai yleisen järjestyksen vuoksi.

46 artikla

Oikeuskelpoisuus

Kuka tahansa luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö tai kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kanteen nostamiseen oikeutettua oikeushenkilöä vastaava taho voi olla osapuolena tuomioistuimessa.

47 artikla

Osapuolet

1. Patentinhaltijalla on oikeus nostaa kanne tuomioistuimessa.

2. Jollei käyttöluvasopimuksessa toisin määrätä, yksinomaisen käyttöluvan haltijalla on oikeus nostaa kanne tuomioistuimessa samalla tavoin kuin patentinhaltijalla, edellyttäen että patentinhaltijalle on ilmoitettu asiasta etukäteen.

3. Muun kuin yksinomaisen käyttöluvan haltijalla ei ole oikeutta nostaa kannetta tuomioistuimessa, ellei patentinhaltijalle ole ilmoitettu asiasta etukäteen ja kanteen nostamista ole nimenomaisesti sallittu käyttöluvasopimuksessa.

4. Patentinhaltijalla on oikeus liittyä kaik-

Electronic procedures

The Court shall make best use of electronic procedures, such as the electronic filing of submissions of the parties and stating of evidence in electronic form, as well as video conferencing, in accordance with the Rules of Procedure.

Article 45

Public proceedings

The proceedings shall be open to the public unless the Court decides to make them confidential, to the extent necessary, in the interest of one of the parties or other affected persons, or in the general interest of justice or public order.

Article 46

Legal capacity

Any natural or legal person, or anybody equivalent to a legal person entitled to initiate proceedings in accordance with its national law, shall have the capacity to be a party to the proceedings before the Court.

Article 47

Parties

1. The patent proprietor shall be entitled to bring actions before the Court.

2. Unless the licensing agreement provides otherwise, the holder of an exclusive licence in respect of a patent shall be entitled to bring actions before the Court under the same circumstances as the patent proprietor, provided that the patent proprietor is given prior notice.

3. The holder of a non-exclusive licence shall not be entitled to bring actions before the Court, unless the patent proprietor is given prior notice and in so far as expressly permitted by the licence agreement.

4. In actions brought by a licence holder,

kiin käyttöluvan haltijoiden tuomioistuimessa nostamiin kanteisiin.

5. Patentin pätevyyttä ei voida riitauttaa käyttöluvan haltijan vireille paneman loukkauskanteen käsittelyssä, jos patentinhaltija ei osallistu menettelyyn. Loukkauskanteen käsittelyn osapuolen, joka haluaa kiistää patentin pätevyyden, on nostettava kanne patentinhaltijaa vastaan.

6. Kuka tahansa muu sellainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö tai kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kanteen nostamiseen oikeutettu taho, jota patentti koskee, voi nostaa kanteen työjärjestyksen mukaisesti.

7. Kuka tahansa sellainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö tai kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti kanteen nostamiseen oikeutettu taho, jota Euroopan patenttiviraston asetuksen (EU) N:o 1257/2012 9 artiklassa tarkoitettuja tehtäviä suorittaessaan tekemä päätös koskee, voi nostaa 32 artiklan 1 kohdan i alakohdan mukaisen kanteen.

48 artikla

Edustaminen

1. Osapuolten edustajien on oltava lakimiehiä, joilla on oikeus esiintyä sopimusjäsenvaltion tuomioistuimessa.

2. Osapuolia voivat vaihtoehtoisesti edustaa eurooppapatenttiasiamiehet, joilla on oikeus toimia ammattimaisina edustajina Euroopan patenttivirastossa Euroopan patenttisopimuksen 134 artiklan mukaisesti ja joilla on asianmukainen pätevyys, kuten todistus eurooppapatentteja koskevan oikeudenkäyntimenettelyn tuntemuksesta.

3. Hallintokomitea vahvistaa 2 kohdan mukaiset pätevyysvaatimukset. Kirjaaja pitää luetteloa eurooppapatenttiasiamiehistä, joilla on oikeus edustaa osapuolia tuomioistuimessa.

4. Osapuolten edustajilla voi olla mukanaan patenttiasiamiehiä, joilla on oikeus esittää puheenvuoroja tuomioistuimen suullisissa käsittelyissä työjärjestyksen mukaisesti.

5. Osapuolten edustajalla on oltava ne oikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen, jotta hän voi hoitaa tehtäviään riippumattomasti,

the patent proprietor shall be entitled to join the action before the Court.

5. The validity of a patent cannot be contested in an action for infringement brought by the holder of a licence where the patent proprietor does not take part in the proceedings. The party in an action for infringement wanting to contest the validity of a patent shall have to bring actions against the patent proprietor.

6. Any other natural or legal person, or anybody entitled to bring actions in accordance with its national law, who is concerned by a patent, may bring actions in accordance with the Rules of Procedure.

7. Any natural or legal person, or anybody entitled to bring actions in accordance with its national law and who is affected by a decision of the European Patent Office in carrying out the tasks referred to in Article 9 of Regulation (EU) No 1257/2012 is entitled to bring actions under Article 32(1)(i).

Article 48

Representation

1. Parties shall be represented by lawyers authorised to practise before a court of a Contracting Member State.

2. Parties may alternatively be represented by European Patent Attorneys who are entitled to act as professional representatives before the European Patent Office pursuant to Article 134 of the EPC and who have appropriate qualifications such as a European Patent Litigation Certificate.

3. The requirements for qualifications pursuant to paragraph 2 shall be established by the Administrative Committee. A list of European Patent Attorneys entitled to represent parties before the Court shall be kept by the Registrar.

4. Representatives of the parties may be assisted by patent attorneys, who shall be allowed to speak at hearings of the Court in accordance with the Rules of Procedure.

5. Representatives of the parties shall enjoy the rights and immunities necessary for the independent exercise of their duties, includ-

mukaan lukien oikeus olla työjärjestyksessä määrättyin edellytyksin ilmoittamatta tuomioistuimessa tapahtuvassa asian käsittelyssä tietoja edustajan ja osapuolen tai muun henkilön välisestä yhteydenpidosta, jollei kyseessä oleva osapuoli nimenomaisesti luovu tällaisesta oikeudesta.

6. Osapuolten edustajat eivät saa tietoisesti tai siten, että heillä on ollut syytä olla tästä tiedoisia, vääristää tuomioistuimessa käsiteltäviä asioita ja tosiasioita.

7. Edellä olevan 1 ja 2 kohdan mukainen edustaminen ei ole pakollista 32 artiklan 1 kohdan i alakohdan mukaisissa menettelyissä.

II LUKU

Oikeudenkäyntikielet

49 artikla

Oikeudenkäyntikieli ensimmäisen asteen tuomioistuimessa

1. Paikallis- tai aluejaoston oikeudenkäyntikieli on jokin Euroopan unionin virallinen kieli, joka on kyseessä olevan jaoston sijaintivaltiona toimivan sopimusjäsenvaltion virallinen kieli tai jokin näistä kielistä taikka aluejaoston jakavien sopimusjäsenvaltioiden nimeämä yksi tai useampi virallinen kieli.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, sopimusjäsenvaltiot voivat nimetä yhden tai useamman Euroopan patenttiviraston virallisen kielen paikallis- tai aluejaostonsa oikeudenkäyntikieleksi.

3. Osapuolet voivat sopia, että oikeudenkäyntikielenä käytetään kieltä, jolla patentti on myönnetty, edellyttäen että toimivaltainen kokoonpano hyväksyy sen. Jos kokoonpano ei hyväksy näin valittua kieltä, osapuolet voivat pyytää, että asia siirretään keskusjaoston käsiteltäväksi.

4. Osapuolten suostumuksella toimivaltainen kokoonpano voi käytännöllisyys- ja oikeudenmukaisuussyistä päättää, että oikeudenkäyntikielenä käytetään kieltä, jolla patentti on myönnetty.

5. Jonkun osapuolen pyynnöstä sekä muita osapuolia ja toimivaltaista kokoonpanoa

ing the privilege from disclosure in proceedings before the Court in respect of communications between a representative and the party or any other person, under the conditions laid down in the Rules of Procedure, unless such privilege is expressly waived by the party concerned.

6. Representatives of the parties shall be obliged not to misrepresent cases or facts before the Court either knowingly or with good reasons to know.

7. Representation in accordance with paragraphs 1 and 2 of this Article shall not be required in proceedings under Article 32(1)(i).

CHAPTER II

Language of proceedings

Article 49

Language of proceedings at the Court of First Instance

1. The language of proceedings before any local or regional division shall be an official European Union language which is the official language or one of the official languages of the Contracting Member State hosting the relevant division, or the official language(s) designated by Contracting Member States sharing a regional division.

2. Notwithstanding paragraph 1, Contracting Member States may designate one or more of the official languages of the European Patent Office as the language of proceedings of their local or regional division.

3. The parties may agree on the use of the language in which the patent was granted as the language of proceedings, subject to approval by the competent panel. If the panel does not approve their choice, the parties may request that the case be referred to the central division.

4. With the agreement of the parties the competent panel may, on grounds of convenience and fairness, decide on the use of the language in which the patent was granted as the language of proceedings.

5. At the request of one of the parties and after having heard the other parties and the

kuultuaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti voi käytännöllisyys- ja oikeudenmukaisuussyistä ja ottaen huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat, mukaan lukien osapuolten ja erityisesti vastaajan kanta, päättää, että oikeudenkäyntikielenä käytetään kieltä, jolla patentti on myönnetty. Tässä tapauksessa ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti arvioi, tarvitaanko erityisiä käännös- ja tulkkausjärjestelyjä.

6. Keskusjaostossa oikeudenkäyntikielenä on kieli, jolla asianomainen patentti on myönnetty.

50 artikla

Oikeudenkäyntikieli muutoksenhakutuomioistuimessa

1. Muutoksenhakutuomioistuimen oikeudenkäyntikielenä on ensimmäisen asteen tuomioistuimessa käytetty oikeudenkäyntikieli.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, osapuolet voivat sopia, että oikeudenkäyntikielenä käytetään kieltä, jolla patentti on myönnetty.

3. Muutoksenhakutuomioistuim voi poikkeustapauksissa ja sikäli kuin se katsotaan asianmukaiseksi, sekä edellyttäen, että osapuolet hyväksyvät sen, päättää, että oikeudenkäyntikielenä on koko käsittelyn ajan tai osan ajasta jokin muu sopimusjäsenvaltion virallinen kieli.

51 artikla

Muut kielijärjestelyt

1. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen kokoonpanot ja muutoksenhakutuomioistuim voivat, sikäli kuin se katsotaan asianmukaiseksi, luopua käännösvaatimuksista.

2. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostojen ja muutoksenhakutuomioistuimen on jonkun osapuolen pyynnöstä ja siinä määrin kuin se katsotaan asianmukaiseksi, järjestettävä asianomaisille osapuolille tulkkaus suullisessa käsittelyssä.

3. Sen estämättä, mitä 49 artiklan 6 kohdassa määrätään, vastaajalla, jolla on koti-

competent panel, the President of the Court of First Instance may, on grounds of fairness and taking into account all relevant circumstances, including the position of parties, in particular the position of the defendant, decide on the use of the language in which the patent was granted as language of proceedings. In this case the President of the Court of First Instance shall assess the need for specific translation and interpretation arrangements.

6. The language of proceedings at the central division shall be the language in which the patent concerned was granted.

Article 50

Language of proceedings at the Court of Appeal

1. The language of proceedings before the Court of Appeal shall be the language of proceedings before the Court of First Instance.

2. Notwithstanding paragraph 1 the parties may agree on the use of the language in which the patent was granted as the language of proceedings.

3. In exceptional cases and to the extent deemed appropriate, the Court of Appeal may decide on another official language of a Contracting Member State as the language of proceedings for the whole or part of the proceedings, subject to agreement by the parties.

Article 51

Other language arrangements

1. Any panel of the Court of First Instance and the Court of Appeal may, to the extent deemed appropriate, dispense with translation requirements.

2. At the request of one of the parties, and to the extent deemed appropriate, any division of the Court of First Instance and the Court of Appeal shall provide interpretation facilities to assist the parties concerned at oral proceedings.

3. Notwithstanding Article 49(6), in cases where an action for infringement is brought

paikka, päätoimipaikka tai toimipaikka jäsenvaltiossa, on keskusjaostossa nostettujen loukkauskanteiden osalta oikeus saada pyynnöstä asiaankuuluvien asiakirjojen käännöksiä sen jäsenvaltion viralliselle kielelle, jossa vastaajalla on kotipaikka, päätoimipaikka tai, jollei kotipaikkaa tai päätoimipaikkaa ole, toimipaikka, seuraavissa tapauksissa:

a) keskusjaostolla on toimivalta 33 artiklan 1 kohdan kolmannen tai neljännen alakohdan mukaisesti, ja

b) keskusjaostossa on oikeudenkäyntikielenä kieli, joka ei ole sen jäsenvaltion virallinen kieli, jossa vastaajalla on kotipaikka, päätoimipaikka tai, jollei kotipaikkaa tai päätoimipaikkaa ole, toimipaikka, ja

c) vastaajalla ei ole käsittelyssä käytetyn kielen asianmukaista taitoa.

before the central division, a defendant having its residence, principal place of business or place of business in a Member State shall have the right to obtain, upon request, translations of relevant documents in the language of the Member State of residence, principal place of business or, in the absence of residence or principal place of business, place of business, in the following circumstances:

a) jurisdiction is entrusted to the central division in accordance with Article 33(1) third or fourth subparagraph, and

b) the language of proceedings at the central division is a language which is not an official language of the Member State where the defendant has its residence, principal place of business or, in the absence of residence or principal place of business, place of business, and

c) the defendant does not have proper knowledge of the language of the proceedings.

III LUKU

Tuomioistuinkäsittely

52 artikla

Kirjallinen menettely, välikäsittely ja suullinen menettely

1. Tuomioistuinkäsittely muodostuu työjärjestyksen mukaisesti kirjallisesta menettelystä, välikäsittelystä ja suullisesta menettelystä. Kaikki menettelyt on järjestettävä joustavalla ja tasapainoisella tavalla.

2. Välikäsittelyssä, joka suoritetaan tarvittaessa kirjallisen menettelyn jälkeen, esittelijänä toimivan tuomarin, joka on koko kokoonpanon valtuuttama, tehtävänä on järjestää suullinen välikäsittely. Tämä tuomari tarkastelee osapuolten kanssa erityisesti mahdollisuuksia päästä ratkaisuun muun muassa sovittelun ja/tai välitysmenettelyn avulla 35 artiklassa tarkoitettuja keskuksen tarjoamia puitteita ja välineitä käyttäen.

3. Suullisessa menettelyssä osapuolille on annettava tilaisuus esittää vaatimustensa perusteet asianmukaisesti. Tuomioistuin voi osapuolten suostumuksella luopua suullisesta

CHAPTER III

Proceedings before the Court

Article 52

Written, interim and oral procedures

1. The proceedings before the Court shall consist of a written, an interim and an oral procedure, in accordance with the Rules of Procedure. All procedures shall be organized in a flexible and balanced manner.

2. In the interim procedure, after the written procedure and if appropriate, the judge acting as Rapporteur, subject to a mandate of the full panel, shall be responsible for convening an interim hearing. That judge shall in particular explore with the parties the possibility for a settlement, including through mediation, and/or arbitration, by using the facilities of the Centre referred to in Article 35.

3. The oral procedure shall give parties the opportunity to explain properly their arguments. The Court may, with the agreement of the parties, dispense with the oral hearing.

menettelystä.

53 artikla

Todistelukeinot

1. Tuomioistuinkäsittelyssä yhteydessä voidaan todisteita esittää tai hankkia erityisesti seuraavilla tavoilla:

- a) osapuolten kuuleminen,
- b) tietojen pyytäminen,
- c) asiakirjojen esittäminen,
- d) todistajien kuuleminen,
- e) asiantuntijalausunnat,
- f) katselmus,
- g) vertailutestit tai -kokeet,
- h) kirjalliset valaehoitaiset todistukset.

2. Työjärjestyksessä säännellään tällaisessa todistelussa sovellettava menettely. Todistajien ja asiantuntijoiden kuulemisen on tapahduttava tuomioistuimen valvonnassa, ja sen on rajoitettava siihen, mikä on tarpeen.

54 artikla

Todistustaakka

Todistustaakka on tosiasioiden osalta sillä osapuolella, joka vetoaa kyseisiin tosiasioihin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 24 artiklan 2 ja 3 kohdan soveltamista.

55 artikla

Käännetty todistustaakka

1. Jos patentti on myönnetty uuden tuotteen valmistusmenetelmälle, pidetään ilman patentinhaltijan suostumusta valmistettua identtistä tuotetta patentoidulla menetelmällä valmistettuna, jollei toisin todisteta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 24 artiklan 2 ja 3 kohdan soveltamista.

2. Edellä 1 kohdassa esitetty periaate koskee myös tapauksia, joissa on huomattavan todennäköistä, että identtinen tuote on valmistettu patentoitua menetelmää käyttäen eikä patentinhaltija ole kyennyt kohtuullisista yrityksistä huolimatta määrittelemään, mitä menetelmää todellisuudessa on käytetty tällaisen identtisen tuotteen valmistamiseen.

3. Vastanäyttöä esitettäessä on otettava

Article 53

Means of evidence

1. In proceedings before the Court, the means of giving or obtaining evidence shall include in particular the following:

- a) hearing the parties;
- b) requests for information;
- c) production of documents;
- d) hearing witnesses;
- e) opinions by experts;
- f) inspection;
- g) comparative tests or experiments;
- h) sworn statements in writing (affidavits).

2. The Rules of Procedure shall govern the procedure for taking such evidence. Questioning of witnesses and experts shall be under the control of the Court and be limited to what is necessary.

Article 54

Burden of proof

Without prejudice to Article 24(2) and (3), the burden of the proof of facts shall be on the party relying on those facts.

Article 55

Reversal of burden of proof

1. Without prejudice to Article 24(2) and (3), if the subject-matter of a patent is a process for obtaining a new product, the identical product when produced without the consent of the patent proprietor shall, in the absence of proof to the contrary, be deemed to have been obtained by the patented process.

2. The principle set out in paragraph 1 shall also apply where there is a substantial likelihood that the identical product was made by the patented process and the patent proprietor has been unable, despite reasonable efforts, to determine the process actually used for such identical product.

3. In the adduction of proof to the contrary,

huomioon vastaajan oikeutettu etu valmistus- ja liikesalaisuuksiensa suojelemiseen.

the legitimate interests of the defendant in protecting its manufacturing and trade secrets shall be taken into account.

IV LUKU

Tuomioistuimen toimivalta

56 artikla

Tuomioistuimen yleinen toimivalta

1. Tuomioistuin voi työjärjestyksen mukaisesti määrätä tässä sopimuksessa määrättyjä toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja ja asettaa määräyksilleen ehtoja.

2. Tuomioistuimen on otettava asianmukaisesti huomioon osapuolten etu, ja sen on ennen määräyksen antamista annettava osapuolille tilaisuus tulla kuulluksi, jollei tämä ole ristiriidassa kyseisen määräyksen tehokkaan täytäntöönpanon kanssa.

57 artikla

Tuomioistuimen asiantuntijat

1. Tuomioistuin voi milloin tahansa nimittää tuomioistuimen asiantuntijoita esittämään asiantuntijalausuntoja asian tietyistä näkökohdista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta osapuolten mahdollisuutta esittää asiantuntijanäyttöä. Tuomioistuin antaa tällaiselle asiantuntijalle kaikki tiedot, joita tämä tarvitsee asiantuntijalausuntonsa antamiseksi.

2. Tätä varten tuomioistuin laatii työjärjestyksen mukaisesti ohjeellisen luettelon asiantuntijoista työjärjestyksen mukaisesti. Kirjaaja pitää yllä tätä luetteloa.

3. Tuomioistuimen asiantuntijoiden on taatava riippumattomuus ja puolueettomuus. Tuomareihin sovellettavia perussäännön 7 artiklassa esitettyjä esteellisyysääntöjä sovelletaan vastaavasti tuomioistuimen asiantuntijoihin.

4. Asiantuntijoiden tuomioistuimelle antamat asiantuntijalausunnat on saatettava osapuolten saataville, ja näillä on oltava mahdollisuus esittää näkemyksensä annetuista lausunnoista.

CHAPTER IV

Powers of the Court

Article 56

The general powers of the Court

1. The Court may impose such measures, procedures and remedies as are laid down in this Agreement and may make its orders subject to conditions, in accordance with the Rules of Procedure.

2. The Court shall take due account of the interest of the parties and shall, before making an order, give any party the opportunity to be heard, unless this is incompatible with the effective enforcement of such order.

Article 57

Court experts

1. Without prejudice to the possibility for the parties to produce expert evidence, the Court may at any time appoint court experts in order to provide expertise for specific aspects of the case. The Court shall provide such expert with all information necessary for the provision of the expert advice.

2. To this end, an indicative list of experts shall be drawn up by the Court in accordance with the Rules of Procedure. That list shall be kept by the Registrar.

3. The court experts shall guarantee independence and impartiality. Rules governing conflicts of interest applicable to judges set out in Article 7 of the Statute shall by analogy apply to court experts.

4. Expert advice given to the Court by court experts shall be made available to the parties which shall have the possibility to comment on it.

58 artikla

Luottamuksellisten tietojen suoja

Käsittelyn osapuolen tai kolmannen osapuolen liikesalaisuuksien, henkilötietojen tai muiden luottamuksellisten tietojen suojaamiseksi taikka todisteiden väärinkäytön estämiseksi tuomioistuim voi määrätä, että todisteiden keräämistä ja käyttöä tuomioistuimessa suoritettavissa menettelyissä rajoitetaan tai että se kielletään tai että tällaisiin todisteisiin saavat tutustua vain tietyt henkilöt.

59 artikla

Todisteiden esittämistä koskeva määräys

1. Sellaisen osapuolen pyynnöstä, joka on esittänyt kohtuullisesti saatavissa olevia ja riittäviä todisteita väitteidensä tueksi ja on väitteitään kehitellessään yksilöinyt sellaisia todisteita, jotka ovat vastapuolen tai kolmannen osapuolen hallinnassa, tuomioistuim voi määrätä, että vastapuolen tai kolmannen osapuolen on esitettävä nämä todisteet, jollei luottamuksellisten tietojen suojasta muuta johdu. Tällainen määräys ei saa johtaa velvoitteeseen saattaa itsensä syytteen vaaraan.

2. Tuomioistuim voi osapuolen pyynnöstä ja samoilla ehdoilla kuin 1 kohdassa on esitetty antaa määräyksen esittää vastapuolen hallussa olevat pankki-, rahoitus- tai kaupalliset asiakirjat, jollei luottamuksellisten tietojen suojasta muuta johdu.

60 artikla

Todisteiden säilyttämistä ja toimitiloissa suoritettavaa katselmusta koskeva määräys

1. Sellaisen hakijan pyynnöstä, joka on esittänyt kohtuullisesti saatavissa olevat todisteet tukeakseen väitettä siitä, että patenttia on loukattu tai aiotaan loukata, tuomioistuim voi jo ennen pääasiakäsittelyn alkua määrätä toteutettavaksi nopeita ja tehokkaita väliaikaistoimenpiteitä väitetyn loukkauksen kanalta olennaisen todistusaineiston säilyttämiseksi, jollei luottamuksellisten tietojen suojasta muuta johdu.

2. Nämä toimenpiteet voivat sisältää louk-

Article 58

Protection of confidential information

To protect the trade secrets, personal data or other confidential information of a party to the proceedings or of a third party, or to prevent an abuse of evidence, the Court may order that the collection and use of evidence in proceedings before it be restricted or prohibited or that access to such evidence be restricted to specific persons.

Article 59

Order to produce evidence

1. At the request of a party which has presented reasonably available evidence sufficient to support its claims and has, in substantiating those claims, specified evidence which lies in the control of the opposing party or a third party, the Court may order the opposing party or a third party to present such evidence, subject to the protection of confidential information. Such order shall not result in an obligation of self-incrimination.

2. At the request of a party the Court may order, under the same conditions as specified in paragraph 1, the communication of banking, financial or commercial documents under the control of the opposing party, subject to the protection of confidential information.

Article 60

Order to preserve evidence and to inspect premises

1. At the request of the applicant which has presented reasonably available evidence to support the claim that the patent has been infringed or is about to be infringed the Court may, even before the commencement of proceedings on the merits of the case, order prompt and effective provisional measures to preserve relevant evidence in respect of the alleged infringement, subject to the protection of confidential information.

2. Such measures may include the detailed

kaavien tuotteiden yksityiskohtaisen kuvauksen ja mahdollisen näytteiden oton tätä varten, tai loukkaavien tuotteiden ja soveltuviissa tapauksissa näiden tuotteiden valmistuksessa ja/tai jakelussa käytettyjen materiaalien ja välineiden sekä tuotteisiin liittyvien asiakirjojen haltuun oton.

3. Sellaisen hakijan pyynnöstä, joka on esittänyt kohtuullisesti saatavissa olleet todisteet tukeakseen väitettä siitä, että patenttia on loukattu tai aiotaan loukata, tuomioistuim voi jo ennen pääasiakäsittelyn alkua määrätä toimitilojen katselmuksen. Toimitilojen katselmuksen suorittajan on oltava henkilö, jonka nimi on mainittava tuomioistuimen määräyksessä.

4. Toimitilojen katselmusta hakenut ei saa olla itse mukana katselmuksessa, mutta sitä voi edustaa riippumaton ammattilainen, jonka nimi on mainittava tuomioistuimen määräyksessä.

5. Toimenpiteitä on määrättävä, tarvittaessa toista osapuolta kuulematta, erityisesti silloin kun mahdollisesta viiveestä voi koitua korvaamatonta haittaa patentinhaltijalle tai jos todisteiden hävittämisen vaara on ilmeinen.

6. Jos todisteiden suojaamista tai toimitilojen katselmusta koskevat toimenpiteet on määrätty toista osapuolta kuulematta, on osapuolille, joita asia koskee, ilmoitettava asiasta viipymättä ja viimeistään välittömästi toimenpiteiden täytäntöönpanon jälkeen. Niiden osapuolten vaatimuksesta, joita asia koskee, on järjestettävä asian uudelleen tarkastelu, johon kuuluu oikeus tulla kuulluksi, jotta voidaan kohtuullisessa ajassa toimenpiteestä ilmoittamisen jälkeen päättää, muutetaanko vai kumotaanko toimenpide vai pidetäänkö se voimassa.

7. Todisteiden suojaamistoimenpiteiden edellytyksenä voi olla, että hakija asettaa vakuuden tai vastaavan takuun korvauksen varmistamiseksi vastaajalle mahdollisesti aiheutuneiden vahinkojen varalta 9 kohdan mukaisesti.

8. Tuomioistuimen on varmistettava, että todisteiden suojaamistoimenpiteet kumotaan tai ne raukeavat muutoin vastaajan pyynnöstä, sanotun kuitenkin rajoittamatta mahdollisia vahinkoja koskevia vaateita, jos hakija

description, with or without the taking of samples, or the physical seizure of the infringing products, and, in appropriate cases, the materials and implements used in the production and/or distribution of those products and the documents relating thereto.

3. The Court may, even before the commencement of proceedings on the merits of the case, at the request of the applicant who has presented evidence to support the claim that the patent has been infringed or is about to be infringed, order the inspection of premises. Such inspection of premises shall be conducted by a person appointed by the Court in accordance with the Rules of Procedure.

4. At the inspection of the premises the applicant shall not be present itself but may be represented by an independent professional practitioner whose name has to be specified in the Court's order.

5. Measures shall be ordered, if necessary without the other party having been heard, in particular where any delay is likely to cause irreparable harm to the proprietor of the patent, or where there is a demonstrable risk of evidence being destroyed.

6. Where measures to preserve evidence or inspect premises are ordered without the other party in the case having been heard, the parties affected shall be given notice, without delay and at the latest immediately after the execution of the measures. A review, including a right to be heard, shall take place upon request of the parties affected with a view to deciding, within a reasonable period after the notification of the measures, whether the measures are to be modified, revoked or confirmed.

7. The measures to preserve evidence may be subject to the lodging by the applicant of adequate security or an equivalent assurance intended to ensure compensation for any prejudice suffered by the defendant as provided for in paragraph 9.

8. The Court shall ensure that the measures to preserve evidence are revoked or otherwise cease to have effect, at the defendant's request, without prejudice to the damages which may be claimed, if the applicant does

ei nosta 31 kalenteripäivän tai 20 työpäivän kuluessa, sen mukaan, kumpi ajanjakso on pidempi, tuomioistuimessa kannetta, joka johtaa pääasiaratkaisuuun.

9. Jos todisteiden suojaamistoimenpiteet kumotaan tai jos ne raukeavat kantajan toiminnan tai laiminlyönnin takia tai jos myöhemmin todetaan, ettei patenttia ole loukattu tai loukkauksen uhkaa ei ole ollut, tuomioistuin voi vastaajan pyynnöstä määrätä hakijan suorittamaan vastaajalle asianmukaisen korvauksen näiden toimenpiteiden aiheuttamista vahingoista.

61 artikla

Jäädättämismääräykset

1. Sellaisen hakijan pyynnöstä, joka on esittänyt kohtuullisesti saatavissa olleet todisteet tukeakseen väitettä siitä, että patenttia on loukattu tai aiotaan loukata, tuomioistuin voi jo ennen pääasiakäsittelyn alkua määrätä, ettei osapuoli saa viedä varoja tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvalla alueella tai käsitellä varoja riippumatta siitä, sijaitsevatko ne tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvalla alueella.

2. Tässä artiklassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin sovelletaan vastaavasti 60 artiklan 5—9 kohtaa.

62 artikla

Väliaikaiset toimenpiteet ja turvaamistoimet

1. Tuomioistuin voi määrätä väitettyä patentinloukkaajaa vastaan tai sellaista välittäjää vastaan, jonka palveluja väitetty patentinloukkaaja käyttää, kieltoja, joiden tarkoituksena on estää mahdollinen välitön loukkaus, kieltää väitetyn loukkauksen jatkaminen väliaikaisesti ja tarvittaessa uhkasakon asettaa tai asettaa tällaisen jatkamisen edellytykseksi vakuuksien asettaminen, jotta voidaan varmistaa korvauksen maksaminen oikeudenhaltijalle.

2. Tuomioistuin voi punnita osapuolten edut ja ottaa erityisesti huomioon jommallekummalle osapuolelle mahdollisesti aiheutuvan haitan, joka johtuu kiellon määräämisestä

not bring, within a period not exceeding 31 calendar days or 20 working days, whichever is the longer, action leading to a decision on the merits of the case before the Court.

9. Where the measures to preserve evidence are revoked, or where they lapse due to any act or omission by the applicant, or where it is subsequently found that there has been no infringement or threat of infringement of the patent, the Court may order the applicant, at the defendant's request, to provide the defendant with appropriate compensation for any damage suffered as a result of those measures.

Article 61

Freezing orders

1. At the request of the applicant which has presented reasonably available evidence to support the claim that the patent has been infringed or is about to be infringed the Court may, even before the commencement of proceedings on the merits of the case, order a party not to remove from its jurisdiction any assets located therein, or not to deal in any assets, whether located within its jurisdiction or not.

2. Article 60(5) to (9) shall apply by analogy to the measures referred to in this Article.

Article 62

Provisional and protective measures

1. The Court may, by way of order, grant injunctions against an alleged infringer or against an intermediary whose services are used by the alleged infringer, intended to prevent any imminent infringement, to prohibit, on a provisional basis and subject, where appropriate, to a recurring penalty payment, the continuation of the alleged infringement or to make such continuation subject to the lodging of guarantees intended to ensure the compensation of the right holder.

2. The Court shall have the discretion to weigh up the interests of the parties and in particular to take into account the potential harm for either of the parties resulting from

tä tai epäamisestä.

3. Tuomioistuin voi myös määrätä takavarikoitaviksi tai luovutettaviksi sellaiset tuotteet, joiden epäillään loukkaavan patenttia, jotta estetään niiden saattaminen jakelukanavien piiriin tai levittäminen jakelukanavia pitkin. Jos hakija näyttää toteen seikkoja, jotka todennäköisesti vaarantavat vahingonkorvauksen perimisen, tuomioistuin voi määrätä turvaamistoimenpiteenä väitetyn patentinloukkaajan irtaimen ja kiinteän omaisuuden takavarikoinnin, mukaan lukien tämän pankkitilien ja muiden varojen jäädyttämisen.

4. Tuomioistuin voi 1 ja 3 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden osalta vaatia hakijaa toimittamaan mitkä hyvänsä kohtuulliset todisteet, jotta se voi riittävän varmasti vakuuttaa siitä, että hakija on oikeudenhaltija ja että hakijan oikeutta loukataan tai että tällaisen loukkauksen uhka on välitön.

5. Tässä artiklassa tarkoitettuihin toimenpiteisiin sovelletaan vastaavasti 60 artiklan 5—9 kohtaa.

63 artikla

Pysyvät kiellot

1. Jos tehdään päätös, jossa patenttia todetaan loukatun, tuomioistuin voi määrätä patentinloukkaajaa vastaan kiellon, jonka tarkoituksena on kieltää loukkauksen jatkuminen. Tuomioistuin voi määrätä tällaisen kiellon myös sellaista välittäjää kohtaan, jonka palveluja kolmas osapuoli käyttää patentin loukkaukseen.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun kiellon noudattamatta jättämiseen sovelletaan tarvittaessa tuomioistuimelle suoritettavaa uhkasakkoa.

64 artikla

Korjaavat toimenpiteet patentin loukkaustakoskevilla menettelyissä

1. Tuomioistuin voi kantajan pyynnöstä antaa määräyksen asianmukaisten toimenpiteiden toteuttamisesta ilman minkäänlaista korvausta sellaisten tuotteiden osalta, joiden on

the granting or the refusal of the injunction.

3. The Court may also order the seizure or delivery up of the products suspected of infringing a patent so as to prevent their entry into, or movement, within the channels of commerce. If the applicant demonstrates circumstances likely to endanger the recovery of damages, the Court may order the precautionary seizure of the movable and immovable property of the alleged infringer, including the blocking of the bank accounts and of other assets of the alleged infringer.

4. The Court may, in respect of the measures referred to in paragraphs 1 and 3, require the applicant to provide any reasonable evidence in order to satisfy itself with a sufficient degree of certainty that the applicant is the right holder and that the applicant's right is being infringed, or that such infringement is imminent.

5. Article 60(5) to (9) shall apply by analogy to the measures referred to in this Article.

Article 63

Permanent injunctions

1. Where a decision is taken finding an infringement of a patent, the Court may grant an injunction against the infringer aimed at prohibiting the continuation of the infringement. The Court may also grant such injunction against an intermediary whose services are being used by a third party to infringe a patent.

2. Where appropriate, non-compliance with the injunction referred to in paragraph 1 shall be subject to a recurring penalty payment payable to the Court.

Article 64

Corrective measures in infringement proceedings

1. Without prejudice to any damages due to the injured party by reason of the infringement, and without compensation of any sort, the Court may order, at the request of the ap-

todettu loukkaavan patenttia, ja soveltuviissa tapauksissa kyseisten tuotteiden luomisessa tai valmistuksessa pääasiassa käytettyjen materiaalien ja välineiden osalta, sanotun kuitenkin rajoittamatta loukatulle osapuolelle loukkauksen johdosta kuuluvaa vahingonkorvausta.

2. Tällaisiin toimenpiteisiin kuuluvat seuraavat:

- a) sen vahvistaminen, että loukkaus on tapahtunut;
- b) tuotteiden takaisin vetäminen jakelukanavasta;
- c) loukkaavan ominaisuuden poistaminen tuotteesta;
- d) tuotteiden lopullinen poistaminen jakelukanavasta; tai
- e) kyseisten tuotteiden ja/tai materiaalien ja välineiden hävittäminen.

3. Tuomioistuimen on määrättävä, että nämä toimenpiteet toteutetaan patentinloukkaajan kustannuksella, jollei esitetä erityisiä syitä toimia toisin.

4. Tarkasteltaessa tämän artiklan mukaisia korjaavia toimenpiteitä koskevaa pyyntöä tuomioistuimen on otettava huomioon tarve suhteellisuuteen loukkauksen vakavuuden ja määrättävien oikeussuojakeinojen välillä, patentinloukkaajan halukkuus muuntaa materiaalit loukkaamattomiksi sekä kolmansien osapuolten edut.

65 artikla

Patentin pätevyyttä koskeva päätös

1. Tuomioistuin tekee päätöksen patentin pätevyydestä mitättömäksi julistamista koskevan kanteen tai vastakanteen perusteella.

2. Tuomioistuin voi julistaa sen mitättömäksi joko kokonaan tai osittain ainoastaan Euroopan patenttisopimuksen 138 artiklan 1 kappaleessa ja 139 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettuihin perustein.

3. Jos mitättömyysperusteet koskevat patenttia ainoastaan osittain, patenttia rajoitetaan vaatimusten vastaavalla muutoksella ja se julistetaan osittain mitättömäksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan patenttisopimuksen 138 artiklan 3 kappaleen soveltamista.

4. Niiltä osin kuin patentti on julistettu mi-

plicant, that appropriate measures be taken with regard to products found to be infringing a patent and, in appropriate cases, with regard to materials and implements principally used in the creation or manufacture of those products.

2. Such measures shall include:

- a) a declaration of infringement;
- b) recalling the products from the channels of commerce;
- c) depriving the product of its infringing property;
- d) definitively removing the products from the channels of commerce; or
- e) the destruction of the products and/or of the materials and implements concerned.

3. The Court shall order that those measures be carried out at the expense of the infringer, unless particular reasons are invoked for not doing so.

4. In considering a request for corrective measures pursuant to this Article, the Court shall take into account the need for proportionality between the seriousness of the infringement and the remedies to be ordered, the willingness of the infringer to convert the materials into a non-infringing state, as well as the interests of third parties.

Article 65

Decision on the validity of a patent

1. The Court shall decide on the validity of a patent on the basis of an action for revocation or a counterclaim for revocation.

2. The Court may revoke a patent, either entirely or partly, only on the grounds referred to in Articles 138(1) and 139(2) of the EPC.

3. Without prejudice to Article 138(3) of the EPC, if the grounds for revocation affect the patent only in part, the patent shall be limited by a corresponding amendment of the claims and revoked in part.

4. To the extent that a patent has been re-

tättömäksi, katsotaan, että sillä ei ole ollut alun perinkään Euroopan patenttisopimuksen 64 ja 67 artiklassa määrättyjä vaikutuksia.

5. Jos tuomioistuin julistaa sen mitättömäksi lopullisella päätöksellä joko kokonaan tai osittain, sen on toimitettava päätöksestä jäljennös Euroopan patenttivistölle ja eurooppapatentin osalta kyseessä olevien sopimusjäsenvaltioiden kansalliselle patenttivistölle.

66 artikla

Euroopan patenttivistön päätöksiä koskeva tuomioistuimen toimivalta

1. Edellä olevan 32 artiklan 1 kohdan i alakohdan nojalla nostettujen kanteiden osalta tuomioistuin voi käyttää kaikkea toimivaltaa, joka Euroopan patenttivistölle on annettu asetuksen (EU) N:o 1257/2012 9 artiklan mukaisesti, mukaan luettuna yhtenäistä patenttisuojaa koskevan rekisterin oikaiseminen.

2. Edellä olevan 32 artiklan 1 kohdan i alakohdan nojalla nostettujen kanteiden osalta osapuolet maksavat 69 artiklasta poiketen omat kulunsa.

67 artikla

Toimivalta määrätä toimittamaan tietoja

1. Tuomioistuin voi hakijan perustellusta ja oikeasuhteisesta pyynnöstä ja työjärjestyksen mukaisesti määrätä patentinloukkaajan antamaan hakijalle seuraavat tiedot:

- a) loukkaavien tuotteiden tai menetelmien alkuperä ja jakelukanavat;
- b) tuotettujen, valmistettujen, toimitettujen, vastaanotettujen tai tilattujen tavaroiden määrä sekä loukkaavista tuotteista saatu hinta; sekä
- c) niiden kolmansien tahojen henkilöllisyys, jotka ovat osallistuneet loukkaavien tuotteiden tuottamiseen tai jakeluun tai loukkaavan menetelmän käyttöön.

2. Tuomioistuin voi työjärjestyksen mukaisesti määrätä myös kenen tahansa kolmannen osapuolen,

vokod it shall be deemed not to have had, from the outset, the effects specified in Articles 64 and 67 of the EPC.

5. Where the Court, in a final decision, revokes a patent, either entirely or partly, it shall send a copy of the decision to the European Patent Office and, with respect to a European patent, to the national patent office of any Contracting Member State concerned.

Article 66

Powers of the Court concerning decisions of the European Patent Office

1. In actions brought under Article 32(1)(i), the Court may exercise any power entrusted on the European Patent Office in accordance with Article 9 of Regulation (EU) No 1257/2012, including the rectification of the Register for unitary patent protection.

2. In actions brought under Article 32(1)(i) the parties shall, by way of derogation from Article 69, bear their own costs.

Article 67

Power to order the communication of information

1. The Court may, in response to a justified and proportionate request of the applicant and in accordance with the Rules of Procedure, order an infringer to inform the applicant of:

- a) the origin and distribution channels of the infringing products or processes;
- b) the quantities produced, manufactured, delivered, received or ordered, as well as the price obtained for the infringing products; and
- c) the identity of any third person involved in the production or distribution of the infringing products or in the use of the infringing process.

2. The Court may, in accordance with the Rules of Procedure, also order any third party who:

a) jonka on todettu pitäneen hallussaan loukkaavia tuotteita kaupallisessa laajuudessa tai käyttäneen loukkaavaa menetelmää kaupallisessa laajuudessa;

b) jonka on todettu tarjonneen loukkaavissa toiminna käytettyjä palveluja kaupallisessa laajuudessa; tai

c) jonka a tai b alakohdassa tarkoitettu henkilö on osoittanut osallistuneen loukkaavien tuotteiden tai menetelmien tuottamiseen, valmistukseen tai jakeluun tai palvelujen tarjoamiseen kaupallisessa laajuudessa,

antamaan hakijalle 1 kohdassa tarkoitettut tiedot.

68 artikla

Vahingonkorvauksen määrääminen

1. Tuomioistuin määrää loukatun osapuolen pyynnöstä patentinloukkaajan, joka on loukannut patenttia tietoisesti tai niin, että hänen olisi perustellusti pitänyt tietää loukkaavansa patenttia, maksamaan loukatulle osapuolelle vahingonkorvauksen, joka on asianmukaisessa suhteessa kyseisen osapuolen loukkauksen johdosta tosiasiallisesti kärsimään vahinkoon.

2. Loukattu osapuoli on siinä määrin kuin mahdollista saatettava asemaan, jossa se olisi ollut, jos loukkausta ei olisi tapahtunut. Patentinloukkaaja ei saa hyötyä loukkauksesta. Vahingonkorvaus ei kuitenkaan saa olla rangaistuksen luonteinen.

3. Kun tuomioistuin vahvistaa vahingonkorvauksen:

a) sen on otettava huomioon kaikki asianmukaiset näkökohdat, kuten loukatulle osapuolelle aiheutuneet kielteiset taloudelliset seuraukset, saamatta jäänyt voitto mukaan lukien, patentinloukkaajan saama perusteeton hyöty ja soveltuviin tapauksiin muita kuin taloudellisia tekijöitä, kuten loukatulle osapuolelle loukkauksen johdosta aiheutunut moraalinen vahinko; tai

b) vaihtoehtona a alakohdalle se voi soveltuviin tapauksiin määrittää vahingonkorvauksen kiinteänä määränä esimerkiksi vähintään niiden rojaltien tai maksujen määrän perusteella, jotka patentinloukkaaja olisi joutunut suorittamaan, jos hän olisi pyytänyt lupaa käyttää kyseistä patenttia.

a) was found in the possession of the infringing products on a commercial scale or to be using an infringing process on a commercial scale;

b) was found to be providing on a commercial scale services used in infringing activities; or

c) was indicated by the person referred to in points (a) or (b) as being involved in the production, manufacture or distribution of the infringing products or processes or in the provision of the services,

to provide the applicant with the information referred to in paragraph 1.

Article 68

Award of damages

1. The Court shall, at the request of the injured party, order the infringer who knowingly, or with reasonable grounds to know, engaged in a patent infringing activity, to pay the injured party damages appropriate to the harm actually suffered by that party as a result of the infringement.

2. The injured party shall, to the extent possible, be placed in the position it would have been in if no infringement had taken place. The infringer shall not benefit from the infringement. However, damages shall not be punitive.

3. When the Court sets the damages:

a) it shall take into account all appropriate aspects, such as the negative economic consequences, including lost profits, which the injured party has suffered, any unfair profits made by the infringer and, in appropriate cases, elements other than economic factors, such as the moral prejudice caused to the injured party by the infringement; or

b) as an alternative to point (a), it may, in appropriate cases, set the damages as a lump sum on the basis of elements such as at least the amount of the royalties or fees which would have been due if the infringer had requested authorisation to use the patent in question.

4. Jos patentinloukkaaja ei ole loukannut patenttia tietoisesti tai niin, että hänen olisi perustellusti pitänyt tietää loukkaavansa patenttia, tuomioistuin voi määrätä korvaamaan hyödyn tai maksamaan korvauksen.

69 artikla

Oikeudenkäyntikulut

1. Oikeudenkäynnin hävinneen osapuolen on pääsääntöisesti korvattava kohtuulliset ja oikeasuhteiset oikeudenkäyntikulut ja muut oikeudenkäynnin voittaneelle osapuolelle aiheutuneet kulut työjärjestyksen mukaiseen enimmäismäärään saakka, jollei se ole kohtuutonta.

2. Jos osapuoli voittaa oikeudenkäynnin ainoastaan osittain tai jos olosuhteet ovat poikkeukselliset, tuomioistuin voi määrätä, että kulut jaetaan tasapuolisesti tai että osapuolet saavat pitää kulunsa vahinkonaan.

3. Osapuolen olisi korvattava kaikki tarpeettomat kulut, jotka se on aiheuttanut tuomioistuimelle tai toiselle osapuolelle.

4. Tuomioistuin voi vastaajan pyynnöstä määrätä kantajan asettamaan riittävän vakuuden niitä vastaajalle aiheutuvia oikeudenkäyntikuluja ja muita kustannuksia varten, jotka kantaja saattaa joutua maksamaan, erityisesti 59, 60, 61 ja 62 artiklassa tarkoituihin tapauksissa.

70 artikla

Tuomioistuinmaksut

1. Tuomioistuimessa käsiteltävänä olevan oikeudenkäynnin osapuolten on suoritettava tuomioistuinmaksuja.

2. Tuomioistuinmaksut on maksettava etukäteen, jollei työjärjestyksessä toisin määrätä. Osapuolelta, joka ei ole maksanut määrättyä tuomioistuinmaksua, voidaan evätä osallistuminen asian jatkokäsittelyyn.

71 artikla

4. Where the infringer did not knowingly, or with reasonable grounds to know, engage in the infringing activity, the Court may order the recovery of profits or the payment of compensation.

Article 69

Legal costs

1. Reasonable and proportionate legal costs and other expenses incurred by the successful party shall, as a general rule, be borne by the unsuccessful party, unless equity requires otherwise, up to a ceiling set in accordance with the Rules of Procedure.

2. Where a party succeeds only in part or in exceptional circumstances, the Court may order that costs be apportioned equitably or that the parties bear their own costs.

3. A party should bear any unnecessary costs it has caused the Court or another party.

4. At the request of the defendant, the Court may order the applicant to provide adequate security for the legal costs and other expenses incurred by the defendant which the applicant may be liable to bear, in particular in the cases referred to in Articles 59 to 62.

Article 70

Court fees

1. Parties to proceedings before the Court shall pay court fees.

2. Court fees shall be paid in advance, unless the Rules of Procedure provide otherwise. Any party which has not paid a prescribed court fee may be excluded from further participation in the proceedings.

Article 71

Oikeusapu

1. Osapuoli, joka on luonnollinen henkilö ja joka ei kykene suorittamaan oikeudenkäynnistä aiheutuvia kuluja kokonaan tai osaksi, voi milloin tahansa pyytää oikeusapua. Oikeusavun myöntämistä koskevat edellytykset määritetään työjärjestyksessä.

2. Tuomioistuin päättää työjärjestyksen mukaisesti, onko oikeusapua myönnettävä kokonaan tai osittain vai onko oikeusapu evättävä.

3. Hallintokomitea vahvistaa tuomioistui-
men ehdotuksesta oikeusavun tason ja sen
kustannusten maksamista koskevat säännöt.

72 artikla

Vanhentumisaika

Kaikkia taloudellisen korvauksen muotoja koskevat kanteet voidaan nostaa enintään viisi vuotta sen ajankohdan jälkeen, jona kantaja on saanut tai kantajan olisi perustellusti pitänyt saada tietää viimeisen kanteeseen oikeuttaneen tosiseikan, sanotun kuitenkin rajoittamatta 24 artiklan 2 ja 3 kohdan soveltamista.

V LUKU

Muutoksenhaku

73 artikla

Muutoksenhaku

1. Oikeudenkäynnin kokonaan tai osittain hävinnyt osapuoli voi hakea muutoksenhaku-
tuomioistuimessa muutosta ensimmäisen as-
teen tuomioistuimen päätökseen kahden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksiantopäivästä.

2. Hakemuksensa yhteydessä esittämiensä vaatimusten osalta kokonaan tai osittain hävinnyt osapuoli voi hakea muutoksenhaku-
tuomioistuimessa muutosta ensimmäisen as-
teen tuomioistuimen määräykseen:

a) 49 artiklan 5 kohdassa, 59—62 ja 67 ar-

Legal aid

1. A party who is a natural person and who is unable to meet the costs of the proceedings, either wholly or in part, may at any time apply for legal aid. The conditions for granting of legal aid shall be laid down in the Rules of Procedure.

2. The Court shall decide whether legal aid should be granted in full or in part, or whether it should be refused, in accordance with the Rules of Procedure.

3. On a proposal from the Court, the Administrative Committee shall set the level of legal aid and the rules on bearing the costs thereof.

Article 72

Period of limitation

Without prejudice to Article 24(2) and (3), actions relating to all forms of financial compensation may not be brought more than five years after the date on which the applicant became aware, or had reasonable grounds to become aware, of the last fact justifying the action.

CHAPTER V

Appeals

Article 73

Appeal

1. An appeal against a decision of the Court of First Instance may be brought before the Court of Appeal by any party which has been unsuccessful, in whole or in part, in its submissions, within two months of the date of the notification of the decision.

2. An appeal against an order of the Court of First Instance may be brought before the Court of Appeal by any party which has been unsuccessful, in whole or in part, in its submissions:

a) for the orders referred to in Articles

tiklassa tarkoitettujen määräysten osalta 15 kalenteripäivän kuluessa määräyksen antamisesta hakijalle tiedoksi;

b) muiden kuin a alakohdassa tarkoitettujen määräysten osalta

i) päätökseen kohdistuvan muutoksenhaun yhteydessä, tai

ii) jos tuomioistuimien antaa luvan muutoksenhakuun, 15 päivän kuluessa tuomioistuimen tätä koskevan päätöksen tiedoksiannosta.

3. Muutoksenhaku ensimmäisen asteen tuomioistuimen päätökseen tai määräykseen voi perustua oikeuskysymyksiin ja tosiasiakysymyksiin.

4. Uusia tosiseikkoja ja todisteita voidaan tuoda esiin työjärjestyksen mukaisesti ja vain, jos asianomaisen osapuolen ei voitu kohtuudella edellyttää esittävän niitä ensimmäisen asteen tuomioistuimen käsittelyssä.

74 artikla

Muutoksenhaun vaikutukset

1. Muutoksenhaulla ei ole lykkäävää vaikutusta, jollei muutoksenhakutuomioistuin jonkun osapuolen perustellusta pyynnöstä päättä toisin. Työjärjestyksessä on taattava, että tällainen päätös tehdään viipymättä.

2. Sen estämättä, mitä 1 kohdassa määrätään, mitättömäksi julistamista koskevan kannan tai vastakanteen johdosta annettua päätöstä ja 32 artiklan 1 kohdan i alakohtaan perustuvaa kannetta koskevalla muutoksenhaulla on aina lykkäävä vaikutus.

3. Edellä 49 artiklan 5 kohdassa, 59—62 tai 67 artiklassa tarkoitettua määräystä koskeva muutoksenhaku ei estä pääasian käsittelyn jatkamista. Ensimmäisen asteen tuomioistuin ei kuitenkaan saa antaa päätöstä pääasiassa ennen kuin muutoksenhakutuomioistuimen päätös muutoksenhaun kohteena olevan määräyksen johdosta on annettu.

75 artikla

49(5), 59 to 62 and 67 within 15 calendar days of the notification of the order to the applicant;

b) for other orders than the orders referred to in point (a):

i) together with the appeal against the decision, or

ii) where the Court grants leave to appeal, within 15 days of the notification of the Court's decision to that effect.

3. The appeal against a decision or an order of the Court of First Instance may be based on points of law and matters of fact.

4. New facts and new evidence may only be introduced in accordance with the Rules of Procedure and where the submission thereof by the party concerned could not reasonably have been expected during proceedings before the Court of First Instance.

Article 74

Effects of an appeal

1. An appeal shall not have suspensive effect unless the Court of Appeal decides otherwise at the motivated request of one of the parties. The Rules of Procedure shall guarantee that such a decision is taken without delay.

2. Notwithstanding paragraph 1, an appeal against a decision on actions or counterclaims for revocation and on actions based on Article 32(1)(i) shall always have suspensive effect.

3. An appeal against an order referred to in Articles 49(5), 59 to 62 or 67 shall not prevent the continuation of the main proceedings. However, the Court of First Instance shall not give a decision in the main proceedings before the decision of the Court of Appeal concerning an appealed order has been given.

Article 75

Muutoksenhaun johdosta annettava päätös ja asian palauttaminen

1. Jos 73 artiklan mukainen muutoksenhaaku on aiheellinen, muutoksenhakutuomioistuimen päätöksen ja antaa lopullisen päätöksen. Muutoksenhakutuomioistuin voi poikkeustapauksissa ja työjärjestyksen mukaisesti palauttaa asian ensimmäisen asteen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

2. Kun asia on palautettu 1 kohdan mukaisesti, muutoksenhakutuomioistuimen oikeuskysymyksiä koskeva päätös sitoo ensimmäisen asteen tuomioistuinta.

Decision on appeal and referral back

1. If an appeal pursuant to Article 73 is well-founded, the Court of Appeal shall revoke the decision of the Court of First Instance and give a final decision. The Court of Appeal may in exceptional cases and in accordance with the Rules of Procedure refer the case back to the Court of First Instance for decision.

2. Where a case is referred back to the Court of First Instance pursuant to paragraph 1, the Court of First Instance shall be bound by the decision of the Court of Appeal on points of law.

VI LUKU

Päätökset

76 artikla

Päätösten perusteet ja oikeus tulla kuulluksi

1. Tuomioistuin tekee päätöksen osapuolten esittämien vaatimusten pohjalta. Se ei määrää enemmästä kuin on pyydetty.

2. Pääasiasratkaisut voivat perustua ainoastaan sellaisiin osapuolten esittämiin tai tuomioistuimen määräyksestä käsittelyyn otettuihin perusteisiin, tosiseikkoihin ja todisteisiin, joihin osapuolet ovat voineet ottaa kantaa.

3. Tuomioistuin arvioi todisteet vapaasti ja riippumattomasti.

77 artikla

Muodolliset vaatimukset

1. Tuomioistuimen päätökset ja määräykset on perusteltava, ja ne annetaan kirjallisina työjärjestyksen mukaisesti.

2. Tuomioistuimen päätökset ja määräykset annetaan oikeudenkäyntikielellä.

78 artikla

CHAPTER VI

Decisions

Article 76

Basis for decisions and right to be heard

1. The Court shall decide in accordance with the requests submitted by the parties and shall not award more than is requested.

2. Decisions on the merits may only be based on grounds, facts and evidence, which were submitted by the parties or introduced into the procedure by an order of the Court and on which the parties have had an opportunity to present their comments.

3. The Court shall evaluate evidence freely and independently.

Article 77

Formal requirements

1. Decisions and orders of the Court shall be reasoned and shall be given in writing in accordance with the Rules of Procedure.

2. Decisions and orders of the Court shall be delivered in the language of proceedings.

Article 78

Tuomioistuimen päätökset ja eriävät mielipiteet

1. Tuomioistuimen päätökset ja määräykset tehdään kokoonpanon enemmistöllä perussäännön mukaisesti. Jos äänet menevät tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisee.

2. Kuka tahansa kokoonpanon tuomari voi poikkeustapauksissa esittää eriävän mielipiteen erillään tuomioistuimen päätöksestä.

79 artikla

Sovintoratkaisu

Osapuolet voivat milloin tahansa oikeudenkäynnin aikana päättää asian käsittelyn tuomioistuimen päätöksellä vahvistetulla sovintoratkaisulla. Patenttia ei voida julistaa mitättömäksi tai rajoittaa sovintoratkaisulla.

80 artikla

Päätösten julkaiseminen

Tuomioistuin voi kantajan pyynnöstä ja loukkaajan kustannuksella määrätä asianmukaisia toimenpiteitä tuomioistuimen päätöstä koskevan tiedon levittämiseksi, mukaan lukien päätöksen esillä pitäminen ja sen julkaiseminen kokonaisuudessaan tai osittain yleisissä tiedotusvälineissä.

81 artikla

Uusi oikeudenkäynti

1. Tuomioistuimen päätöksen saatua lainvoiman muutoksenhakutuomioistuin voi poikkeustapauksissa suostua hakemukseen uuden oikeudenkäynnin järjestämisestä seuraavissa tilanteissa:

a) jos uutta käsittelyä pyytävä osapuoli havaitsee tosiseikan, joka on luonteeltaan ratkaiseva ja joka ei ollut uutta käsittelyä pyytävän osapuolen tiedossa päätöksen antamishetkellä; tällaiseen pyyntöön voidaan suostua ainoastaan sellaisen teon perusteella, joka on kansallisen tuomioistuimen lopullisella päätöksellä todettu rikokseksi, tai

Decisions of the Court and dissenting opinions

1. Decisions and orders of the Court shall be taken by a majority of the panel, in accordance with the Statute. In case of equal votes, the vote of the presiding judge shall prevail.

2. In exceptional circumstances, any judge of the panel may express a dissenting opinion separately from the decision of the Court.

Article 79

Settlement

The parties may, at any time in the course of proceedings, conclude their case by way of settlement, which shall be confirmed by a decision of the Court. A patent may not be revoked or limited by way of settlement.

Article 80

Publication of decisions

The Court may order, at the request of the applicant and at the expense of the infringer, appropriate measures for the dissemination of information concerning the Court's decision, including displaying the decision and publishing it in full or in part in public media.

Article 81

Rehearing

1. A request for rehearing after a final decision of the Court may exceptionally be granted by the Court of Appeal in the following circumstances:

a) on discovery of a fact by the party requesting the rehearing, which is of such a nature as to be a decisive factor and which, when the decision was given, was unknown to the party requesting the rehearing; such request may only be granted on the basis of an act which was held, by a final decision of

b) kun on kyse olennaisesta oikeudenkäyntivirheestä, erityisesti jos poissaolevalle vastaajalle ei ole annettu haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa tiedoksi niin hyvissä ajoin ja siten, että hän olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa.

2. Uutta käsittelevä koskeva pyyntö on tehtävä kymmenen vuoden kuluessa päätöksen antamispäivästä, mutta viimeistään kahden kuukauden kuluessa uuden tosiseikan tai oikeudenkäyntivirheen havaitsemisesta. Pyyntöillä ei ole lykkäävää vaikutusta, ellei muutoksenhakutuomioistuin päättä toisin.

3. Jos uutta käsittelevä koskeva pyyntö on aiheellinen, muutoksenhakutuomioistuin purkaa uudelleen tarkasteltavan päätöksen kokonaan tai osittain ja aloittaa uuteen oikeudenkäyntiin ja päätökseen johtavan menettelyn työjärjestyksen mukaisesti.

4. Uudelleen tarkasteltavan päätöksen kohteena olevaa patenttia hyödyntävien henkilöiden, jotka toimivat vilpittömässä mielessä, olisi saatava jatkaa tällaisen patentin hyödyntämistä.

a national court, to constitute a criminal offence; or

b) in the event of a fundamental procedural defect, in particular when a defendant who did not appear before the Court was not served with the document initiating the proceedings or an equivalent document in sufficient time and in such a way as to enable him to arrange for the defence.

2. A request for a rehearing shall be filed within 10 years of the date of the decision but not later than two months from the date of the discovery of the new fact or of the procedural defect. Such request shall not have suspensive effect unless the Court of Appeal decides otherwise.

3. If the request for a rehearing is well-founded, the Court of Appeal shall set aside, in whole or in part, the decision under review and re-open the proceedings for a new trial and decision, in accordance with the Rules of Procedure.

4. Persons using patents which are the subject-matter of a decision under review and who act in good faith should be allowed to continue using such patents.

82 artikla

Päätösten ja määräysten täytäntöönpano

1. Tuomioistuimen päätökset ja määräykset ovat täytäntöönpanokelpoisia kaikissa sopimusjäsenvaltioissa. Tuomioistuimen päätökseen liitetään päätöstä koskeva täytäntöönpanomääräys.

2. Päätöksen täytäntöönpano saattaa tapausten mukaan edellyttää, että asetetaan vakuus tai vastaava takuu mahdollisesti aiheutuneiden vahinkojen varalta suoritettavan vahingonkorvauksen turvaamiseksi, erityisesti kieltotuomioiden osalta.

3. Täytäntöönpanomenettelyihin sovelletaan sen sopimusjäsenvaltion lakia, jonka alueella täytäntöönpano tapahtuu, sanotun kuitenkin rajoittamatta tämän sopimuksen ja perussäännön soveltamista. Tuomioistuimen päätökset pannaan täytäntöön samoin edellytyksin kuin siinä sopimusjäsenvaltiossa annetut päätökset, jossa täytäntöönpano tapahtuu.

4. Jos osapuoli ei noudata tuomioistuimen

Article 82

Enforcement of decisions and orders

1. Decisions and orders of the Court shall be enforceable in any Contracting Member State. An order for the enforcement of a decision shall be appended to the decision by the Court.

2. Where appropriate, the enforcement of a decision may be subject to the provision of security or an equivalent assurance to ensure compensation for any damage suffered, in particular in the case of injunctions.

3. Without prejudice to this Agreement and the Statute, enforcement procedures shall be governed by the law of the Contracting Member State where the enforcement takes place. Any decision of the Court shall be enforced under the same conditions as a decision given in the Contracting Member State where the enforcement takes place.

4. If a party does not comply with the terms

määräystä, sille voidaan määrätä seuraamukseksi tuomioistuimelle suoritettava uhkasakko. Yksittäisen sakon on oltava suhteessa täytäntöön pantavan määräyksen merkitykseen, eikä se rajoita osapuolen oikeutta vaatia vahingonkorvausta tai vakuutta.

of an order of the Court, that party may be sanctioned with a recurring penalty payment payable to the Court. The individual penalty shall be proportionate to the importance of the order to be enforced and shall be without prejudice to the party's right to claim damages or security.

IV OSA

PART IV

SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET

TRANSITIONAL PROVISIONS

83 artikla

Article 83

Siirtymäjärjestely

Transitional regime

1. Tämän sopimuksen voimaantulopäivää seuraavan seitsemän vuoden siirtymäkauden aikana eurooppapatentin loukkausta tai sen mitättömäksi julistamista koskeva kanne taikka eurooppapatentin suojaamille tuotteille myönnetyn lisäsuojatodistuksen loukkausta tai sen mitättömäksi julistamista koskeva kanne voidaan edelleen nostaa kansallisissa tuomioistuimissa tai muissa toimivaltaisissa kansallisissa viranomaisissa.

1. During a transitional period of seven years after the date of entry into force of this Agreement, an action for infringement or for revocation of a European patent or an action for infringement or for declaration of invalidity of a supplementary protection certificate issued for a product protected by a European patent may still be brought before national courts or other competent national authorities.

2. Tämän siirtymäkauden päättyminen ei vaikuta kansallisessa tuomioistuimessa siirtymäkauden päättyessä vireillä oleviin kanteisiin.

2. An action pending before a national court at the end of the transitional period shall not be affected by the expiry of this period.

3. Jollei kannetta ole vielä nostettu tuomioistuimissa, ennen 1 kohdan ja soveltuvisissa tapauksissa 5 kohdan mukaisen siirtymäkauden päättymistä myönnettyjen tai haettujen eurooppapatenttien haltijoilla tai hakijoilla sekä eurooppapatentin suojaamille tuotteille myönnettyjen lisäsuojatodistusten haltijoilla on mahdollisuus olla sulkea pois tuomioistuimen yksinomainen toimivalta. Tätä varten niiden on ilmoitettava pois sulkemisensa kirjaamoon viimeistään kuukautta ennen siirtymäkauden päättymistä. Pois sulkeminen tulee voimaan, kun se on merkitty rekisteriin.

3. Unless an action has already been brought before the Court, a proprietor of or an applicant for a European patent granted or applied for prior to the end of the transitional period under paragraph 1 and, where applicable, paragraph 5, as well as a holder of a supplementary protection certificate issued for a product protected by a European patent, shall have the possibility to opt out from the exclusive competence of the Court. To this end they shall notify their opt-out to the Registry by the latest one month before expiry of the transitional period. The opt-out shall take effect upon its entry into the register.

4. Jollei kannetta ole vielä nostettu kansallisessa tuomioistuimessa, 3 kohdan mukaista mahdollisuutta pois sulkemiseen käyttäneet eurooppapatenttien haltijat tai hakijat taikka eurooppapatentin suojaamille tuotteille myönnettyjen lisäsuojatodistusten haltijat voivat milloin hyvänsä peruuttaa pois sulkemisen. Niiden on ilmoitettava tästä kirjaa-

4. Unless an action has already been brought before a national court, proprietors of or applicants for European patents or holders of supplementary protection certificates issued for a product protected by a European patent who made use of the opt-out in accordance with paragraph 3 shall be entitled to withdraw their opt-out at any moment. In

moon. Pois sulkemisen peruuttaminen tulee voimaan, kun se on merkitty rekisteriin.

5. Viisi vuotta tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen hallintokomitea toteuttaa patenttijärjestelmän käyttäjien laajan kuulemisen ja laatii selvityksen niiden eurooppapatenttien ja eurooppapatentin suojaamille tuotteille myönnettyjen lisäsuojatodistusten määrästä, joiden osalta kansallisissa tuomioistuimissa on edelleen nostettu 1 kohdan mukaisesti loukkausta tai mitättömäksi julistamista koskevia kanteita, sekä tämän syistä ja vaikutuksista. Tämän kuulemisen ja tuomioistuimen lausunnon perusteella hallintokomitea voi päättää jatkaa siirtymäkautta enintään seitsemällä vuodella.

this event they shall notify the Registry accordingly. The withdrawal of the opt-out shall take effect upon its entry into the register.

5. Five years after the entry into force of this Agreement, the Administrative Committee shall carry out a broad consultation with the users of the patent system and a survey on the number of European patents and supplementary protection certificates issued for products protected by European patents with respect to which actions for infringement or for revocation or declaration of invalidity are still brought before the national courts pursuant to paragraph 1, the reasons for this and the implications thereof. On the basis of this consultation and an opinion of the Court, the Administrative Committee may decide to prolong the transitional period by up to seven years.

V OSA

LOPPUMÄÄRÄYKSET

84 artikla

Allekirjoittaminen, ratifiointi ja liittyminen

1. Tämä sopimus on avoinna allekirjoittamista varten kaikille jäsenvaltioille 19 päivänä helmikuuta 2013.

2. Tämä sopimus ratifioidaan kunkin jäsenvaltion valtiosäännön asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön, jäljempänä 'tallettaja', huostaan.

3. Kukin tämän sopimuksen allekirjoittanut jäsenvaltio ilmoittaa sopimuksen ratifioinnista Euroopan komissiolle ratifioimiskirjansa tallettamisen yhteydessä siten kuin asetuksen (EU) N:o 1257/2012 18 artiklan 3 kohdassa on säädetty.

4. Tähän sopimukseen voivat liittyä kaikki jäsenvaltiot. Liittymisasiakirjat talletetaan tallettajan huostaan.

85 artikla

PART V

FINAL PROVISIONS

Article 84

Signature, ratification and accession

1. This Agreement shall be open for signature by any Member State on 19 February 2013.

2. This Agreement shall be subject to ratification in accordance with the respective constitutional requirements of the Member States. Instruments of ratification shall be deposited with the General Secretariat of the Council of the European Union (hereinafter referred to as 'the depositary').

3. Each Member State having signed this Agreement shall notify the European Commission of its ratification of the Agreement at the time of the deposit of its ratification instrument pursuant to Article 18(3) of Regulation (EU) No 1257/2012.

4. This Agreement shall be open to accession by any Member State. Instruments of accession shall be deposited with the depositary.

Article 85

Tallettajan tehtävät

1. Tallettaja laatii tämän sopimuksen oikeaksi todistetut jäljennökset ja toimittaa ne kaikkien sopimuksen allekirjoittaneiden tai siihen liittyneiden jäsenvaltioiden hallituksille.

2. Tallettaja antaa allekirjoittaneiden tai liittyneiden jäsenvaltioiden hallituksille tiedoksi

- a) kaikki allekirjoittamiset;
- b) kaikkien ratifioimiskirjojen tai liittymiskirjojen tallettamiset;
- c) tämän sopimuksen voimaantulopäivän.

3. Tallettaja rekisteröi tämän sopimuksen Yhdistyneiden kansakuntien sihteeristössä.

86 artikla

Sopimuksen kesto

Tämä sopimus on voimassa rajoittamattoman ajan.

87 artikla

Tarkistaminen

1. Joko seitsemän vuotta tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen tai sen jälkeen kun tuomioistuin on tehnyt päätöksen 2 000 loukkaustapauksessa, sen mukaan, kumpi ajankohta on myöhäisempi, ja sen jälkeen tarvittaessa säännöllisin väliajoin hallintokomitea toteuttaa patenttijärjestelmän käyttäjien laajan kuulemisen, joka koskee tuomioistuimen toimintaa, tehokkuutta ja kustannustehokkuutta sekä patenttijärjestelmän käyttäjien luottamusta tuomioistuimen päätösten laatuun. Tämän kuulemisen ja tuomioistuimen lausunnon perusteella hallintokomitea voi päättää tarkistaa tätä sopimusta tuomioistuimen toiminnan parantamiseksi.

2. Hallintokomitea voi muuttaa tätä sopimusta sen mukauttamiseksi patentteja koskevaan kansainväliseen sopimukseen tai unionin oikeuteen.

3. Hallintokomitean 1 ja 2 kohdan perus-

Functions of the depositary

1. The depositary shall draw up certified true copies of this Agreement and shall transmit them to the governments of all signatory or acceding Member States.

2. The depositary shall notify the governments of the signatory or acceding Member States of:

- a) any signature;
- b) the deposit of any instrument of ratification or accession;
- c) the date of entry into force of this Agreement.

3. The depositary shall register this Agreement with the Secretariat of the United Nations.

Article 86

Duration of the Agreement

This Agreement shall be of unlimited duration.

Article 87

Revision

1. Either seven years after the entry into force of this Agreement or once 2 000 infringement cases have been decided by the Court, whichever is the later point in time, and if necessary at regular intervals thereafter, a broad consultation with the users of the patent system shall be carried out by the Administrative Committee on the functioning, efficiency and cost-effectiveness of the Court and on the trust and confidence of users of the patent system in the quality of the Court's decisions. On the basis of this consultation and an opinion of the Court, the Administrative Committee may decide to revise this Agreement with a view to improving the functioning of the Court.

2. The Administrative Committee may amend this Agreement to bring it into line with an international treaty relating to patents or Union law.

3. A decision of the Administrative Com-

teella tekemä päätös ei tule voimaan, jos jokin sopimusjäsenvaltio ilmoittaa kahdentoista kuukauden kuluessa päätöksen tekemispäivästä ja asiaan liittyvien sisäisten päätösten tekomenettelyjensä perusteella, ettei se halua päätöksen sitovan sitä. Tässä tapauksessa kutsutaan koolle sopimusjäsenvaltioiden tarkistuskonferenssi.

mittee taken on the basis of paragraphs 1 and 2 shall not take effect if a Contracting Member State declares within twelve months of the date of the decision, on the basis of its relevant internal decision-making procedures, that it does not wish to be bound by the decision. In this case, a Review Conference of the Contracting Member States shall be convened.

88 artikla

Sopimuksen kielet

1. Tämä sopimus on laadittu yhtenä kappaletena englannin, ranskan ja saksan kielellä, ja kukin teksti on yhtä todistusvoimainen.

2. Tämän sopimuksen tekstejä, jotka on laadittu muilla kuin 1 kohdassa mainituilla sopimusjäsenvaltioiden virallisilla kielillä, pidetään virallisina teksteinä, jos hallintokomitea on hyväksynyt ne. Jos eri tekstien välillä on eroja, 1 kohdassa tarkoitetut tekstit ovat ensisijaisia.

Article 88

Languages of the Agreement

1. This Agreement is drawn up in a single original in the English, French and German languages, each text being equally authentic.

2. The texts of this Agreement drawn up in official languages of Contracting Member States other than those specified in paragraph 1 shall, if they have been approved by the Administrative Committee, be considered as official texts. In the event of divergences between the various texts, the texts referred to in paragraph 1 shall prevail.

89 artikla

Voimaantulo

1. Tämä sopimus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014 tai kolmannentoista ratifiomis- tai liittymiskirjan 84 artiklan mukaista tallettamista seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä, jos tallettajiin kuuluvat ne kolme jäsenvaltiota, joissa oli voimassa suurin määrä eurooppapatentteja sopimuksen allekirjoittamisvuotta edeltäneenä vuonna, tai asetuksen (EU) N:o 1215/2012 suhdetta tähän sopimukseen koskevien kyseisen asetuksen muutosten voimaantulopäivää seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen mukaan, mikä näistä ajankohdista on myöhemmin.

2. Tämän sopimuksen voimaantulon jälkeen tapahtuvat ratifiointit tai liittymiset tulevat voimaan ratifiomis- tai liittymiskirjan tallettamista seuraavan neljännen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

Tämän vakuudeksi asianmukaisesti valtuutetut allekirjoittajat ovat allekirjoittaneet tä-

Article 89

Entry into force

1. This Agreement shall enter into force on 1 January 2014 or on the first day of the fourth month after the deposit of the thirteenth instrument of ratification or accession in accordance with Article 84, including the three Member States in which the highest number of European patents had effect in the year preceding the year in which the signature of the Agreement takes place or on the first day of the fourth month after the date of entry into force of the amendments to Regulation (EU) No 1215/2012 concerning its relationship with this Agreement, whichever is the latest.

2. Any ratification or accession after the entry into force of this Agreement shall take effect on the first day of the fourth month after the deposit of the instrument of ratification or accession.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this

män sopimuksen.

Tehty Brysselissä 19 päivänä helmikuuta vuonna 2013 yhtenä kappaleena englannin, ranskan ja saksan kielellä, kaikkien kolmen tekstin ollessa yhtä todistusvoimaiset, ja se talletetaan Euroopan unionin neuvoston pääsihteeristön arkistoon.

Agreement.

Done at Brussels on 19 February 2013 in English, French and German, all three texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the General Secretariat of the Council of the European Union.

LIITE I

YHDISTETYN PATENTTITUOMIOISTUIMEN PERUSSÄÄNTÖ

1 artikla

Perussäännön soveltamisala

Tähän perussääntöön sisältyvät sopimuksen 1 artiklassa perustettua yhdistettyä patenttitoimioistuinta koskevat institutionaaliset ja varainhoitoa koskevat järjestelyt.

I LUKU

TUOMARIT

2 artikla

Tuomarien kelpoisuus

1. Kuka tahansa henkilö, joka on jonkin sopimusjäsenvaltion kansalainen ja täyttää sopimuksen 15 artiklassa ja tässä perussäännössä asetetut vaatimukset, voidaan nimittää tuomariksi.

2. Tuomareiden on osattava hyvin ainakin yhtä Euroopan patenttioviraston virallista kieltä.

3. Patenttioikeudenkäyntejä koskeva kokemus, joka on sopimuksen 15 artiklan 1 kohdan mukaisesti osoitettava nimittämistä varten, voidaan hankkia tämän perussäännön 11 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaisessa koulutuksessa.

3 artikla

Tuomarien nimittäminen

1. Tuomarit nimitetään sopimuksen 16 artiklassa esitetyn menettelyn mukaisesti.

ANNEX I

STATUTE OF THE UNIFIED PATENT COURT

Article 1

Scope of the Statute

This Statute contains institutional and financial arrangements for the Unified Patent Court as established under Article 1 of the Agreement.

CHAPTER I

JUDGES

Article 2

Eligibility of judges

1. Any person who is a national of a Contracting Member State and fulfils the conditions set out in Article 15 of the Agreement and in this Statute may be appointed as a judge.

2. Judges shall have a good command of at least one official language of the European Patent Office.

3. Experience with patent litigation which has to be proven for the appointment pursuant to Article 15(1) of the Agreement may be acquired by training under Article 11(4)(a) of this Statute.

Article 3

Appointment of judges

1. Judges shall be appointed pursuant to the procedure set out in Article 16 of the Agreement.

2. Avoinna olevista paikoista on ilmoitettava julkisesti, ja ilmoituksissa on esitettävä 2 artiklan mukaiset asiaankuuluvat kelpoisuusvaatimukset. Neuvoa-antava komitea antaa lausunnon hakijoiden soveltuvuudesta tuomioistuimen tuomarin tehtävien hoitoon. Lausunnon on käsitettävä luettelo sopivimmista ehdokkaista. Luettelossa on oltava vähintään kaksi kertaa niin paljon ehdokkaita kuin on täytettäviä paikkoja. Tarvittaessa neuvoa-antava komitea voi suositella, että tuomariehdokas saa ennen nimittämispäätöstä 11 artiklan 4 kohdan a alakohdan mukaista patenttioikeudenkäyntejä koskevaa koulutusta.

3. Hallintokomitean on tuomareita nimittäessään varmistettava paras mahdollinen oikeudellinen ja tekninen asiantuntemus sekä tuomioistuimen tasapainoinen kokoonpano, joka pohjautuu mahdollisimman laajaan maantieteelliseen jakaumaan sopimusjäsenvaltioiden kansalaisten keskuudessa.

4. Hallintokomitea nimittää niin monta tuomaria kuin on tarpeen tuomioistuimen moitteettoman toiminnan varmistamiseksi. Hallintokomitea nimittää aluksi tarvittavan määrän tuomareita vähintään yhden kokoonpanon muodostamiseksi kussakin ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostossa ja vähintään kahden kokoonpanon muodostamiseksi muutoksenhakutuomioistuimessa.

5. Päätoimisten tai osa-aikaisten lainoppineiden tuomarien ja päätoimisten teknisen pätevyyden omaavien tuomarien nimittämistä koskevassa hallintokomitean päätöksessä on mainittava se tuomioistuimen oikeusaste ja/tai se ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaosto, johon kukin tuomari nimitetään, sekä se yksi tai useampi teknologian ala, jonka osalta teknisen pätevyyden omaava tuomari nimitetään.

6. Osa-aikaiset teknisen pätevyyden omaavat tuomarit nimitetään tuomioistuimen tuomareiksi ja otetaan tuomaripooliin heidän erityisen pätevyytensä ja kokemuksensa perusteella. Näiden tuomarien nimittämisessä tuomioistuimeen on varmistettava, että kaikki teknologian alat ovat edustettuina.

2. Vacancies shall be publicly advertised and shall indicate the relevant eligibility criteria as set out in Article 2. The Advisory Committee shall give an opinion on candidates' suitability to perform the duties of a judge of the Court. The opinion shall comprise a list of most suitable candidates. The list shall contain at least twice as many candidates as there are vacancies. Where necessary, the Advisory Committee may recommend that, prior to the decision on the appointment, a candidate judge receive training in patent litigation pursuant to Article 11(4)(a).

3. When appointing judges, the Administrative Committee shall ensure the best legal and technical expertise and a balanced composition of the Court on as broad a geographical basis as possible among nationals of the Contracting Member States.

4. The Administrative Committee shall appoint as many judges as are needed for the proper functioning of the Court. The Administrative Committee shall initially appoint the necessary number of judges for setting up at least one panel in each of the divisions of the Court of First Instance and at least two panels in the Court of Appeal.

5. The decision of the Administrative Committee appointing full-time or part-time legally qualified judges and full-time technically qualified judges shall state the instance of the Court and/or the division of the Court of First Instance for which each judge is appointed and the field(s) of technology for which a technically qualified judge is appointed.

6. Part-time technically qualified judges shall be appointed as judges of the Court and shall be included in the Pool of Judges on the basis of their specific qualifications and experience. The appointment of these judges to the Court shall ensure that all fields of technology are covered.

Tuomarien toimikausi

1. Tuomarit nimitetään kuuden vuoden toimikaudeksi, joka alkaa nimityskirjassa määrättyinä päivinä. Heidät voidaan nimittää uudelleen.

2. Jos nimityskirjassa ei ole määräystä alkamispäivästä, toimikausi alkaa sinä päivänä, jona nimityskirja on päivätty.

5 artikla

Neuvoo-antavan komitean jäsenten nimittäminen

1. Kukin sopimusjäsenvaltio ehdottaa neuvoo-antavaan komiteaan jäsentä, joka täyttää sopimuksen 14 artiklan 2 kohdassa asetetut vaatimukset.

2. Hallintokomitea nimittää neuvoo-antavan komitean jäsenet yhteisestä sopimuksesta.

6 artikla

Vala

Ennen tehtäviinsä ryhtymistä tuomarit vannovat julkisessa oikeuden istunnossa valan, jonka mukaan he suorittavat tehtävänsä puolueettomasti ja tunnollisesti sekä pitävät tuomioistuimen neuvottelut salassa.

7 artikla

Esteettömyys

1. Heti valan vannottuaan tuomarit allekirjoittavat juhlallisen vakuutuksen, jossa he lupaavat, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittavat tehtävästään johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja.

2. Tuomarit eivät saa osallistua käsittelyyn missään asiassa, jossa

- a) he ovat olleet neuvonantajana;
- b) he ovat olleet osapuolena tai toimineet

Judges' term of office

1. Judges shall be appointed for a term of six years, beginning on the date laid down in the instrument of appointment. They may be re-appointed.

2. In the absence of any provision regarding the date, the term shall begin on the date of the instrument of appointment.

Article 5

Appointment of the members of the Advisory Committee

1. Each Contracting Member State shall propose a member of the Advisory Committee who fulfils the requirements set out in Article 14(2) of the Agreement.

2. The members of the Advisory Committee shall be appointed by the Administrative Committee acting by common accord.

Article 6

Oath

Before taking up their duties judges shall, in open court, take an oath to perform their duties impartially and conscientiously and to preserve the secrecy of the deliberations of the Court.

Article 7

Impartiality

1. Immediately after taking their oath, judges shall sign a declaration by which they solemnly undertake that, both during and after their term of office, they shall respect the obligations arising therefrom, in particular the duty to behave with integrity and discretion as regards the acceptance, after they have ceased to hold office, of certain appointments or benefits.

2. Judges may not take part in the proceedings of a case in which they:

- a) have taken part as adviser;
- b) have been a party or have acted for one

jonkin osapuolen puolesta;

c) heitä on pyydetty antamaan lausunto tuomioistuimen, valituslautakunnan, sovittelun tai välityspaneelin tai tutkintalautakunnan jäsenenä tai muussa ominaisuudessa;

d) heillä on henkilökohtainen tai taloudellinen etu kyseessä olevassa asiassa tai suhteessa johonkin osapuoleen; tai

e) he ovat johonkin osapuoleen tai osapuolten edustajaan sukulaisuussuhteessa.

3. Jos tuomari jostakin erityisestä syystä katsoo, että hänen ei tulisi osallistua tietyn asian ratkaisuun tai käsittelyyn, hänen on ilmoitettava siitä muutoksenhakutuomioistuimen presidentille tai, kun on kyse ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomareista, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentille. Jos muutoksenhakutuomioistuimen presidentti tai, kun on kyse ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomareista, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti jostakin erityisestä syystä katsoo, että jonkun tuomarin ei tulisi osallistua tietyn asian käsittelyyn tai ratkaisuun tietyssä asiassa, muutoksenhakutuomioistuimen presidentin tai ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentin on perusteltava tämä kirjallisesti ja ilmoitettava asiasta asianomaiselle tuomarille.

4. Kuka tahansa käsiteltävän asian osapuoli voi vastustaa tuomarin osallistumista käsitteilyyn mistä tahansa 2 kohdassa mainitusta syystä tai jos tuomarin epäillään perustellusti olevan esteellinen.

5. Tämän artiklan soveltamiseen liittyvät ongelmat ratkaistaan puheenjohtajiston päätöksellä työjärjestyksen mukaisesti. Asianomaista tuomaria on kuultava, mutta hän ei saa osallistua asiaa koskeviin neuvotteluihin.

8 artikla

Tuomarien koskemattomuus

1. Tuomareilla on lainkäyttölinen koskemattomuus. Heidän koskemattomuutensa jatkuu heidän toimikautensa päätyttyä heidän virassaan suorittamiensa toimien osalta.

2. Puheenjohtajisto voi poistaa koskemattomuuden.

3. Jos koskemattomuus on poistettu ja tuo-

of the parties;

c) have been called upon to pronounce as a member of a court, tribunal, board of appeal, arbitration or mediation panel, a commission of inquiry or in any other capacity;

d) have a personal or financial interest in the case or in relation to one of the parties; or

e) are related to one of the parties or the representatives of the parties by family ties.

3. If, for some special reason, a judge considers that he or she should not take part in the judgement or examination of a particular case, that judge shall so inform the President of the Court of Appeal accordingly or, in the case of judges of the Court of First Instance, the President of the Court of First Instance. If, for some special reason, the President of the Court of Appeal or, in the case of judges of the Court of First Instance, the President of the Court of First Instance considers that a judge should not sit or make submissions in a particular case, the President of the Court of Appeal or the President of the Court of First Instance shall justify this in writing and notify the judge concerned accordingly.

4. Any party to an action may object to a judge taking part in the proceedings on any of the grounds listed in paragraph 2 or where the judge is suspected, with good reason, of partiality.

5. Any difficulty arising as to the application of this Article shall be settled by decision of the Presidium, in accordance with the Rules of Procedure. The judge concerned shall be heard but shall not take part in the deliberations.

Article 8

Immunity of judges

1. The judges shall be immune from legal proceedings. After they have ceased to hold office, they shall continue to enjoy immunity in respect of acts performed by them in relation to their official capacity.

2. The Presidium may waive the immunity.

3. Where immunity has been waived and

maria vastaan pannaan vireille rikosoikeudenkäynti, asian voi sopimusjäsenvaltiossa tutkia vain tuomioistuim, joka on toimivaltainen tuomitsemaan korkeimman kansallisen tuomioistuimen jäseniä.

4. Tuomioistuimen tuomareihin sovelletaan Euroopan unionin erioikeuksia ja vapauksia koskevaa pöytäkirjaa, sanotun kuitenkin rajoittamatta tuomarien lainkäytöllistä koskevat määrittämis- ja perussääntöjä koskevien tässä perussääntöissä esitettyjen määräysten soveltamista.

9 artikla

Tehtävien päättyminen

1. Lukuun ottamatta 4 artiklassa tarkoitetun toimikauden päättymistä tai kuolintapauksia, tuomarin tehtävät päättyvät, kun hän eroaa tehtävästään.

2. Kun tuomari eroaa, erokirje osoitetaan muutoksenhakutuomioistuimen presidentille tai, kun on kyse ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomareista, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentille toimitettavaksi edelleen hallintokomitean puheenjohtajalle.

3. Tuomari jatkaa tehtävissään, kunnes hänen seuraajansa ryhtyy tehtäviinsä, paitsi jos sovelletaan 10 artiklaa.

4. Avoimena oleva paikka täytetään nimittämällä uusi tuomari tämän edeltäjän toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi.

10 artikla

Tehtävistä vapauttaminen

1. Tuomari voidaan vapauttaa tehtävistään tai häneltä voidaan sen sijasta evätä oikeus muihin etuihin ainoastaan, jos puheenjohtajisto päättää, että hän ei enää täytä vaadittavia edellytyksiä tai tehtävistään johtuvia velvoitteita. Asianomaista tuomaria on kuultava, mutta hän ei saa osallistua asiaa koskeviin neuvotteluihin.

2. Tuomioistuimen kirjaamo ilmoittaa tästä päätöksestä hallintokomitean puheenjohtajalle.

3. Jos tuomari vapautetaan tehtävistään tällaisella päätöksellä, paikka tulee avoimeksi sitä koskevasta ilmoituksesta.

criminal proceedings are instituted against a judge, that judge shall be tried, in any of the Contracting Member States, only by the court competent to judge the members of the highest national judiciary.

4. The Protocol on the privileges and immunities of the European Union shall apply to the judges of the Court, without prejudice to the provisions relating to immunity from legal proceedings of judges which are set out in this Statute.

Article 9

End of duties

1. Apart from replacement after expiry of a judge's term pursuant to Article 4, or death, the duties of a judge shall end when that judge resigns.

2. Where a judge resigns, the letter of resignation shall be addressed to the President of the Court of Appeal or, in the case of judges of the Court of First Instance, the President of the Court of First Instance for transmission to the Chairman of the Administrative Committee.

3. Save where Article 10 applies, a judge shall continue to hold office until that judge's successor takes up his or her duties.

4. Any vacancy shall be filled by the appointment of a new judge for the remainder of his or her predecessor's term.

Article 10

Removal from office

1. A judge may be deprived of his or her office or of other benefits only if the Presidium decides that that judge no longer fulfils the requisite conditions or meets the obligations arising from his or her office. The judge concerned shall be heard but shall not take part in the deliberations.

2. The Registrar of the Court shall communicate this decision to the Chairman of the Administrative Committee.

3. In the case of a decision depriving a judge of his or her office, a vacancy shall arise upon that notification.

11 artikla

Koulutus

1. Tuomareille annetaan asianmukaista ja säännöllistä koulutusta sopimuksen 19 artiklan mukaisesti perustetun koulutusohjelman mukaisesti. Puheenjohtajisto hyväksyy koulutusta koskevat säännöt, joilla varmistetaan koulutusohjelman toteuttaminen ja yleinen johdonmukaisuus.

2. Koulutusohjelman on toimittava foorumina asiantuntemuksen vaihdolle ja keskustelulle, erityisesti siten, että:

- a) järjestetään kursseja, konferensseja, seminaareja, työpajoja ja symposiumeja;
- b) tehdään yhteistyötä kansainvälisten organisaatioiden ja koulutuslaitosten kanssa teollis- ja tekijänoikeuksien alalla; sekä
- c) edistetään ja tuetaan ammatillista jatkokoulutusta.

3. Laaditaan vuotuinen työohjelma ja koulutusta koskevat suuntaviivat, joihin on sisällyttävä kunkin tuomarin osalta vuotuinen koulutussuunnitelma, jossa määritetään hänen tärkeimmät koulutustarpeensa koulutusta koskevien sääntöjen mukaisesti.

4. Koulutusohjelmassa on lisäksi:

- a) varmistettava tuomioistuimen tuomarihakkaiden ja uusien tuomarien asianmukainen koulutus;
- b) tuettava hankkeita, joiden tarkoituksena on helpottaa yhteistyötä edustajien, patenttiasiamiesten ja tuomioistuimen välillä.

12 artikla

Palkka

Hallintokomitea vahvistaa muutoksenhaku-tuomioistuimen presidentin, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentin, tuomarien, kirjaajan, apulaiskirjaajan ja henkilöstön palkat.

Article 11

Training

1. Appropriate and regular training of judges shall be provided for within the training framework set up under Article 19 of the Agreement. The Presidium shall adopt Training Regulations ensuring the implementation and overall coherence of the training framework.

2. The training framework shall provide a platform for the exchange of expertise and a forum for discussion, in particular by:

- a) organising courses, conferences, seminars, workshops and symposia;
- b) cooperating with international organisations and education institutes in the field of intellectual property; and
- c) promoting and supporting further vocational training.

3. An annual work programme and training guidelines shall be drawn up, which shall include for each judge an annual training plan identifying that judge's main training needs in accordance with the Training Regulations.

4. The training framework shall in addition:

- a) ensure appropriate training for candidate-judges and newly appointed judges of the Court;
- b) support projects aimed at facilitating co-operation between representatives, patent attorneys and the Court.

Article 12

Remuneration

The Administrative Committee shall set the remuneration of the President of the Court of Appeal, the President of the Court of First Instance, the judges, the Registrar, the Deputy-Registrar and the staff.

II LUKU

ORGANISAATIOTA KOSKEVAT

CHAPTER II

MÄÄRÄYKSET

1 JAKSO

Yhteiset määräykset

13 artikla

Muutoksenhakutuomioistuimen presidentti

1. Muutoksenhakutuomioistuimen kaikki tuomarit valitsevat keskuudestaan muutoksenhakutuomioistuimen presidentin kolmen vuoden toimikaudeksi. Muutoksenhakutuomioistuimen presidentti voidaan valita kahdesti uudelleen.

2. Muutoksenhakutuomioistuimen presidentti valitaan salaisella äänestyksellä. Valituksi tulee ehdottoman ääntenemmistön saanut tuomari. Jos kukaan tuomareista ei saa ehdotonta ääntenemmistöä, pidetään toinen äänestyskierrös, jolloin valituksi tulee siinä eniten ääniä saanut tuomari.

3. Muutoksenhakutuomioistuimen presidentti johtaa muutoksenhakutuomioistuimen lainkäyttöä ja hallintoa sekä toimii täysistunnossa kokoontuvan muutoksenhakutuomioistuimen puheenjohtajana.

4. Jos muutoksenhakutuomioistuimen presidentin tehtävä päättyy ennen hänen toimikautensa päättymistä, hänelle valitaan seuraaja jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

14 artikla

Ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti

1. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen kaikki päätoimiset tuomarit valitsevat keskuudestaan ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentin kolmen vuoden toimikau-
deksi. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti voidaan valita kahdesti uudelleen.

2. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen ensimmäisen presidentin on oltava sen sopimusjäsenvaltion kansalainen, jonka alueella keskusjaoston toimipaikka sijaitsee.

3. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti johtaa ensimmäisen asteen tuomioistuimen lainkäyttöä ja hallintoa.

ORGANISATIONAL PROVISIONS

SECTION 1

Common provisions

Article 13

President of the Court of Appeal

1. The President of the Court of Appeal shall be elected by all judges of the Court of Appeal for a term of three years, from among their number. The President of the Court of Appeal may be re-elected twice.

2. The elections of the President of the Court of Appeal shall be by secret ballot. A judge obtaining an absolute majority shall be elected. If no judge obtains an absolute majority, a second ballot shall be held and the judge obtaining the most votes shall be elected.

3. The President of the Court of Appeal shall direct the judicial activities and the administration of the Court of Appeal and chair the Court of Appeal sitting as a full Court.

4. If the office of the President of the Court of Appeal falls vacant before the date of expiry of his or her term, a successor shall be elected for the remainder thereof.

Article 14

President of the Court of First Instance

1. The President of the Court of First Instance shall be elected by all judges of the Court of First Instance who are full-time judges, for a term of three years, from among their number. The President of the Court of First Instance may be re-elected twice.

2. The first President of the Court of First Instance shall be a national of the Contracting Member State hosting the seat of the central division.

3. The President of the Court of First Instance shall direct the judicial activities and the administration of the Court of First In-

4. Edellä olevan 13 artiklan 2 ja 4 kohtaa sovelletaan vastaavasti ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidenttiin.

15 artikla

Puheenjohtajisto

1. Puheenjohtajisto muodostuu muutoksenhakutuomioistuimen presidentistä, joka toimii sen puheenjohtajana, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentistä, kahdesta muutoksenhakutuomioistuimen tuomarien keskuudesta valitusta tuomarista, kolmesta ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomarien keskuudesta valitusta tuomioistuimen päätoimisesta tuomarista, sekä kirjaajasta, joka on äänioikeudeton jäsen.

2. Puheenjohtajisto hoitaa tehtäviään tämän perussäännön mukaisesti. Se voi siirtää tiettyjä tehtäviä yhdelle jäsenistään, sanotun kuitenkaan rajoittamatta sen omaa vastuuta.

3. Puheenjohtajisto on vastuussa tuomioistuimen hallinnoinnista, ja erityisesti se

a) laatii työjärjestyksen muuttamista koskevat sopimuksen 41 artiklan mukaiset ehdotukset ja tuomioistuimen varainhoitosääntöjä koskevat ehdotukset;

b) valmistelee tuomioistuimen vuotuisen talousarvion, tilinpäätöksen ja vuosikertomuksen ja toimittaa ne budjettikomitealle;

c) laatii tuomarien koulutusohjelmaa koskevat suuntaviivat ja valvoo niiden täytäntöönpanoa;

d) tekee päätökset kirjaajan ja apulaiskirjaajan nimittämisestä ja vapauttamisesta tehtävistä;

e) vahvistaa kirjaamoja sekä alakirjaamoja koskevat säännöt;

f) antaa sopimuksen 83 artiklan 5 kohdan mukaisen lausunnon.

4. Kirjaaja ei osallistu 7, 8, 10 ja 22 artiklassa tarkoitettujen puheenjohtajiston päätösten tekemiseen.

5. Puheenjohtajisto voi tehdä päteviä päätöksiä ainoastaan kun sen kaikki jäsenet ovat läsnä tai asianmukaisesti edustettuina. Päätökset tehdään äänten enemmistöllä.

stance.

4. Article 13(2) and (4), shall by analogy apply to the President of the Court of First Instance.

Article 15

Presidium

1. The Presidium shall be composed of the President of the Court of Appeal, who shall act as chairperson, the President of the Court of First Instance, two judges of the Court of Appeal elected from among their number, three judges of the Court of First Instance who are fulltime judges of the Court elected from among their number, and the Registrar as a non-voting member.

2. The Presidium shall exercise its duties in accordance with this Statute. It may, without prejudice to its own responsibility, delegate certain tasks to one of its members.

3. The Presidium shall be responsible for the management of the Court and shall in particular:

a) draw up proposals for the amendment of the Rules of Procedure in accordance with Article 41 of the Agreement and proposals regarding the Financial Regulations of the Court;

b) prepare the annual budget, the annual accounts and the annual report of the Court and submit them to the Budget Committee;

c) establish the guidelines for the training programme for judges and supervise the implementation thereof;

d) take decisions on the appointment and removal of the Registrar and the Deputy-Registrar;

e) lay down the rules governing the Registry including the sub-registries;

f) give an opinion in accordance with Article 83(5) of the Agreement.

4. Decisions of the Presidium referred to in Articles 7, 8, 10 and 22 shall be taken without the participation of the Registrar.

5. The Presidium can take valid decisions only when all members are present or duly represented. Decisions shall be taken by a majority of the votes.

16 artikla

Henkilöstö

1. Tuomioistuimen virkamiesten ja muiden työntekijöiden tehtävänä on avustaa muutoksenhakutuomioistuimen presidenttiä, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidenttiä, tuomareita ja kirjaajaa. He ovat kirjaajan alaisia muutoksenhakutuomioistuimen presidentin ja ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentin valvonnassa.

2. Hallintokomitea vahvistaa tuomioistuimen virkamiesten ja muiden työntekijöiden henkilöstösäännöt.

17 artikla

Lomakaudet

1. Muutoksenhakutuomioistuimen presidentti vahvistaa puheenjohtajistoa kuultuaan lomakausien keston ja virallisten vapaapäivien noudattamista koskevat säännöt.

2. Lomakausien aikana muutoksenhakutuomioistuimen presidentin ja ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentin tehtäviä voi hoitaa kuka tahansa tuomari, jota kyseessä oleva presidentti pyytää niin tekemään. Kiireellisissä tapauksissa muutoksenhakutuomioistuimen presidentti voi kutsua tuomarit koolle.

3. Muutoksenhakutuomioistuimen presidentti voi asianmukaisissa olosuhteissa myöntää virkavapaata muutoksenhakutuomioistuimen tuomareille ja ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentti ensimmäisen asteen tuomioistuimen tuomareille.

2 JAKSO

Ensimmäisen asteen tuomioistuin

18 artikla

Paikallis- tai aluejaoston perustaminen ja lakkauttaminen

1. Paikallis- tai aluejaoston perustamiseksi esitettävä yhden tai useamman sopimusjäsenvaltion pyyntö osoitetaan hallintokomi-

Article 16

Staff

1. The officials and other servants of the Court shall have the task of assisting the President of the Court of Appeal, the President of the Court of First Instance, the judges and the Registrar. They shall be responsible to the Registrar, under the authority of the President of the Court of Appeal and the President of the Court of First Instance.

2. The Administrative Committee shall establish the Staff Regulations of officials and other servants of the Court.

Article 17

Judicial vacations

1. After consulting the Presidium, the President of the Court of Appeal shall establish the duration of judicial vacations and the rules on observing official holidays.

2. During the period of judicial vacations, the functions of the President of the Court of Appeal and of the President of the Court of First Instance may be exercised by any judge invited by the respective President to that effect. In cases of urgency, the President of the Court of Appeal may convene the judges.

3. The President of the Court of Appeal or the President of the Court of First Instance may, in proper circumstances, grant leave of absence to respectively judges of the Court of Appeal or judges of the Court of First Instance.

SECTION 2

The Court of First Instance

Article 18

Setting up and discontinuance of a local or regional division

1. A request from one or more Contracting Member States for the setting up of a local or regional division shall be addressed to the

tean puheenjohtajalle. Siinä on ilmoitettava paikallis- tai aluejaoston toimipaikka.

2. Paikallis- tai aluejaoston perustamisesta tehtävässä hallintokomitean päätöksessä ilmoitetaan kyseisen jaoston tuomarien lukumäärä, ja päätös on julkinen.

3. Hallintokomitea tekee päätöksen paikallis- tai aluejaoston lakkauttamisesta sen sopimusjäsenvaltion pyynnöstä, jossa paikallisjaosto sijaitsee, tai aluejaostoon osallistuvien sopimusjäsenvaltioiden pyynnöstä. Paikallis- tai aluejaoston lakkauttamista koskevassa päätöksessä on ilmoitettava päivämäärä, jonka jälkeen jaoston käsiteltäväksi ei voida enää antaa uusia asioita, ja jaoston lakkauttamispäivä.

4. Paikallis- tai aluejaostoon määrätty tuomarit määrätään keskusjaostoon kyseisen paikallis- tai aluejaoston lakkauttamispäivästä, ja jaostossa vielä vireillä olevat asiat sekä alakirjaamo ja kaikki sen asiakirjat siirretään keskusjaostoon.

Chairman of the Administrative Committee. It shall indicate the seat of the local or regional division.

2. The decision of the Administrative Committee setting up a local or regional division shall indicate the number of judges for the division concerned and shall be public.

3. The Administrative Committee shall decide to discontinue a local or regional division at the request of the Contracting Member State hosting the local division or the Contracting Member States participating in the regional division. The decision to discontinue a local or regional division shall state the date after which no new cases may be brought before the division and the date on which the division will cease to exist.

4. As from the date on which a local or regional division ceases to exist, the judges assigned to that local or regional division shall be assigned to the central division, and cases still pending before that local or regional division together with the sub-registry and all of its documentation shall be transferred to the central division.

19 artikla

Kokoonpanot

1. Tuomarien osoittamisesta ja asioiden jatkamisesta jaostossa sen kokoonpanoille määrätään työjärjestyksessä. Yksi kokoonpanon tuomareista nimitään puheenjohtajana toimivaksi tuomariksi työjärjestyksen mukaisesti.

2. Kokoonpanot voivat työjärjestyksen mukaisesti siirtää tietyt tehtävät yhdelle tai useammalle tuomareistaan.

3. Työjärjestyksen mukaisesti kuhunkin jaostoon voidaan nimetä pysyvä tuomari, joka käsittelee kiireelliset tapaukset.

4. Tapauksissa, joissa asiaa käsittelee sopimuksen 8 artiklan 7 kohdan mukaisesti yksi tuomari tai pysyvä tuomari tämän artiklan 3 kohdan mukaisesti, kyseinen tuomari suorittaa kokoonpanon kaikki tehtävät.

5. Yksi kokoonpanon tuomareista toimii työjärjestyksen mukaisesti esittelijänä.

Article 19

Panels

1. The allocation of judges and the assignment of cases within a division to its panels shall be governed by the Rules of Procedure. One judge of the panel shall be designated as the presiding judge, in accordance with the Rules of Procedure.

2. The panel may delegate, in accordance with the Rules of Procedure, certain functions to one or more of its judges.

3. A standing judge for each division to hear urgent cases may be designated in accordance with the Rules of Procedure.

4. In cases where a single judge in accordance with Article 8(7) of the Agreement, or a standing judge, in accordance with paragraph 3 of this Article, hears a case that judge shall carry out all functions of a panel.

5. One judge of the panel shall act as Rapporteur, in accordance with the Rules of Procedure.

20 artikla

Article 20

Tuomaripooli

1. Kirjaaja laatii luettelon, jossa ovat tuomaripoolin tuomareiden nimet. Kunkin tuomarin osalta luettelossa esitetään vähintään kyseessä olevan tuomarin kielitaito, teknologian ja kokemuksen ala sekä hänen aiemmin käsittelemänsä asiat.

2. Ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentille osoitetussa pyynnössä osoittaa tuomaripoolista tuomari on ilmoitettava erityisesti asian kohde, kokoonpanon tuomarien käyttämä Euroopan patenttiviraston virallinen kieli, oikeudenkäyntikieli ja vaadittu teknologian ala.

3 JAKSO

Muutoksenhakutuomioistuin

21 artikla

Kokoonpanot

1. Tuomarien osoittamisesta ja asioiden jakamisesta kokoonpanoille määrätään työjärjestyksessä. Yksi kokoonpanon tuomareista nimitetään puheenjohtajana toimivaksi tuomariksi työjärjestyksen mukaisesti.

2. Muutoksenhakutuomioistuin voi puheenjohtajana toimivan tuomarin ehdotuksesta päättää saattaa asian täysistunnon käsiteltäväksi, jos asia on poikkeuksellisen tärkeä ja erityisesti jos päätös voi vaikuttaa tuomioistuimen oikeuskäytännön yhtenäisyyteen ja johdonmukaisuuteen.

3. Kokoonpanot voivat työjärjestyksen mukaisesti siirtää tietyt tehtävät yhdelle tai useammalle tuomareistaan.

4. Yksi kokoonpanon tuomareista toimii työjärjestyksen mukaisesti esittelijänä.

4 JAKSO

Pool of Judges

1. A list with the names of the judges included in the Pool of Judges shall be drawn up by the Registrar. In relation to each judge, the list shall at least indicate the linguistic skills, the field of technology and experience of, as well as the cases previously handled by, that judge.

2. A request addressed to the President of the Court of First Instance to assign a judge from the Pool of Judges shall indicate, in particular, the subject-matter of the case, the official language of the European Patent Office used by the judges of the panel, the language of the proceedings and the field of technology required.

SECTION 3

The Court of Appeal

Article 21

Panels

1. The allocation of judges and the assignment of cases to panels shall be governed by the Rules of Procedure. One judge of the panel shall be appointed as the presiding judge, in accordance with the Rules of Procedure.

2. When a case is of exceptional importance, and in particular when the decision may affect the unity and consistency of the case law of the Court, the Court of Appeal may decide, on the basis of a proposal from the presiding judge, to refer the case to the full Court.

3. The panel may delegate, in accordance with the Rules of Procedure, certain functions to one or more of its judges.

4. One judge of the panel shall act as Rapporteur, in accordance with the Rules of Procedure.

SECTION 4

Kirjaamo

22 artikla

Kirjaajan nimittäminen ja vapauttaminen tehtävistä

1. Puheenjohtajisto nimittää tuomioistuinten kirjaajan kuuden vuoden toimikaudeksi. Kirjaaja voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

2. Kaksi viikkoa ennen kirjaajan nimittämispäivää muutoksenhakutuomioistuimen presidentti antaa puheenjohtajistolle tiedoksi tointa varten toimitetut hakemukset.

3. Ennen tehtäviinsä ryhtymistä kirjaaja vannoo puheenjohtajistossa valan, jonka mukaan hän suorittaa kirjaajan tehtävät puolueettomasti ja tunnollisesti.

4. Kirjaaja voidaan vapauttaa tehtävistään vain, jos hän ei enää täytä tehtävistään johtuvia velvoitteita. Puheenjohtajisto tekee päätöksensä kirjaajaa kuultuaan.

5. Jos kirjaajan toimi tulee avoimeksi ennen toimikauden päättymistä, puheenjohtajisto nimittää uuden kirjaajan kuuden vuoden toimikaudeksi.

6. Kirjaajan ollessa poissa tai estynyt hoitamaan tehtäviään tai jos tämä toimi on avoimena, muutoksenhakutuomioistuimen presidentti nimeää puheenjohtajistoa kuultuaan tuomioistuimen henkilöstöön kuuluvan hoitamaan kirjaajan tehtäviä.

23 artikla

Kirjaajan tehtävät

1. Kirjaaja avustaa tuomioistuinta, muutoksenhakutuomioistuimen presidenttiä, ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidenttiä ja tuomareita heidän tehtäviensä suorittamisessa. Kirjaaja on vastuussa kirjaamon toiminnan järjestämisestä ja toiminnasta muutoksenhakutuomioistuimen presidentin valvonnassa.

2. Kirjaaja on vastuussa erityisesti seuraavista tehtävistä:

a) tiedot kaikista tuomioistuimessa käsiteltävinä olevista asioista sisältävän rekisterin

The Registry

Article 22

Appointment and removal from office of the Registrar

1. The Presidium shall appoint the Registrar of the Court for a term of six years. The Registrar may be re-appointed.

2. Two weeks before the date fixed for appointing the Registrar, the President of the Court of Appeal shall inform the Presidium of the applications which have been submitted for the post.

3. Before taking up his or her duties, the Registrar shall take oath before the Presidium to perform the duties of the Registrar impartially and conscientiously.

4. The Registrar may be removed from office only if the Registrar no longer meets the obligations arising from his or her office. The Presidium shall take its decision after having heard the Registrar.

5. If the office of the Registrar falls vacant before the date of expiry of the term thereof, the Presidium shall appoint a new Registrar for a term of six years.

6. If the Registrar is absent or prevented from attending or where such post is vacant, the President of the Court of Appeal after having consulted the Presidium shall designate a member of the staff of the Court to carry out the duties of the Registrar.

Article 23

Duties of the Registrar

1. The Registrar shall assist the Court, the President of the Court of Appeal, the President of the Court of First Instance and the judges in the performance of their functions. The Registrar shall be responsible for the organisation and activities of the Registry under the authority of the President of the Court of Appeal.

2. The Registrar shall in particular be responsible for:

a) keeping the register which shall include records of all cases before the Court;

pitäminen;

b) sopimuksen 18 artiklan, 48 artiklan 3 kohdan ja 57 artiklan 2 kohdan mukaisesti laadittujen luetteloiden pitäminen ja hallinnointi;

c) luettelon pitäminen ja julkaiseminen sopimuksen 83 artiklan mukaisista pois sulkemista ja pois sulkemisen peruuttamista koskevista ilmoituksista;

d) tuomioistuimen päätösten julkaiseminen, jollei luottamuksellisten tietojen suojasta muuta johdu;

e) vuosikertomusten julkaiseminen tilastotietoihin; sekä

f) sen varmistaminen, että sopimuksen 83 artiklan mukaiset pois sulkemista koskevat tiedot ilmoitetaan Euroopan patenttivirastolle.

b) keeping and administering lists drawn up in accordance with Articles 18, 48(3) and 57(2) of the Agreement;

c) keeping and publishing a list of notifications and withdrawals of opt-outs in accordance with Article 83 of the Agreement;

d) publishing the decisions of the Court, subject to the protection of confidential information;

e) publishing annual reports with statistical data; and

f) ensuring that the information on opt-outs in accordance with Article 83 of the Agreement is notified to the European Patent Office.

24 artikla

Rekisterin pitäminen

1. Yksityiskohtaiset säännöt tuomioistuimen rekisterin pitämisestä ovat puheenjohtajiston hyväksymissä kirjaamoa koskevilla säännöillä.

2. Kirjaamon asiakirjojen saatavuutta koskevat säännöt vahvistetaan työjärjestyksessä.

Article 24

Keeping of the register

1. Detailed rules for keeping the register of the Court shall be prescribed in the Rules governing the Registry, adopted by the Presidium.

2. The rules on access to documents of the Registry shall be provided for in the Rules of Procedure.

25 artikla

Alakirjaamot ja apulaiskirjaaja

1. Puheenjohtajisto nimittää apulaiskirjaajan kuuden vuoden toimikaudeksi. Apulaiskirjaaja voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

2. Sovelletaan 22 artiklan 2–6 kohtaa vastaavasti.

3. Apulaiskirjaaja on vastuussa alakirjaamojen toiminnan järjestämisestä ja toiminnasta kirjaajan ja ensimmäisen asteen tuomioistuimen presidentin valvonnassa. Apulaiskirjaajan tehtäviin kuuluu erityisesti:

a) pitää kirjaa kaikista ensimmäisen asteen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetuista asioista;

b) ilmoittaa kirjaamoon kaikki ensimmäisen asteen tuomioistuimen käsiteltäväksi saa-

Article 25

Sub-registries and Deputy-Registrar

1. A Deputy-Registrar shall be appointed for a term of six years by the Presidium. The Deputy-Registrar may be re-appointed.

2. Article 22(2) to (6) shall apply by analogy.

3. The Deputy-Registrar shall be responsible for the organisation and activities of sub-registries under the authority of the Registrar and the President of the Court of First Instance. The duties of the Deputy-Registrar shall in particular include:

a) keeping records of all cases before the Court of First Instance;

b) notifying every case before the Court of First Instance to the Registry.

tetut asiat.

4. Apulaiskirjaaja avustaa ensimmäisen asteen tuomioistuimen jaostoja myös hallinnollisissa ja toimistotehtävissä.

4. The Deputy-Registrar shall also provide administrative and secretarial assistance to the divisions of the Court of First Instance.

III LUKU

VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

26 artikla

Talousarvio

1. Budjettikomitea hyväksyy talousarvion puheenjohtajiston ehdotuksesta. Talousarvio laaditaan varainhoitosäännöissä vahvistettujen yleisesti hyväksyttyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti, jotka on vahvistettu 33 artiklan mukaisesti.

2. Puheenjohtajisto voi talousarvion puitteissa ja varainhoitosääntöjen mukaisesti siirtää varoja budjettikohdasta tai alakohdasta toiseen.

3. Kirjaaja vastaa talousarvion täytäntöönpanosta varainhoitosääntöjen mukaisesti.

4. Kirjaajan on vuosittain annettava talousarvion täytäntöönpanoa koskeva edellisen varainhoitovuoden tilinpäätös, jonka puheenjohtajisto hyväksyy.

27 artikla

Menojen hyväksyminen

1. Talousarvioon otetut menot hyväksytään yhdeksi tilikaudeksi, jollei varainhoitosäännöissä toisin määrätä.

2. Muut kuin henkilöstömenoihin liittyvät määrärahat, jotka ovat tilikauden lopulla käyttämättä, voidaan varainhoitosääntöjen mukaisesti siirtää, ei kuitenkaan seuraavan tilikauden loppua kauemmaksi.

3. Määrärahat jaetaan budjettikohtiin menotyyppin ja käyttötarkoituksen mukaan, ja budjettikohdat jaotellaan tarvittavassa määrin varainhoitosääntöjen mukaisesti.

CHAPTER III

FINANCIAL PROVISIONS

Article 26

Budget

1. The budget shall be adopted by the Budget Committee on a proposal from the Presidium. It shall be drawn up in accordance with the generally accepted accounting principles laid down in the Financial Regulations, established in accordance with Article 33.

2. Within the budget, the Presidium may, in accordance with the Financial Regulations, transfer funds between the various headings or subheadings.

3. The Registrar shall be responsible for the implementation of the budget in accordance with the Financial Regulations.

4. The Registrar shall annually make a statement on the accounts of the preceding financial year relating to the implementation of the budget which shall be approved by the Presidium.

Article 27

Authorisation for expenditure

1. The expenditure entered in the budget shall be authorised for the duration of one accounting period unless the Financial Regulations provide otherwise.

2. In accordance with the Financial Regulations, any appropriations, other than those relating to staff costs, which are unexpended at the end of the accounting period may be carried forward, but not beyond the end of the following accounting period.

3. Appropriations shall be set out under different headings according to type and purpose of the expenditure, and subdivided, to the extent necessary, in accordance with the Financial Regulations.

28 artikla

Ennakoimattomia menoja koskevat määrärahat

1. Tuomioistuimen talousarvio voi sisältää määrärahoja ennakoimattomia menoja varten.

2. Tuomioistuimen on saatava budjettikomitealta etukäteen lupa näiden määrärahojen käyttöön.

Article 28

Appropriations for unforeseeable expenditure

1. The budget of the Court may include appropriations for unforeseeable expenditure.

2. The employment of these appropriations by the Court shall be subject to the prior approval of the Budget Committee.

29 artikla

Tilikausi

Tilikausi alkaa 1 päivänä tammikuuta ja päättyy 31 päivänä joulukuuta.

Article 29

Accounting period

The accounting period shall commence on 1 January and end on 31 December.

30 artikla

Talousarvion valmistelu

Puheenjohtajisto toimittaa tuomioistuimen talousarvioarvioesityksen budjettikomitealle viimeistään varainhoitosäännöissä määrättyinä ajankohtana.

Article 30

Preparation of the budget

The Presidium shall submit the draft budget of the Court to the Budget Committee no later than the date prescribed in the Financial Regulations.

31 artikla

Alustava talousarvio

1. Jos budjettikomitea ei ole hyväksynyt talousarviota tilikauden alkuun mennessä, menoja voidaan suorittaa kuukausittain kunkin budjettikohdan tai muun talousarvion jaotteen mukaan ja varainhoitosääntöjen mukaisesti siten, että käytetään enintään yksi kahdestoistaosa edellisen tilikauden talousarviomäärärahoista, edellyttäen kuitenkin, että puheenjohtajiston käyttöön näin asetut määrärahat eivät ylitä yhtä kahdestoistaosaa talousarvioesityksen määrärahoista.

2. Budjettikomitea voi 1 kohdan muita määräyksiä noudattaen sallia menot, jotka ylittävät yhden kahdestoistaosan edellisen tilikauden talousarviomäärärahoista.

Article 31

Provisional budget

1. If, at the beginning of the accounting period, the budget has not been adopted by the Budget Committee, expenditure may be effected on a monthly basis per heading or other division of the budget, in accordance with the Financial Regulations, up to one-twelfth of the budget appropriations for the preceding accounting period, provided that the appropriations thus made available to the Presidium do not exceed one-twelfth of those provided for in the draft budget.

2. The Budget Committee may, subject to the observance of the other provisions laid down in paragraph 1, authorise expenditure in excess of one-twelfth of the budget appropriations for the preceding accounting period.

32 artikla

Article 32

Tilintarkastus

1. Riippumattomat tilintarkastajat tarkastavat tuomioistuimen vuotuisen tilinpäätöksen. Budjettikomitea nimeää tilintarkastajat ja tarvittaessa erottaa heidät.

2. Tilintarkastuksella, joka on suoritettava ammattimaista tilintarkastusta koskevien standardien mukaisesti ja tarvittaessa paikan päällä, varmistetaan, että talousarvio on pantu täytäntöön laillisesti ja moitteettomasti sekä että tuomioistuimen taloushallinnossa on noudatettu taloudellisuuden ja moitteettoman varainhoidon periaatteita. Tilintarkastajien on laadittava kunkin tilikauden päätyttyä kertomus, joka sisältää allekirjoitetun tarkastuslausuman.

3. Puheenjohtajisto toimittaa budjettikomitealle tuomioistuimen vuotuisen tilinpäätöksen, vuotuisen talousarvion täytäntöönpanoa koskevan kertomuksen edelliseltä tilikaudelta ja tilintarkastuskertomuksen.

4. Budjettikomitea hyväksyy vuotuisen tilinpäätöksen ja tilintarkastuskertomuksen ja myöntää puheenjohtajistolle vastuuvapauden talousarvion täytäntöön panosta.

33 artikla

Varainhoitosäännöt

1. Hallintokomitea hyväksyy varainhoitosäännöt. Hallintokomitea muuttaa niitä tuomioistuimen ehdotuksesta.

2. Varainhoitosäännöissä määrätään erityisesti seuraavista seikoista:

a) talousarvion laadintaa ja täytäntöönpanoa sekä tilintekoa ja tilintarkastusta koskevat järjestelyt;

b) menetelmät ja menettelyt, joilla maksut ja rahoitusosuudet, mukaan lukien sopimuksen 37 artiklassa edellytetyt ensimmäiset rahoitusosuudet, asetetaan tuomioistuimen käyttöön;

c) tulojen ja menojen hyväksyjien ja tilinpitäjien vastuuta koskevat säännöt ja heidän valvontaansa koskevat järjestelyt; sekä

d) yleisesti hyväksytyt kirjanpitoperiaat-

Auditing of accounts

1. The annual financial statements of the Court shall be examined by independent auditors. The auditors shall be appointed and if necessary dismissed by the Budget Committee.

2. The audit, which shall be based on professional auditing standards and shall take place, if necessary, in situ, shall ascertain that the budget has been implemented in a lawful and proper manner and that the financial administration of the Court has been conducted in accordance with the principles of economy and sound financial management. The auditors shall draw up a report after the end of each accounting period containing a signed audit opinion.

3. The Presidium shall submit to the Budget Committee the annual financial statements of the Court and the annual budget implementation statement for the preceding accounting period, together with the auditors' report.

4. The Budget Committee shall approve the annual accounts together with the auditors' report and shall discharge the Presidium in respect of the implementation of the budget.

Article 33

Financial Regulations

1. The Financial Regulations shall be adopted by the Administrative Committee. They shall be amended by the Administrative Committee on a proposal from the Court.

2. The Financial Regulations shall lay down in particular:

a) arrangements relating to the establishment and implementation of the budget and for the rendering and auditing of accounts;

b) the method and procedure whereby the payments and contributions, including the initial financial contributions provided for in Article 37 of the Agreement are to be made available to the Court;

c) the rules concerning the responsibilities of authorising and accounting officers and the arrangements for their supervision; and

d) the generally accepted accounting prin-

teet, joiden pohjalta talousarvio ja vuotuinen tilinpäätös on laadittava.

ciples on which the budget and the annual financial statements are to be based.

IV LUKU

CHAPTER IV

MENETTELYÄ KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

PROCEDURAL PROVISIONS

34 artikla

Article 34

Päätösneuvottelujen luottamuksellisuus

Secrecy of deliberations

Tuomioistuimen päätösneuvottelut ovat salaisia ja pysyvät sellaisina.

The deliberations of the Court shall be and shall remain secret.

35 artikla

Article 35

Päätökset

Decisions

1. Jos kokoonpanossa on parillinen luku tuomareita, tuomioistuimen päätökset tehdään kokoonpanon enemmistöllä. Jos äänet menevät tasan, puheenjohtajan ääni ratkaisee.

1. When a panel sits in composition of an even number of judges, decisions of the Court shall be taken by a majority of the panel. In case of equal vote, the vote of the presiding judge shall prevail.

2. Jos jonkin kokoonpanon tuomari on estynyt olemasta läsnä, toisen kokoonpanon tuomari voidaan kutsua osallistumaan asian käsittelyyn työjärjestyksen mukaisesti.

2. In the event of one of the judges of a panel being prevented from attending, a judge from another panel may be called upon to sit in accordance with the Rules of Procedure.

3. Tapauksissa, joissa muutoksenhakutuomioistuimen on tämän perussäännön nojalla tehtävä päätös täysistunnossa, tällainen päätös on pätevä vain, jos sen on tehnyt vähintään 3/4:n enemmistö täysistuntoon kuuluvista tuomareista.

3. In cases where this Statute provides that the Court of Appeal shall take a decision sitting as a full court, such decision shall be valid only if it is taken by at least 3/4 of the judges comprising the full court.

4. Tuomioistuimen päätöksiin sisällytetään päätöksen tehneiden tuomareiden nimet.

4. Decisions of the Court shall contain the names of the judges deciding the case.

5. Päätöksen tehneet tuomarit, muutoksenhakutuomioistuimen päätösten osalta kirjaaja ja ensimmäisen asteen tuomioistuimen päätösten osalta apulaiskirjaaja allekirjoittavat päätökset. Ne luetaan julkisessa istunnossa.

5. Decisions shall be signed by the judges deciding the case, by the Registrar for decisions of the Court of Appeal, and by the Deputy-Registrar for decisions of the Court of First Instance. They shall be read in open court.

36 artikla

Article 36

Eriävät mielipiteet

Dissenting opinions

Kokoonpanon tuomarin sopimuksen 78 artiklan mukaisesti erillään esittämä eriävä mielipide on perusteltava ja annettava kirjallisesti, ja kyseisen mielipiteen esittävän tuomarin

A dissenting opinion expressed separately by a judge of a panel in accordance with Article 78 of the Agreement shall be reasoned, given in writing and shall be signed by the

marin on allekirjoitettava se.

37 artikla

Yksipuolinen tuomio

1. Käsiteltävän asian osapuolen pyynnöstä asiassa voidaan antaa yksipuolinen tuomio työjärjestyksen mukaisesti, jos toinen osapuoli, jolle on annettu tiedoksi haastehakemus tai vastaava asiakirja, ei anna kirjallista vastinetta tai ei saavu suulliseen käsittelyyn. Tällaiseen tuomioon voidaan hakea muutosta yhden kuukauden kuluessa sen antamisesta tiedoksi osapuolelle, jota vastaan yksipuolinen tuomio on annettu.

2. Muutoksenhaku ei lykkää yksipuolisen tuomion täytäntöönpanoa, ellei tuomioistuin päättä toisin.

38 artikla

Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetut kysymykset

1. Noudatetaan Euroopan unionin tuomioistuimen vahvistamia menettelyjä, jotka koskevat ennakkoratkaisupyyntöjen tekemistä Euroopan unionissa.

2. Jos ensimmäisen asteen tuomioistuin tai muutoksenhakutuomioistuin on päättänyt saattaa Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi Euroopan unionista tehdyn sopimuksen tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen tulkintaa tai Euroopan unionin toimielinten säädösten pätevyyttä tai tulkintaa koskevan kysymyksen, se keskeyttää asian käsittelyn.

judge expressing this opinion.

Article 37

Decision by default

1. At the request of a party to an action, a decision by default may be given in accordance with the Rules of Procedure, where the other party, after having been served with a document instituting proceedings or with an equivalent document, fails to file written submissions in defence or fails to appear at the oral hearing. An objection may be lodged against that decision within one month of it being notified to the party against which the default decision has been given.

2. The objection shall not have the effect of staying enforcement of the decision by default unless the Court decides otherwise.

Article 38

Questions referred to the Court of Justice of the European Union

1. The procedures established by the Court of Justice of the European Union for referrals for preliminary rulings within the European Union shall apply.

2. Whenever the Court of First Instance or the Court of Appeal has decided to refer to the Court of Justice of the European Union a question of interpretation of the Treaty on European Union or of the Treaty on the Functioning of the European Union or a question on the validity or interpretation of acts of the institutions of the European Union, it shall stay its proceedings.

Liite 2: ASIOIDEN JAKAUTUMINEN KESKUSJAOSTOSSA

LONTOON toimimiste	PARIISIN toimipiste	MÜNCHENIN toimipiste
	Presidentin toimisto	
(A) Päivittäistavarat	(B) Operaatioiden toteuttaminen, kuljetus	(F) Konetekniikka, valaistus, lämmitys, aseet, räjäytystyöt
(C) Kemia, metallurgia	(D) Tekstiilit, paperi (E) Kiinteät rakenteet (G) Fysiikka (H) Sähkö	

Annex II: DISTRIBUTION OF CASES WITHIN THE CENTRAL DIVISION

LONDON Section	PARIS Seat	MUNICH Section
	President's Office	
(A) Human necessities	(B) Performing operations, transporting	(F) Mechanical engineering, lightning, heating, wapons, blasting
(C) Chemistry, metallurgy	(D) Textiles, paper (E) Fixed constructions (G) Physics	

2.

Laki**patenttilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan patenttilain (550/1967) 65 a §, sellaisena kuin se on laissa 1695/1995,
muutetaan 3 ja 5 §, 2 luvun otsikko, 7 §:n 1 momentti, 44 §:n 2 ja 5 momentti, 48 §, 57 §:n 2 momentti, 65 §, 66 §:n 1 ja 2 momentti, 70 b, 70 d §, 70 h §:n 1 momentti, 70 i § ja 70 l §:n 2 momentti
sellaisina kuin niistä ovat 3 § laeissa 407/1980 ja 295/2006, 2 luvun otsikko laissa 243/1997, 7 §:n 1 momentti, 70 b § ja 70 h §:n 1 momentti laissa 743/2011, 57 §:n 2 momentti laissa 717/1995, 65 § ja 66 §:n 1 ja 2 momentti laissa 101/2013, 70 d § laissa 593/1994, 70 i § laissa 1695/1995, 70 l §:n 2 momentti laissa 896/2005 sekä
lisätään 44 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 ja 4 momentti ja muutettu 5 momentti siirtyvät 4—6 momentiksi, lakiin siitä lailla 101/2013 kumotun 64 §:n tilalle uusi 64 §, lakiin uusi 64 a §, 66 §:ään sellaisena kuin se on laissa 101/2013, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, 70 h §:ään, sellaisena kuin se on laissa 743/2011, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—4 momentti siirtyvät 3—5 momentiksi, 70 g §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1695/1995, uusi 2 momentti, ja lakiin uusi 9 c luku seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 §

Patentilla saavutettu yksinoikeus sisältää jäljempänä säädetyin poikkeuksin sen, ettei muu kuin patentinhaltija ilman tämän lupaa saa käyttää hyväksi keksintöä:

1) valmistamalla, tarjoamalla, saattamalla vaihdantaan tai käyttämällä patentoitua tuotetta tahi tuomalla maahan tai pitämällä hallussaan tällaista tuotetta edellä sanottua tarkoitusta varten;

2) käyttämällä patentoitua menetelmää tahi, jos hän tietää tai jos olosuhteiden perusteella on ilmeistä, ettei menetelmää saa käyttää ilman patentinhaltijan lupaa, tarjoamalla tällaista menetelmää käytettäväksi tässä maassa; *eikä*

3) tarjoamalla, saattamalla vaihdantaan tai käyttämällä patentilla suojatulla menetelmällä valmistettua tuotetta tahi tuomalla maahan tai pitämällä hallussaan tällaista tuotetta edel-

3 §

Patentilla saavutettu yksinoikeus sisältää jäljempänä säädetyin poikkeuksin sen, ettei muu kuin patentinhaltija ilman tämän lupaa saa käyttää hyväksi keksintöä:

1) valmistamalla, tarjoamalla, saattamalla vaihdantaan tai käyttämällä patentoitua tuotetta *taikka* tuomalla maahan tai pitämällä hallussaan tällaista tuotetta edellä sanottua tarkoitusta varten;

2) käyttämällä patentoitua menetelmää *taikka*, jos hän tietää tai *hänen olisi pitänyt tietää*, ettei menetelmää saa käyttää ilman patentinhaltijan lupaa, tarjoamalla tällaista menetelmää käytettäväksi tässä maassa;

3) tarjoamalla, saattamalla vaihdantaan tai käyttämällä patentilla suojatulla menetelmällä *välittömästi aikaansaattua* tuotetta, *taikka* tuomalla maahan tai pitämällä hallussaan täl-

Voimassa oleva laki

lä sanottua tarkoitusta varten.

Yksinoikeus sisältää myös sen, ettei muu kuin patentinhaltija ilman tämän lupaa saa käyttää hyväksi keksintöä tarjoamalla tai toimittamalla jollekin, jolla ei ole oikeutta keksinnön hyväksikäyttöön, sellaista välinettä keksinnön käyttämiseksi tässä maassa, joka liittyy johonkin olennaiseen keksinnössä, jos se, joka tarjoaa tai toimittaa välineen, tietää tai olosuhteiden perusteella on ilmeistä, että väline soveltuu ja on tarkoitettu keksinnön käyttämiseen. Jos väline on yleisesti kaupan oleva tavara, sovelletaan mitä edellä on säädetty vain, jos se, joka tarjoaa tai toimittaa välineen, pyrkii vaikuttamaan vastaanottajaan, jotta tämä ryhtyisi 1 momentissa tarkoitettuun tekoon. Sovellettaessa tämän momentin säännöksiä ei keksinnön hyväksikäyttöön oikeutettuna pidetä sitä, joka käyttää keksintöä hyväksi 3 momentin 1, 3 tai 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

Yksinoikeus ei käsitä:

1) hyväksikäyttöä, joka ei tapahdu ammatillisesti;

2) sellaisen patentilla suojatun tuotteen hyväksikäyttöä, joka Euroopan talousalueella on saatettu vaihdantaan patentinhaltijan toimesta tai tämän suostumuksella;

3) keksinnön käyttöä kokeissa, jotka koskevat itse keksintöä;

4) lääkevalmisteen myyntilupahakemusta varten tarvittavia tutkimuksia, kokeita tai käytännön vaatimuksista aiheutuvia toimia, jotka koskevat kyseiseen lääkevalmisteseen kohdistuvaa keksintöä; *eikä*

5) lääkeaineen valmistusta apteekissa lääkärin määräyksen mukaisesti yksittäistapauksissa tai toimenpiteitä täten valmistetuilla lääkeaineilla.

Ehdotus

laista tuotetta edellä sanottua tarkoitusta varten.

Yksinoikeus sisältää myös sen, ettei muu kuin patentinhaltija ilman tämän lupaa saa käyttää hyväksi keksintöä tarjoamalla tai toimittamalla jollekin, jolla ei ole oikeutta keksinnön hyväksikäyttöön, sellaista välinettä keksinnön käyttämiseksi tässä maassa, joka liittyy johonkin olennaiseen keksinnössä, jos se, joka tarjoaa tai toimittaa välineen, tietää tai *hänen olisi pitänyt tietää*, että väline soveltuu ja on tarkoitettu keksinnön käyttämiseen. Jos väline on yleisesti kaupan oleva tavara, sovelletaan mitä edellä *tässä momentissa säädetään* vain, jos se, joka tarjoaa tai toimittaa välineen, pyrkii vaikuttamaan vastaanottajaan, jotta tämä ryhtyisi 1 momentissa tarkoitettuun tekoon. Sovellettaessa tämän momentin säännöksiä ei keksinnön hyväksikäyttöön oikeutettuna pidetä sitä, joka käyttää keksintöä hyväksi 3 momentin 1, 3, 4 tai 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

Yksinoikeus ei *koske*:

1) hyväksikäyttöä, joka ei tapahdu ammatillisesti;

2) sellaisen patentilla suojatun tuotteen hyväksikäyttöä, joka *on* Euroopan talousalueella saatettu vaihdantaan patentinhaltijan toimesta tai tämän suostumuksella, *ellei patentinhaltijalla ole oikeutettuja perusteita vastustaa tuotteen laajempaa saattamista markkinoille*;

3) keksinnön käyttöä kokeissa, jotka koskevat itse keksintöä;

4) lääkevalmisteen myyntilupahakemusta varten tarvittavia tutkimuksia, kokeita tai käytännön vaatimuksista aiheutuvia toimia, jotka koskevat kyseiseen lääkevalmisteseen kohdistuvaa keksintöä;

5) lääkeaineen valmistusta apteekissa lääkärin määräyksen mukaisesti yksittäistapauksissa tai toimenpiteitä täten valmistetuilla lääkeaineilla;

6) *biologisen materiaalin käyttöä muiden kasvilajikkeiden jalostamiseen tai löytämiseen ja kehittämiseen*;

7) *tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/24/EY 5 ja 6 artiklassa tarkoitettuja sallittuja toimia ja saatujen tietojen käyttöä*.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Patentin estämättä keksintöä voidaan käyttää hyväksi ulkomaisessa aluksessa, ilma-aluksessa tai muussa kulkuneuvossa niiden tarpeisiin, kun sellainen kulkuneuvo tilapäisesti, säännöllisessä liikenteessä tai muutoin tulee Suomeen.

Asetuksella voidaan säätää, että ilma-aluksen varaosia ja tarvikkeita voidaan patentin estämättä tuoda maahan ja käyttää täällä ulkomaisen ilma-aluksen korjaamiseen, mikäli ulkomaisen aluksen kotimaassa myönnetään vastaavat edut suomalaiselle ilma-alukselle.

2 luku

Patenttihakemuksen käsittely ja väitemenettely

7 §

Patenttihakemus tehdään kirjallisesti patenttiviranomaiselle *taikka 3 luvussa tarkoitettussa tapauksessa toisen maan patenttiviranomaiselle tai kansainväliselle järjestölle*. Patenttiviranomainen pitää päiväkirjaa saapuneista patenttihakemuksista.

44 §

Jos näytetään, että rekisteriin merkitty käyttö lupa tai patenttioikeus on lakannut olemasta voimassa, sitä koskeva merkintä on poistettava rekisteristä.

Milloin joku on pyytänyt patenttiviranomaiselta rekisteriin merkittäväksi, että patentti on luovutettu hänelle tai että hän on saanut käyttöluvan tai panttioikeuden, ja *mikäli* hän silloin oli oikeuteensa katsoen vilpittömässä mielessä, ei patentin tai patenttia koskevan oikeuden aikaisempi luovutus toiselle ole voimassa häntä vastaan, jos toinen ei sitä ennen ollut pyytänyt saantonsa merkitsemistä rekisteriin.

48 §

5 §

Patentin estämättä keksintöä voidaan käyttää hyväksi ulkomaisessa aluksessa, ilma-aluksessa tai muussa kulkuneuvossa *sen* tarpeisiin, kun *tällainen* kulkuneuvo *väliaikaisesti tai tahattomasti* tulee Suomeen.

Ilma-aluksen varaosia ja tarvikkeita voidaan patentin estämättä tuoda maahan ja käyttää täällä ulkomaisen ilma-aluksen korjaamiseen.

2 luku

Kansallisen patenttihakemuksen käsittely ja väitemenettely

7 §

Patenttihakemus tehdään kirjallisesti patenttiviranomaiselle. Patenttiviranomainen pitää päiväkirjaa saapuneista patenttihakemuksista.

44 §

Jos näytetään, että *patenttirekisteriin* merkitty käyttö lupa tai *panttioikeus* on lakannut olemasta voimassa, sitä koskeva merkintä on poistettava *patenttirekisteristä*.

Jos patentti on ulosmitattu, patenttiviranomaisen on ulosottomiehen ilmoituksesta tehtävä siitä merkintä patenttirekisteriin.

Jos joku on pyytänyt patenttiviranomaiselta *patenttirekisteriin* merkittäväksi, että patentti on luovutettu hänelle tai että hän on saanut käyttöluvan tai panttioikeuden, ja hän silloin oli oikeuteensa *nähdessä* vilpittömässä mielessä, ei patentin tai patenttia koskevan oikeuden aikaisempi luovutus toiselle ole voimassa häntä vastaan, jos toinen ei sitä ennen ollut pyytänyt saantonsa merkitsemistä *patenttirekisteriin*.

48 §

Voimassa oleva laki

Sillä, joka patenttihakemusta koskevien asiakirjojen 22 §:n mukaan tullessa julkisiksi tässä maassa ammattimaisesti käytti hyväksien keksintöä, johon patenttia on haettu, on oikeus, jos hakemus johtaa patenttiin, saada pakkolupa keksinnön hyväksikäyttöön, *mikäli* siihen on erityisiä syitä ja *mikäli* hän ei ollut tietoinen hakemuksesta eikä myöskään kohtuudella voida katsoa että hän olisi voinut saada siitä tietoa. Vastaavilla edellytyksillä saa *sellaisen* pakkoluvan myös se, joka on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin keksinnön ammattimaiseen hyväksikäyttämiseen tässä maassa. Pakkolupa voi kohdistua myös aikaan ennen patentin myöntämistä.

57 §

Jos patentinloukkaus tehdään tahallisesti, tekijä on tuomittava, *jollei teko ole rangaistava rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettuna teollisoikeusrikoksena*, patenttirikkomuksesta sakkoon.

64 §

64 § on kumottu L:lla 31.1.2013/101.

Ehdotus

Sillä, joka patenttihakemusta koskevien asiakirjojen tullessa julkisiksi tässä maassa ammattimaisesti käytti hyväksien keksintöä, johon patenttia on haettu, on oikeus, jos hakemus johtaa patenttiin, saada pakkolupa keksinnön hyväksikäyttöön, *jos* siihen on erityisiä syitä *eikä* hän ollut tietoinen hakemuksesta eikä myöskään kohtuudella voida katsoa, että hän olisi voinut saada siitä tietoa. Vastaavilla edellytyksillä saa pakkoluvan *keksinnön käyttöön* myös se, joka on ryhtynyt olennaisiin toimenpiteisiin keksinnön *ammattimaiseksi* hyväksikäyttämiseksi Suomessa. Pakkolupa voi kohdistua myös aikaan ennen patentin myöntämistä.

57 §

Jos patentinloukkaus tehdään tahallisesti, tekijä on tuomittava patenttirikkomuksesta sakkoon. *Patenttirikkomuksesta tuomitaan myös se, joka yhdistetystä patenttituomioistuimesta Brysselissä 19 päivänä helmikuuta 2013 tehdyn sopimuksen määräysten vastaisesti tahallaan loukkaa sopimuksen soveltamisalaan kuuluvan eurooppapatentin tuottamaa oikeutta. Patenttirikkomuksesta ei tuomita, jos teko on rangaistava rikoslain (39/1889) 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettuna teollisoikeusrikoksena.*

64 §

Tähän lakiin perustuvat riita- ja hakemusasiat käsitellään markkinaoikeudessa.

Markkinaoikeudessa käsitellään myös asiat, jotka koskevat oikeutta keksintöön, johon on haettu Euroopan patenttisopimuksessa (SopS 8/1996) tarkoitettua eurooppapatenttia. Edellytyksenä tällaisen asian käsittelylle markkinaoikeudessa on, että vastaajalla on kotipaikka Suomessa tai että kantajalla on kotipaikka Suomessa eikä vastaajalla ole kotipaikkaa Euroopan patenttisopimukseen kuuluvassa valtiossa. Asia käsitellään markkinaoikeudessa myös, jos riidan osapuolet ovat sopineet, että markkinaoikeus on toimivaltainen tuomioistuin asiassa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua riitaa ei saa ottaa käsiteltäväksi markkinaoikeudessa, jos sama riitakysymys samojen osapuolten välillä on vireillä toisen Euroopan patentti-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sopimuksen jäsenvaltion tuomioistuimessa. Jos tämän ulkomaisen tuomioistuimen toimivalta on kiistetty, markkinaoikeuden on lykättävä asian käsittelyä, kunnes kysymys toimivallasta on ulkomaisessa tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

Markkinaoikeuden kansainvälisestä toimivallasta säädetään tai määrätään muutoin erikseen.

Riita- ja hakemusasioiden käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa.

64 a §

Euroopan patenttisopimuksen jäsenvaltion tuomioistuimessa 64 §:n 2 momentissa tarkoitettua riidassa annettu lainvoimainen tuomio on Suomessa täytäntöönpantavissa. Tuomio, joka kohdistuu eurooppapatentin hakijaan, ei kuitenkaan ole täytäntöönpantavissa Suomessa, jos haasteasiakirjaa ei ole annettu hänelle asianmukaisesti tiedoksi tai jos hänellä ei ole ollut riittävästi aikaa valmistautua tuomioistuinkäsittelyyn.

65 §

Tähän lakiin perustuvat riita- ja hakemusasiat käsitellään markkinaoikeudessa.

Markkinaoikeudessa käsitellään myös asiat, jotka koskevat oikeutta keksintöön, johon on haettu Euroopan patenttisopimuksessa (SopS 8/1996) tarkoitettua eurooppapatenttia. Edellytyksenä tällaisen asian käsittelylle markkinaoikeudessa on, että vastaajalla on kotipaikka Suomessa tai että kantajalla on kotipaikka Suomessa eikä vastaajalla ole kotipaikkaa Euroopan patenttisopimukseen kuuluvassa valtiossa. Asia käsitellään markkinaoikeudessa myös, jos riidan osapuolet ovat sopineet, että markkinaoikeus on toimivaltainen tuomioistuin asiassa.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua riitaa ei saa ottaa käsiteltäväksi markkinaoikeudessa, jos sama riitakysymys samojen osapuolten välillä on vireillä toisen Euroopan patenttisopimuksen jäsenvaltion tuomioistuimessa. Jos tämän ulkomaisen tuomioistuimen toimivalta on kiistetty, markkinaoikeuden on lykättävä asian käsittelyä, kunnes kysymys toimivallasta on ulkomaisessa tuomioistuimessa lainvoimaisesti ratkaistu.

65 §

Markkinaoikeuden ohella myös yhdistetty patenttituomioistuin käsittelee tässä laissa tarkoitettua eurooppapatenttia koskevia asioita siten kuin yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyssä sopimuksessa määrätään.

Vireilläolosta ja toisiinsa liittyvistä kanteista markkinaoikeuden ja yhdistetyn patenttituomioistuimen välillä säädetään tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnistamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 1215/2012.

Markkinaoikeus ei saa ottaa käsiteltäväksi asiaa, joka yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaan kuuluu yhdistetyn patenttituomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Markkinaoikeuden kansainvälisestä toimivallasta säädetään tai määrätään muutoin erikseen.

Riita- ja hakemusasioiden käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetussa laissa.

65 a §

(kumotaan)

Euroopan patenttisopimuksen jäsenvaltion tuomioistuimessa 65 §:n 2 momentissa tarkoitettussa riidassa annettu lainvoimainen tuomio on Suomessa täytäntöönpantavissa. Tuomio, joka kohdistuu eurooppapatentin hakijaan, ei kuitenkaan ole täytäntöönpantavissa Suomessa, jos haasteasiakirjaa ei ole annettu hänelle asianmukaisesti tiedoksi tai jos hänellä ei ole ollut riittävästi aikaa valmistautua tuomioistuinkäsittelyyn.

66 §

66 §

Syyte rikoslain (39/1889) 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettusta patentin tuottamaa yksinoikeutta loukkaavasta teollisoikeusrikoksesta sekä tämän lain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettusta patenttirikkomuksesta ja 62 §:ssä tarkoitettusta rikoksesta käsitellään Helsingin käräjäoikeudessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun syyteasian yhteydessä voidaan käsitellä syytteessä tarkoitettusta rikoksesta johtuva 58 §:n mukainen korvausvaatimus ja 59 §:n mukainen vaatimus sen estämättä, mitä 65 §:ssä säädetään.

Syyte rikoslain 49 luvun 2 §:ssä tarkoitettusta patentin tuottamaa yksinoikeutta loukkaavasta teollisoikeusrikoksesta sekä tämän lain 57 §:n 2 momentissa tarkoitettusta patenttirikkomuksesta ja 62 §:ssä tarkoitettusta rikoksesta käsitellään Helsingin käräjäoikeudessa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun syyteasian yhteydessä voidaan käsitellä syytteessä tarkoitettusta rikoksesta johtuva 58 §:n mukainen korvausvaatimus ja 59 §:n mukainen vaatimus sen estämättä, mitä 64 §:ssä säädetään.

Jos yhdistetyllä patenttituomioistuimella on yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen mukaan yksinomainen toimivalta käsitellä rikoksesta johtuvaa yksityisoikeudellista vaatimusta, sitä ei voida käsitellä rikosasian yhteydessä.

70 b §

70 b §

Lisäsuojatodistusta ja lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskeva hakemus tehdään Patentti- ja rekisterihallitukselle.

Lisäsuojatodistusta ja lääkkeiden lisäsuojatodistuksen voimassaoloajan jatkamista koskeva hakemus tehdään Patentti- ja rekisterihallitukselle. *Patentti- ja rekisterihallituksen myöntämällä lisäsuojatodistuksella on oikeusvaikutus Suomessa.*

Voimassa oleva laki

Ehdotus

70 d §

Lisäsuojatodistuksen tuottaman oikeuden loukkaukseen sovelletaan patentinloukkausta koskevia säännöksiä.

70 g §

70 h §

Eurooppapatentilla ei ole oikeusvaikutusta Suomessa, jollei patentinhaltija kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona Euroopan patenttivirasto kuulutti eurooppapatentin myöntämisestä, ole antanut patenttiviranomaiselle 2 momentissa tarkoitettua käännöstä mainitusta eurooppapatentista ja suorittanut vahvistettua käännöksen julkaisumaksua. Jos Euroopan patenttivirasto on päättänyt, että eurooppapatentti pidetään voimassa muutetussa muodossa, koskee edellä sanottu myös asiakirjoja muutetussa muodossa.

70 i §

Käännöksen antamiseen 70 h §:n 1 momentin mukaisesti ja käännöstä koskevan julkaisumaksun suorittamiseen on sovellettava vastaavasti 71 a §:n 1 momenttia. Jos 71 a §:n 1 momentin nojalla päätetään, että toimenpide on katsottava suoritetuksi määräajassa, patenttiviranomaisen on kuulutettava tästä viipymättä suomen ja ruotsin kielellä.

Jos joku 70 h §:n 1 momentin mukaisen määräajan jälkeen mutta ennen edellä 1 momentin mukaisen kuulutuksen julkaisemista on hyvässä uskossa alkanut käyttää tässä

70 d §

Lisäsuojatodistus antaa samat oikeudet kuin patentti, ja sitä koskevat samat rajoitukset ja velvoitteet.

70 g §

Jos eurooppapatenttia koskeva asia käsitellään yhdistetyssä patenttituomioistuimessa, eurooppapatentin tuottamasta suojasta määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen I osan V luvussa.

70 h §

Eurooppapatentilla ei ole oikeusvaikutusta Suomessa, jollei patentinhaltija kolmen kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona Euroopan patenttivirasto kuulutti eurooppapatentin myöntämisestä, ole antanut patenttiviranomaiselle 3 momentissa tarkoitettua käännöstä mainitusta eurooppapatentista ja suorittanut vahvistettua käännöksen julkaisumaksua. Jos Euroopan patenttivirasto on päättänyt, että eurooppapatentti pidetään voimassa muutetussa muodossa, koskee edellä sanottu myös asiakirjoja muutetussa muodossa.

Edellä 1 momentissa asetetusta määräajasta riippumatta eurooppapatentilla on oikeusvaikutus Suomessa, jos 1 momentissa tarkoitettut toimet tehdään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1257/2012 mukainen pyyntö yhtenäisen patenttisuojan rekisteröimiseksi on hylätty siten, että ratkaisuun ei voida enää hakea muutosta.

70 i §

Käännöksen antamiseen 70 h §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti ja käännöstä koskevan julkaisumaksun suorittamiseen on sovellettava vastaavasti 71 a §:n 1 momenttia. Jos 71 a §:n 1 momentin nojalla päätetään, että toimenpide on katsottava suoritetuksi määräajassa, patenttiviranomaisen on kuulutettava tästä viipymättä suomen ja ruotsin kielellä.

Jos joku 70 h §:n 1 tai 2 momentin mukaisen määräajan jälkeen mutta ennen 1 momentin mukaisen kuulutuksen julkaisemista on hyvässä uskossa alkanut käyttää *keksintöä*

Voimassa oleva laki

maassa ammattimaisesti hyväksi *keksintöä* tai ryhtynyt oleellisiin toimenpiteisiin tätä varten, hän saa 71 c §:n 2 ja 3 momentin mukaisen oikeuden.

70 l §

Jollei *vuosimaksua* eurooppapatentista suoriteta 1 momentin ja 41 §:n mukaisesti, sovelletaan *vastaavasti* 51 §:n säännöksiä. Ensimmäinen vuosimaksu erääntyy kuitenkin maksettavaksi vasta patentin myöntämiskaudta seuraavan kolmannen kuukauden viimeisenä päivänä

Ehdotus

Suomessa ammattimaisesti hyväksi tai ryhtynyt oleellisiin toimenpiteisiin tätä varten, hän saa 71 c §:n 2 ja 3 momentin mukaisen oikeuden.

70 l §

Jollei eurooppapatentista suoriteta *vuosimaksua* 1 momentin ja 41 §:n mukaisesti, sovelletaan 51 §:n säännöksiä. Ensimmäinen vuosimaksu erääntyy kuitenkin maksettavaksi vasta patentin myöntämiskaudta seuraavan kolmannen kuukauden viimeisenä päivänä. *Lisäksi sovellettaessa 70 h §:n 2 momenttia ensimmäinen vuosimaksu erääntyy maksettavaksi vasta sen kuukauden viimeisenä päivänä, joka on kolmen kuukauden kuluttua siitä päivästä, kun ratkaisuun yhteinäisen patenttisuojan rekisteröinnin hylkäämisestä ei voida enää hakea muutosta.*

9 c luku

Vaikutukseltaan yhtenäinen eurooppapatentti

70 v §

Vaikutukseltaan yhtenäisellä eurooppapatentilla tarkoitetaan tässä laissa patenttia, jonka Euroopan patenttivirasto on myöntänyt Euroopan patenttisopimuksen mukaisesti ja jolla on yhtenäinen vaikutus yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1257/2012 ja yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavan tiiviimmän yhteistyön täytäntöönpanoon sovellettavista kielijärjestelyistä annetun neuvoston asetuksen (EU) N:o 1260/2012 nojalla.

Eurooppapatentin yhtenäinen vaikutus rekisteröidään yhtenäistä patenttisuojaa koskevaan rekisteriin, jota hallinnoi Euroopan patenttivirasto.

Vaikutukseltaan yhtenäisen eurooppapatentin tuottamasta suojasta määrätään yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen I osan V luvussa.

Tämän lain säännöksiä sovelletaan vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin vain, jos siitä säädetään erikseen tässä laissa.

70 x §

Vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin sovelletaan 4 §:n ennakkokäyttöoikeutta koskevia säännöksiä, 45 – 50 §:n pakkolupaa koskevia säännöksiä ja 70 a — 70 d §:n mukaisia lisäsuojatodistuksia koskevia säännöksiä Suomea koskevinä.

Vaikutukseltaan yhtenäiseen eurooppapatenttiin, jota yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi toteutettavasta tiiviimmästä yhteistyöstä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1257/2012 7 artiklan mukaan käsitellään omistusoikeuden kohteena suomalaisena kansallisena patenttina sen koko voimassaoloalueella, sovelletaan 43 ja 44 §:n mukaisia luovutus- ja käyttö lupaa sekä panttausta koskevia säännöksiä ja 52 §:n 5 momentin sekä 53 §:n säännöksiä.

Edellä 44 §:ssä tarkoitetut vaikutukseltaan yhtenäistä eurooppapatenttia koskevat merkinnät tehdään Euroopan patenttioviraston hallinnoimaan yhtenäistä patenttisuojaa koskevaan rekisteriin.

70 y §

Kun eurooppapatentille on rekisteröity yhtenäinen vaikutus, patentinhaltijan 70 h §:n mukaisilla toimilla ei ole oikeusvaikutusta.

Jos patenttioviranomainen on kuuluttanut käännöksen antamisesta 70 h §:n 5 momentin mukaisesti, patenttioviranomaisen on 1 momentissa tarkoitetussa tilanteessa viipymättä kuulutettava siitä, että patentinhaltijan 70 h §:n mukaisilla toimilla ei ole oikeusvaikutusta. Patenttioviranomaisen on tehtävä tätä koskevat merkinnät patenttirekisteriin ja poistettava mahdolliset 70 h §:n 5 momentin mukaisesti annetut käännökset yleisön saatavilta.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

5.

Laki

ulosottokaaren 1 luvun 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulosottokaaren (705/2007) 1 luvun 2 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

1 luku

Yleiset säännökset

Yleiset säännökset

2 §

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen mukaan kuin siitä muussa laissa säädetään, tämän lain mukaista menettelyä noudatetaan myös täytäntöönpanossa, joka koskee:

- 1) veroja, julkisia maksuja ja muita julkisoikeudellisia tai niihin rinnastettavia saattavia;
- 2) sakkoja *sekä* eräitä rikosoikeudellisia seuraamuksia ja valtiolle tuomittuja korvauksia;
- 3) lapsen huoltoa *tai* luovuttamista huoltajalleen ja tapaamisoikeutta;
- 4) ulkomailla annettua tuomiota, välitystuomiota tai muuta ulosottooperustetta;
- 5) Euroopan unionin eräiden toimielinten tuomioita ja päätöksiä;
- 6) osamaksukaupalla myytyä irtainta esinettä;
- 7) muuta kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa tarkoitettua turvaamistointia.

Tämän lain mukaista menettelyä noudatetaan *siltä osin kuin siitä säädetään muussa laissa tai Euroopan unionin lainsäädännössä taikka määrätään Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa* myös täytäntöönpanossa, joka koskee:

- 1) veroja, julkisia maksuja ja muita julkisoikeudellisia tai niihin rinnastettavia saattavia;
- 2) sakkoja, eräitä rikosoikeudellisia seuraamuksia *tai* valtiolle tuomittuja korvauksia;
- 3) lapsen huoltoa, luovuttamista huoltajalleen *tai* tapaamisoikeutta;
- 4) ulkomailla *tai kansainvälisessä tuomioistuimessa* annettua tuomiota, välitystuomiota tai muuta ulosottooperustetta;
- 5) Euroopan unionin eräiden toimielinten *tuomiota tai päätöstä*;
- 6) osamaksukaupalla myytyä irtainta esinettä;
- 7) muuta kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa tarkoitettua turvaamistointia.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

6.

Laki**rikoslain 15 luvun 12 §:n ja 49 luvun 2 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
*muutetaan rikoslain (39/1889) 15 luvun 12 § sellaisena kuin se on laissa 563/1998, ja
 lisätään 49 luvun 2 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1281/2009, uusi 2 momentti seuraavasti:*

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

15 luku

15 luku

Rikoksista oikeudenkäyttöä vastaan**Rikoksista oikeudenkäyttöä vastaan**

12 §

12 §

*Ulkomailla tehty perätön lausuma.**Ulkomailla **tai kansainvälisessä tuomioistuimessa** tehty perätön lausuma*

Perätöntä lausumaa koskevia säännöksiä sovellettaessa tuomioistuimella tarkoitetaan myös Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjalla perustettua Kansainvälistä tuomioistuinta ja muuta mainitun järjestön asettamaa tuomioistuinta, Islannin ja Norjan sekä Euroopan yhteisöjen ja Euroopan unionin jäsenmaan tuomioistuinta sekä muunkin ulkomaan tuomioistuinta, kun se antaa Suomen tuomioistuimelle virka-apua.

Perätöntä lausumaa koskevia säännöksiä sovellettaessa tuomioistuimella tarkoitetaan myös Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjalla perustettua Kansainvälistä tuomioistuinta ja muuta mainitun järjestön asettamaa tuomioistuinta, *yhdistetystä patenttituomioistuimesta Brysselissä 19 päivänä helmikuuta 2013 tehdystä sopimuksessa tarkoitettua yhdistettyä patenttituomioistuinta*, Islannin ja Norjan sekä Euroopan unionin ja Euroopan unionin jäsenmaan tuomioistuinta, sekä muunkin ulkomaan tuomioistuinta, kun se antaa Suomen tuomioistuimelle virka-apua.

49 luku

49 luku

Eräiden aineettomien oikeuksien loukkaamisesta**Eräiden aineettomien oikeuksien loukkaamisesta**

2 §

2 §

*Teollisoikeusrikos**Teollisoikeusrikos*

Teollisoikeusrikoksesta tuomitaan myös se, joka yhdistetystä patenttituomioistuimesta tehdyn sopimuksen määräysten vastaisesti ja siten, että teko on omiaan aiheuttamaan huomattavaa taloudellista vahinkoa loukatun

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*oikeuden haltijalle, loukkaa sopimuksen so-
veltamisalaan kuuluvan eurooppapatentin
tuottamaa oikeutta.*

*Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston
asetuksella säädettävänä ajankohtana.*